॥ अथ सटीका ताजिकनीलकंठी प्रारभ्यते ॥ 16185

मः श्रीसरस्वत्यै नमः श्रीगुरुचरणारविंदा… …डोकुंडलमाकलय्य कुतुकाद्दंडाभशुंडाग्रगं हत्वा तांडवडंबरे पशुपतेः खेलन्मुख
म् चंडांशोरिव मंडलं तदपरं संदर्शयन्नंबरे हेरंबो जग… …काधिहसयन्वः श्रेयसे गर्जताम् १ दिवाकरो नाम बभूव विद्वान् दिवाकरो भो गणिते
स्वकल्पितैर्येन विरुद्धवंद्यैर्बद्धं जगद्दर्शितविश्वरूपम् २ तस्यात्मजाः पंच समा बभूवुः पंचेंद्रकल्पा गणितागमेषु पंचाननावादिगजेंद्र
भेदे पंचाग्निकल्पा द्विजकर्मणा च ३ अजनि कृष्ण नामा ज्येष्ठस्तेषां कनिष्ठानाम् विद्यानवद्यवाचां वेत्ता जगतः सदाचारी ४ तस्माज्जातः कनि
ष्ठो विबुधबुधगणश्रेष्ठतामापजाग्रज्ज्योतिःशास्त्रेण शश्वत्प्रकटितविभवा यस्य शिष्यप्रशिष्याः विष्णुर्ज्योतिर्विदुर्वीपतिविदितगुणो भूमिदर्वीकरें-
द्रो ग्रंथव्याख्यानखर्वीकृतविबुधगुरुर्गर्वहा गर्वभाजाम् ५ आसीदासिंधुदासीकृतगणकगणग्रामणी गर्वभेत्ता वेत्ता ग्रंथांतराणामतिगुरुरनुजस्तस्य
कस्याप्यजेयः मल्लारिर्वादिवृंदप्रशमनविधये कोपि मल्लारिनामाव्यक्ताव्यक्तप्रवक्ता जगति विशदयत्सर्वसिद्धांतवेत्ता ६ तस्यानुजः केशवनामधेयो-
ज्योतिर्विदानंदसमुद्रचंद्रः वाणीप्रवीणा वचनामृतेन संजीवयामास कलाविलासी ७ तस्यानुजः संप्रति विश्वनाथो विष्णुप्रसादाद्गुणमात्रजिष्णुः स
र्वज्ञदैवज्ञविलासविज्ञो नृसिंहकः साधितसर्वविद्यः ८ आसीद्वेदांतवेत्ता स्मृतिनिगमपटुर्ग्रामणी गर्ववेत्ता कर्त्ता ग्रंथांतराणां फणिपतिनिगमस्यापि वे-
त्ताधिकाशी वक्ता श्रीनीलकंठात्मजभजनपटुर्नीलकंठः स चक्रे संज्ञातं वृंदुरूह सकलसुमदशादुर्दशादर्शभूतं ९ गोदातीरस्थगोलाभिधपुरवसतिः पा
र्थदेशैकभूषा संज्ञातं तस्य टीकां व्यदधदभिनवां गद्यपद्यानवद्यां शश्वद्विश्वोपकृत्यै विशदतरतया दैववित् विश्वनाथो ग्रंथो ग्रंथग्रंथिभेत्ता ग्रहगणितविदामग्रग-

प्योप्यगर्वः १० निर्विघ्नग्रंथसमाप्त्यर्थं मंगलमाचरन् चिकीर्षितं प्रतिजानीते व्याख्या श्रीनीलकंठः नत्ताजिकंतत्पूर्वाचार्योक्तंताजिकंसूक्तिभिः सदुक्तिभिः नानाछंदोभिर्वाविविनक्ति प्रकटीकरोति कथंभूतंताजिकं सूरिमनःप्रसादकृत् सूरयः पंडितास्तेषांमनः अंतःकरणंतस्यप्रसादकृत् एतद्ग्रंथावलोकनेन पंडितमनःप्रसन्नंभवतीत्यर्थः किंकृत्वा हेरंबंगणपतिंप्रणम्य पुनः किंकृत्वा दिवाकरं सूर्यंप्रणम्य पुनः किंकृत्वा अनंतदैवज्ञाख्यगुरोः पदांबुजंप्रणम्य

प्रणम्यहेरंबमथोदिवाकरंगुरोरनंतस्यतथापदांबुजम् श्रीनीलकंठोविविनक्तिसूक्तिभिस्ताजिकंसूरिमनःप्रसादकृत् १ अथद्वादशराशिस्वरूपमाह तत्रादौमेषस्य पुमांश्चरोग्निःसुहृदश्चतुष्पाद्रक्तोथ्याप्यखिलतिरवोद्रिरुग्रः पीतोदिनंप्राग्विषमोदयोल्पसंगप्रजोरूक्षनृपःसमोजः २

१ पुमान्पुरुषराशिः चरश्चरसंज्ञकः अग्निरग्निराशिः सुहृदः दृढांगः चतुष्पाच्चतुश्चरणः रक्तः आरक्तवर्णः उग्रस्वभावः अतिरवोमहाशब्दः अद्रिः पर्वतचारीउग्रः क्रूरः पीतः पीतवर्णः दिनं दिवाबलीप्राक् पूर्वदिक्स्वामीविषमोदयः अल्पसंगप्रजः अल्पवं पूर्वेगोल्पप्रजश्चरूक्षः कांतिरहितः नृपः क्षत्रियवर्णः समः समांगः अजोमेषः एवंगुणविशिष्टोज्ञेयः अयंराशिर्द्विवर्णः आरक्तवर्णः पीतवर्णश्च सानंदधन्विनामेववर्णद्वयमुक्तम् कुतःसमरसिंहेनोक्तत्वात्

वृषः स्थिरः स्थिरसंज्ञकः स्त्री स्त्रीराशिः क्षितिर्भूमिराशिः शीतः ...भावः रूक्षः कांतिरहितः याम्येट् दक्षिणदिक्स्वामी सुभूः सुष्ठु भूमिचारी वायुः
वायुप्रकृतिः निशा रात्रिबली चतुष्पाच्चतुश्चरणः श्वेतः शुभ्रव... शब्दो महाशब्दः विषमोदयः मध्यमप्रजासंगः मध्यमप्रजः मध्यमस्त्रीसंगश्च
शुभः सौम्यः वैश्यः वैश्यवर्णः अयंस्तु योगः मेषसिंहधन्विनामो... त्वमुक्तम् अर्थादितरेषां त्वयोगा बोध्याः ३ द्वंद्वं मिथुनराशिरेतादृशो ज्ञेयः यथा-

अथ वृषराशिस्वरूपमाह वृषः स्थिरः स्त्री क्षितिशीतरूक्षो याम्येट् सुभूर्वायुनिशाचतुष्पात् श्वेतोऽतिशब्दो विषमो
दयश्च मध्यप्रजासंगशुभोऽपि वैश्यः ३ मिथुनराशिस्वरूपमाह प्रत्यक्समीरः शुकभा द्विपान्नाऽद्वंद्वद्विमूर्तिर्विष
मोदयोष्णः मध्यप्रजासंगवनस्थशूद्रो दीर्घस्वनः स्निग्धदिनट्तुयोग्रः ४

प्रत्यक् पश्चिमदिक्स्वामी समीरो वायुराशिः शुकभाः
शुककांतिः हरितवर्ण इत्यर्थः द्विपात् द्विचरणः ना पुरुषराशिः द्विमूर्तिः द्विस्वभावः चरस्थिरस्वभावात्मक इत्यर्थः तत्रापि पूर्वार्द्धं स्थिरमुत्तरार्द्धं चरमिति वि
शेषो ज्ञेयः उक्तं च भट्टोत्पलेन चरराशौ विपरीतं मिश्रं वाच्यं द्विमूर्त्युदये स्थिरवत्प्रथमेऽर्द्धे स्यादपरे चरराशिवत्सर्वमिति विषमोदयः उष्ण उष्णस्वभावः मध्य २
मप्रजासंगः मध्यमस्त्रीसंगश्च वनस्थो वनचारी शूद्रः शूद्रवर्णः दीर्घस्वनः महाशब्दः स्निग्धः चिक्कणः दिनेट् दिवाबली तु शब्दः पादपूरणे उग्रः क्रूरः अयं तु योगः
४

कुलीरः कर्कराशिः एतादृशोज्ञेयः यथाबहुप्रजासंगपदः बहुप्रजोबहुस्त्रीसंगोबहुचरणश्चचरश्चरसंज्ञकः अंगनास्त्रीराशिः पाटलः श्वेतरक्तवर्णः हीनश ब्दोनिःशब्दः शभः सौम्यः कफीकफप्रकृतिः स्निग्धः चिक्कणः जलंजलराशिः अंबुचारीजलचरः समोदयीविप्रोब्राह्मणवर्णः निशारात्रिबली उत्तरेशः उत्तरदिक्स्वामी अयंस्त्वथांगः ५ हरिः सिंहः सएतादृशोज्ञेयः पुमान्पुरुषः स्थिरःस्थिरसंज्ञकः अग्निरग्निराशिः दिनंदिवाबली पीतः पीत-

अथकर्कराशिस्वरूपमाह बहुप्रजासंगपदःकुलीरश्चरोंगनापाटलहीनशब्दः शभःकफीस्नि ग्धजलांबुचारीसमोदयीविप्रनिशोत्तरेशः ५ अथसिंहराशिस्वरूपमाह पुमान्स्थिरोऽग्नि र्दिनपीतरूक्षोपित्तोष्णपूर्वेशदृढश्चतुष्पात् समोदयोदीर्घरवोऽल्पसंगप्रजोहरिःशैलनृपोग्रधूम्रः ६

वर्णः रूक्षः कांतिरहितः पित्तः पित्तप्रकृतिः उष्णः उष्णास्वभावः पूर्वेशः पूर्वदिक्स्वामी दृढः दृढांगः चतुष्पाच्चतुश्चरणः समोदयः दीर्घरवोमहाशब्दः अ ल्पसंगप्रजः अल्पस्त्रीसंगोऽल्पप्रजश्च शैलः पर्वतचारीनृपः क्षत्रियवर्णः उग्रः क्रूरः धूम्रः धूम्रवर्णः अयंराशिर्द्विवर्णः पीतोधूम्रश्च ६

कन्यास्वरूपमेतादृशम् पांडुः पिंगलवर्णः द्विपात् द्विचरणः स्त्रीस्त्रीराशिः द्वितनुर्द्विस्वभावान्चरस्थिरद्विस्वभाविका यंमाशादक्षिणादिक्स्वामी निशारात्रिबली मरुद्वायुप्रकृतिः शीताशीतस्वभावा समोदयास्मा भूमिराशिः अर्द्धशब्दाखंडशब्दा शुभभूमिः शुभभूमिन्चारी वैश्यावैश्य वर्णा रूक्षाकांतिरहिता अल्पसंगप्रसवा अल्पसंगा अल्पप्रसवाच शुभाशुभसौम्यराशिः चकारः समुच्चयार्थः ७ पुमान् पुरुषराशिः

अथकन्याराशिस्वरूपमाह पांडुर्द्विपात्स्त्रीद्वितनुर्यमाशानिशामरुत्शीतसमोदयक्ष्मा कन्यार्द्धशब्दा शुभभूमिवैश्यारूक्ष्माऽल्पसंगप्रसवाशुभान्च ७ अथतुलाराशिस्वरूपमाह पुमांश्चरश्चित्रसमोदयोष्णाःप्रत्यङ्मरुत्स्निग्धरवोनवन्यः स्वल्पप्रजासंगमशूद्रउग्रस्तुलाद्युवीर्योद्विपदःसमानः ८

चरश्चरसंज्ञकः चित्रोनानाविधवर्णः समोदयः उष्णः प्रत्यक् पश्चिमदिक्स्वामी मरुत् वायुराशिः स्निग्धः चिक्कणः रवोनोनिःशब्दः वन्यःवनन्चारी स्वल्पप्रजासंगमः स्वल्पप्रजास्वल्पस्त्रीसंगश्च शूद्रः शूद्रवर्णः उग्रः क्रूरः द्युवीर्योदिवाबली द्विपदः द्विचरणः समानःसमांगः अयंस्तुलाग्रः तुलाराशिरेतादृशोज्ञेयः ८ ५ ५ ५ ५ ५

स्थिरः स्थिरसञ्ज्ञकः सितः शुभ्रवर्णः स्त्रीस्त्रीराशिः जलजलराशिः उत्तरेशा उत्तरदिक्स्वामी निशानिशाबली रवोनोनिः शब्दः बहुपात् बहुचरणः कफीकफप्रकृतिः समोदयः वारिचरः जलचरः अतिसंगप्रजः बहुस्त्रीसंगोबहुप्रजश्च शुभः सौम्यः स्निग्धतनुः चिक्कणतनुः द्विजः ब्राह्मणवर्णः अलिर्वृश्चिकराशिरेतादृशोज्ञेयः अयंस्त्वष्टमः ९ नापुरुषराशिः स्वर्णभाः स्वर्णकांतिः शैलः पर्वतचारी समोदयोऽतिशब्दः

अथवृश्चिकराशिस्वरूपमाह स्थिरः सितः स्त्रीजलमुत्तरेशानिशारवोनोबहुपात्कफीच समोदयो-
वारिचरोऽतिसंगप्रजः शुभः स्निग्धतनुर्द्विजोऽलिः ९ अथधनूराशिस्वरूपमाह नास्वर्णभाः शैलस
मोदयोतिशब्दोदिनंप्राक्दृढरूक्षपीतः राजोष्णपित्तोधनुरल्पसूतिसंगोद्विमूर्त्तिर्द्विपदोऽग्निरुग्रः १०

महाशब्दश्च दिनंदिवाबली प्राक्पूर्वदिक्स्वामी दृढः दृढांगः रूक्षः कांतिरहितः पीतः पीतवर्णः राजाक्षत्रियवर्णः उष्णः पित्तः पित्तप्रकृतिः अल्पसूति-संगः अल्पप्रजोल्पस्त्रीसंगश्चोच्यते द्विमूर्त्तिश्चरस्थिरस्वभावात्मकः द्विपदः द्विचरणः तत्रापिपूर्वार्द्धेद्विपदत्वम् उत्तरार्द्धेचतुष्पदत्वंज्ञेयं स्वयमेवा ग्रेवक्ष्यति अग्निरग्निराशिः उग्रः क्रूरः अयंराशिर्द्विवर्णः रूक्षवर्णः पीतवर्णश्च धनूराशिरेतादृशोज्ञेयः १० ७ ७

मृगोमकरराशिरेतादृशोज्ञेयः चरः चरसंज्ञकः क्ष्मा भूमिराशिः अर्द्धरवोऽर्द्धशब्दः यमाशा दक्षिणदिक्स्वामी स्त्रीस्त्रीराशिः पिंगः पिंगलवर्णः रूक्षः कांतिरहितः शुभः सौम्यः भूमिः भूमिचारी शीतः शीतलस्वभावः स्वल्पप्रजासंगः स्वल्पप्रजः स्वल्पस्त्रीसंगश्च समीरोवातप्रकृतिः रात्रिः रात्रिबली आदौचतुष्पात् राशिपूर्वार्द्धेचतुष्पदत्वंज्ञेयम् उत्तरार्द्धेजलचरत्वंज्ञेयम् उत्तरार्द्धजलचरत्वमित्यग्रेवक्ष्यति विषमोदयः विट् वैश्यवर्णः अयं

अथमकरराशिस्वरूपमाह मृगश्चरःक्ष्मार्द्धरवोयमाशास्त्रीपिंगरूक्षःशुभभूमिशीतः स्वल्पप्रजासंगस
मीररात्रिरादौचतुष्पाद्विषमोदयोविट् ११ अथकुंभराशिस्वरूपमाह कुंभोपदोनादिनमध्यसंगप्रसूः
स्थिरःकर्बुरवन्यवायुः स्निग्धोष्णखंडस्वरतुल्यधातुःशूद्रःप्रतीचीविषमोदयोग्रः १२

श्लथांगः ११ कुंभराशिरेतादृशोज्ञेयः अपदः चरणहीनः नापुरुषराशिः दिनंदिवाबली मध्यसंगप्रसूः मध्यमस्त्रीसंगोमध्यमप्रसवश्च स्थिरः स्थिरराशिः कर्बुरश्चित्रवर्णः वन्योवनचारी वायुर्वायुराशिः स्निग्धः चिक्कणः उष्णः खंडस्वरोऽर्द्धस्वरः तुल्यधातुः समवातपित्तकफप्रकृतिः शूद्रः शूद्रवर्णः प्रतीची पश्चिमदिक्स्वामी विषमोदयः उग्रः क्रूरः अयंश्लथांगः १२ ७ ७ ७ ७

मीनराशिरेतादृशोज्ञेयः अपदश्चरणहीनः स्त्रीस्त्रीराशिः कफः कफप्रकृतिः वारिर्जलराशिः रात्रिः रात्रिबलीनिः शब्दः शब्दरहितः बभ्रुः पिंगलवर्णः द्वितनुश्चरस्थिरस्वभावात्मकः जलस्थः जलराशिः स्निग्धः चिक्कणः अतिसंगप्रभवः अत्यंतस्त्रीसंगोऽत्यंतप्रसवश्च अपिशब्दः समुच्चये विप्रोब्राह्मणवर्णः शुभः सौम्यः उत्तराशेट् उत्तरादिक्स्वामी विषमोदयः अयंस्त्वयांगः १३ धरांबुनोः पृथ्वीराशिजलराश्योर्वर्गेसुहृत्त्वं मित्रत्वं एवं अग्निसमीरयोः अग्निराशिवायुराश्योर्वर्गेऽपिमित्रत्वंज्ञेयम् परतः एतद्वैपरीत्ये अरिभावः शत्रुभावः एतदुक्तंभवति पितापुत्रयोः स्त्रीपुरुषयोर्वा स्वामिसेव

अथमीनराशिस्वरूपमाह मीनोऽपदः स्त्रीकफवारिरात्रिनिःशब्दबभ्रुर्द्वितनुर्जलस्थः स्निग्धोऽतिसंगप्रसवोऽपिविप्रः शु
भोत्तराशेट्विषमोदयश्च १३ एवंराशिस्वरूपमुक्त्वेदानींराशीनांमित्रामित्रविभागमाह धरांबुनोरग्निसमीरयोश्च वर्गेसुहृत्त्वं
परतोऽरिभावः चापांत्यभागस्यचतुष्पदत्वंज्ञेयंमृगांत्यस्यजलेचरत्वम् १४

कयोर्वाऽन्ययोर्वायस्यकस्यापिमैत्रीविचारो पृथ्वीराशिजलराशिसंबंधेमित्रत्वंवक्तव्यम् एवमग्निराशिवायुराशिसंबंधेमित्रत्वंवाच्यम् अन्यथाशत्रुत्वम् यथाभूम्यग्न्योर्भूम्यनलयोरंबुवन्ह्योरंबुवाय्वोर्वर्गेशत्रुत्वम् यद्वाद्वयोरेकएवपृथिव्यादिवर्गःस्यात् तदाद्वयोः परस्परमतिप्रीतिरित्यर्थतःसिद्धम् अथराशिस्वरूपकथनावसरे धनुर्मकरयोरनुक्तोकिंचित्स्वरूपविशेषेसिंहावलोकनन्यायेनाह चापेति चापस्य धनुषः अंत्यभागेउत्तरार्द्धेचतुष्पदत्वंज्ञेयम् मृगस्यमकरस्यांऽत्यभागेउत्तरार्द्धेजलचरत्वंज्ञेयं १४

पित्तानिलाविति मेषः पित्तं वृषोऽनिलो वायुः मिथुनः धातुसमः वातपित्तकफात्मजः कर्कः कफी तथा सिंहः पित्तं कन्याऽनिलः तुला धातुसमो वृश्चिकः कफी एवं धनुः पित्तं मकरोऽनिलः कुंभो धातुसमः मीनः कफीति मेषतः मेषमारभ्य मीनपर्यंतं चतुष्कं चतुष्कं कृत्वा त्रिस्त्रिरावृत्तं भवति एते राशयः सूरिभिः पंडितैरूहनीयाः ज्ञातव्याः अथ राजन्यविट्शूद्रधरासुराणां द्वादशराशिषु त्रिरावृत्तिर्ज्ञातव्या तद्यथा मेषो राजन्यः क्षत्रियवर्णः वृषः विट् वैश्यवर्णः मिथुनः शूद्रवर्णः कर्को धरासुरो ब्राह्मणवर्णः तथा सिंहः क्षत्रियवर्णः कन्या वैश्यवर्णा तुला शूद्रवर्णा वृश्चिको ब्राह्मणवर्णः एवं धनुः क्षत्रियवर्णः

अथोक्तराशिस्वरूपस्य फलकथनार्थं संक्षेपेण किंचित्स्वरूपमाह पित्तानिलौ धातुसमः कफश्च त्रिर्मेषतः सूरिभिरूहनीयाः
राजन्यविट्शूद्रधरासुराश्च सर्वं फलं राश्यनुसारतः स्यात् १५

मकरो वैश्यवर्णः कुंभः शूद्रवर्णः मीनो ब्राह्मणवर्णः एतेषां सर्वफलं राश्यनुसारतः राशिस्वरूपसदृशं फलं स्यादित्यर्थः अथ गणितं वक्ष्यति तत्रादौ ग्रहाणां चालनं वक्ष्यति तत्र चालने वर्षप्रवृत्तिरपेक्षिता सा च ग्रंथकर्त्राऽत्र नोक्ता कुतः वर्षतंत्रे उक्तत्वात् तत्तु अस्माभिरत्रोपयुक्तत्वात् प्रदर्श्यते अन्यच्च वर्षेशनिर्णयदशांतर्दशामासप्रवेशदिनप्रवेशादिकं अत्रोपयुक्तम् तत्तु वर्षतंत्रे प्रदर्शितमिति नाऽत्र प्रदर्शितम् अत्र तु अस्माभिः यस्य यत्र उपयोगः तत्र तत् प्रदर्श्यते १५ ७ ७

गताः समाः गतवर्षाणि तद्यथा जन्मकालिकः शकोवर्त्तमानशकात् शोध्यः शेषंगतसमाः ताः पादयुताः स्वचतुर्थांशेनयुताः कार्याः प्रकृतिरेकविंशति स्तद्घ्नः तेनगुणितोयः समागणोवर्षगणःतस्मात् खवेदा ४० सघटीयुक्ताश्चत्वारिंशताभक्तात् घट्यादियल्लब्धंतेनचतुर्थांशयुक्तसमायुताः कार्याः ततःजन्मवारादिजन्मकालिकवार इष्टघटीपलैः संयुताःकार्याः तदनंतरऊर्ध्वांकेससतष्टेससाभिर्भक्तेयच्छेषंतत् अत्र अस्मिन्ग्रंथेअब्दप्रवेशोवर्षप्रवे-शेवारादिवारघटीपलात्मकंनिर्दिशेत् वदेत् अत्रवर्त्तमानोवारोज्ञेयः१६ अब्दःगतवर्षगणः शिवघ्नः एकादशभिर्गुण्यः स्वरवाद्रींदुलवाढ्यः स्वकीयोयः

अथवर्षफलसाधनार्थंवर्षप्रवृत्तिसमयमाह गताःसमाःपादयुताःप्रकृतिघ्नसमागणात् खवेदा४०सघटीयुक्ताजन्मवारादिसं युताः अब्दप्रवेशवारादिससतष्टेऽत्रनिर्दिशेत् १६ अथतिथिसाधनमाह शिवघ्नोऽब्दःस्वरवाद्रींदुलवाढ्यःखाग्निशेषि तः जन्मतिथ्यान्वितस्तत्रतिथावब्दप्रवेशनम् १७

ससत्यधिकशतभागस्तेनाढ्यःयुक्तःकार्यःजन्मतिथ्यान्वितःशुक्लप्रतिपदमारभ्यज न्मकालीनवर्तमानतिथिभिरान्वितः युक्तःकार्यः खाग्निशेषितः त्रिंशताभक्तः तत्रातिथौ तस्मिन्शेषेऽपितिथौ अब्दप्रवेशनंवर्षप्रवेशोभवति अस्यांतिथौवर्षप्रवेशोभवतीतिनियमोनास्ति कदाचित्पूर्वतिथौ अग्रिमतिथौच्चभवति अत्रवारस्यैवप्रामाण्यंतिथिन्यस्यमध्येयस्मिन्तिथौपूर्वानीतवारोभव ति सएववर्षप्रवेशोतिथिर्ज्ञातव्यः यत्रकुत्रापिशेषितस्तत्रः एवमब्दआयातितत्रलब्धस्यत्यागः शेषस्यग्रहणमितिसुज्ञैर्ज्ञेयम् १७

अथोदाहरणक्रमोलिख्यते तत्रादौकस्यचिज्जन्मसमयोलिख्यते संवत् १६ ४८ शके १५ १३ माघशुक्लप्रतिपदाबुधे घटी ३६ श्रवणनक्षत्र घटी ५४ वज्रयोगघटी ६ अस्मिन्शुभदिनेश्रीसूर्योदयादिष्टघटी ३७ पलेषु ५३ तथारात्रिगतघटी १२ पलानि ३१ जन्मअक्षभा ७।३० देशांतरयोजनानिधनानि ३० सूर्यः ९।७।३०।६ जन्मलग्नम् ५।१०।५३।५० अथवर्षप्रवेशस्योदाहरणम् तत्रजन्मकालीनः शकः १५. १३ वर्तमानशकात् १५ ५० शोधितः शेषांकप्रमितोजातोगतवर्षगणः ३७ अयंस्वचतुर्थांशेनयुक्तः ९।१५।० गतवर्षगणः ४६ गतवर्षगणः ३७ एकविंशतिभिर्गुणितः जातोऽयमंकः ७७७ अयंचत्वारिंशताभक्तःलब्धंघटीपलात्मकम् १९।२५।३० एतच्चतुर्थांशयुक्तसमागणे ४६।१५।० घटीषुयुतंजातं ९६।३४।२५।३० एतज्जन्मवारादिना ४।२७।५३ युतंजातोऽयमंकः ५१।१२।१८।३० ऊर्ध्वांकेसप्ततष्टे शेषंवर्षप्रवेशेवारादि २।१२।१८।३० अथप्रकारांतरेणावर्षप्रवेशानयनमाह वर्षध्रुवांकः २६५।१५।३१।३० अयंगतवर्षेण ३७ गुणितः १३५ १४।३४।२५।३० एतज्जन्मवारादि ४।२७।५३ युतोजातोऽयमंकः १३५१९।१२।१८।३० ऊर्ध्वांकेसप्ततष्टे शेषंवर्षप्रवेशवारादि २।१२।१८।३० अथतिथ्यानयनम् गतवर्षगणः ३७ एकादशभिर्गुणितः ४०७ अयंस्वकीयसप्तत्यधिकशत १७० भागेन २ युक्तः ४०९ अयंजन्मकालीनशुक्लप्रतिपदमारभ्य वर्तमान २ तिथिभिर्युक्तः ४११ त्रिंशतातष्टः शेषप्रमिता २१ जातावर्षप्रवेशेकृष्णपक्षेषष्ठी अस्यांतिथौपूर्वानीतवारोनास्ति अग्रिमतिथौवर्त्तते इतिकारणात् अस्यांतिथौ २१ एकः १ युक्तः २२ जाताकृष्णपक्षसप्तमी अत्रयस्मिन्मासेजन्मभवति तस्मिन्मासेवर्षप्रवेशोभवति कदाचिज्जन्ममासात्पूर्वेमासेऽथवाऽग्रिममासेचभवति

तत्रप्रमाणंवक्ष्यते जन्मकालीनरविणासहतुल्योरवियस्मिन्मासे भवति सएववर्षप्रवेशेमासोज्ञेयः संवत् १७८५ शके १६५० माघकृष्णसप्तमी
सोमे घटी ३७ पलानि ३१ हस्तनक्षत्र घटी १७ प० २८ सुकर्मायोगघटी २७ पलानि १८ अस्मिन्शुभदिने सूर्योदयाद्गतघटीषु १२ पला० १८ वि० ३० व
र्ष ३८ प्रवेशः अथैतद्वर्षप्रवेशसमयेप्रमाणमाह वर्षप्रवेशकालोऽर्कः तत्कालेऽर्कोजन्मकालरविणास्यायतःसमः सएवमासोविज्ञेयोवर्षविशे
षुधैःध्रुवम् यतः यस्मात्कारणात् तत्कालेवर्षप्रवेशसमयेकरणोक्तरीत्यासाधितः सूर्योजन्मकालीनरविणासमस्तुल्योराश्यंशकलाविक-
लात्मकोभवति इदमेववर्षप्रवेशसमयेप्रमाणम् अस्योदाहरणमग्रेप्रदर्श्यते गणेशदैवज्ञैः स्वकृततताजिकभूषणेजन्मकालीनसूर्येणसहवर्ष
प्रवेशकालीनोऽर्कः कलासुतुल्योनायाति इतिज्ञात्वावर्षप्रवेशसमये भ्रान्त्या अन्यसंस्कारोऽभ्युक्तः तद्यथा शाकेजन्मशकोनितेभवतियः-
च्छेषंगताब्दकजोऽधोऽधः संगुणितः शरैश्च ५ युगुलैर्नागै २।८ युगै ४ र्भाजितः लब्धंतज्जननाख्य १० वारघटिकाब्देनान्वितंसमाभिः पूर्वोक्तेवि-
हितैः वर्षैषकमितो वर्षप्रवेशध्रुवः १ वर्षप्रवेशात्यघटीपलाढ्यकालेकिलस्पष्टतरःसनूनम् भानुर्जनुर्भानुसमानएषःसिद्धांतरीत्यापरिसाधनी-
यः २ जन्मकालनलिनीविलासिनानैवजातुतुलताकलासुचेत् वर्षकालनलिनीपतिस्तयोरंतरंगतिहृतंयुतोऽनितम् ३ कार्यंवर्षध्रुवेतस्मादसौस्प
ष्टःप्रजायते तत्कालसंभवैर्भावैःखेटैश्चफलनिर्णयः ४ अथगणेशदैवज्ञभ्रांतिदूरीकरणार्थमुदाहरणंप्रदर्श्यते जन्मसमयेसिद्धांतरहस्याद्गणः
२१ १८ चक्रं ६ सूर्योदयेमध्यमोऽर्कः ९।६।७।४२ देशांतरविकलाभिः २३ युतः ९।६।८।५ इष्टघटीभिः ३७।५३ चालितःजातस्तात्कालिकोऽर्कः ९।६।४५।२५ मंद-

केंद्रं ५।११।१४।३५ मंदफलंधनम् ०।४२।२३ संस्कृतोऽर्कः ९।७।३७।४८ अयनांशाः १७।४९ चरखंडानि ७५।६०।२५ चरंधनम् १३८ संस्कृतोजातो
जन्मसमयेस्पष्टोऽर्कः ९।७।३०।६ अथवर्षप्रवेशसमये सिद्धांतरहस्याहर्गणः ३५९५ चक्रं ९ सूर्योदयेमध्यमोऽर्कः ९।६।३२।५८ देशांतरविकला
भिर्युक्तः ९।६।३३।२० इष्टघटीभिः १२।१८।३० चालितः जातस्तात्कालिकोऽर्कः ९।६।४५।२७ मंदकेंद्रं ५।११।१४।३३ मंदफलंधनं ०।४२।२३
संस्कृतोऽर्कः ९।७।२७।५० अयनांशाः १८।२६ चरखंडानि ७५।६०।२५ चरंधनम् १३६ संस्कृतोजातोवर्षप्रवेशसमयेस्पष्टोऽर्कः ९।७।३०।६ अयंव
र्षकालीनः सूर्यः पूर्वानीतजन्मकालीनसूर्येणसहतुल्योजातइति एतेनगणेशदैवज्ञमतंनिरस्तं अनयारीत्याद्वयोस्तुल्यताभवतीतिगणेशदैवज्ञैर्नवि
लोकितमितिज्ञायते तैस्तुवर्षप्रवेशस्येष्टघटीभिः पंचांगस्थितसूर्यस्यचालनंदत्वाजन्मकालीनसूर्येणसहकलास्तुल्यतानायातीतिदृष्ट्वा वर्षप्रवे
शघटीषु अन्यःसंस्कारोप्युक्तइतिचेदुच्यते तत्राधिहेतुरुच्यते इदमेवांतरंपततीतिसत्यं अत्रापिहेतुस्तैर्नबुद्धः अस्माभिः प्रदर्श्यते सौरब्र
ह्मवर्याइत्यादि पक्षाणांपरस्परमंतरेसतिजन्मकालीनसूर्यपंचांगस्थितसूर्ययोरंतरंपतति एकपक्षमंगीकृत्यउभयोः साधनंचेत् क्रियतेत
दाऽअंतरंनपतति ननुसौरपक्षाज्जन्मकालीनसूर्यः साधितः सौरपक्षात्पंचांगस्थसूर्योऽपिवर्तते तत्राप्यंतरंपततीतिचेदुच्यते हेतुः येनय
स्यकस्यापिजन्मसमयेग्रहसाधनंक्रियते तेनयस्यकस्मिन् ग्रामेजन्मतद्ग्रामस्यचरदेशांतरसंस्कारः क्रियते येनयद्ग्रामस्य पंचांगंक्रियतेतेन
तद्ग्रामस्यचरदेशांतरसंस्कारोग्रहेषुक्रियते ग्रामेग्रामेचरदेशांतरंभिन्नंभिन्नंइतिकारणादंतरंपतति उभयोरेकदेशस्थसंस्कारश्चेत् क्रिय

तैतदंतरं सर्वथा न पतति यस्माद्ग्रंथात् साधितः सूर्योजन्मकालीनोयावद्भिः संस्कारैः संस्कृतोभवतितावद्भिः संस्कारैः संस्कृतः तस्माद्ग्रंथाद्वर्षप्रवेश समयेसाधितः सूर्यःविकलात्मकस्तुल्योभवतीतिनिश्चितम् अत्रार्थेपूर्वमेवोदाहरणंप्रदर्शितम् अनयारीत्याद्वयोस्तुल्यताभवतीतिज्ञात्वादैव ज्ञचक्रचूडामणिभिः श्रीकेशवदैवज्ञैराचार्यैर्नान्यःसंस्कारोवर्षप्रवेशसमयेप्युक्तः गणेशदैवज्ञैर्यदुक्तंतदसत् अथवर्षप्रवेशसमयेस्पष्टाग्रहाःसाध्याः तत्रापिस्फुटत्वार्थेपंचांगस्थितग्रहेषुचालनमाह गतैष्यदिवसैः कृत्वाग्रहस्यकलादिकागतिर्गुण्या खषड्भिः षष्ट्याभाज्यालब्धमंशादिकं अंशकला-

अथवर्षप्रवेशसमयेस्पष्टाग्रहाःसाध्याः तत्रापिस्फुटत्वार्थेपंचांगस्थितग्रहेषुचालनमाह
गतैष्यदिवसाद्येनगतिर्निघ्नीखषट् ६० हृता लब्धमंशादिकंशोध्यंयोज्यंस्पष्टोभवेद्ग्रहः १८

विकलात्मकं पंचांगस्थितग्रहेशोध्यंयोज्यंवा यदागतमंतरंतदाशोध्यं यदात्वेष्यमंतरंस्यात्तदायोज्यम् सतात्कालिकःस्पष्टोग्रहोभवेत् वक्र गतिग्रहस्यराहुकेत्वोश्चचालनंमार्गग्रहापेक्षयाविपरीतंज्ञेयम् उदाहरणम् वर्षप्रवेशवारादिकमध्ये २।१२।१८ अवधिस्थवारादिना ६। १३।५६ शोधितेजाताश्चालनांकाः २।५८।२२ अनेनसर्वेग्रहाश्चालिताः १८ ७ ७ ७ ७

वर्षप्रवेशसमये यन्नक्षत्रं भवति तस्य नक्षत्रस्य इष्टकालावधि भुक्तघटिकाः कार्याः ताः षष्ट्या गुण्याः भभोगोद्धृतं नक्षत्रस्य गतैष्ययोगेन भाज्यात् यल्ल
ब्धं तत् षष्टिगुणिताश्विन्यादिगतनक्षत्रेषु युक्तं द्विनिघ्नं ता अश्विन्यादिनक्षत्रादिष्टघटीपर्यंतं घटिका भवंति तान् नवभिर्भाज्या लब्धमंशाः शेषं षष्ट्या गु
ण्यं नवभिर्भाज्यं लब्धं कलाः पुनः शेषं षष्ट्या गुण्यं नवभिर्भाज्यं लब्धं विकलाः एवं शशी भागपूर्वो राश्यादिकस्तात्कालिकः स्यात् अथ तिथिसाधनम्
खखखाभ्राष्टवेदा ४८००० भभोगेन नक्षत्रगतैष्ययोगेन भक्ताः चंद्रस्य कलादिका स्पष्टा गतिः स्यात् उदाहरणम् वर्षप्रवेशसमये हस्तनक्षत्रं तस्य

अथ पंचांगस्थनक्षत्राच्चंद्रानयनमाह खषड्घ्नं ६० भयातं भभोगोद्धृतं तत् खतर्कघ्नधिष्ण्येषु युक्तं द्विनिघ्नम् नवाप्तं शशी भागपूर्वस्तु
भुक्तिः खखखाभ्राष्ट ४८००० वेदाः भभोगेन भक्ताः १९

पूर्वदिने भुक्तघटिकाः ४१।२४ एताः इष्टघटीभिः १२।१८ युक्ताः इष्टघटीपर्यंतं हस्तनक्षत्र
स्य भुक्तघटिकाः जाताः ५३।४२ एताः षष्ट्या गुणिताः ३२।२२ नक्षत्रस्य गतैष्ययोगेन ५८।५२ भक्ताः सवर्णितौ भाज्य १९।३३।२० भाजकौ ३५।३२ भा
जनाल्लब्धं ५४।४४।१ अश्विन्यादिगतनक्षत्रपर्यंतसंख्या १२ षष्ट्या गुणिताः ७२० पूर्वलब्ध्या ५४।४४।१ युक्ताः ७७४।४४।१ द्विगुणिताः १५४९
२८।२ नवभिर्भक्ताः लब्धमंशादिकं १७२।१९।४७ अंशास्त्रिंशता ३० भक्ताः जातस्तात्कालिको राश्यादिश्चंद्रः ५।२२।१९।४७ अथ गत्यानयनम्
खखखाभ्राष्टवेदा नक्षत्रस्य गतैष्ययोगेन ५८।५२ भक्ता लब्धा कलादिका चंद्रस्य स्पष्टा गतिः ८१५।२४ उक्तरीत्या साधितास्तात्कालिकस्पष्टग्रहाः १९

अथभावसाधनमाह   तत्रलग्नसाधनमिष्टकालादिसाधनम् दशमलग्नसाधनंनतोन्नतसाधनम् तत्रादौनतोन्नतसाधनज्ञानमाह दिनखंडं दिनार्द्धंदिनगतघटीभिःहीनंकार्यम् रात्रौपूर्वनतंस्यात् तल्लक्षणं दिनार्द्धपूर्वमिष्टकालेसतियदादिनार्द्धादुपरीष्टकालस्तदासूर्योदयादिष्टघटीषुशुद्धं- शोध्यम् द्युखंडंदिनार्द्धंदिवसे अपरंनतंपश्चिमनतंस्यात् तथारात्र्यर्द्धादुपरीष्टकालेसतिसूर्यास्तादिष्टघटीषुशोध्यम् रात्र्यर्द्धंरात्रौपश्चिमन-

रव्यादयःस्पष्टाःस्थः								
सू	चं	मं	बु	गु	शु	श	रा	के.
९	५	९	९	९	७	६	२	९
७	२२	२२	१२	११	१४	२२	२२	२२
३०	९	३६	१६	३४	३१	२४	२४	२४
५	४७	०	९	५२	४८	३६	३६	३६
६१	८१५	४४	५०	११	७०	३	३	३
१७	२४	१	२३	५०	७	११	११	११

पूर्वनतंस्यात्दिनरात्रिखंडंदिवानिशोरिष्टघटीविहीनम् दिवानिशोरिष्टघटीषु शुद्ध्याद्युरात्रिखंडंत्वपरंनतंस्यात् २० तात्कालसायनार्कस्यभुक्तभोग्या- शसंगुणात् स्वोदयात्खाग्नि३०लब्धंयद्भुक्तभोग्यंरवेस्त्यजेत् २१

तंस्यात् २० अथसप्तभिःश्लोकैर्भावसंधिसाधनमाह   व्याख्या   तात्कालिकोऽर्कः अयनांशैर्युक्तः कार्यः तस्यभुक्तभोग्यांशासंगु- णादिति यदायदाक्रणलग्नंसाध्यतेतदाभुक्तांशाः ग्राह्याः यदाधनलग्नसाधनंक्रियतेतदाभोग्यांशाः ग्राह्याः तैस्तैः स्वोदयागुणनीयः त्रिंश द्भक्तः रवेर्भुक्तमथवाभोग्यंयल्लब्धंतत् इष्टघटीपलेभ्यस्त्यजेत् शोधयेत् तदनंतरंशेषात् गतगम्यनिजोदयात्त्यजेत् तद्यथा

यदाभुक्तकालः साध्यते तदा गुणितोदयात् पृष्ठोदयाः शोध्याः यदा भोग्यकालः साध्यते तदा गुणितोदयात् अग्रिमोदयाः शोध्याः शोधिते यच्छेषं
तत् खाभ्या ३० हतं अशुद्धेनयः शोधितो न शक्यते तिरः अशुद्धोदयः तेन भक्तं फलं अंशादिकं ग्राह्यं तत् अशुद्धभेहीनं कार्यम् शुद्धभेयुक्तं कार्यम्
तद्यथा ऋणलग्नसाधने धनलग्नसाधने च मेषादृणनयाय द्राशिसंख्यांको अशुद्धोदयो भवति तद्राशिसंख्यामध्ये लवादिकं हीनं योज्यं तदनंतरं

इष्टनाडीपलेभ्यश्च गतगम्यान्निजोदयात् शेषं खत्र्या ३० हतं भुक्तमशुद्धेन लवादिकम् २२ अशुद्धशुद्धभेहीनं युक्तं तनुर्व्ययनांशकम् एवं लंकोदयैर्भुक्तभोग्यं शोध्यं पलीकृतात् २३ पूर्वपश्चान्नतादन्यत्प्राग्वत्तद्दशमं भवेत् सषड्भं लग्नखं जायातुर्यौ लग्नान्तु यतः २४ अथ नवः षड्वतेभाद्युक्ताः परेऽपि षट् स्वेदभावसमं पूर्णफलसंधिसमं तु खम् २५ षष्ठांशयुक् तनुः संधिरथैष षष्ठांशयोजनात् त्रयः ससंधयो भावाः षष्ठांशेनैकयुक् खात् २६

व्ययनांशकं अयनांशकै रहितं कार्यम् तनुः लग्नं स्यात् एवमनया रीत्या लंकोदयैः कृत्वा रवेर्भुक्तं भोग्यं साध्यम् तत् पलीकृतात् पूर्वपश्चिमनता-
ताच्छोध्यं अन्यदवशिष्टं यत्कर्म तत् प्राग्वत्पूर्वरीत्या साध्यं तद्दशमं भवेत् तद्यथा यदा पूर्वनतं भवति तदा पूर्वनतमिष्टकालं प्रकल्प्य लंकोदयैः
कृत्वा रवेर्भुक्तं शोध्यम् अन्या क्रिया ऋणलग्नवत् यदा पश्चिमनतं भवति तदा पश्चिमनतमिष्टकालं प्रकल्प्य लंकोदयैः कृत्वा रवेर्भोग्यं शोध्यम्

अन्याक्रियाधनलग्नवत्कार्या तद्दशमंभवेत् अथलग्नदशमभावाद्युक्तावन्यभावसाधनमाह सषड्भेइति लग्नंराशिषट्कंयुतंजायासप्तमभा
वोभवति एवंसषड्भेतुर्यश्चतुर्थभावोभवति एवंभावचतुष्टयंजातम् अथलग्नोनतुर्यतः लग्नंचतुर्थभावाच्छोध्यम् शेषस्यषष्ठांशोराश्यादिस्तनु-
युक्तं तनुलग्नंकार्यम् सलग्नद्वितीयभावयोःसंधिःस्यात् लग्नस्यविरामसंधिःस्यात् धनभावस्यारंभसंधिरितिसर्वत्रज्ञेयम् अग्रेषष्ठांशयोजना
दिति सएवागतसंधिः तेनषष्ठांशेनयुक्तोऽग्रेद्वितीयभावःस्यात् द्वितीयभावःषष्ठांशयुक्तःद्वितीयतृतीयभावयोःसंधिःस्यात् अयंषष्ठांशयुक्तः

भुक्तंभोग्यंस्वेष्टकालान्नशुद्धयेत्त्रिंशत्३०न्निभाद्यस्वोदयास्तंलवाद्यम्
हीनयुक्तंभास्करतत्तनुःस्याद्द्वात्रोलग्नभाद्युक्ताद्भवेत्तु २७

तृतीयभावःस्यात् अयंषष्ठांशयुक्तः तृतीयचतुर्थभावयोःसंधिःस्यात् एवंत्रयःससंधयोभावाःजाताःतदनंतरं अग्रेत्रयःससंधयोभावाः
साध्याः तद्यथा पूर्वानीतषष्ठांशरूपमध्येसंशोध्य अनेनराश्यादिनासुखभावोयुक्तश्चतुर्थपंचमभावयोःसंधिःस्यात् अयमेवसंधिःपुन
स्तेनयुक्तः पंचमभावःस्यात् अनेनयुक्तः पंचमषष्ठभावयोःसंधिःस्यात् अयंतेनयुक्तःषष्ठभावोभवति अयंतेनयुक्तःषष्ठसप्तमभावयोः
संधिःस्यात् एवंषट्ससंधयोभावाःजाताः एतेभाद्युक्ताभाद्षड्राशयः तैर्युक्ताःसंतः अवशिष्टषड्भावाः ससंधयःस्युः एवंभावसंधिनिष्प

प्रयोजनमाह खेटइति योग्रहोयद्भावस्थोभवतिसचेद्भावस्यराश्यंशकलाविकलाभिस्तुल्यःस्यात् तदासग्रहः सद्भावस्यंशुभमशुभं वाफलंपूर्णं विंशा तिविश्वात्मकंददाति संधितुल्येयदिशून्यंफलंभवति २६ अथसूर्यस्यभुक्तमथवाभोग्यंउक्तरीत्याचानीतंयद्यदिस्वकालघटीपलेभ्योनशुद्ध्येत् तदाकेनोपायेनलग्नसाधनंकर्त्तव्यमित्यतआह भुक्तमिति भुक्तंभोग्यंयदेष्टकालनाडीपलेभ्योनशुद्ध्येत् तदाइष्टनाडीपलानित्रिंशद्गुणितानिकार्याणि सायनसूर्यस्यराश्युदयेनभाज्यानि एवंलब्धंग्राह्यम् हीनंयुक्तंभास्करेकार्यं तद्यथा यदारवेर्भुक्तमानीतंभवति तदालब्धफलंसूर्यमध्येहीनंकार्यम् यदाभोग्यमानीतंभवति तदालब्धफलंसूर्यमध्येयुक्तंकार्यम् तन्नशुद्धंलग्नंस्यात् रात्रौलग्नसाधनंचेत् क्रियतेतदाराशिषट्कयुक्ताद्रवेःसकाशाल्लग्नंसाध्यम् रात्रौदशमलग्नसाधनेऽपिराशिषट्कयुक्ताद्रवेःसकाशाद्भुक्तभोग्यंसाध्यम् अत्रोदाहरणम् अस्यजन्मभूमावुदयाः तात्कालिकोऽर्कः ९।७।३०।६ अयनांश १८।२६ युक्तः ९।२५।५६।६ अस्यभोग्यांशाः ४।३।५४ मकरराशेरुदयो २।१८ गुणितः १२११।२२।१२ अयंत्रिंशः ३० हृतः जातोभोग्यकालः ४०।२२।४४ अयमिष्टनाडी १२।१८।३० पलेभ्यः ७३८।३० शोधितःशेषं ६९७।१६ मकरादग्रेकुंभोदयः २३१ शेषाच्छोधितंशेषम् ४५८।३७।१६ कुंभादग्रेमीनोदयः २०३ शेषाच्छोधितेशेषम् २५५।३७।१६ मीनादग्रेमेषोदयः २०३ शेषाच्छोधितेशेषम् ५२।३७।१६ मेषादग्रेवृषभोदयः २३१ अयंशेषात् ५२।३७।१६ नशुद्ध्यति अतःशेषम् ५२।३७।१६ त्रिंशता ३० हतं १५७८।३८ अशुद्धोदयेन २३१ भक्तंलब्धं अंशादिकम् ६।३६।१८ इदम-

मे	२०३	मी
वृ	२३१	कुं
मि	२७८	म
क	३४८	ध
सिं	३५९	वृ
क	३५३	तु

शुद्धात्सूर्यमेषाद्गणनयाएकोराशिस्तेनयुक्तं १।६।३६।१६ इदंअयनांशैः १८।२६ हीनंजातंलग्नं ०।८।१०।१६ राशिषट्कयुतंजातंजायाभवनम् ६।१८।१०।१६

अथदशमलग्नस्योदाहरणम् तत्रलंकोदयाःदिनार्द्धम् १२।४४ दिनगतघटीभिः १२।१८।३० हीनंजातं पूर्वनतं ०।२५।३० अयमिष्टकालःलंकोदयैःकृत्वासायनांशसूर्यस्य भुक्तभागागुणनीयाः उपरितनांकः त्रिंशद्भृतः लब्धं भुक्तकालःजातोभुक्तकालः २७१।१४।० अयंघटीपलेभ्यः २५।३० नशुद्ध्यति अतःशेषं २५।३० त्रिंशद्गुणितं ७६५ स्वोदयेन ३२३ भुक्तंपलंलब्धादिकं २।२२।६ इदंराश्यादिसूर्यमध्ये ९।७।३०।६ हीनंजातं९।५।८।० इदं राशिषट्कयुतंजातंसुखभवनं ३।५।८।० लग्नहीनचतुर्थभावस्यशेषं २।१६।५४।४४ इदंषड्भक्तंलब्धंराश्यादि ०।१२।

लंकोदयचक्रम्		
मे	२७८	मी
वृ	२९९	कुं
मि	३२३	म
क	३२३	ध
सिं	२९९	वृ
क	२७८	तु

४९।३७ अनेनयुक्तंलग्नंजातोलग्नस्यविरामसंधिः १।०।५९।५३ अयंषष्ठांशेनयुतोजातोद्वितीयभावः १।१३।४९।३० अयंषष्ठांशेनयुतोजातोद्वितीय-भावस्यसंधिः १।२६।३९।७ अयंषष्ठांशेनयुतोजातस्तृतीयभावः २।९।२६।३८ अयंषष्ठांशेनयुतोजातस्तृतीयभावस्यसंधिः २।२२।१७।१९ भागानीतषष्ठांशः ०।१२।४९।३७ अयंरूपाच्छोधितःशेषं ०।१७।१०।२३ अनेनसुखभावोयुक्तःजातःसुखभावस्यसंधिः ३।२२।१८।२३ अयंतेनयुक्तःजातःपंचमभावः ४।९।२८।४६ अयंतेनयुक्तःजातःपंचमभावस्यसंधिः २।२६।३९।१ अयंतेनयुक्तःजातः षष्ठभा-वः ५।१३।४९।३२ अयंतेनयुक्तःजातोरिपुभावस्यसंधिः ६।०।५९।५५ एतेराशिषट्कयुक्ताः अवशिष्टाः ससंधयोभावाजाताः सर्वेएकत्रलिख्यंते

अथभावस्थग्रहफलम् खेटेसंधिद्वयांतस्थेइति तद्यथा ग्रहेआरंभसंधेःसकाशात् अधिकेसति विरामसंधेःसकाशात् न्यूनेसति तदा ग्रहोयस्मिन्भावे वर्ततेतद्भावजंफलंभवेत् द्विसंधिभ्यांहीनेऽधिकेग्रहेसति पूर्वापरभावेफलंभवेत् तद्यथा आरंभसंधेःसकाशात् ग्रहेहीनेसति यद्भावोवर्ततेतद्भावात्पूर्वभावस्यफलंददाति यदाविरामसंधेःसकाशाद्ग्रहोऽधिकोभवति तदा

तन्वादिद्वादशभावाः ससंधयः स्युः											
त·	ध·	स·	सु·	सु·	रि·	जा·	मृ·	ध·	क·	आ·	व्य·
०	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११
१८	१३	९	५	९	१३	१८	१३	९	५	९	१३
१०	४९	२८	८	२८	४९	१०	४९	२८	८	२८	४९
१६	३०	४४	०	४६	३२	१६	३०	४४	०	४६	३२
सं·	सं·	सं	सं·	सं	सं	सं	सं·	सं·	सं·	सं	सं·
१	१	२	३	४	६	७	७	८	९	१०	०
०	२६	२२	२२	२६	०	०	२६	२१	२२	२६	०
५९	३९	१८	१८	३९	५९	५९	३९	१८	१८	३९	५९
५८	७	२१	२३	९	५५	५८	७	२१	२१	९	५५

खेटेसंधिद्वयांतस्थेफलंतद्भावजंभवेत्
हीनेऽधिकेद्विसंधिभ्यांभावेपूर्वापरेफलम् २८
ग्रहसंध्यंतरंकार्यंविंशत्या२०गुणितंभजेत्
भावसंध्यंतरेणाप्तंफलंविंशोपकाःस्मृताः २९

लग्नकुंडली	भावकुंडली
२, १ लग्न, १२, ११, ३ रा, ४, १० सू, ५, ७ श, कें गु मं, ६ चं, ८ शु	२, १ भाव, १२, ११, ३, ४ रा, १० सू गु कें, ५, ७ श, ९ मं बु, ६ चं, ८ शु

अग्रिमभावस्यफलंददाति लग्नकुंडलीभावकुंडलीचक्रंलिख्यते अथग्रहाणांविंशोपकात्मकभावफलमाह उदाहरणमेवव्याख्या सूर्यः ९ । ७ । ३० । ६ अस्यसंधिः ९ । २२ । १८ । २३ अनयोरंतरं १४ । ४८ । १७ विंशत्या २० गुणितं २९ । ६ । ५ । ४० भावः ९ । ५ । ८ । ० संधिः ९ । २२ । १८ । २३ अनयोरंतरेण १७ । २० । २३ भजेत् अथसवर्णितोभाज्यः १०६ ५९ ४० भाजकः ६१८२३

भाजकेनहृतेभाज्येयदासंफलंतदेवविंशोपकाःस्मृताः १७।१४ एवंचंद्रादीनाम् २९ इतिरव्यादीनांविंशोपकात्मकानिभावफलानि अथग्रहाणांबलाब लंवक्ष्यति तच्चग्रहबलमधिकारंविनाग्रहोनबली तत्रादौराशीशद्रेष्काणेशानाह मेषस्यभौमः वृषस्योशनाशुक्रः मिथुनस्यसौम्योबुधः कर्कस्य शशीचंद्रः सिंहस्यइनः रविः कन्यायाः वित्बुधः तुलायाःसितःशुक्रः वृश्चिकस्यारोभौमः धनुषःईज्योगुरुः मकरस्यार्किः शनिः कुंभस्यमंदःश

इदंद्रेष्काणचक्रंलिख्यते												
श्री·	मे	वृ	मि	क	सिं	कं	तू	वृ	ध	म	कुं	मी
१०	मं	बु	गु	शु	श	सू	सो	मं	बु	गु	शु	श
२०	र	चं	मं	बु	गु	शु	श	सू	सो	मं	बु	गु
३०	शु	श	र	सो	मं	बु	गु	शु	श	सू	सो	मं

भौमोशनःसौम्यशशीनवित्सितारेज्यार्किमंदांगिरसोग्रहेश्वराः
आद्याकुजाद्यारवितोऽपिमध्यमासितात्तृतीयाःक्रियतोदृकाणपाः ३०

निः मीनस्यांगिराः गुरुः एतेग्रहेश्वराः द्वादशराशिस्वामिनोभवंति अथद्रेष्काणस्वामिनउच्यंते आद्याइति राशेस्तृतीयांशोदशांशात्मकोद्रेष्का णउच्यते एकस्मिन्राशौत्रयोद्रेष्काणाः अतःएकस्मिन्राशौकियत्संख्याकोद्रेष्काणोस्तीतिविचार्य प्रथमश्चेत्तर्हिभौमात् द्वितीयश्चेद्रवेः तृ तीयश्चेच्छुक्रात् अनयारीत्याक्रियतः मेषादिद्वादशराशिषुद्रेष्काणपाः द्रेष्काणस्वामिनोभवंतीतिद्रेष्काणचक्रम् ३० ७ ७

अथग्रहाणामुच्चनीचराशीन्भोगांश्चाह सूर्यादीनांग्रहाणांतुंगसंज्ञउच्चराशयःस्युः सूर्यस्यअजःमेषःउच्चंदिग्भिर्दशभिरंशैः चंद्रस्यउक्षावृषः उच्चंगुणैस्त्रि भिरंशैः भौमस्यनक्रोमकरः उच्चं अष्टयमैरष्टाविंशतिभिरंशैः बुधस्यकन्याउच्चंशरेकैः पंचदशभिः अंशैःगुरोःकुलीरः कर्कः उच्चंभूतैः पंचभिरंशैः शु क्रस्यांत्योमीनः उच्चंभसंख्यैः सप्तविंशतिभिरंशैः शनेस्तुलाउच्चंनखसंमितैर्विंशतिभिरंशैः परमोच्चमितिसर्वत्रज्ञेयं उच्चानि अथग्रहाणांनी-

ग्रहाणामुच्चनीचानि·							
सू	चं	मं	बु	गु	शु	श	ग्रह
० १०	१ ३	९ २८	५ १५	३ ५	११ २७	६ २०	उच्च
सू	चं	मं	बु	गु	शु	श	ग्रह
६ १०	७ ३	३ २०	११ १५	९ ५	५ २७	१ २०	नीच

सूर्यादितुंगर्क्षमजोक्षनक्रकन्याकुलीरांत्यतुलालवैःस्युः दिग्भिर्गुणैरष्टयमैः शरेकैर्भूतैर्भसंख्यैर्नखसंमितैश्च ३१ तत्सप्तमंनीचमनेनहीनोग्रहोऽधिकश्चे द्रसभाद्विशोध्यः चक्रात्तदंशाःकलवाबलंस्यात्क्रियेणतौलीदुभतानवांशाः ३२

अथाद्याचक्रम्			
मे	वृ	मि	क
सिं	कं	तु	वृ
ध	म	कुं	मी

चस्थानम् उच्चबलानयननवांशस्वामिनश्चाह व्याख्या तेषांसूर्याद्युच्चराशीनांसप्तमस्तुलादिकोराशिर्नीचम् अंशास्तएवयथा सूर्यस्य तुलानीचंदशभिरंशैःपरमं एवंचंद्रादीनांज्ञेयम् नीचानि अनेननीचेनग्रहोहीनः चेद्रसभाधिकः तदाचक्राद्द्वादशराशिभ्यः शोध्यः शेष- १२ स्यांशाःकार्याः नवभिर्भाज्याः लब्धंकालादिउच्चबलंस्यात् अथनवांशेशाउच्यंते क्रियोमेषःएणोमकरः तौलिःतुलाइदुभःकर्कःएतेमेषा-

द्विराशीनांत्रिरावृत्त्याआद्याःभवंति तद्यथा मेषसिंहधनूराशीनामाद्योमेषः वृषकन्यामकरराशीनामाद्योमकरः मिथुनतुलाकुंभराशीनामाद्यातुला-

अथमेषादिराशिविभागयुक्ताहद्देशाः											
मे	वृ	मि	क	सिं	कं	तु	वृ	ध	म	कुं	मी
गु ६	शु ८	बु ६	मं ७	गु ६	बु ७	श ६	मं ७	बृ १२	बु ७	बु ७	शु १२
शु ६	बु ६	शु ६	शु ६	शु ५	शु १०	बु ८	शु ४	शु ५	गु ७	शु ६	गु ४
बु ८	गु ८	गु ६	बु ६	श ७	गु ४	गु ७	बु ८	बु ४	शु ८	गु ७	बु ३
मं ५	श ५	मं ७	गु ७	बु ६	मं ७	शु ७	गु ५	मं ५	श ४	मं ५	मं ९
श ५	मं ३	शु ६	श ४	मं ६	श २	मं २	श ६	श ४	मं ४	श ५	श २

मेषेंगतर्काष्टशरेषुभागाजीवास्फुजिज्ज्ञारशनैश्चराणाम् वृषेवृषण्णागशरा नलांशाःशक्रज्ञजीवार्किकुजेशहद्दाः ३३ युग्मेषडंगेषुनगांगभागाःसौम्यास्फुजिज्जीवकुजार्किहद्दाः कर्केद्रिनंगांगनगाब्धिभागाःकुजाःस्फुजिज्ज्ञेज्यशनैश्चराणाम् ३४ सिंहेंगभूतान्द्रिरसांगभागादिवेज्यशुक्रार्कि बुधारहद्दाः स्त्रियो नगाशाब्धिनगाक्षिभागाःसौम्योशनाजीवकुजार्किनाथाः ३५ तुलेरसाष्टाद्रि नगाक्षिभागाःकोणज्ञजीवास्फुजिदारनाथाः कीटेनगाब्ध्यष्टशरांगभागा भौमास्फुजिज्ज्ञेज्यशनैश्चराणाम् ३६ ७ ७ ७

कर्कवृश्चिकमीनराशीनामाद्यः कर्कः इत्याद्यचक्रम् ३२ अथषड्भिःश्लोकैर्मेषादिद्वादशराशिषुहद्देशानाह अंकस्थापनमेवव्याख्यास-

यथा मेषराशौप्रथमषडंशानांजीवोगुरुः ततःषडंशानामास्फुजिच्छुक्रः ततोऽष्टानांअंशानांज्ञोबुधः ततःपंचांशानामारोभौमः ततःपंचाना मंशानांशनैश्चरःस्वामी एवमेवदृषादिष्वपि इतिहद्दाचक्रम् ३३ ३४ ३५ ३६ ३७ ३८ अथपंचवर्गीबलमाह त्रिंशत्स्वभइति स्वभेस्वराशौग्रहेत्रिंशल्लवाः ३० बलम् स्वोच्चस्थेविंशतिर्बलम् २० स्वहद्दास्थेपंचदशबलम् १५ स्वद्रेक्काणस्थेदशबलम् १० मुसल्लहेस्व

चापेरविश्वंबुधिपंचवेदाजीवास्फुजिज्ज्ञारशनैश्चराणाम् मृगेनगाब्ध्यष्टयुगश्रुतीनांसौम्येज्यशुक्रार्किकुजेशहद्दाः ३७

कुंभेनगागाद्रिशरेषुभागाःशुक्रज्ञजीवारशनैश्चराणाम् मीनेऽर्कवेदानलनंदपक्षाःसितेज्यसौम्यारशनैश्चराणाम् ३८

त्रिंशत्स्वभेविंशतिरात्मतुंगेहद्देक्षचंद्रादशकंद्रकाणे मुसल्लहेपंचलवाःप्रदिष्टाविंशोपकावेदलवैःप्रकल्प्याः ३९

स्वस्वाधिकारोक्तबलंसुहृद्भेपादोनमर्द्धसमभेरिभेंघ्रिः एवंसमानीयबलंतदैक्यंवेदोद्धृतहीनबलःशरोनः ४०

नवांशस्थेपंच ५ लवाः प्रदिष्टाःउक्ताःवेदलवैः बलस्यचतुर्थांशोविंशोपकाःप्रकल्प्याः ३९ यदाग्रहः स्वगृहस्वोच्चस्वहद्दास्वद्रेक्काणनवांशेषु पंचस्वधिकारेषुकुत्रापिनास्ति तदाबलमाह स्वस्वाधिकारइति स्वस्वाधिकारोक्तबलस्यविभागः सुहृद्भेमित्रगृहेपादोनंचतुर्थांशोऽनंबलंग्राह्यम् समभेसमस्यगृहेअर्द्धम् अरिभेशत्रुगृहेंघ्रिश्चतुर्थांशोबलंस्यात् तद्यथा ग्रहस्यस्वगृहेत्रिंशल्लवाः बलंस्यात् मित्रगृहेपादोनंसार्द्ध-

द्वाविंशतिः जाताः २२। ३० समभेऽर्द्धं पंचदश १५ जाताः शत्रुगृहे चतुर्थांशः सार्द्धाः सप्त जाताः ७।३० तथा स्वहद्दायां पंचदश १५ मित्रहद्दायां सपादाः एकादश ११।१५ समहद्दायां सार्द्धाः सप्त ७।३० शत्रुहद्दायां पादोनास्त्रयः ३।४५ तथा स्वद्रेष्काणे दश १० मित्रद्रेष्काणे सार्द्धाः सप्त ७।३० समद्रेष्काणे पंच ५ शत्रुद्रेष्काणे सार्द्धद्वयं २।३० एवं स्वनवांशे पंच ५ मित्रनवांशे पादोनास्त्रयः ३।४५ समनवांशे सार्द्धद्वयं २।३० शत्रुनवांशे सपादमेकम् १।१५ बलं स्यात् एवं पंचवर्गीबलं समानीय तदैक्ये पंचानां योगे वेदोद्धृते चतुर्भिर्भक्ते यल्लब्धं तद्विंशोपकात्मकं ग्रहाणां बलं भवति शरोनः पंचभ्यो न्यूनः हीनबलो ग्रहो ज्ञेयः उक्तं च पंचाल्पो हीनवीर्यः स्यादधिको मध्य उच्यते दशाधिको बली प्रोक्तः पंचवर्गीबलादिदम् बलं चक्रम् अथ क्रमप्राप्तमुदाहरणप्रदर्शनार्थं वक्ष्यमाणमित्रसमशत्रवो लिख्यंते उदाहरणम् सूर्यः ९।७।३०।६ अस्य मकरराशौ स्थितत्वाद्गृहेशः शनिः अयं सूर्यस्य शत्रुः अतः कारणात् गृहप्राप्तं बलं सार्द्धाः सप्त ७।३० अथोच्चबलम् सूर्यस्य नीचम् ६।१० अनेन हीनो रविः २।२७।३०।६ अस्यांशाः ८७।३०।६ नवभिर्भक्ताः जातं सूर्योच्चबलम् ९।४३ अथ हद्देशबलम् मकरराशौ सूर्यस्य सप्तांशाः त्रिंशत्कलाः विद्यंते मकरराशौ हद्दायां आदौ सप्तांशाः अयं सप्ताधिकोऽग्रिमसप्तमध्ये वर्त्तते इति कारणात् जातो हद्देशो गुरुः अयं सूर्यस्य समो भवति समहद्दायां प्राप्तं बलम् ७।३० अथ त्रैराशिकबलम् मकरराशौ प्रथमदशकमध्ये वर्तते तद्दीशो गुरुः अस्य समत्वात् प्राप्तं त्रैराशिकबलम् ५।१० अथ मुसल्लहबलम् नवांशगणनया जातो मुसल्लहेशो गुरुः अस्य समत्वात् प्राप्तं नवांशकबलम् २।३० पंचानां यो-

गः ३२।१२ चतुर्भिर्भक्तः जातंसूर्यस्यविश्वात्मकंबलम् ८।३ एवंचंद्रादीनांज्ञेयम्   पंचवर्गीचक्रंलिख्यते   अथद्वादशवर्गीचक्रमाह
क्षेत्रमिति क्षेत्रंगृहम् होरात्रिलवः चतुर्लवः पंचलवः षड्लवः सप्तलवः अष्टलवः अंकलवः दशलवः एकादशलवः द्वादशलवः एतेद्वादश

अथद्वादशवर्गीचक्रंलिख्यते.						
सू	चं	मं	बु	गु	शु	श
चं	सू गु	श	श	श	चं सू	मं बु गु
मं बु गु	श	सू शु	सू शु	सू बु श	मं बु गु शु	चं शु
श	मं बु बु	चं बु गु	चं मं गु	चं मं शु	०	सू

क्षेत्रंहोरात्र्यब्धिपंचांगसप्तवस्वंकांशेशार्कभागाःसुधीभिः
विज्ञातव्यालग्नसंस्थाःशुभानांवर्गाःश्रेष्ठाःपापवर्गाअनिष्टाः ४१
ओजेरवीन्द्वोःसमइंदुरव्योर्होरेगृहार्द्धप्रमितेविचिंत्ये द्रेष्का
णपाःस्वेषुनवर्क्षनाथास्तुर्यांशपाःस्वर्क्षजकेंद्रनाथाः ४२

अथपंचवर्गीचक्रंलिख्यते.					
ग्र	धी	स्व	मि	स	श
मि	गृ	३० ०	२२ ३०	१५ ०	७ ३०
स	हे	१५ ०	११ १५	७ ३०	३ ४५
श	द्रे	१० ०	७ ३०	५ ०	२ ३०
नवांशः	तु	५ ०	३ ४५	२ ३०	१ १५

भागाः लग्नसंस्थाः लग्नसमये विद्यमान ग्रहाणांसुधीभिः विज्ञातव्याः शुभानांशुभग्रहाणांवर्गाः श्रेष्ठाः शुभफलदाज्ञेयाः पापग्रहाणांवर्गा
श्चेत्स्युः तदाअनिष्टाःदुष्टफलदाज्ञेयाः ४१ अथहोराद्रेष्काणतुर्यांशानामधीशानाह ओजेइति ओजेविषमराशौगृहार्द्धपंचदशभागाः तत्

प्रमितेरवींद्वोर्होरेविचिंत्येज्ञेये तद्यथा प्रथमपंचदशभागमध्येसूर्यस्यतदनंतरंचंद्रस्य तथासमराशौचंद्ररव्योर्विचिंत्ये अथद्रेक्काणेशाउच्यंते राशेस्त्रिभागोदशांशपरिमितोद्रेक्काणोज्ञेयः यस्यद्रेक्काणविचारःक्रियते सचेत्प्रथमविभागमध्येतदासयस्मिन्राशौतिष्ठति तद्राशिस्वामिनएवद्रेक्काणाधीशत्वम् तृतीयद्रेक्काणश्चेत्तदास्वराशेःसकाशान्नवमोयोराशिः तत्स्वामिनएवद्रेक्काणाधीशत्वम् अथतुर्यांशस्वामिनउच्यंते स्वर्क्षजकेंद्रनाथाइति स्वर्क्षग्रहाधिष्ठितोयोराशिस्तस्माज्जातानिकेंद्राणितन्नाथाः नवचतुर्थांशस्वामिनः तद्यथा रा

ओजर्क्षेपंचमांशेशाःकुजार्किज्यज्ञभार्गवाः समभेव्यत्ययाज्ञेयाद्वादशांशास्त्वभात्स्मृताः ४३

शेस्त्रिंशदंशास्तस्यचतुर्थांशाःसार्द्धाःसप्त ७।३० तत्रप्रथमविभागमध्ये ७।३० स्वर्क्षस्वराशिस्वामिनएवाधिपत्यं द्वितीयविभागमध्ये १५।० केंद्रनाथःस्वराशेःसकाशात् स्वचतुर्थोयोराशिःतत्स्वामिनएवाधिपत्यं तृतीयविभागः २२।३० मध्येस्वराशेःसकाशात् सप्तमोयोराशिःतत्स्वामिनएवाधिपत्यं चतुर्थविभागः ३० मध्येस्वराशेःसकाशाद्दशमोयोराशिः तत्स्वामिनएवाधिपत्यम् ४२ अथपंचमांशेद्वादशांशेशानाह ओजर्क्षेइति पंचमांशप्रमाणंषडंशाः ६ एवंराशौपंचभवंति तत्रौजर्क्षेविषमराशौप्रथमपंचमांशस्वामीकुजः द्वितीयपंचमांशस्वा

स्वामी आर्किः शनिः तृतीयपंचमांशस्वामीज्योगुरुः चतुर्थपंचमांशस्वामीज्ञोबुधः पंचमपंचमांशस्वामीभार्गवः शुक्रः समभेसमराशौव्य-
स्ययाद्विपरीताज्ञेयाः तद्यथा समराशौप्रथमपंचांशस्वामीशुक्रः द्वितीयपंचांशस्वामीबुधः तृतीयपंचांशस्वामीगुरुः चतुर्थपंचांश
स्वामीशनिः पंचमपंचांशस्वामीभौमः अथद्वादशांशस्वामिनउच्यंते द्वादशांशाः स्वभात्स्वराशेः सकाशात् स्मृताः तद्यथा द्वादशां
शप्रमाणं सार्द्धमंशद्वयं २।३० एवंराशौद्वादशभवंति तेयथा एतत्प्रमाणेन २।३० यत्संख्ये अंशेग्रहस्तिष्ठति स्वराशितस्तत्सं

लवीकृतोव्योमचरोंगशैलवस्वंकदिग्रुद्रगुणाः खरामैः भक्तोगतास्तर्कनगाष्टनंदादिग्रुद्रभागाः कुयुताः क्रियात्स्युः ४४

ख्यराशेर्द्वादशांशोज्ञेयः ४३ अथषट्सप्ताष्टनवदशैकादशांशेशानयनमाह लवीकृतइति व्योमचरोग्रहोलवीकृतः यथाराशय
स्त्रिंशद्गुणिताः अधःस्थितांशयुताः एवंग्रहोंशात्मकः कार्यः षट्स्थानस्थाप्यः क्रमेणरस ६ अंग ६ शैल ७ वसु ८ अंक ९ दिक् १० रुद्र
११ गुणाः सतत्रखरामैः ३० त्रिंशताभक्तोयल्लब्धंतेगतास्तर्कनगाष्टनंदादिग्रुद्रभागाभवंति एतेकुयुताः एकयुक्ताः संतः क्रियान्मेषमार
भ्यगणनायांयत्रविश्रांतिः तद्राशिस्स्वामी तद्वर्गस्यज्ञेयः एकयुक्तलब्धंयदिद्वादशाधिकंभवति तदाद्वादशभिः १२ तष्टंकार्यम् उदाहरणम्

एतत्पंचवर्गीबलचक्रं लिख्यते.

ग्रहाः	सूर्यः	चंद्रः	भौमः	बुध.	गुरुः	शुक्र	शनिः	ग्रहा
गृ०	७ ३०	७ ३०	७ ३०	७ ३०	३० ०	१५ ०	१५ ०	गृ०
उ०	९ ४३	४ ३२	१५ १०	१० १८	० ३६	६ २३	१८ ३२	उ०
हृ०	७ ३०	४ ४५	७ ३०	७ ३०	१५ ०	७ ३०	१५ ०	हृ०
द्रे०	५ ०	२ ३०	२ ३०	२ ३०	७ ३०	१० ०	५ ०	द्रे०
मु०	२ ३०	५ ०	२ ३०	१ १५	५ ०	२ ३०	३ ४५	मु०
यो०	३२ १३	२३ १७	३५ १०	२९ ३	५८ ६	४१ २३	५७ १७	यो०
वि०	८ ३	५ ४९	८ ४७	७ १५	१५ ३५	१० २०	१४ १९	वि०

सूर्यः९।७।३०।६ एतस्यमकरराशौस्थितत्वात्ग्रहेशः शनिः अथहोरा मकरराशौप्रथम पंचदशभागमध्येऽस्ति अतोहोरेशः चंद्रः अत्रत्रिलवः सूर्यः प्रथमभागमध्येऽस्ति अतो द्रेक्काणाधीशः शनिः अथचतुर्लवः सूर्योद्वितीयचतुर्थांशमध्येवर्त्तते अतःकारणात् मकर राशेः सकाशात्चतुर्थोराशिर्मेषः तत्स्वामीभौमः एवंचतुर्लवः स्वामीभौमः अथपंच मांशः सूर्यःसमराशौद्वितीयविभागमध्येवर्तते अतः पंचमांशःस्वामीबुधः अथषडंशः सूर्य स्यांशाः२७७।७।३०।६ षड्गुणिताःजाताः१६६२।५

द्वादशांशचक्रंलिख्यते.

१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२
२ ३०	५ ०	७ ३०	१० ०	१२ ३०	१५ ०	१७ ३०	२० ०	२२ ३०	२५ ०	२७ ३०	३० ०

०।३६ त्रिंशद्भक्ताः लब्धं ५५ कु १ युक्तं ५६ द्वादशभि १२ स्तष्टं शेषं ८ मेषाद्गणनयाजातो वृश्चिक राशिः तत्स्वामीभौमः एवंजातः षडंशः स्वामीभौमः अथसप्तांशः अंशाः२७७। ३०।६ स प्तभिर्गुणिताः१९४२।३०।४२ त्रिंशद्भक्ताः लब्धं ६४ कुयुक्तं ६५ द्वादशभि१२स्तष्टंशेषं ५ मेषा द्गणनयाजातः सिंहराशिः तत्स्वामीसूर्यः एवंजातः सप्तांशस्वामीसूर्यः अथाष्टांशः

अंशाः २७७।३०।६ अष्टभिर्गुणिताः २२२०।०।४८ त्रिंशद्भक्ताः लब्धं ७४ कुयुतं ७५ द्वादशभि १२ स्तष्टं शेषं ३ मेषाद्गणनयाजातो-
मिथुनराशिः तत्स्वामीबुधः एवमष्टमांशस्वामीबुधः अथनवांशः अंशाः २७७।३०।६ नवभिर्गुणिताः २४९७।३०।५४ त्रिंशद्भक्ताः ल-
ब्धं ८३ कुयुतं ८४ द्वादशभि १२ स्तष्टं शेषं० मेषाद्गणनयाजातोमीनराशिः तत्स्वामीगुरुः एवंजातोनवांशस्वामीगुरुः अथदशांशः अं
शाः २७७।३०।६ दशभिर्गुणिताः २७७५।११।७ त्रिंशद्भक्ताः लब्धं ९२ कुयुतं ९३ द्वादशभि १२ स्तष्टं शेषं ९ मेषाद्गणनयाजातो धनराशिः
तत्स्वामीगुरुः एवंजातोदशांशस्वामीगुरुः अथैकादशा अंशाः २७७।३०।६ एकादशभिर्गुणिताः ३०५२।३१।६ त्रिंशद्भक्ताः लब्धं १०१ कुयुतं

एवंद्वादशवर्गीस्याद्ग्रहाणांबलसिद्धये स्वोच्चमित्रशुभाःश्रेष्ठानीचारिक्रूरतोऽशुभाः ४५

१०२ द्वादशभि १२ स्तष्टं शेषं ६ मेषाद्गणनयाजातःकन्याराशिः तत्स्वामीबुधः एवंजातः एकादशस्वामीबुधः अथद्वादशांशः एवंद्वादशांशाविभा
गगणनयाचतुर्थविभागमध्येवर्तते अतःकारणात् मकराद्गणनयाजातश्चतुर्थोमेषराशिः तत्स्वामीभौमः एवंजातोद्वादशांशस्वामीभौमः
एवंचंद्रादीनामपिज्ञेयम् ४४ अथग्रहाणांद्वादशवर्गीचक्रम् अथद्वादशवर्गफलमाह एवंग्रहाणांबलसिद्धयेद्वादशवर्गीस्यात् साद्वा 16
दशवर्गीस्वोच्चमित्रशुभाः श्रेष्ठाः तद्यथा यस्यग्रहस्यद्वादशवर्गीक्रियतेसचेत्स्वगृहादिषु अथवास्वोच्चवर्गे अथवा शुभग्रहस्यवर्गे-

तिष्ठति तदाश्रेष्ठाशुभफलदात्रीसग्रहोयदिनीचवर्गे अथवाशत्रुवर्गे अथवापापग्रहस्यवर्गेवातिष्ठति तदा अशुभादुष्टफलदात्री ४५ अथद्वादशवर्ग्योंशुभपापग्रहवर्गफलनिर्णयः कथंस्यादित्यत आह एवमिति एवंग्रहाणांशुभपापवर्गपंक्तिद्वयंवीक्ष्य तद्यथा पूर्वोक्तप्रकारेणग्रहाणांद्वादशवर्गीकार्या तत्रग्रहहोरादिद्वादशस्थानेषुकियंतः शुभग्रहवर्गाः पापवर्गाः कियंतइति विचार्यशुभग्रहसंख्यामि

एवंग्रहाणांशुभपापवर्गपंक्तिद्वयंवीक्ष्यशुभाधिकत्वे
दशाफलंभावफलंचवाच्यंशुभत्वमिष्टत्वशुभाधिकत्वे ४६

न्नालेख्या पापग्रहसंख्याभिन्नालेख्यापंक्तिद्वयस्यांतरंकार्यम् यदिशुभाधिकत्वंशुभग्रहस्यशेषमव शिष्टंतदातद्ग्रहस्यदशाफलंभावफलंचशुभमेववाच्यम् यदिअशुभाधिकत्वंअशुभग्रहस्यशेषम वशिष्टंतदातद्ग्रहस्यदशाफलंभावफलंचाशुभमेववाच्यम् ४६ ७ ७

एतत्द्वादशवर्गीचक्रम्

र	चं	मं	बु	गु	शु	श	ग्रहा·
श	बु	बृ	बृ	बृ	मं	शु	प्रथ
चं	सू	सू	सू	चं	सू	सू	द्वि·
श	शु	शु	मं	शु	च	गु	तृ·
मं	बृ	बृ	बृ	बु	सू	गु	चतु
बु	श	बृ	बृ	शु	मं	गु	पंच
मं	श	बु	गु	बु	श	शु	षड·
सू	गु	बृ	श	बु	गु	मं	सप्त
बु	श	गु	मं	गु	बु	शु	अ·
बृ	चं	सू	चं	शु	श	बृ	नव
शु	श	सू	मं	बु	श	बृ	दश
बु	चं	श	बृ	बु	शु	बृ·	एका
मं	शु	शु	मं	मं	सू	बृ	द्वाद·

ता·नी· अथग्रहभेदेनसौम्यपापवर्गभेदेनचफलतारतम्यमाह क्रूरोपीति यस्यग्रहस्यद्वादशवर्गिकाक्रियतेसचेत् क्रूरोपियदिपापग्रहोपिभवति द्वा ग्र·१
१७ दशवर्ग्यांसौम्यग्रहाधिकवर्गेणशालतेयुक्तोभवति तदाशुभःशुभफलदःशुभखेचरस्स्यात् तद्यथा यस्यग्रहस्यद्वादशवर्गिकाक्रियतेसयदिशु
भग्रहोभवतिद्वादशवर्ग्यांशुभग्रहाधिकवर्गप्राप्तोभवति तदाऽतिसौम्यः अत्यंतशुभफलदाता सौम्योऽपिपापाधिकवर्गयोगान्नेष्टः तद्यथा

क्रूरोऽपिसौम्योधिकवर्गशालीशुभोऽतिसौम्यःशुभखेचरस्स्यात् सौम्योऽपिपापाधिकवर्गयोगान्नेष्टोऽतिनिंद्यः
खलुपापखेटः ४७ राशीशमित्रोच्चरिपुक्रमेणाचिंत्यंतनोरप्यनयैवरीत्या भावेषुसर्वेष्वपिवर्गचक्रंविलोक्यत
त्तत्फलमूहनीयम् ४८

यस्यद्वादशवर्गिकाक्रियतेसयदिशुभग्रहोभवति द्वादशवर्ग्यांपापग्रहाधिकवर्गप्राप्तोभवति तदानेन
ष्टः अशुभफलदः पापखेटः तद्यथायस्यद्वादशवर्गिकाक्रियतेसयदि पापग्रहोभवति द्वादशवर्ग्यांपापग्रहाधिकवर्गप्राप्तोभवति तदा अति
निंद्यः अत्यंतदुष्टफलदाता ४७ अथद्वादशभावानांशुभाशुभफलमाह राशीशेति तनोर्लग्नस्याप्यनयैवरीत्याशुभग्रहाधिकपापग्रहाधिकवर्गशालित्वे १७
नशुभाशुभफलंचिंत्यंविचार्यम् यथालग्नंशुभग्रहाधिकवर्गशालिस्यादथवालग्नस्वामीशुभग्रहः सन्मित्रगृहेस्वगृहेस्वोच्चेवातदाशुभफल

ज्ञेयम् यदिलग्नंस्वामिसमगृहेवर्त्ततेतदाशुभाशुभफलाभावः यदिलग्नंपापग्रहाधिकवर्गशालिस्यादथवास्वामीपापग्रहःसन्शत्रुगृहेनीचेवा-
तदाशुभंफलंज्ञेयम् एवंसर्वेष्वपिभावेषुलग्नादिद्वादशभावेषुचवर्गचक्रंद्वादशवर्गिकाकार्या तांदृष्ट्वातत्तद्भावस्यशुभाशुभफलमनयैवरीत्या
ऊहनीयंविचारणीयम् इतिद्वादशवर्गिका ४८ अथलग्नेकिंविचार्यमित्यतआह शरीरेति वर्षलग्नंप्रश्नलग्नंचांगीकृत्यशरीरादिसर्वंविचार्य-
म् तद्यथा स्वशरीरंकृशंपुष्टंच वर्णःरक्तःश्वेतः शुक्लतनुनिभइत्यादि चिन्हंमशकादि आयुर्जीवनंकियत् वयोमानंबाल्ययौवनंवार्द्धक-

शरीरवर्णचिह्नायुर्वयोमानंसुखासुखम् जातिःशीलंचमतिमांल्लग्नात्सर्वंविचिंतयेत् ४९
सुवर्णरूप्यरत्नानिधातुद्रव्यंसुखाधने विक्रमेभ्रातृभृत्याध्वपित्र्यस्खलनसाहसम् ५०

मिति सुखंअसुखंदुःखं जातिःब्राह्मणादिः शीलमाचरणं एवंमतिमान्बुद्धिमान्लग्नात्सर्वंविचिंतयेत् ४९ अथधनभवनेकिंविचा-
र्यमित्यतआह सुवर्णेति सुवर्णरूप्यरत्नानिधातुः गैरिकादिः द्रव्यंकांस्यादि सखामैत्रीविचारः धनेधनभवनेएतावद्विचार्यम् अथ-
सहजभवनेकिंविचार्यमित्यतआह विक्रमेइति विक्रमेसहजभवनेएतावद्विचार्यम् भ्रातासहजः भृत्यःसेवकः अध्वायानंपित्र्यंपितुःसं-
बंधिस्खलनंकार्यभ्रंशः साहसंसाहसकर्म एतानिसहजभवनाद्विचार्याणि ५० छ छ छ छ छ

अथचतुर्थभवनेकिंविचार्यमित्यतआह पितृवित्तमिति पितृवित्तंपितुर्द्रव्यम् निधिःनिक्षिप्तवस्तु क्षेत्रंकृष्यादिगृहम् भूमिःतुर्यतः चतुर्थभवनेएतावद्विचार्यम् अथपंचमभवनेकिंविचार्यमित्यतआह पुत्रेइति पुत्रेपंचमभवनेएतावद्विचार्यम् मंत्रःधनोपायः गर्भःविद्या आत्मजःपुत्रः एतेषांईक्षणमवलोकनंकार्यम् ५१ अथषष्ठभवनेकिंविचार्यमित्यतआह रिपाविति रिपौषष्ठभवनेएतावद्विचार्यम् मातुलः मांद्यंरोगः अरिःशत्रुः चतुष्पादगवादिः बंदः पराश्रयः भीर्भयम् व्रणःक्षतम् अथसप्तमभवनेकिंविचार्यमित्यतआह द्यूनेइति द्यूनेसप्तमभवने एतावद्विचार्यम् कलत्रंजायावाणिज्यंवणिक्कर्म नष्टंनष्टवस्तुविस्मृतिः विस्मरणं एतेषांसंकथाकथनं हृतंहृतद्रव्यंतस्यअध्वामार्गविचारः कलिः कलहविचारः मार्गादियात्राविचारः द्यूनेसप्तमभवनेशुभःपापोवा विद्यमानोग्रहः अशुभः अनिष्टफलदः ५२ अथाष्टमभवनेकिंविचार्यमित्यतआह मृत्याविति मृत्यौअष्टमस्थानेएतावद्विचार्यम् चिरंतनंद्रव्यं प्राचीनंद्रव्यम् मृतवित्तमृतस्यवित्तम् रणः संग्रामः रिपुः शत्रुः दुर्गस्थानंमृतिर्मरणम् नष्टंनष्टवस्तु परीवारःकुटुंबम् मनोव्यथामानसीव्यथा ५३

पितृवित्तंनिधिक्षेत्रंगृहंभूमिश्चतुर्यतः पुत्रेमंत्रधनोपायगर्भविद्यात्मजेक्षणम् ५१ रिपौमातुलमांद्यारिचतुष्पाद्बंदभीर्व्रणान् द्यूनेकलत्रवाणिज्यनष्टविस्मृतिसंकथा हृताध्वकलिमार्गादिचिंत्यंद्यूनेग्रहोऽशुभः ५२ मृत्यौचिरंतनद्रव्यमृतवित्तरणोरिपुः दुर्गस्थानमृतिर्नष्टपरीवारोमनोव्यथा ५३

अथनवमभवनेकिंविचार्यमित्यतआह धर्मेइति धर्मेनवमस्थानेएतावद्विचार्यम् रतिः क्रीडा पंथाः यात्राविचारः धर्मोपायं धर्मसाधनम् विचिंतयेत् अथदशमभवनेकिंविचार्यमित्यतआह व्योम्निदशमभावेएतावद्विचार्यम् मुद्रांराजमुद्रां परंपुण्यं उत्कृष्टपुण्यंराज्यंवृद्धिंभाग्यवृद्धिं पैतृकं पितुःसंबंधि ५४ अथैकादशभवनेकिंविचार्यमित्यतआह आयेइति आयेएकादशस्थानेएतावद्विचार्यम् सर्वार्थैः सर्वद्रव्यप्रयोजनम् धान्यार्घः धान्यमौल्यम् कन्यामित्रंचतुष्पदाः गजाश्वादिराज्ञः वित्तंराजद्रव्यम् परीवारः कुटुंबविचारः भूरिशः भूयांसः लाभोपायः प्राप्त्युपायः ५५

धर्मेरतिस्तथापंथाधर्मोपायंविचिंतयेत् व्योम्निमुद्रांपरंपुण्यंराज्यंवृद्धिंचपैतृकम् ५४ आयेसर्वार्थधान्यार्घकन्यामित्र
चतुष्पदाः राज्ञोवित्तपरीवारोलाभोपायांश्चभूरिशः ५५ व्ययेवैरिनिरोधार्तिव्ययादिपरिचिंतयेत् ५६ लग्नांबुद्यूनकर्माणिकेंद्र
मुक्तंचसकंटकम् चतुष्टयंचात्रखेटोबलीलग्नेविशेषतः ५७

अथव्ययभवनेकिंविचार्यमित्यतआह व्ययेइति व्ययेद्वादशभवनेएतावद्विचार्यम् वैरिनिरोधः शत्रुकृतावरोधः आर्तिःपीडाव्ययादि एतावद्विचिंतयेत् ५६ अथबलिष्ठग्रहस्यलक्षणमाह लग्नमिति लग्नं अंबु चतुर्थम् द्यूनंसप्तमम् कर्मदशमम् एतेषांस्थानानांकेंद्रकंटकंचतुष्टयंचेतिसंज्ञाकृता अत्रकेंद्रेस्थितः खेटोग्रहोबलीज्ञेयः तथापि चतुर्थसप्तमदशमस्थानापेक्षयालग्नस्थोग्रहोविशेषेणबलीज्ञेयः ५७ अथग्रहाणांशुभस्थानानिवदन्बलिष्ठयोगमाह लग्नमिति लग्नंकर्मदश

मम् अस्तंसप्तमम् तुर्यंचतुर्थम् आयंएकादशम् सुतंपंचमम् अंकंनवमम् एषुस्थानेषुग्रहोबली तत्रयथादिममादिमस्थानमतिक्रम्ययथा क्रममग्रिमस्थानापेक्षयापूर्वपूर्वस्थोग्रहोविशेषेणबलिष्ठः तद्यथा आदौनवमस्थोग्रहोबलिष्ठस्तदपेक्षयापंचमस्थोबलिष्ठस्तदपेक्षयाएका दशस्तदपेक्षयाचतुर्थस्तदपेक्षयासप्तमस्तदपेक्षयादशमस्तदपेक्षयालग्नस्थोबलिष्ठइत्यर्थः एतत्तुसर्वग्रहाणांसाधारणबलमुक्तम् अथचंद्र माः सत्रिवित्तेषुतृतीयद्वितीयसहितेषुपूर्वोक्तेषुस्थानेषुबलीज्ञेयः तत्रद्वितीयेबलिष्ठश्चंद्रः तदपेक्षयातृतीयेबलिष्ठस्तदपेक्षयानवमस्तदपेक्षया

लग्नकर्मास्ततुर्यायसुतांकस्थोबलीग्रहः यथाऽदिमंविशेषेणसत्रिवित्तेषुचंद्रमाः ५८ कुजःसत्रिषुपृच्छायांसूतौचान्यत्रचिंतयेत्
भावानवेत्यशस्ताःस्यूरिःफाष्टारिपवोशुभाः दीप्तांशातिक्रमेशस्ताइमेऽपीतिविचिंतयेत् ५९

पंचमस्थस्ततःपूर्ववज्ज्ञेयः अथभौ मः कुजेतिकुजोभौमः सत्रिषुतृतीयस्थानसहितेषुप्रागुक्तेषुस्थानेषुबलिष्ठोज्ञेयस्तत्रभौमस्तृतीयेबलिष्ठस्तदपेक्षया नवमस्थस्ततः पूर्ववज्ज्ञेयः एवमेतत् स्थानस्थंग्रहंपृच्छायांप्रश्नलग्नेसूतौजन्मनि अन्यत्रवर्षलग्नादौचचिंतयेत् इत्थममुनाप्रकारेणनवसंख्याकाभावाःशस्ताःशुभफल दाःस्युः ग्रहाधिष्ठिताद्वादशाष्टमषष्ठभावा अशुभाःस्युःइमेद्वादशाष्टमषष्ठभावा अधिष्ठितग्रहदीप्तांशान् अतिक्रम्यवर्त्तंते तदातेऽपिभावाश- १९
स्ताःशुभफलदातारःस्युरितिचिंतयेत् तत्राप्यधिष्ठितग्रहदीप्तांशमध्येइमेरिःफाष्टमारिपुभावायदिस्युस्तदैवानिष्टाइत्यर्थः ५९ छ

अथत्रैराशिकस्वामिनमाह त्रिराशिपाइति दिनेदिवावर्षप्रवेशेमेषाच्चतुर्णांराशीनांसूर्यसितार्किशुक्राः स्वामिनःस्युः तद्यथा दिवावर्षप्रवेशे मेषलग्नंतदासूर्यः वृषस्यशुक्रः मिथुनस्यार्किःशनिः कर्कस्यशुक्रः निशिरात्रौवर्षप्रवेशेमेषादीनांचतुर्णांराशीनांईज्येंदुबुधक्ष्माजाः स्वामिनः तद्यथा रात्रौमेषलग्नेस्वामीगुरुः वृषस्यचंद्रः मिथुनस्यबुधः कर्कस्यभौमः एतेहरिभात् सिंहाच्चतुर्णांराशीनांविलोमंविपरीतंज्ञेयम् मेषादीनां

इदंत्रैराशिकस्वामियंत्रम्												
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	
सू	शु	श	शु	गु	चं	बु	मं	श	मं	गु	चं	दिवा
गु	चं	बु	मं	र	शु	श	शु	श	मं	गु	चं	रात्रौ

त्रिराशिपाःसूर्यसितार्किशुक्रादिनेनिशीज्येंदुबुधक्ष्माजाः
मेषाच्चतुर्णांहरिभाद्विलोमंनित्यंपरेष्वार्किकुजेज्यचंद्राः ६०

येदिनेशास्तेसिंहादीनांरात्रावीशाः येमेषादीनांरात्रीशास्तेसिंहादीनांदिनेशाइत्यर्थः तद्यथा दिनेसिंहलग्नस्यगुरुः कन्यायाश्चंद्रःतुलायाबुधः वृश्चिकस्यभौमः रात्रौसिंहस्यसूर्यः कन्यायाःशुक्रःतुलायाःशनिः वृश्चिकस्यशुक्रः परेषुधनराशिषुचतुर्षुराशिषु नित्यम् सदादिवारात्रौवर्षप्रवेशे- अर्किकुजेज्यचंद्राःस्वामिनः तद्यथाधनुषःशनिःमकरस्यभौमःकुंभस्यगुरुःमीनस्यचंद्रःअनयोर्दिवारात्रौवर्षप्रवेशेसति विपर्ययोनास्तीत्यर्थः ६०

अथैतस्यप्रयोजनमाह वर्षेशार्थमिति एतेवर्षेशार्थंवर्षेशनिर्णयार्थंद्दिननिशाविभागेनत्रिराशिपाउक्ताः पंचवर्गीबलाद्यर्थंपूर्वोक्तान्द्रेष्काणेशान् वि चिंतयेत् ६१ ७ अथक्रमप्राप्तोदाहरणप्रदर्शनार्थंवर्षतंत्रोक्तंचतुर्भिः श्लोकैर्वर्षेशनिर्णयमाह तत्रादौअधिकारिणश्चाह जन्मेति
जन्मलग्नपतिः जन्मलग्नस्वामी अब्दलग्नपोवर्षलग्नस्वामी मुंथहाधिपोमुंथहास्वामी त्रिराशिपः त्रैराशिकस्वामी सूर्यसितार्किशुक्रा इत्या

वर्षेशार्थंदिननिशाविभागोक्तास्त्रिराशिपाः पंचवर्गीबलाद्यर्थंद्रेष्काणेशान्विचिंतयेत् ६१ ७
इतिसंज्ञाविवेकेग्रहप्रकरणंसमाप्तम् १ जन्मलग्नपतिरब्दलग्नपोमुंथहाधिपइतस्त्रिराशिपः सूर्य
राशिपतिरन्हिचंद्रमाधीश्वरोनिशिविमृश्यपंचकम् १ बलीयएषांतनुवीक्षमाणःसवर्षपोलग्नमनीक्षमाणः २

दिनात्रैराशिकेश्वरोज्ञेयः अह्निदिवावर्षप्रवेशेसूर्यराशिपतिदिनेशोज्ञेयः निशिरात्रौवर्षप्रवेशेसतिचंद्रमाअधीश्वरः चंद्राधिष्ठितराशीशोज्ञे
यः सएवरात्रिस्वामीज्ञेयः अनयारीत्याग्रहपंचकंविमृश्यविचार्य १ एवंपंचाधिकारिणोज्ञात्वातेषांदृग्बलंपंचवर्गीबलंचज्ञात्वा वर्षपति- २०
निर्णयमाह बलीयइति एषांपंचानामधिकारिणांमध्येयोग्रहोबलीपंचवर्ग्यांबलाधिकः तनुंलग्नंईक्षमाणः पश्यति सवर्षपोवर्ष-

स्वामीज्ञेयः बलिष्ठोऽपिग्रहोलग्नमनीक्षमाणः लग्नंनपश्यतितदावर्षाधिपोनैवस्यात् यदाबलस्यसाम्येपंचवर्ग्यासर्वेतुल्यबलास्तदाहस्य
तिरेकतःस्यात् यथायोऽधिकहस्याल्लग्नंपश्यतिसवर्षाधीशइत्येवमाद्याविदुःवदंति २ हष्टिसाम्येन्चाह हगिति सर्वेषांहक्साम्ये-
हष्टिसाम्येऽपि आदिशब्दाद्बलसाम्येऽथवानिर्बलत्वेवर्षाधिपः वर्षेश्वरः मुथहेश्वरःस्यात् चेत्पंचाधिकारिणः सबलायद्यपितनुंलग्नंनेक्ष
माणाःनपश्यंति तथापिवीर्याधिकः अंकतःयस्यैवंबलमधिकंसएवाब्दस्यवर्षस्यविभुः स्वामीविचिंत्यः ३ अथकेनाचिन्मतेनहष्टिब

हगादिसाम्येप्यथनिर्बलत्वेवर्षाधिपःस्यान्मुथहेश्वरस्तु पंचापिचेन्नोतनुमीक्षमाणावीर्याधिकोब्दस्यविभुर्विचिंत्यः ३
बलादिसाम्येरविराशिपोह्निनिशींदुराशीडितिकेचिदाहुः येनेऽथशालोऽब्दविभुःशशीसवर्षाधिपश्चंद्रभपोन्यथात्वे ४

लसाम्येवर्षाधिपतिनिर्णयमाह बलादीति बलसाम्येआदिशब्दाद्दृष्टिसाम्येच अह्निदिवावर्षप्रवेशेरविराशिपः रव्याक्रांतराशीश्वरोज्ञेयः
निशिरात्रौवर्षप्रवेशेइंदुराशीट्चंद्राक्रांतराशीश्वरोवर्षाधीश्वरोज्ञेयइतिकेचिदाहुः अथोत्तरार्द्धेविशेषमाह येनेत्थशालइति यदुक्तप्रकारेण
शशीचंद्रः अब्दविभुः वर्षस्वामीजातः सयदियेनपंचाधिकारीमध्यस्थितेनग्रहेणसइत्थशालंकुरुते तदासएववर्षाधिपः वर्षस्वामी-
कल्प्यः अन्यथात्वेशालयोगाभावेचंद्रभपश्चंद्राक्रांतराशीश्वरोवर्षाधिपोज्ञेयः ४ ५ ५ ५ ५

अथमुंथानयनमाह स्वेति यदाजन्मजातंतस्मिन् समयेयल्लग्नंतदासैवमुथहा सामुथहास्वजन्मलग्नात्प्रतिवर्षंएकैकराशिलब्ध्याक्रमति तद्यथा
जन्मलग्नंकन्याजन्मसमयेतत्रैवमुथहा द्वितीयवर्षेतुलायामित्यादिर्मुथहोत्पत्तिप्रकारइष्टवर्षेभवति अथमुथहानयनम् राश्यादिस्वजन्मलग्नं-
यातशरद्युतंजन्मकालाद्गतवर्षगणेनयुक्तं द्वादशभिस्तष्टंसाशेषप्रमिताप्रमुखाराश्यादिरिष्टवर्गेइंथिहामुथहास्यात् उदाहरणम् जन्मलग्नम्
५।१०।५३।५० गतवर्षगणेनयुक्तम् ४२।१०।५३।५० द्वादशभिस्तष्टम् शेषांकप्रमिताजाताराश्यादिर्मुथहा ६।१०।५३।५०॥५॥ अथराहोर्मुखपृष्ठ

स्वजन्मलग्नात्प्रतिवर्षमेकैकराशिभागान्मुथहाक्रमेण स्वजन्मलग्नंरवितष्टजातंशरद्युतंसाप्रमुखेथिहास्या
त् ५ भोग्याराहोर्लवास्तस्यमुखपृष्ठगतालवाः ततःसप्तमंपुच्छंविमृश्येतिफलंवदेत् ६ पुच्छानांलक्षणमाह भो

ग्येति यस्मिन्राशौराहुरस्तितेनवक्रगतिनायेभोग्या अंशास्तेमुखसंज्ञाः येगतालवाः भुक्तलवाः तेपुच्छसंज्ञाः ततःसप्तमंभवनंततोराहोःसप्तमं
सप्तमराशिः पुच्छसंज्ञकइतिविमृश्यविचार्यमुथहायाः फलंवदेत् अथोक्तप्रकारेणवर्षेशनिर्णयः तत्रादौजन्मलग्नेशोबुधः वर्षलग्नेशोभौमः मुं
थहेशोभृगुः त्रैराशिकेशः सूर्यःदिनेशः शनिः पञ्चानांमध्येबलिष्ठः शनिः पूर्णदृष्ट्यालग्नंपश्यति अतोवर्षेशःशनिः ६ ७ इतिदिवाकरदैव
ज्ञात्मजविश्वनाथदैवज्ञविरचितेश्रीनीलकंठज्योतिर्वित्कृतसंज्ञातंत्रेग्रहाध्यायः समाप्तः ॥ ॥ ॥ ॥

अथग्रहाणांस्वरूपम् तत्रादौसूर्यस्यस्वरूपमाह सूर्यइति सूर्यएतादृशोज्ञेयः नृपःक्षत्रियःनापुरुषग्रहः चतुरस्रः चतुष्कोणाकृतिः मध्यंदि
नंमध्याह्नकालेप्रबलः इंद्रदिक्पूर्वदिक्स्वामी स्वर्णंसुवर्णद्रव्यस्वामी चतुष्पदामश्वगजादीनांप्रभुःउग्रःक्रूरः सत्वंसत्वप्रधानः स्थिरः स्थिरस्व
भावः तिक्तातिक्तरसप्रियः पशुक्षितिः गोभूमिचारी पित्तंपित्तप्रकृतिः जरन्वृद्धः पाटलः श्वेतरक्तमिश्रितवर्णः मूलंमूलोत्पन्नस्यधान्यादेर

श्रीगर्गान्वयभूषणंगणितविच्चिंतामणिस्तत्सुतोऽनंतोऽनंतमतिर्व्यधात्खलमतध्वस्त्यैजनुःपद्धतिम् तत्सूनुःखलुनीलकंठ
विबुधोविद्वच्छिवानुज्ञयासंतुष्ट्यैव्यदधाद्ग्रहप्रकरणंसंज्ञाविवेकेऽमलम् ७ सूर्योनृपोनाचतुरस्रमध्यंदिनेंद्रदिक्स्व
र्णचतुष्पदोऽग्रः सत्वस्थिरस्तिक्तपशुक्षितिस्तुपित्तंजरन्पाटलमूलवन्यः १ वैश्यःशशीस्त्रीजलभूस्तपस्वीगौरोपराह्णा
बुग्धातुसत्वम् वायव्यदिक्श्लेष्मभुजंगरूप्यस्थूलोयुवाक्षारशुभ्रःसिताभः २

धिष्ठितावन्योवनचारी एवंगुणविशिष्टःसूर्यः१
अथचंद्रस्वरूपमाह शशीचंद्रः वैश्यः वैश्यजातिः स्त्रीस्त्रीग्रहःजलभूरार्द्रभूमिचारी तपस्वी गौरः गौरवर्णः अपराह्णः अपराह्णकालेप्रबलः अंबु
गोजलचारी धातुर्गैरिकादिः सत्वंसत्वप्रधानः वायव्यदिक् वायव्यदिक्स्वामी श्लेष्माश्लेष्मप्रधानः भुजंगः भुजंगस्वामी रूप्यंरूप्यद्रव्यस्वामी
स्थूलोऽतिपुष्टः युवातरुणः क्षारःलवणरसप्रधानः शुभ्रःशुभ्रग्रहःसिताभः शुभ्रवर्णः एवंविधश्चंद्रोज्ञेयः २ ७ ७

अथभौमस्वरूपमाह भौमइति एतादृशोभौमोज्ञेयः तमः तमोगुणप्रधानः पित्तं पित्तप्रकृतिः युवा तरुणः उग्रः क्रूरः वन्यो वनचारी मध्याह्नः मध्याह्नकालेप्रबलः धातुः गैरिकादिः यमदिक् दक्षिणदिक्स्वामी चतुष्पाच्चतुष्पदानामश्वादीनांप्रभुः नापुरुषराशिः राट् राजाक्षत्रियः चतुष्कोणः चतुष्कोणाकृतिः सुवर्णकारः सुवर्णकाराणांस्वामी दग्धाऽवनीज्वलितभूमिचारी व्यंगः किंचिदंगरहितः कटुः कटुरसप्रियः रक्तस्ताम्रवर्णः

भौमस्तमःपित्तयुवोग्रवन्योमध्याह्नधातुर्यमदिक्चतुष्पात् नाराट्चतुष्कोणसुवर्णकारोदग्धाऽवनीव्यं
गकटुश्चरक्तः ३ ग्राम्यःशुभोनीलसुवर्णवृत्तः शिशुश्चिकांचःसमधातुजीवः श्मशानयोषोत्तरदिक्प्रभातशू
द्रःखगःसर्वरसोरजोज्ञः ४

रक्तवर्णद्रव्यस्वामी ३ अथबुधस्वरूपमाह ग्राम्यइति ग्राम्यःग्रामचारी शुभः सौम्यः नीलः नीलवर्णः सुवर्णः सुवर्णद्रव्यस्वामी वृत्तोवर्तुलाकृतिः शिशुर्बालकः इषुकांचइषुकांचसंचारी समधातुर्वातपित्तकफात्मकः जीवोमनुष्यादिः श्मशानंयत्रशवदहनंभवतिततूस्थलचारी योषास्त्रीग्रहः उत्तरादिगुत्तरदिक्स्वामी प्रभातेप्रातःकालेसबलः शूद्रः शूद्रजातिः खगः पक्षिजातिः सर्वरसः कट्वादिसकलरसप्रधानः रजोरजोगुणप्रधानः ज्ञोबुधः एवंगुणविशिष्टोज्ञेयः ४ ७ ७

अथगुरुस्वरूपमाह गुरुरिति एतादृशोगुरुः प्रभातेप्रातःकालेप्रबलः नापुरुषः शुभःसौम्यग्रहः ईशदिगीशानदिक्स्वामी द्विजोब्राह्मणः पीतः पीतवर्णःद्विपात् द्विपदानांस्वामी ग्राम्यः ग्रामचारी सुवृत्तोवर्तुलाकृतिः जीवोमनुष्यादिः वाणिज्यंवणिक्कर्मकर्ता माधुर्यंमधुररसप्रियः सुराल-लयेशोदेवतागृहस्वामी वृद्धः वृद्धग्रहः सुरत्नंशोभनरत्नद्रव्यस्वामी समधातुर्वातपित्तकफात्मकः सत्वंसत्वगुणप्रधानः ५ अथ-

गुरुःप्रभातेनृशुभेशदिक्द्विजःपीतोद्विपाद्ग्राम्यसुवृत्तजीवः वाणिज्यमाधुर्यसुरालयेशो
वृद्धःसुरत्नसमधातुसत्वम् ५ शुक्रःशुभस्त्रीजलगोऽपराह्णःश्वेतःकफीरूप्यरजोऽ
म्लमूलम् विप्रोऽग्निदिङ्मध्यवयारतीशोजलावनीस्निग्धरुचिर्द्विपाच्च ६ ७

शुक्रस्वरूपमाह शुक्रएतादृशोज्ञेयः शुभःशुभग्रहः स्त्रीस्त्रीग्रहः जलगोजलचारी अपराह्णः अपराह्णकालेप्रबलः श्वेतः शुभ्रवर्णःक-फीकफप्रकृतिः रूप्यंरूप्यद्रव्यस्वामी रजःरजोगुणप्रधानः अम्लःआम्लरसप्रियः मूलंमूलोत्पन्नस्यधान्यादेःस्वामीविप्रोब्राह्मणः अग्निदिगाग्नेयदि-क्स्वामी मध्यवयाः तरुणःरतीशःक्रीडारसप्रधानःजलावनीजलभूमिचारी स्निग्धरुचिःश्लक्ष्णकांतिःद्विपाद्विपदानांमनुष्यादीनांस्वामी ६

अथशनिस्वरूपमाह शनिरिति शनिरेताहशः विहंगः पक्षिजातिः अनिलोवायुचारी वन्योवनचारी संध्यासंध्याकालेप्रबलः शूद्रः शूद्रजातिः अंगनास्त्रीग्रहः धातुसमः वातपित्तकफात्मकः स्थिरःस्थिरस्वभावः क्रूरः पापग्रहः प्रतीची पश्चिमदिक्स्वामी तुवरः कषायरसप्रियः अतिवृद्धः अत्यंतवृद्धग्रहः उत्कर क्षितिद् उत्करभूस्वामी दीर्घः दीर्घाकृतिः सुनीलः ऋष्णुनीलवर्णः लोहंलोहस्यस्वामी ७ अथराहुस्वरूपं शनिवत्तत्रकिं

शनिर्विहंगोऽनिलवन्यसंध्याशूद्रांगनाधातुसमःस्थिरश्च क्रूरःप्रतीचीतुवरोऽतिवृद्धोत्करक्षितीद्दी
र्घसुनीललोहम् ७ राहुस्वरूपंशनिवन्निषादजातिर्भुजगोऽस्थिपनैर्ऋतीशः केतुःशिखीत-
द्वदनेकरूपःखगस्वरूपात् फलमूह्यमित्थम् ८

न्विद्विशेषोऽस्तीत्याह राह्विति निषादजातिश्चांडालविशेषः भुजंगः सर्परूपः अस्थिपोऽस्थिस्वामी नैर्ऋतीशः नैर्ऋतिदिक्पतिः अथकेतुस्वरूपम् शनिराहुवत् परंत्वेतावान् विशेषःकेतुः शिखी शिखावान् अनेकरूपः नानाविधरूपः इत्थममुनाप्रकारेण ग्रहस्वरूपात् फलमूह्यम् ज्ञेयम् ८ छ छ छ

अथदृष्टिमाह तत्रग्रहाणांचतुर्विधादृष्टिः एकाप्रत्यक्षस्नेहा द्वितीयागुप्तस्नेहा तृतीयागुप्तवैरा चतुर्थीप्रत्यक्षवैरा तत्रादौस्नेहदृष्टिमाह दृष्टि रिति कुंडल्यांग्रहः स्वक्रांतस्थानान्नवपंचमेनवमस्थानस्थंग्रहंपंचमस्थानस्थंग्रहंपश्यतिसादृष्टिर्बलवतीप्रत्यक्षतः स्नेहदाप्रीतिदा पादोना सादृष्टिः चतुर्थांशन्यूनापंचचत्वारिंशत्कलात्मिका ४५ अखिलानांसमस्तानांकार्याणांसाधनंसंपत्तिंकरोति मेलापकाख्यापरस्परप्रीति

दृष्टिःस्यान्नवपंचमेबलवतीप्रत्यक्षतःस्नेहदापादोनाऽखिलकार्यसाधनकरीमेलापकाख्योच्यते गुप्तस्नेहकरीतृतीयभवने
कार्यस्यसंसिद्धिदात्र्यंशोनाकथितातृतीयभवनेषड्भागदृष्टिर्भवे ९ दृष्टिःपादमिताचतुर्थदशमेगुप्तारिभावास्मृताऽन्योऽ
न्यंसप्तमभेतथैकभवनेप्रत्यक्षवैराऽखिला दुष्टेहक्त्रितयंक्षुतात्क्षयमिदंकार्यस्यविध्वंसदंसंग्रामादिकलिप्रदंदृशइमाः
स्युर्द्वादशांशांतरे १०

कारिणी इत्येकादृष्टिः अथस्वाक्रांतस्थानाद्ग्रहस्तृतीयस्थानस्थंग्रहंयत्पश्यतिसादृष्टिर्गुप्तस्नेहकरी-कार्यस्यसंसिद्धिदाभवति सादृष्टिस्तृतीयभवनेत्र्यंशोनाचत्वारिंशत्कलात्मिका ४० कथिताभवेएकादशस्थानेषड्भागः षडंशदशकलात्मिकादृष्टिःस्यात् ९ अथग्रहाणांशत्रुदृष्टिमाह दृष्टिःपादमितेति स्वाक्रांतस्थानाद्ग्रहश्चतुर्थस्थानस्थंग्रहंयत्पश्यति सादृष्टिर्गुप्तारि भावा अप्रकाशितशत्रुभावास्मृता पादमिताचतुर्थांशमितापंचदशकलात्मिकादृष्टिः तथाऽन्योऽन्यंपरस्परंसप्तमभेसप्तमराशौतथैक

भवनेएकराशावपिग्रहोयत्पश्यतिसादृष्टिः प्रत्यक्षवैरा अखिलासंपूर्णादृष्टिः ६० कलात्मिकास्यात् इदंदृष्टित्रितयंचतुर्थदशमरूपमेवंसप्त सप्तकरूपंद्वितीयमेकराशिगतंतृतीयमेवमिदंदृष्टित्रयंकुताह्वयसकलशुभकर्मनाशकं इदमपिदृष्टित्रयंकार्यस्याभीष्टस्यविध्वंसदं किं च संग्रामादि संग्रामोयुद्धंतत्प्रभृतिककलिप्रदंयुद्धकारकंक्लेशंप्रददाति इमादृशोद्वादशांशांतरेद्रष्टृदृश्यांतरंद्वादशभागानधिकंतदा यथोक्तफलदाःस्युः १० अथगणितागतदृष्टिसाधनमाह आपास्येतितिथ्यइतिच योग्रहःपश्यतिसद्रष्टा यंपश्यतिसदृश्यइत्यवलोक्य पश्य

अपास्यपश्यंनिजदृश्यखेटादेकादिशेषेध्रुवलिप्तिकाःस्युः पूर्णंखवेदास्तिथयोऽक्षवेदाः खंषष्टिरभ्रंशरवेदसंख्या ११
तिथ्यःखचंद्रावियदभ्रतर्काः शेषांकयातैष्यविशेषघातात् लब्धंखरामै३०रधिकोनकैष्यैः स्वर्णंभवेत्स्फुटदृष्टिलिप्ताः १२

द्रष्टारं ग्रहंनिजदृश्यखेटात् अपास्यशोध्य यद्राश्यादिशेषंतिष्ठति यस्मिन्नेकादिशेषात्मकेध्रुवाः स्थिराः लिप्तिकाः दृष्टिकलाः पूर्णमित्यादिकाःस्युः तद्यथा द्रष्टारहितदृश्यग्रहस्यराशिस्थानेएकस्मिन्शेषेपूर्णंशून्यंदृष्टिः द्विशेषेखवेदाश्चत्वारिंशत् ४० त्रिशेषेतिथयः पंचदश १५ चतुःशेषेऽक्षवेदाः ४५ पंचचत्वारिंशत् पंचशेषेखंशून्यं ० षट्शेषेषष्टि ६० सप्तशेषेअभ्रंशून्यं ० अष्टशेषेशरवेदसंख्या पंचचत्वारिंशत् ४५ नवशेषेतिथ्यः पंचदश १५ दशशेषेखचंद्राः १० एकादशशेषेवियच्छून्यं द्वादशशेषेशून्यशेषेवाऽभ्रतर्काः षष्टि ६०

शेषांशेतिद्रष्टारहितदृश्यस्यराशिस्थानेयोंकः प्राप्तः सस्थाप्ययातैष्ययोर्गतगम्ययोर्विशेषांतरंकार्यम् तद्यथा राशिस्थानेयोंकः प्राप्तः सयातसंज्ञकः तस्याग्रिमांकोयः सएष्यसंज्ञकः तयोरंतरंकार्यम् तेनांतरेणशेषांशाः गुण्याःततःखरामैस्त्रिंशद्भि ३० भक्तेयल्लब्धंकलादिकंतत् ध्रुवेराशिस्थानेप्राप्तांकेस्वर्णंकार्यम् कदाचाधिकोनकेष्येसतियदा अग्रिमोध्रुवः प्राग्ध्रुवादधिकोभवेत् तदाधनम् यदोनोऽग्रिमध्रुवस्तदा ऋणंएवंसतिताः स्फुटाः दृष्टिलिप्ताः कलाःस्युः उदाहरणम् द्रष्टाचंद्रः ५।२२।९।४७ दृश्योरविः ९।७।३०।६ द्रष्टारहितदृश्यः ३।१५।२०।१९

पश्यन्मित्रदृशासुहृद्द्विपुदृशाशत्रुःसमस्त्वन्यथातिथ्यर्काष्टनगांकशैलखचराः १५।१२।८।७।९।७।९
सूर्यादिदीप्तांशकाः चक्रवामदृगुच्यतेबलवतीमध्याद्ययावेश्मनीत्येकर्क्षेऽपिदृगुच्यतेऽर्थजननीत्येकेविदुःसूरयः १३

दृष्टिध्रुवांकाः सांतराः लिख्यते												
राशयः	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२
ध्रुवांकाः	०	४०	१५	४५	०	६०	०	४५	१५	१०	०	६०
अंतरांकाः	४०	२५	३०	४५	६०	६०	४५	३५	५	१०	६०	६०
	ध॰	ऋ॰	ध॰	ऋ॰	ध॰	ऋ॰	ध॰	ऋ॰	ध॰	ऋ॰	ध॰	ऋ॰

अस्यराशिस्थानेत्रयोंकाः त्रयाणामधः पंचदशध्रुवांकः प्राप्तः १५ अग्रिमोंकः पंचचत्वारिंशत् ४५ अनयोरंतरेण ३० शेषांकाः १५।२०।१९ गुणिताःजाताः ४६०।३० त्रिंशद्भक्ताः लब्धं १५।२० इदमग्रिमस्यांकस्याधिकत्वात्पंचदश १५ मध्येयुतंजातास्सूर्योपरिचंद्रस्यकलात्मिकादृष्टिः ३०।२० एवंसर्वग्रहाणामपिज्ञेयम् १२ अथग्रहमैत्रीचक्रमाह पश्यन्निति

योग्रहोयंग्रहंमित्रदृशामित्रदृस्थानवपंचमतृतीयैकादशदृष्ट्यापश्यति सग्रहस्तंप्रतिसुहृन्मित्रंज्ञेयः योग्रहोरिपुदृशाशत्रुदृष्ट्याचतुर्थदशमैकसप्तमदृष्ट्यापश्यति सतंप्रतिशत्रुर्ज्ञेयः अन्यथामित्रशत्रुदृष्ट्यभावेपरिशेषाद्द्वितीयषष्ठाष्टमद्वादशस्थानेषु समताभवति अत्रार्थेसंमतिवाक्यम् तथाचरोमकः मित्रंतृतीयपंचमनवमैकादशगतोऽपियोयस्य धनमृतिरिपुरिःफेषुचसमोग्रहःस्यादितिज्ञेयम् १ शत्रुस्तथैकतुर्येजायास्थानेतथादशमे ताजिकहिल्लाजमतेनैतादृक्कथितमस्मापिः २ अत्रमित्रसमशत्रुविचारेनवपंचमादिस्थानेदृष्टिरेवग्राह्या अत्रसमेद्व्यादिस्थानेषु यद्यपिगणितागतदृष्टिरायाति तथापिसानग्राह्या कुतःदृष्ट्यभावेनसमतोक्तागणितागतदृष्टौसत्यांसमताया अभावःस्यादितिहेतुरितिकेचित् वस्तुतस्तु अत्रग्रहयोरेकपंचसप्तैकादशांतरयोस्तुल्यभागाद्यवयवयोर्गणितागतदृष्टेरभावः यथादृष्टाचंद्रः १।३।२०।५० दृश्योबुधः २।३।२०।५० वाबुधः ६।३।२०।५० वाबुधः ८।३।२०।५० एवंकदाचित् ०।३।२०।५० एवंकदाचित्संभवतीति ग्रंथांतरेसमानोक्ता अथसूर्यादीनांदीप्तांशानाह तिथीति सूर्यस्यतिथयःपंचदश १५ चंद्रस्यार्का द्वादश १२ भौमस्याष्टौ ८ बुधस्यनगाःसप्त ७ गुरोरंकानव ९ शुक्रस्यशैलाःसप्त ७ शनेःखचराःनव ९ सूर्यादीनांग्रहाणामेतेदीप्तांशकाः

ग्रहदृष्टियंत्रम्.

	र	चं	मं	बु	गु	शु	श
र	० ०	३० ३०	१४ ५	९ ३२	४४ १०	४ १९	१५ ४१
चं	३० २०	० ०	२१ २१	२३ १५	२२ २५	३८ १	३० ४१
मं	१४ ५	१३ ४४	० ०	५५ २७	१९ ५४	१९ ५८	११ १७
बु	९ ३३	१३ २४	५५ २७	० ०	२५ २१	२४ ३९	१० ५४
गु	४४ १०	२२ ३५	२९ ५४	२५ २९	० ०	१ ४१	१३ ४७
शु	१७ १३	१० २४	१९ ५८	२८ ३१	६ ४४	० ०	५ ५४
श	१५ ४१	३२ ४९	३३ ३३	३५ २७	२१ १	२६ ५६	० ०

ज्ञेयाः अथदृष्टौकश्चिद्विशेषउच्यते चक्रइति चक्रेलग्नादिद्वादशराशिचक्रेवामदृग्बलवतीज्ञेया दक्षिणदृष्ट्यपेक्षयेत्यर्थः वामस्थवामस्था-
नस्थग्रहस्यदृक्वामदृक् वामभागस्थग्रहस्यदक्षिणभागस्थग्रहोपरियादृष्टिः साबलवती लग्नादिषष्ठांतंदक्षिणविभागःसप्तमादिद्वादशांतं
वामविभागः तदुक्तंबृहज्जातके कंद्यगित्यादिश्लोकेवामुदितैरितिराशिभिरुदितैर्दृश्यभागावस्थितैर्वामांगविभागःलग्नस्योदितभागास्तथा
द्वादशैकादशदशमनवमाष्टमाः सप्तमस्यराशेः लग्नानुदिततुल्यभागाः एषउदितोविभागः अयमेववामविभागःशेषोऽनुदितः अर्थादनु-
दितैरदृश्यैर्दक्षिणोविभागः तत्रलग्नास्युदितभागाः द्वितीयतृतीयचतुर्थपंचमषष्ठाः सप्तमराशेर्लग्नोदिततुल्यविभागइत्यनुदितोविभागः
एषदक्षिणोविभागः इतिभट्टोत्पलः चक्रेवामदृगुच्यतेबलवतीत्यत्रकिंचिदेकमुदाहरणमाह मध्यादिति मध्याद्दशमस्थानाद्हिबुकेचतुर्थे
स्थानेयादृष्टिः साबलवतीत्युक्तंभवति दशमस्थानस्थितग्रहस्यचतुर्थस्थानस्थितग्रहोपरियादृष्टिः साबलवतीत्यर्थः चतुर्थस्थानस्थित
ग्रहस्यदशमस्थानस्थितग्रहोपरियादृष्टिःसानिर्बलेत्यर्थत्वात्सूचितं सप्तमादिद्वादशस्थानस्थितानांग्रहाणांलग्नादिषष्ठातस्थानस्थिते
षुग्रहेषुयादृष्टिः साबलवतीतिनिर्दिष्टार्थः समरसिंहस्याप्ययमेवार्थः तद्यथा चक्रस्यवामदृष्टेर्दक्षिणदृष्टिर्बलीयसीज्ञेया भूकेंद्रोपरिदृष्टि
मध्यात्सबलेतिसर्वतोप्यूह्यमिति वामदृष्टिरित्यत्रसप्तमीतत्पुरुषः समासःवामेदृष्टिर्वामदृष्टिः दक्षिणेदृष्टिर्दक्षिणदृष्टिः दक्षिणभागस्थिता
नांग्रहाणांयावामभागस्थग्रहेषुदृष्टिस्तदपेक्षयावामभागस्थग्रहाणांदक्षिणभागस्थग्रहोपरियादृष्टिः साबलवतीत्यर्थः अत्रोदाहरणम्

मूर्केंद्रेति मध्याद्दशमस्थानाद्भूकेंद्रोपरिचतुर्थोपरियादृष्टिःसाबलवती एवंसर्वतोऽपिससमादिद्वादशांतस्थानस्थितानांलग्नादिषष्ठांत-स्थानस्थितेषुग्रहेषुयादृष्टिः साबलवतीत्यूह्यम् विचार्यम् श्रीकेशवदैवज्ञस्याप्ययमेवार्थः तद्यथा परार्द्धखगदृक्प्राकृजार्द्धदृक्कोधिकेति परार्द्धखगस्यदृक् लग्नादिषष्ठांतंपूर्वार्द्धम् ससमादिद्वादशांतमपरार्द्धमिति अथैकस्थानदृष्टौमतांतरमाह एकर्क्षेपीति एकर्क्षेएकराशिस्थितयोर्द्व-श्यद्रष्ट्रोः परस्परंयादृग्दृष्टिः साअर्थजननी अत्यंतलाभपूर्वकशुभफलदात्रीज्ञेया इत्येकेसूरयः पंडितास्ताजिकशास्त्रवेत्तारोविदुः १३ अथ

पुरःपृष्ठेस्वदीप्तांशैर्विशिष्टंदृक्फलंग्रहः दद्यादतिक्रमेतेषांमध्यमंदृक्फलंविदुः १४ प्रागिक्कवालोप
रइंदुवारस्तथेत्थशालोऽपरईसराफः नक्तंततःस्याद्यमयामणाऊकंबूलतोगैरिकंबूलमुक्तम् १५ ख
ल्लासररद्दमथोदुफालिकुत्थंचदुत्थोत्थदिवीरनामा तंबीरकुत्थौदुरफश्चयोगाःस्युःषोडशोषांकथया-
मिलक्ष्म १६

पूर्वोक्तानांदीप्तांशानांप्रयोजनमाह पुरइति अनवमादिस्थानदृष्टौसत्यांग्रहोद्रष्टास्वदीप्तांशैःकृत्वापुरोऽग्रे पृष्ठेपश्चाद्वाऽवस्थितेग्रहेविशिष्टमुत्कृष्टंनवमादिस्थानस्थंदृक्फलंदृष्टिफलंदद्यात् तेषांदीप्तांशानामतिक्रमेदृष्टिफलंमध्यमं साधारणं दद्यादितिविदुः १४ अथषोडशयोगाव्याख्यायंते तन्नतेषांनामानिश्लोकद्वयेनाह प्रागिति खल्लेतिच प्राक्प्रथमोयोगः इक्कवालः १ अप-

रः इंदुवारः २ तथेत्थशालः ३ अपरः ईसराफः ४ ततोनक्तंस्यात् ५ यमया ६ मणऊ ७ कबूलं ८ गैरिकंबूलं ९ खल्लासरं १० रद्दं ११ अथोदुफालि
कुत्थ १२ दुत्थोत्थदिवीरं १३ तंबीरः १४ कुत्थः १५ दुरफः १६ एतेषोडशयोगाःस्युः एषामिक्कवालादीनांलक्ष्मलक्षणंकथयामि १५ १६ अथे
क्कवालेंदुवारयोर्द्वयोर्लक्षणमाह चेदिति लग्नचतुर्थसप्तमदशमस्थानानांकंटकसंज्ञाउक्ता कथिता कंटकचतुष्टयंकेंद्रइतिपर्यायाः तदनं
तरं द्वितीयपंचमाष्टमैकादशानांस्थानानांपणफरसंज्ञाउक्ताकथिता तदनंतरं तृतीयषष्ठनवमद्वादशस्थानानामापोक्लिमसंज्ञाउक्ताचेत्स

चेत्कंटकेपणफरेचखगाःसमस्ताःस्यादिक्कवालइतिराज्यसुखाप्तिहेतुः आपोक्लिमेयदिखगाःसकलेंदुवारोनस्याच्छु
भःक्वचनताजिकशास्त्रगीतः १७ शीघ्रोऽल्पभागोथेनभागमंदस्ततोनिजंतेजउपाददीत स्यादित्थशालोऽयमयोवि-
लिप्तालिप्तार्द्धहीनोयदिपूर्णमेतत् १८

मस्ताः सर्वे ग्रहाः केंद्रपणफरेचस्युः तदासइक्कवालाख्योयोगःस्यात्सइक्कवालयो
गोराज्यसुखयोराप्तिर्लब्धिस्तस्याःहेतुः अत्यंतशुभफलदइत्यर्थः आपोक्लिमेयदिसर्वेखगाःग्रहाःस्युस्तदेंदुवारनामकस्ताजिकशा
स्त्रेगीतःकथितोयोगःस्यात् किलइति निश्चयेनसयोगःक्वचनकुत्रापिवर्षमासप्रवेशादौशुभोनस्यात् १७ अथमुथशिलयोगस्यलक्षण
माह शीघ्रइति ययोर्द्वयोर्ग्रहयोर्मुथशिलविचारः क्रियतेतयोर्मध्येयस्याधिकागतिः सशीघ्रगतिर्ग्रहः द्वितीयःमंदगतिर्ग्रहःशीघ्रःशीघ्रगति

ग्रहः अल्पभागैः स्वल्पांशैरुपलक्षितोभवति घना बहवः भागाः अंशाः यस्यासौघनभागः तादृशेबह्वंशेमंदेमंदगतिग्रहे अग्रेसति एतदुक्तंभ प्र·१
वति शीघ्रगतिग्रहस्यभागापेक्षयामंदगतिग्रहस्याधिकभागाभवंति तदाशीघ्रगतिर्ग्रहः निजंस्वीयंतेजःसामर्थ्यंमंदगतिग्रहायउपाददीत ददा
ति तर्ह्ययंइत्थशालाख्योयोगःस्यात् अस्यैवनामांतरंमुथशिलमिति शीघ्रगतिग्रहात् शीघ्रग्रहदीप्तांशांतर्गततांतरभागैरधिकेमंदेमुथशि
लयोगवृत्तिपर्यवसितोऽर्थः अथपूर्णमुथशिलयोगमाह यदिशीघ्रगतिर्ग्रहः मंदगतिग्रहात् विलिप्ताएकविकलामात्रन्यूनोऽथवालिप्तार्द्धहीं-

शीघ्रोयदाभात्यलवःस्थितःसन्मंदेऽन्यभस्थोनिदधातितेजः स्यादित्थशालोऽयमथैषशी
घ्रदीप्तांशकांशैरिहमंदपृष्ठे १९ तदाभविष्यत्कथनीयमित्थशालंत्रिधैवंमुत्थशीलमाहुः

नः त्रिंशद्विकलान्यूनोपिभवेत्तदा एतन्मुथशिलंपूर्णंविंशतिविंशोपकात्मकंजातंस्यात् यदाद्वयोर्विकलांतावयवेनतुल्यताभवति तदापू-
र्णंमुथशिलमित्यर्थतःसिद्धम् १८ अथअदृष्टोमुथशिललक्षणमाह शीघ्रइति तदेतिपद्यार्द्धेनच यदाशीघ्रः शीघ्रगतिर्ग्रहः भात्यलवस्थि
तःराशेरंतिमांशेत्रिंशत्तमेंशेस्थितःसन् मंदेमंदगतिग्रहेऽन्यभस्थेअग्रिमराशौसतिशीघ्रग्रहस्यदीप्तांशावधितदाशीघ्रगतिर्ग्रहः मंदगतिग्रह २७
यतेजोनिदधाति अयमित्थशालयोगःस्यात् अथभविष्यमुथशिलयोगउच्यते अथेति एषशीघ्रगतिर्ग्रहःस्वदीप्तांशेभ्योऽधिकांशैः कृत्वामंदग

तिग्रहात् पृष्ठेस्थितः सन् मंदगतिग्रहे यदा निजं तेजः दातुकामो भवति तदा इत्थशालं मुथशिलयोगो भविष्यत् अग्रे भविष्यतीति गणनीयं ज्ञे
यम् एवं त्रिधा त्रिप्रकारकं मुथशिलमाहुः अथ मुथशिलयोगानां फलमाह लग्नेशेति लग्नेशः लग्नस्वामी यद्भावस्य प्रश्नः क्रियते तद्भावस्वामी
कार्याधिपः अनयोर्यथा मुथशिलयोगः तथा सतः अतिशिष्टाः कार्यमुशंति तद्यथा केनचिदागत्य प्रश्नः कृतः मम पुत्र स्त्री राज्य लाभादि-
सुखं भविष्यति नवेति तत्र लग्नस्वामी प्रश्नकर्त्ता ज्ञेयः तत्तद्भावाधीशश्च कार्यस्वामी तत्र पुत्रप्राप्तिचिंता पंचमभावात् स्त्रीप्राप्तिचिंता सप्तमभा

लग्नेशकार्याधिपयोर्यथैष योगस्तथा कार्यमुशंति संतः २० लग्नेशकार्याधिपतत्सहाया
यत्र स्युरस्मिन् पतिसौम्यदृष्टे तदा बलाढ्यं कथयंति योगं विशेषतः स्नेहदृशाऽपि संतः २१

वात् राज्यप्राप्तिचिंता दशमभावात् लाभचिंता एकादशभावात् एवं सर्वत्र ज्ञेयम् तत्र लग्नेशस्य राज्याद्यभीष्टकार्यभावेशस्य च मुथशिलयो
गो यथा भवति तथा तद्भावप्राप्तिर्वक्तव्या तयोर्वर्तमानो मुथशिलयोगश्चेत्तदा तद्भावसंबंधि सुखं इदानीं वर्तत इति वाच्यम् यदि तयोः पूर्णमुथ
शिलयोगस्तदा संपूर्णं तद्भावसंबंधि सुखं वाच्यम् यदि तयोः भविष्यन् मुथशिलयोगः तदा तद्भावसौख्यं अग्रे भविष्यतीति वाच्यम् १९ २० अथ
दृष्टिविचारमाह लग्नेशेति लग्नेशः लग्नस्वामी कार्याधिपः कार्यस्वामी च तत्सहायाः नाम लग्नेशमित्रं कार्येशमित्रं च एते चत्वारो यत्र यस्मिन् राशौ स्युः भवं

ति अस्मिन् राशौपतिः स्वामी सौम्यः शुभग्रहः आभ्यांदृष्टेसति तदामागुत्पन्नमुथशिलयोगंबलाढ्यम् उत्कृष्टफलदंकथयंतितत्रापिसंतः अ
तिशिष्टाः स्नेहदृशास्नेहदृष्ट्याविशेषतः सबलमितिआहुः २१ अथाऽन्यमपिफलविचारमाह स्वर्क्षेति लग्नाधिपः कार्याधीशश्च स्वर्क्षादिषुस्वगृ
हस्वोच्चस्वहद्दास्वद्रेष्काणस्वनवांशादिषु अथवासत्स्थानेषुशुभग्रहस्थानेषुगतोविद्यमानः सन्स्तुभैः शुभग्रहैः युतेक्षितश्चेदभूत् तदाप्राक्

स्वर्क्षादिसत्स्थानगतः शुभैश्चेद्युतेक्षितोभूद्भविताऽथवास्ते तदा
शुभप्रागभवत्सुपूर्णमग्रेभविष्यत्यथवर्ततेत्त्व २२

पूर्वंसुभंसुभफलंसुपूर्णमभवज्जातमितिव
क्तव्यम् यदालग्नपकार्याधीशौ स्वर्क्षादिसत्स्थानगौ शुभैर्युतेक्षितौचेद्भवितारौतदासुभफलमग्रेभविष्यतीतिवाच्यम् यदालग्नपकार्या
धीशौस्वर्क्षादिसत्स्थानगौशुभग्रहैर्युतेक्षितौचेद्भवतः तदाशुभफलमिदानींवर्त्तत एवेतिवक्तव्यम् २२ ७ ७

अथशुभफलमाह व्यत्यस्तमिति अस्मात्स्वर्क्षादिसत्स्थानगतइति पूर्वोक्ताद्यदि विपरीतभावेदुष्टस्थानेसतिव्यत्यस्तं अन्यथाज्ञेयम् तद्यथा स
लग्नाधीशः कार्याधीशोवास्वशत्रुक्षेत्रगतः स्वनीचगृहगतोवा स्वशत्रुषड्द्वादिष्वशुभेषु पापग्रहस्थानेषुवागतः सन् पापग्रहैर्युतो दृष्टोवा चेद्भूत्त
दाप्राक्पूर्वमेवाऽशुभमभवत् यदालग्नाधीशः कार्याधीशोवादुष्टस्थानगतः सन् पापग्रहैर्युतोक्षितोवाचेदास्तेतदेदानीं अनिष्टं वर्ततएवेति-
वाच्यम् अथतृतीयमुथशिलयोगफलविशेषविचारमाह अथेति यदालग्नेशः कार्येशोवाइष्टर्क्षगतः मित्रराशेः सकाशादनिष्टगृहंशत्रुगृहं

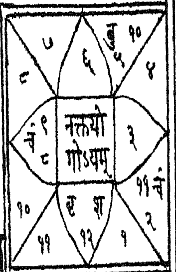
व्यत्यस्तमस्माद्विपरीतभावेऽथेष्टर्क्षितोऽनिष्टगृहंप्रपन्नः अभूच्छुभंप्रागशुभंत्विदानींसंयातुकामेनचभाविवाच्यम् २३
शीघ्रोयदामंदगतेरथैकमध्यंशमभ्येतितदेसराफः कार्यक्षयोमूसरिफेखलोत्थेसौम्येनहिल्लाजमतेनचिंत्यम् २४

प्रपन्नःप्राप्तः तदाप्राक् पूर्वंशुभंशुभफलं अभूज्जातमितिवक्तव्यम् इदानीमशुभफलंवर्त्ततइतिवाच्यम् संयातुकामेन तद्यथा
लग्नाधीशः कार्याधीशोवा मित्रगृहेवर्तते अग्रेशत्रुगृहंप्रति आयास्यति तदा अशुभफलंभाविवाच्यमग्रेभाविष्यति इतिवाच्य
म् २३ अथेसराफयोगस्यलक्षणमाह शीघ्रइति यदामंदगतेः मंदगतिग्रहस्यैकमध्यंशंशीघ्रः शीघ्रगतिर्ग्रहोभ्येति अतिक्रम्य अग्रेगच्छति
तदाइसराफः इसराफाख्योयोगःस्यात् अपरः पर्यायोमूसरीफाख्यइति खलोत्थेशीघ्रगति मंदगतिग्रहयोःपापयोःसंबंधेनजातेमूसरीफेयोगेसतिका

यदिक्षयोवांछितकार्यनाशःस्यात् तस्मिन्नीसराफयोगेसौम्येशुभग्रहेत्वन्नेकार्यक्षयोननास्ति इदंफलंहिल्लाजमतेनचिंत्यंज्ञेयम् २४ अथनक्तयोग
स्यलक्षणमाह लग्नेशेति लग्नेशः लग्नस्वामी कार्याधिपः कार्यस्वामी अनयोर्मिथः परस्परंदृष्टिर्नास्तिचेत् अथतन्मध्यगतोपिशीघ्रः यदितयोर्लग्नाधीश-
कार्याधीशयोर्मध्येयः कश्चिच्छीघ्रग्रहोभवति तादृशोमध्यवर्तीपृष्ठसंस्थाच्छीघ्रग्रहात् तेजः आदायगृहीत्वाऽन्यत्रान्यस्मिन्मंदगतिग्रहेन्यसेत् अर्पय

लग्नेशकार्याधिपयोर्नदृष्टिर्मिथोऽथतन्मध्यगतोपिशीघ्रः आदायतेजोयदिपृष्ठसंस्थान्न्यसेद्यथान्यत्रहिनक्तमेतत् २५
स्त्रीलाभपृच्छातनुरस्तिकन्यास्वामीबुधःसिंहगतोदशांशेः सूर्यांशकैर्देवगुरुःकलत्रेदृष्टिस्तयोर्नास्तिमिथोथचंद्रः २६
चापेवृषेन्त्योभयदृश्यमूर्तिःशीघ्रोऽष्टभागैरथवाभवांशैः आदायतेजोबुधतोददौयज्जीवायलाभःपरतःस्त्रियाःस्यात् २७

ति तन्नक्तंनक्तनामयोगःस्यात् २५ अथाऽस्यनक्तयोगस्योदाहरणमाह स्त्रीलाभेतिचापइतिच केनचित्प्रष्ट्रायस्मिन्समये आग
त्यपृच्छाप्रश्नःकृतःममस्त्रीप्राप्तिर्भविष्यति नवेति तस्मिन्समयेतनुर्लग्नंकन्यास्तितस्यस्वामीबुधःसिंहगतःसिंहराशौद्वादशस्थानेद
शांशैर्दशभिरंशैःपरिमितोदृष्टःतथादेवगुरुःबृहस्पतिःसूर्यांशकैर्द्वादशभिरंशैरुपलक्षितःसन् कलत्रेसप्तमस्थानेस्तितयोर्बुधजीव
योर्मिथःपरस्परंषडष्टस्थानस्थितत्वाद्दृष्टिर्नास्त्येव अथचंद्रःशीघ्रःशीघ्रगतिर्ग्रहःउभयोर्बुधजीवयोर्मध्यगतःसन् चापेधनुषि

अथवावृषभराशौअस्ति कीदृशःउभयदृश्यमूर्तिः उभाभ्यांबुधजीवाभ्यांदृश्यामूर्तिःस्वरूपंयस्यबुधजीवदृष्टः पुनःकीदृशःअष्टभागैरथवाभवां
शैःएकादशभिरंशैरुपलक्षितः एतादृशश्चंद्रः बुधतःतेजःसामर्थ्यंआदायगृहीत्वाजीवायगुरवेयद्ददातिस्म तस्माल्लग्नस्वामिनोबुधस्यतेजोप
हारात्स्वप्रयत्नेनस्त्रीप्राप्तिर्नभवतीतिवक्तव्यम् कुतःतृतीयेनमध्यस्थचंद्रेणतेजोपहारात्तस्मात्तृतीयमध्यस्थप्रयत्नेनस्त्रियाःप्राप्तिर्वक्तव्या
नक्तयोगोयम् २६ २७ अथयमयायोगलक्षणमाह अंतःस्थितइति द्वौलग्नाधीशकार्याधीशौपरस्परंनपश्यतःअनयोर्लग्नाधीशकार्या

अंतःस्थितोमंदगतिस्तुपश्येद्दीप्तांशकेद्वावथशीघ्रतस्तु
नीत्वामहोयच्छतिमंदगायकार्यस्यसिद्ध्यैयमयःप्रदिष्टः २८

धीशयोरंतःस्थितोमध्येवर्त्तमानोमंदगतिर्ग्रहः स्वदीप्तांशैः कृत्वाद्वौलग्नाधीशकार्याधीशौस्थानदृष्ट्यापश्येत् अथसमंदगामीग्रहः शीघ्रतः
लग्नाधीशकार्याधीशयोर्मध्येयः शीघ्रगतिर्ग्रहः तस्मान्महस्तेजोनीत्वागृहीत्वामंदगायमंदगतिग्रहाययच्छति लग्नपकार्यपयोर्मध्येयो
मंदगतिर्ग्रहः तस्मैयच्छतिददातिसयमयाख्योयोगः वांछितकार्यस्यसिद्ध्यैप्रदिष्टः कथितः २८ छ छ छ

अथास्ययमयायोगस्योदाहरणम् राज्येति दिगंशकइतिच ममराज्यप्राप्तिर्भविष्यतिनवेतिपृच्छायांप्रश्नेलग्नंतुलातस्यनाथः स्वामीसितःशु क्रः मेषेसप्तमस्थानेगतोऽष्टलवैरुपलक्षितोऽस्ति तथाराज्यनाथःराज्यभवनंदशमंतस्यनाथःस्वामीचंद्रः रसांशैःषडंशैरुपलक्षितःसन् वृष स्थोऽष्टमस्थानगतोभवति तयोर्लग्नाधीशराज्यनाथयोःपरस्परंद्विर्द्वादशस्थानस्थितत्वात् दृष्टिर्नास्त्येव गुरुः बृहस्पतिर्मंदो मंदगतिर्ग्रहः दिगं

राज्याप्तिपृच्छातुललग्ननाथोमेषेसितस्त्वष्टलवैर्वृषस्थः चंद्रोरसांशैर्यदिरा ज्यनाथोदृष्टिस्तयोर्नास्तिगुरुस्तुमंदः २९ दिगंशकःकर्कगतस्तुपश्यन्नुभौमहा दीप्तलवैःसचांद्रं ददौसितायेतिपदस्यलाभोऽमात्येनभावीतिविमृश्यवाच्यम् ३०

शकोदशभिरंशैःपरिमितःकर्कगतःकर्कस्थितोदशमस्थानस्थितःसन् उभौलग्नाधीशकार्याधीशौस्थानदृष्ट्यापश्यन् सन् उभा भ्यांचंद्रशुक्राभ्यांअधिकैःस्वदीप्तांशैःकृत्वासचांद्रंचंद्रसंबंधिमहःतेजोगृहीत्वासितायशुक्रायददौददाति अतःकारणात् पद स्यस्थानस्यराज्यलाभोऽमात्येनमंत्रिणाप्राविभविष्यति इतिविमृश्यविचार्यवाच्यंवक्तव्यम् यमयायोगोऽयम् २९ ३०

यमयायोगोऽयम्

८ ६ ९ ७ ५ १० ४ १० बृ शु ८ ११ १ ३ १२ चं २ ६

अथमणऊयोगलक्षणमाह वक्रइति तेजोहरेदितिच अस्मिन्मणऊयोगेलग्नाधीशकार्याधीशयोः परस्परंस्थानदृष्टिरपेक्षिता यदिशीघ्रखेटात् लग्नाधीशकार्याधीशयोर्मध्येयः शीघ्रखेटः शीघ्रगतिग्रहोंशादिस्तस्मात्पश्चात्पूर्वपुरः अग्रेवांशैरेववक्रोभौमः शनिर्वातिष्ठति तादृशोभौमः शनिर्वातुर्यदृष्ट्याचतुर्थस्थानदृष्ट्यावेकर्क्षसमर्क्षभुवावा अथवा एकराशिजातयादृष्ट्या तथासप्तमस्थानजातयादशादृष्ट्यावान्येदंशैरधिकोनकैः तद्यथा शीघ्रग्रहस्यभागापेक्षयाऽधिकैरूनकैर्वांशैः शीघ्रगतिग्रहस्यदीप्तांशमध्यवर्तिभिः पश्यन्सन् शीघ्रगतिग्रहस्यतेजोहरेत् कीदृशः

वक्रःशनिर्वायदिशीघ्रखेटात्पश्चात्पुरस्तिष्ठतितुर्यदृष्ट्या एकर्क्षसप्तर्क्षभुवादृशावापश्यन्नथांशैरधिकोनकैश्चेत् ३१ तेजो
हरेत्कार्यपदेत्थशालीस्थितोऽपिवासौमणऊसमानः स्त्रीलाभपृच्छातनुरस्तिकन्याऽत्रज्ञोदिगंशोऽस्तितिथिभिःसुरेज्यः ३२

कार्यपदेत्थशालीस्थितः कार्यपदंवाञ्छितकार्यस्यस्थानं अर्थात्कार्यस्थानाधीशेनसहमुथशिलकारीसंस्थितोऽपिवर्त्तमानश्चेद्भवतितदा असौ-मणऊनामयोगःस्यात् सग्रुभोनकार्यकर्तानभवेदित्यर्थः अथोदाहरणम् स्त्रीलाभेति कलत्रगइतिच ममस्त्रीप्राप्तिर्भविष्यति नवेतिपृच्छायां प्रश्नेतनुर्लग्नंकन्यास्ति तस्यस्वामीज्ञोबुधः अत्रकन्यायांदिगंशैर्दशभिरंशैरुपलक्षितोऽस्ति तथासुरेज्योगुरुः तिथिभिः पंचदशभागैरुपलक्षितः सनकलत्रगः कलत्रंस्त्रीभवनंतत्रगच्छतीति सप्तमस्थानेःस्त्रीत्यर्थः तथाअवनिजोभौमःस्वेदशमस्थानेभवांशैरेकादशभिरंशैरुपलक्षितो

स्ति अथभौमस्तुयदिस्याबुधंपश्यति तस्माद्बुधात् एकांशेनाधिकोभूत्वाऽग्रस्थितोजातस्ततोग्रेगत्वा भौमेनहृतंस्वतेजोयस्यतादृशः तेजोरहि-
तोबुधः पूर्वंप्रथमतःकृतः पश्चादनंतरंजीवेनकार्याधीशेनसह शीघ्रगतित्वान्मिलति इतिहेतोः नार्याःजायायाःलाभःप्राप्तिर्नोनास्तीति वक्तव्यम्
अयमेकोयोगः अथापरः अथवा यथावस्थितेपूर्वस्मिन्योगेबुधापेक्षयाभौमः स्वल्पांशेरवस्थितःसन् पृष्ठगतोभवति एवमस्मिन् भौमेपृष्ठगते-
सति असौमणऊयोगः कार्यनाशकोभवति मणऊयोगोऽयम् ३१ ३२ ३३ अथमणऊयोगभेदमाह यदीत्यशालइति यदिउभयोर्-

कलत्रगःस्वेऽवनिजोभवांशैःपूर्वंबुधोभौमहृत स्वतेजाः जीवेनपश्चान्मिलतीतिलाभोनार्यास्तुनोपृष्ठगतेऽथवास्मिन् ३३
यदीत्थशालोस्त्युभयोःस्वदीसहीनाधिकांशैःशनिभूसुतौचेत् एकर्क्षगौलग्नपकार्यपौस्तस्तेजोहरौकार्यहरौनिरुक्तौ ३४

र्लग्नेशकार्येशयोः इत्थशालोमुथशिलयोगोभवति चेच्छनिभूसुतौएकर्क्षगौलग्नाधीशकार्याधीशयोर्मध्येकेनचित्सह एकराशिगतौस्तः स्व-
दीसहीनाधिकांशैः स्वशब्देनलग्नाधीशकार्याधीशौतयोर्यदीप्तांशकास्तदपेक्षयान्यूनैरधिकैर्वादीप्तांशमध्यवर्तिभिः शनिभौमयोरंशैः कृ-
त्वालग्नपकार्यपयोः लग्नाधीशकार्याधीशयोस्तेजोहरौसंतौकार्यहरौकार्यनाशकौनिरुक्तौ ३४ ७ ७ ७

मणऊयोगोऽयम्	मणऊयोगः
७ ६ ५ / ८ बु १० ४ / ३ / ९ मं ११ / १२ / १० शु १५ २ / ११ १	७ ६ ५ / ८ बु १० ४ / ३ / ९ मं ११ / १२ / १० शु १५ २ / ११ १

अथोदाहरणम् राज्याप्तिपृच्छेति ममराज्यप्राप्तिर्भविष्यति नवेतिपृच्छायां प्रश्नेतुलालग्नंतस्यनाथः स्वामीसितः शुक्रःकर्केतिथिभिः पंचदशांशैः उपलक्षितोऽस्ति राज्यभवनाधीशः शशीचंद्रः वृषेदिगंशैर्दशभिरंशैरुपलक्षितोऽस्ति कुजोवृषस्थः सन् भूपलवैः षोडशांशैरुपलक्षितोऽस्ति चकाराच्छनिरपिवृषस्थःसन् भूपलवैः १६ उपलक्षितोऽस्तीतिज्ञातव्यम् भौमोद्वयोर्लग्नाधीशकार्याधीशयोरित्थशालेपर-

राज्याप्तिपृच्छातुललग्ननाथः कर्केसितोंऽशोस्तिथिभिर्दिगंशैः वृषेशशीभूपलवैःकुजश्च
हरन्द्वयोर्भांहरतेचराज्यम् ३५ लग्नकार्येशयोरित्थशालत्रेहित्थशालतः कंबूलंश्रेष्ठ
मध्यादिभेदैर्नानाविधंस्मृतम् ३६

स्परमुथशिलयोगेसतिभौतेजोहरन् राज्यंहरति पुनर्मणऊयोगोऽयम् ३५ अथानेकप्रकारभिन्नंकंबूलयोगमाह तत्रादौकंबूलयोगस्यलक्षणमाह लग्नकार्येशयोरित्थेति अत्रलग्नाधीशकार्याधीशयोरित्थशालेपरस्परमुथशिलयोगेसति अनयोर्मध्येकेनचिदेकेनसाकंइंदुश्चंद्रः इत्थशालतः मुथशिलंचेत्करोति तदाकंबूलंकंबूलनामायोगःस्यात् लग्नेशकार्येशयोर्मध्येकेनचिदेकेनसहचंद्रमुथशिलेकंबूलंभवतीत्युक्तम् ताजिकभूषणेयथा निशामक

पुनर्मणुऊयोगः

८ ६ ७ ९ ५ १० ४ शु.१५ ११ १ ३ १२ २ चं १० मं १६ श १६

रोयोगकरग्रहाभ्यामेकेनचेन्मुथशिलंकरोति कंबूलयोगः कथितस्तदानीं पूर्णोहिमध्योऽधमकस्त्रिधाःसो समम-ध्यमयोर्मध्यमत्वेन गणनात्त्रिधाइत्युक्तम् अन्यच्च द्वयोर्मुथशिलविधुः केनचित्स्यात्तयोर्मुथशिलः सकंबूलयोग इति तत्कंबूलसामान्यतस्त्रिविधम् श्रेष्ठमध्यादि श्रेष्ठम् मध्यमम् आदिशब्देनाधमम् एतैर्भेदैर्नानाविधंस्मृतम् ल-ग्नेशकार्येशचंद्राणांचतुर्विधादिकारभेदेनषोडशप्रकारकमित्यर्थः तद्यथा उत्तमोत्तमम् १ उत्तममध्यमम् २ उत्तमम् ३ उत्तमाधमम् ४ मध्यमोत्तमम् ५ मध्यममध्यमम् ६ मध्यमम् ७ मध्यमाधमम् ८ उत्तमम् ९ मध्यमम् १० मध्यममध्य-मम् ११ अधमम् १२ अधमोत्तमम् १३ अधममध्यमम् १४ अधमम् १५ अधमाधमम् १६ एतेषांप्रकटार्थंचक्रंलिख्यते तत्रस्वगृहेस्वोच्चाधिकारश्चोत्तमः स्वहद्दास्वद्रेष्काण स्वनवांशाधिकारोमध्यमः स्वशत्रुस्वनीचाधिकारोऽधमः एतत् स्थानत्रितयराहित्यंसमाधिकारः उक्तंचमनुष्यजातके कंबूलमी षट्टितयेत्यशालेचंद्रोऽपिचेन्मुथशिलंविधत्ते मिथःस्वगेहोच्चग तौप्रधानंमध्यंत्रिकाद्येत्वधमंपरर्क्षे समरसिंहप्युक्तमस्ति ३६

	लग्नाधीशकार्यो०	लग्नाधीशकार्यो०	लग्नाधिकारस्थौ	लग्नाधिकारस्थौ
उत्तमाधिकारस्थ्चंद्रः	उत्तमाधिकारस्थौ	मध्यमाधिकारस्थौ	समाधिकारस्थौ	अधमाधिकारस्थौ
मध्यमाधिकारस्थ्चंद्रः	उत्तमाधिकारस्थौ	मध्यमाधिकारस्थौ	समाधिकारस्थौ	अधमाधिकारस्थौ
समाधिकारस्थ्चंद्रः	उत्तमाधिकारस्थौ	मध्यमाधिकारस्थौ	समाधिकारस्थौ	अधमाधिकारस्थौ
	उत्तमाधिकारस्थौ	मध्यमाधिकारस्थौ	समाधिकारस्थौ	अधमाधिकारस्थौ

उत्तमोत्तमाभिः संज्ञाभिस्तानेवभेदानाह तत्रादौउत्तमोत्तमकंबूललक्षणमाह यदींदुरिति यदिइंदुश्चंद्रः गृहोच्चस्थः स्वगृहेस्वोच्चेवाभवति तादृशो
लग्नकार्यपौ तादृशेनस्वगृहस्वोच्चस्थितेनवालग्नाधीशेन तथास्वगृहस्थेनोच्चस्थितेनवाकार्याधीशेनपरस्परकृतमुथशिलेन सहइत्थशालीमु
थशिलंकरोति तदातत्कंबूलउत्तमोत्तममुच्यते त्रयाणांउत्तमाधिकारप्राप्तत्वात् अयंप्रथमोभेदः अत्रषोडशकंबूलयोगेषुलग्नेशकार्येश-
योरेकाधिकारत्वंपरस्परमुथशिलंचनियतम् चंद्रमुथशिलंतुलग्नेशकार्येशयोर्मध्येकेनचिदेकेनसहापेक्षितम् ३७ अथोत्तममध्यमकंबू-

यदींदुःस्वगृहोच्चस्थस्तादृशौलग्नकार्यपौ इत्थशालीकंबूलंतदुत्तमोत्तममुच्यते ३७ स्वीय
हद्दाद्रेष्काणांकभागस्थेनेत्थशालतः मध्यमोत्तमकंबूलंहीनाधिकृतिनोत्तमम् ३८

लोत्तमयोः कंबूलयो
र्लक्षणमाह स्वीयेति अथस्वीयहद्दाद्रेष्काणांकभागस्थेनस्वहद्दायांस्वद्रेष्काणेवास्वनवांशेवालग्नाधीशेनकार्याधीशेनचपरस्परंकृतमुथशि-
लेनचस्वगृहगः स्वोच्चराशिगतोवाचंद्रश्चेन्मुथशिलंकरोति तदोत्तममध्यमंकंबूलंस्यात् कुतः चंद्रस्योत्तमाधिकारप्राप्तत्वात् इतरयोर्म
ध्यमाधिकारप्राप्तत्वात् ग्रंथकर्त्रातुमध्यमोत्तममित्युक्तम् कुतः छंदोभंगभयात् अत्रोदाहरणम् ममभाग्यंभविष्यतिनवेति प्रश्नेतुला
लग्नंतस्यस्वामीभृगुर्दशमेस्वहद्दायांदशांशे १० भाग्य भवनाधीशोबुधः सप्तमेस्वहद्दायांचतुर्दशांशेः १४ अनयोः परस्परंमुथशिलंचंद्रः क-

कें स्वगृहे चतुर्दशांशस्ताभ्यां मुथशिलीत्युत्तममध्यममेतत्कंबूलं भवति अयं द्वितीयभेदः एवं हीनाधिकृतिनाहीनाः गताः उत्तममध्यमाधमाधिका
राः यस्य तादृशेन लग्नाधीशेन कार्याधीशेन परस्परं मुथशिलेन स्वगृहस्थो उच्चस्थो वा शशी चेन्मुथशिलं करोति तदोत्तममेव कंबूलं भवति कुतः के
वलं चंद्रस्योत्तमाधिकारप्राप्तत्वात् इतरयोः समाधिकारप्राप्तत्वात् उदाहरणम् राज्यप्राप्तिप्रश्ने लग्नं मिथुनं तस्य स्वामी बुधः समस्य गृहे तिष्ठति
राज्यभवनाधीशो गुरुः समस्य गृहे कन्यायामस्ति चंद्रस्तूच्चे वृषे एवं त्रयाणां परस्परं मुथशिलयोगे सत्युत्तमकंबूलं जातं तेन राज्यप्राप्तिरुत्तमा

उत्तमाधमतानीचरिपुगेहस्थितेन चेत्

वक्तव्या अयं तृतीयभेदः ३८ अथ श्लोकार्द्धेनोत्तमाधमकंबूललक्षणमाह उत्तमेति स्वनीचराशिगतेन स्वशत्रुराशिगतेन वा लग्नाधीशेन कार्या
धीशेन च परस्परं मुथशिलयोगे सति स्वगृहगतः स्वोच्चराशिगतो वा चंद्रः तयोरन्यतरेण चेन्मुथशिलं करोति तदोत्तमाधमता उत्तमाधमाख्यं
कंबूलं स्यात् कुतः चंद्रस्योत्तमाधिकारप्राप्तत्वात् इतरयोरधमाधिकारप्राप्तत्वात् अत्रोदाहरणम् स्त्रीप्राप्तिप्रश्ने तुला लग्नं तत्स्वामी शुक्रः क ३३
न्यायां दशांशः १० नीचे स्त्रीभवनाधिशो भौमः कर्के नीचे पंचदशांशश्चंद्रोऽपि कर्के स्वगृहे द्वादशांशः १२ एषां परस्परं मुथशिलयोगः उत्तमाधम

कंबूलाख्योजातोऽतः स्त्रीप्राप्तिरीषदायाससाध्या अयंचतुर्थोभेदः अथमध्यमोत्तमकंबूललक्षणमाह स्वहद्दादीति अथचंद्रः स्वहद्दाया-
मित्युक्तम् तर्हि हद्दाचक्रमध्येचंद्रस्याधिकारोनास्ति भौमादिपंचकस्यैववर्त्तते अतःकारणात् आदिशब्देनस्वद्रेक्काणेस्वनवांशकेवास्थितः
सन् स्वभोच्चस्थेनस्वगृहगतेनस्वोच्चराशिगतेनवालग्नाधीशेनकार्याधीशेनचपरस्परकृतमुथशिलेनइत्थशालकृतमुथशिलंचेत् करोति तदै
तत् कंबूलमध्यमोत्तमाख्यंस्यात् कुतः चंद्रस्यमध्यमाधिकारप्राप्तत्वात् इतरयोरुत्तमाधिकारप्राप्तत्वात् एतन्मध्यमोत्तमंकंबूलंपूर्वस्मा

स्वहद्दादिगतश्चंद्रःस्वभोच्चस्थेत्थशालकृत् ३१ मध्यमोत्तममेतच्चपूर्वस्मान्नविशिष्यते

त् पूर्वोक्तात् उत्तममध्यमकंबूलान्नविशिष्यते नविशिष्टफलदमित्यर्थः अत्रोदाहरणम् स्त्रीप्राप्तिप्रश्नेतुलालग्नेतस्यस्वामीशुक्रः लग्ने
स्वगृहेचतुर्विंशत्यंशः २४ सप्तमभावोमेषः तत्स्वामीभौमः मेषेस्वगृहे अष्टाविंशत्यंशः २८ चंद्रस्तुवृषकर्कौविहायमकरेस्वनवमांशेद्वाविं
शत्यंशेः २२ तत्रैषांमुथशिलंपरस्परमभूदितिमध्यमोत्तमाख्यंकंबूलं अत्रस्त्रीप्राप्तिरुत्तमा अयंपंचमोभेदः अथश्लोकार्द्धेनमध्य-
माधमकंबूललक्षणमाह स्वहद्दादिपदस्थेनेति स्वहद्दायांस्वद्रेक्काणेवास्वनवांशेवास्थितेनलग्नाधीशेनकार्याधीशेनचपरस्परकृतमुथ

शिलेनस्वद्रेक्काणेस्वनवांशेवास्थितश्चंद्रोमुत्थशिलंचेत्करोति तदामध्यममध्यकंबूलंस्यात् कुतःसर्वेषांमध्यमाधिकारप्राप्तत्वात् अत्रोदाहरणम् संततिप्रश्नेमिथुनलग्नंतस्यस्वामीबुधस्तुलायांस्वहद्दायां अष्टांशः८ सुतभवनाधीशः शुक्रोमिथुनेस्वहद्दायामष्टमांशः ८ चंद्रस्तु कर्केप्रथमेद्रेक्काणेस्वीयनवांशेचस्वीयेऽस्ति अत्रत्रयाणामपिपरस्परंमुथशिलयोगाच्चमध्यममध्यमाख्यकंबूलंतेनसंततिप्राप्तिर्मध्यममध्यमाभवति प्रयत्नेनसाध्येत्यर्थः अयंषष्ठोभेदः ३९ ४० अथश्लोकार्द्धेनमध्यमकंबूललक्षणमाह मध्यममिति हीनाराहिता

स्वहद्दादिपदस्थेनकंबूलंमध्यमाधमम् ४० मध्यमंमकंबूलंस्याद्धीनाधिकृतिखेटजम्

आधिकृतयोऽधिकारायेषांतेहीनाधिकृतयस्तेचखेटाश्चतेभ्योजातंमुथशिलम् एतदुक्तंभवति स्वोत्तममध्यमाधिकाररहितेनअर्थात्समाधिकारप्राप्तेनलग्नाधीशेनकार्याधीशेनचकृतपरस्परमुथशिलेनस्वमध्यमाधिकारस्थः शशीचेत् मुथशिलंकरोति तदामध्यममकंबूलंस्यात् मकंबूलंकंबूलस्यपर्यायः कुतः चंद्रस्यमध्यमाधिकारप्राप्तत्वात् इतरयोः समाधिकारप्राप्तत्वात् अत्रोदाहरणम् ३४
संततिप्रश्नेवृषलग्नंतत्पतिःशुक्रः समस्यहद्दायान्तुरंशःसन् मकरेऽस्ति पंचमभवनाधीशोबुधःसमस्यहद्दायांपंचांशःसन् तुलाया

मस्तिचंद्रस्तुस्वद्रेष्काणेकर्केंध्यंशोस्ति परस्परमेतन्मुथशीलेकृतेमध्यमकंबूलंजातंतेनसंततिप्राप्तिरायाससाध्येत्यर्थः अयंसप्तमोभेदः अ
थश्लोकार्द्धेनमध्यमाधमकंबूललक्षणमाह मध्यमाधमेति लग्नाधीशेनकार्याधीशेनचस्वनीचक्षेत्रेस्वशत्रुक्षेत्रेवास्थितेनकृतपरस्परमुथशी-
लेनस्वद्रेष्काणेस्वनवांशेवास्थितश्चंद्रोमुथशिलंचेत्करोति तदामध्यमाधमाख्यंकंबूलंस्यात् कुतःचंद्रस्यमध्यमाधिकारप्राप्तत्वात् इतरयोर
धमाधिकारप्राप्तत्वात् अत्रोदाहरणं भाग्यप्राप्तिप्रश्नेमेषलग्नंतस्यस्वामीभौमः कर्केनीचेनवमभुवनस्वामीगुरुर्मकरेनीचेचंद्रः कर्केस्वद्रेष्का
णेएषांपरस्परमुथशिलयोगसत्वान्मध्यमाधमकंबूलंजातंभाग्यप्राप्तिरायाससाध्याभवति अयमष्टमोभेदः ४१ अथापरमुत्तमकंबूललक्षण

मध्यमाधमकंबूलंनीचारिभगखेटजम् ४१ इंदुःपदोनःस्वक्षोच्चस्थितेनाप्युत्तमंतुतत्

माह इंदुरिति इंदुश्चंद्रः पदोनःअधिकाररहितः स्वगृहस्वोच्चस्वद्रेष्काणस्वनवांशस्वनीचस्वशत्रुक्षेत्रत्याधिकाररहितः किंतु समगृहादिगतःस्वक्षो
च्चस्थितेनस्वराशिगतेनस्वोच्चराशिगतेनवालग्नाधीशेनकार्याधीशेनचपरस्परमुथशिलेनचेन्मुथशिलवान् भवति तदोत्तममेवकंबूलंस्यात् कुतः
चंद्रस्याधिकारशून्यत्वात् इतरयोरुत्तमाधिकारप्राप्तत्वात् अत्रोदाहरणम् धनलाभप्रश्नेतुलालग्नंलग्नाधीशःशुक्रःलग्नेस्वगृहेधनाधीशोभौमः
मकरेउच्चेचंद्रःसमद्रेष्काणेमिथुनेस्ति एषांपरस्परमुथशिलयोगसत्वात् कंबूलंसमोत्तमंजातमितिभाग्यप्राप्तिरुत्तमा अयंनवमोभेदः अथापरं

मध्यमकंबूललक्षणंश्लोकार्द्धेनाह स्वहद्दादिति स्वहद्दायांस्वद्रेक्काणेवासनवांशेवास्थितेनलग्नाधीशेनकार्याधीशेनचकृतपरस्परमुथशिलेनसमाधिकारस्थितश्चंद्रश्चेन्मुथशिलीतदाकंबूलंमध्यमंस्यात् कुतश्चंद्रस्याधिकारराहित्यादितरयोः मध्यमाधिकारप्राप्तत्वात् एतत्पूर्ववत्पूर्वोक्तमध्यमकंबूलतुल्यफलदम् उदाहरणम् धनलाभप्रश्नेतुलालग्नंतस्यस्वामीशुक्रः सिंहेस्वहद्दायांदशांशः १० धनभावाधीशोभौमः धनुषिस्वहद्दायांदशांशः १० चंद्रस्तुमध्यमद्रेक्काणेमिथुनेदशांशः १० तत्रैषांपरस्परंमुथशिलयोगोस्ति तस्मान्मध्यममेतत्कंबूलंभवति तेनधनलाभोमध्यमोभवति अयंदशमोभेदः ४२ पुनःप्रकारांतरेणमध्यमकंबूललक्षणमाह श्लोकार्द्धेन पादोनेनेति पादोनेनउत्तममध्यमाधि

स्वहद्दादिगतेनापिपूर्ववन्मध्यमुच्यते ४२ पादोनेनापिमध्यंस्यादितियुक्तंप्रतीयते

काररहितेनलग्नाधीशेनकार्याधीशेनचकृतपरस्परमुथशिलेनसमाधिकारस्थितश्चंद्रश्चेन्मुथशिलीतदामध्यमकंबूलंस्यादित्यस्याभिप्रायुक्तं युक्तिसहंप्रतीयते कुतःसर्वेषांसमाधिकारप्राप्तत्वात् उदाहरणम् धनलाभप्रश्नेलग्नंमेषः तत्स्वामीभौमः सिंहेदशांशः १०

धनेशःशुक्रः कुंभेदशांशः १० चंद्रस्तुलायांदशांशः १० एषांपरस्परमुथशिलयोगे जातमध्यमकंबूलंतेनलब्धिर्मध्यमानोत्कृष्टानापकृष्टेत्यर्थः

अयमेकादशोभेदः अथाधमकंबूलंश्लोकार्द्धेनाह नीचारिस्थानेत्यशालेइति स्वनीचराशिगतेनस्वशत्रुराशिगतेनवालग्नाधीशेनकार्याधीशेनच-

कृतपरस्परमुथशिलेनसमाधिकारस्थितश्चंद्रश्चेन्मुथशिलंकरोति तदाधमाख्यंकंबूलंस्यात् कुतश्चंद्रस्यसमाधिकारत्वात् इतरयोरधमाधिकारप्राप्तत्वात् उदाहरणम् पुत्रप्रश्नेमिथुनलग्नंतस्यस्वामीबुधः मीनेनीचेपुत्रभावाधीशः शुक्रः कन्यायांनीचेचंद्रस्त्वधिकाररहितः अत्र त्रयाणांपरस्परंमुथशिलयोगादधमंकंबूलंस्यात् तेनपुत्राप्तिश्चिंता अधमाऽधमफला ईषत्कष्टसाध्येतियावत् अयंद्वादशोभेदः ४३ अथाधमोत्तमकंबूललक्षणमाह नीचशत्र्विति यदिचंद्रोनीचराशिगतः शत्रुराशिगतोवा स्वगृहगतेनस्वोच्चगतेनवालग्नाधीशेनकार्याधीशेनचपर

नीचारिस्थेनेत्थशालेऽधमंकंबूलमुच्यते ४३ नीचशत्रुभगश्चंद्रः
स्वभोच्चस्थेत्थशालकृत् अधमोत्तमकंबूलंपूर्वतुल्यफलप्रदम् ४४

स्परंकृतमुथशिलेनचेन्मुथशिलीभवति तदा अधमोत्तमकंबूलंस्यात् कुतःचंद्रस्याऽधमाधिकारत्वात् इतरयोरुत्तमाधिकारप्राप्तत्वात् एतत्पूर्वमुक्तस्यकंबूलयोगस्यतुल्यं फलंप्रददाति उदाहरणम् सुखप्राप्तिप्रश्नेलग्नंसिंहः तत्स्वामीसूर्यः मेषेउच्चेसुखभवनाधीशोभौमः मकरेउच्चेचंद्रो नीचेवृश्चिके एवंत्रयाणांपरस्परंमुथशीलेजातेसति अधमोत्तमसंज्ञकंकंबूलमभूदिति सुखप्राप्तिरीषदायाससाध्याभवति अयंत्रयोदशोभेदः ४४

अथाधममध्यमकंबूललक्षणमाह चंद्रइति यदिचंद्रोनीचगृहगतः शत्रुगृहगतोवास्वहद्दायामादिशब्देनस्वद्रेक्काणेवास्वनवांशेवालग्नाधीशेनकार्या
धीशेनचपरस्परंकृतमुथशिलेनचेदित्थशालीमुथशिलीभवति तदाऽधममध्यमकंबूलमुच्यते कुतः चंद्रस्याधमाधिकारत्वादितरयोर्मध्यमाधि
कारप्राप्तत्वात् उदाहरणम् पुत्रप्राप्तिप्रश्नेकन्यालग्नंतत्स्वामीबुधः मकरेस्वहद्दायांत्र्यंशः पुत्रभावाधीशः शनिस्तुमीनेस्वहद्दायांपंचां-
शोस्तिचंद्रस्तुनीचेवृश्चिकेत्र्यंशः एषांत्रयाणांपरस्परंमुथशिलयोगेजातेसति अधममध्यमकंबूलंजातं तेनसंततिप्राप्तिरत्यायाससाध्या

चंद्रोनीचारिगेहस्थःस्वहद्दादिगतोनचेत् इत्थशालीकंबूलंतदुच्यतेऽधममध्यमम् ४५ इंदुर्नीचारिगेहस्थःपादो
नेनेत्थशालकृत् कंबूलमध्यमंज्ञेयंपूर्वतुल्यफलप्रदम् ४६

ज्ञेया अयंचतुर्दशोभेदः ४५ अथान्यदधमकंबूललक्ष
णमाह इंदुरिति यदींदुश्चंद्रः स्वनीचराशिगतः स्वशत्रुराशिगतोवा पादोनेन उत्तममध्यमाधिकाररहितेनलग्नाधीशेनकार्याधीशेनचकृत
परस्परमुथशिलेनचेन्मुथशिलीभवति तदाऽधमाख्यंकंबूलंज्ञेयम् कुतःचंद्रस्याधमाधिकारप्राप्तत्वात् इतरयोःसमाधिकारप्राप्त
त्वात् एतत्पूर्वमुक्तस्यकंबूलयोगस्यतुल्यफलंप्रददाति उदाहरणम् राज्यप्राप्तिप्रश्नेवृषलग्नंतत्स्वामीशुक्रःषडंशः सिंहेराज्याधीशः श
निर्वृषेदशांशः १० चंद्रस्तुनीचेवृश्चिकेत्र्यंशोस्ति एषांमुथशिलयोगेजातेऽधमकंबूलंतेनराज्यप्राप्तिःकष्टसाध्या अयंपंचदशोभेदः ४६

अथाधमाधमकंबूललक्षणमाह नीचारिभस्थेति स्वनीचराशिगतेनस्वशत्रुराशिगतेनवालग्नाधीशेनकार्याधीशेनच परस्परंकृतमुथशिलेनस्वनीच राशिगतः स्वशत्रुराशिगतोवाशशीचेन्मुथशिलंकरोतितदाकंबूलमधमाधममुच्यते कुतः चंद्रस्येतयोश्चाधमाधिकारप्राप्तत्वात् उदाहरणम् पुत्रलाभप्रश्नेलग्नंधनुः तस्यस्वामीगुरुः मकरेनीचेपुत्रभावाधीशोभौमः कर्केनीचेचंद्रोपिमीनेवृश्चिके अत्रत्रयाणांपरस्परमुथशिलयोगेऽध माधमकंबूलाख्ययोगस्तेनसंततिलाभोनास्त्येवेतिवाच्यम् अयंषोडशोभेदः ४७ एवंषोडशकंबूलस्यभेदाउक्ताः अथप्रागुक्तानांकंबूलभेदाना

नीचारिभस्थखेटेननीचारिभगतःशशी इत्यशालीकंबूलंतदधमाधममुच्यते ४७ मेषेरविःकुजोवापिवृषे
कर्केऽथवाशशी तत्रेत्थशालीकंबूलमुत्तमोत्तमकार्यकृत् ४८

नामध्येउत्तमोत्तमकंबूलयोगोदाहरणमाह मेषइति अ त्रापत्यप्रश्नेमेषलग्नंतत्स्वामीभौमः मेषेस्वगृहेपंचमभावाधीशोरविर्मेषेस्वोच्चे अनयोर्लग्नाधीशकार्याधीशयोःपरस्परमुथशीलयोगेसति चं द्रस्यवृषउच्चंकर्कस्वगृहं अनयोर्मध्येकस्मिन्विद्यमानश्चंद्रश्चेन्मुथशीलंकरोति तदाकंबूलमुत्तमोत्तमकार्यकृत् वांछितफलदमित्यर्थः उदाहर णम् पुत्रलाभप्रश्नेमेषलग्नंतत्रलग्नाधीशोभौमः स्वगृहेकार्याधीशोरविः मेषेस्वोच्चेचंद्रोपिकर्केस्वगृहे अत्रउत्तमाधिकारेस्थितानांत्रयाणां परस्परंमुथशिलयोगः उत्तमोत्तमकंबूलाख्यः तेनपुत्रलाभोभविष्यतीतिवाच्यम् ४८ ॐ ॐ ॐ ॐ ॐ

अथांतिमकंबूलयोगस्याधमाधमाख्यस्योदाहरणमाह वृश्चिकस्थइति पुत्रलाभप्रश्नेधनुर्लग्नंलग्नाधीशोगुरुर्मकरेनीचेपुत्रभावाधीशो भौमः कर्केनीचेवृश्चिकस्थः चंद्रोनीचेतत्रचंद्रभौमाख्यंगुरुभौमाभ्यांचमुथशिलयोगाज्जातंकंबूलमधमाधमाख्यंतद्वांछितकार्यविध्वंसं दुःखंचददाति उदाहरणम् पुत्रलाभप्रश्नेधनुर्लग्नंतत्रलग्नाधीशोगुरुर्मकरेनीचेकार्याधीशोभौमः कर्केनीचेचंद्रोनीचेवृश्चिके अत्राधमाधि-

वृश्चिकस्थःशशीभौमःकर्केतत्रेत्थशालतः अधमाधमकंबूलंकार्यविध्वंसदुःखदम् ४९
एवंपूर्वोक्तभेदानामुदाहरणयोजना उक्तलक्षणसंबंधादूहनीयाविचक्षणैः ५०

कारस्थितानांत्रयाणांपरस्परमुथशिलयोगोऽधमाधमकंबूलाख्यस्तेनपुत्रलाभोनास्त्येवेतिवाच्यम् ४९ अथाद्यंतिमयोःकंबूलभेदयोर्दिशाअंतरालवर्तिनांकंबूलभेदानामुदाहरणान्यूह्यानीत्याह एवमेवपूर्वोक्तभेदानांविचक्षणैर्दैवज्ञैरुदाहरणयोजनाउक्तलक्षणसंबंधात्पागुक्तलक्षणयोजनाऊहनीयाविचार्याउदाहरणानिनोक्तानि कुतःलक्षणवाक्यानांस्पष्टार्थत्वात् ५० ७२ ७२

अथात्रकेचित्कंबूललक्षणेशीघ्रमंदगतिग्रहयोरेकराशिस्थयोरेवमुथशिलयोगमाहुः तन्मतमुपन्यस्यति मेषराशिस्थे ऽज्ञेचंद्रमसिमेष स्थेनैवशनिनासहमुथशिलयोगेकृतेसति तदाएतदुत्पन्नंकंबूलंमध्यमाधमसंज्ञंजातंइत्यादिदृष्टांतवशात्शीघ्रमंदगतिग्रहयोरेकराश्यव स्थितत्वात् एवंमुथशिलयोगादीनपरेजगुः आदिशब्देनेसराफादयः तथाचसमरसिंहः मेषस्थेज्ञोशनिनाकर्कस्थेभूभुवास्त्रियांकविना मकरस्थेगुरुणासहमीनस्थेज्ञेनतुशुभंच १ अस्यार्थः मेषराशिस्थेज्ञेचंद्रमसिस्थानांतरस्यानुक्तत्वान्मेषस्थेनैवशनिनासहकृतमुथशि लेसतिमध्यमाधमसंज्ञंकंबूलंजातं कुतः अत्रहिचंद्रोमेषेस्वगृहोच्चाधिकारेनास्तिस्वद्रेक्काणस्तुनसंभवति प्रायःस्वनवांशोस्ति शनिस्तुनी

मेषस्थेऽज्ञोशनीत्यादिदृष्टांतान्मंदशीघ्रयोः एकर्क्षावस्थितामित्थशालादीनपरेजगुः ५१

चस्थएवतथा कर्कस्थेचंद्रे भूसुवामंगलेनकर्काख्यनीचस्थानगतेनकृतपरस्परमुथशिलेसत्युत्तमाधमकंबूलंजातं कुतःअत्रहिचंद्रः स्वगृहस्थः भौमोनीचस्थःतथास्त्रियांकन्यास्थेचंद्रेकविनाशुक्रेणकन्याख्यनीचराशिगतेनसहमुथशिलेकृतेसति मध्यमाधमकंबूलंजातं कुतःचंद्रःस्व नवांशेस्तिशुक्रोनीचेस्ति अत्रापिचंद्रस्यस्वद्रेक्काणस्तुनसंभवति तथामकरस्थेचंद्रेगुरुणामकराख्यनीचराशिगतेनसहमुथशिलेसति मध्यमा धमकंबूलंजातम् कुतःअत्रचंद्रःस्वद्रेक्काणेस्वनवांशेवास्ति गुरुर्नीचे अत्रापिस्वद्रेक्काणस्तुनसंभवति तथामीनस्थेचंद्रेबुधेनमीनाख्यनी

चस्थितेनमुथशिलेसतिमध्यमाधमकंबूलंजातम् कुतः अत्रचंद्रः स्वद्रेक्काणेस्वनवांशेस्तिबुधोनीनेस्ति इदमुदाहरणंपंचकंसुभंनसुभफलदंने-
त्यर्थः ५१ अथैषामतंदृष्टांतेनैवदूषयति तदयुक्तमितिशीघ्रमंदगतिग्रहयोरेकराशिस्थयोरेवमुथशिलादियोगोविचार्यइति यत्केषांचिन्म-
तंतदयुक्तनयुक्तिसहमित्यर्थः कुतइत्यतआह नीचगस्येति लग्नाधीशकार्याधीशयोर्मध्येकेनचिदेकेनग्रहेणस्वनीचराशिगतेनस्वनीचराशि

तदयुक्तंनीचगस्यनीचेनरिपुणारिपोः इत्थशालंकार्यनाशीत्युक्तंतत्रयतःस्फुटम् ५२

गतेनस्वनीचराशिगतस्यतदितरग्रहस्यनोदित्थशालंतत्कार्यनाशीत्युक्तं नहिद्वयोर्ग्रहयोरेकंनीचस्थानंभवति तथारिपुणारिपोर्लग्नेशकार्येश
योःपरस्परवैरेसतियन्मुथशिलंतत्कार्यनाशीत्युक्तम् यतःकारणात्तत्रसमरसिंहकृततताजिकसंज्ञातंत्रेस्फुटंप्रकटार्थमुक्तमस्तितद्वाक्यंच यदि
नीचोनीचेनचमुथशिलकारीतथारिपुर्द्विषता तत्कंबूलनेष्टंचंद्रोपिविनाशकोमुष्मिन् १ अत्रद्वितीयोयोगः एकराशिस्थयोरपिसंभवतीतिनदूष-
णत्वेनोपन्यसनीयः ग्रंथकर्त्रातु आकरग्रंथसंदर्भवशाल्लिखितः ५२ ७ ७ ७ ७ ७

अथप्रकारांतरेणफलोत्पत्तिज्ञानार्थंकंबूलयोगस्यभेदांतरमाह लग्नकार्येति पूर्वंतुलग्नाधीशकार्याधीशयोरभिन्नाधिकारस्थितयोश्चंद्रेणमुथशिलेकंबूलमुक्तम् इदानींतुतयोरप्यधिकारभेदउच्यते यत्रलग्नाधीशकार्याधीशयोर्मुथशिलयोगोविचार्यते तत्रतयोर्मध्येएकःस्वनीचगतोस्ति अन्यः द्वितीयः स्वक्षादिपदहीनःस्वगृहे स्वोच्चे स्वहद्दायांस्वद्रेष्काणेस्वनवांशेस्वनीचेस्वशत्रुक्षेत्रेवानभवति अर्थात्समाधिकारगतोस्ति अत्रसमाधिकारगतश्चंद्रश्चेन्मुथशिलंकरोति तदापिकंबूलाख्योयोगःस्यात् ५२ अथसदृष्टांतमेतस्यफलमाह तत्रेति तत्रतादृशेकंबूलयोगेकार्यल्पताज्ञेया तत्र

लग्नकार्यपयोरित्थशालेचैकोस्तिनीचगः स्वक्षादिपदहीनोऽन्योऽत्रेंदुःकंबूलयोगकृत् ५३ तत्रकार्यल्पताज्ञेयायथाजात्यन्यमर्थयन् अन्यजातिःपुमानर्थंतथैतत्कवयोविदुः ५४ यस्याधिकारःस्वक्षादिःशुभोनाप्यशुभोपिच केनाप्यदृश्यमूर्तिश्चसशून्याध्वगइष्यते ५५

दृष्टांतः अन्यजातिःपुमान्जात्यन्यंविजातीयमर्थयन् प्रार्थयन्सन् यथा अर्थंस्वल्पंलभतेइत्यध्याहारः तथैतत्कंबूलंकवयःपंडिताविदुर्जानंति अर्थाद्यदासजातीयमर्थयेत् तदातस्मैलज्जावशात्बह्वपिकदाचित्प्रयच्छतिइत्यर्थः ५४ अथगैरिकंबूलंवस्तुकामस्तदुपयोगित्वेनशून्यमार्गगग्रहलक्षणमाह यस्येति यस्यग्रहस्यस्वक्षादिस्वगृहस्वोच्चस्वहद्दास्वद्रेष्काणस्वनवांशात्मकःशुभःशुभफलदोधिकारोनास्ति अशुभोपिनीचशत्रुराशिगतःअशुभःअशुभफलदोधिकारोपिनास्ति पुनःकेनापिशुभग्रहेणपापेनवाऽदृश्यमूर्तिरदृष्टःशून्याध्वगःशून्यमार्गगइष्यते उच्यते अत्रार्थेसंमतिर्नास्ति

समरसिंहेनानुक्तत्वात् ५५ अथशून्यमार्गगलक्षणंप्रतिपाद्यगौरिकंबूललक्षणमाह श्लोकद्वयेन लग्नकार्येइति लग्नाधीशकार्याधीशयोरित्थशालेस
ति तत्रशशीचंद्रश्चेच्छून्याध्वगः शून्यमार्गगोभवति शून्यमार्गगः कथंजातइत्यतआह उच्चादिपदशून्यत्वात् स्वोच्चम् आदिशब्देनस्वगृहस्वद्रेष्काणस्व
नवांशस्वनीचस्वशत्रुभएतत्स्थानस्यशून्यत्वाद्रहितत्वादित्यर्थः ५६ अतएतादृशचंद्रस्यकेनचित्लग्नाधीशकार्याधीशयोर्मध्येकेनचिदेकेनमुथशिल

लग्नकार्येशयोरित्थशाले शून्याध्वगः शशी उच्चादिपदशून्यत्वान्नेत्थशालोस्यकेनचित् ५६
यद्यन्यर्क्षंप्रविश्यैषस्वर्क्षोच्चस्थेन्यशालवान् गौरिकंबूलमेतत्तु पदोनेनाशुभंस्मृतम् ५७

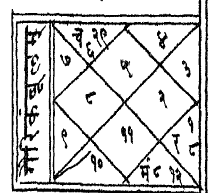
योगश्चेन्नभवति

एतादृशश्चंद्रोयदिराश्यंतेवर्तमानः सन्नन्यर्क्षमग्रिमराशिंप्रविश्ययस्मिन्राशौप्रविष्टः सराशिर्यस्यग्रहस्यस्वगृहंस्वोच्चंवासग्रहस्तस्मिन् यदितिष्ठे
त्तेनग्रहेणसहयदिचंद्रोमुथशिलंकरोति तदागौरिकंबूलसंज्ञकोयोगोभवति एतद्गौरिकंबूलंपूर्वोक्तकंबूलभेदतुल्यफलदंज्ञातव्यम् विशेषेयदि
तु अन्यराशिगतश्चंद्रस्तद्राशिस्थेनग्रहेणपदोनेनस्वगृहाद्यधिकाररहितेनमुथशिलंकरोति तदातद्गौरिकंबूलमशुभमनिष्टफलदंस्मृतम् ५७

अथास्यगौरिकंबूलस्योदाहरणंश्लोकत्रयेणाह लप्स्येइति अहंसुखंसौख्यंलप्स्येप्राप्स्यामिनवेतिप्रश्नेक्रियमाणेसति तस्मिन्कालेसिंहलग्नम-
स्ति तस्यस्वामीसूर्यःक्रियेमेषे अष्टांशैरष्टभिरंशैरुपलक्षितोस्ति सुखभवनंचतुर्थंवृश्चिकाख्यंतस्यस्वामीभौमःकुंभेरविमिद्वादशांशैरुपलक्षितो-
स्ति तयोर्लग्नाधीशकार्याधीशयोःसूर्यभौमयोःपरस्परमुथशिलयोगोस्ति तत्रास्मिन्योगेसतिइंदुश्चंद्रःकन्यायामस्तिचरमेंशकेत्रिंशेंशे ५८ अ-
त्रविद्यमानस्यस्वर्क्षादिस्थाधिकारहीनस्याऽस्यचंद्रस्यलग्नाधीशकार्याधीशयोर्मध्येकेनापिदेकेनमुथशिलयोगोनास्ति परंतु चंद्रस्तुलागृहंगंतु-

लप्स्येसुखमितिप्रश्नेसिंहलग्नेरविःक्रिये अष्टांशेःसुखपःकुंभेभौमोंऽशैरविमितयोः ५८ इत्थशालोस्तितत्रेंदुःकन्यायांचरमेंशके
स्वर्क्षादिपदहीनस्यनेत्थशालस्यकेनचित् ५९ सत्त्वाग्वगेनशशिनान्यर्क्षस्थेनेत्थशालकृत् गौरिकंबूलमन्येनसहायाल्लाभदायकम् ६०

कामोस्ति तत्तुलागृहंशनेरुच्चमस्ति अतःतुलास्थेनशनिनासहशीघ्रगामित्वात् अन्यराशिस्तुलातत्रगतश्चंद्रोमुथशिलकारीभवति एतदेवंविधं
ग्रहसंस्थानगौरिकंबूलाख्यंजातं अथास्यफलमुच्यते अन्येनतृतीयेनसहायभूतेनलाभंवांछितकार्यसिद्धिरूपंददाति
५९ उदाहरणकुंडलीयथा अस्मिन्नेवयोगेतुलाराशौबुधादिस्तिष्ठति यस्यैकोप्यधिकारःशुभोऽशुभोनास्तितत्रगतश्चंद्रो
बुधादिनाकृतमुथशिलश्चेत्तदा अनिष्टफलंगौरिकंबूलंज्ञेयम् अत्रोदाहरणेसंमतिर्नास्ति समरसिंहेनानुक्तत्वात् ६०

ता०
०

अथखल्लासरयोगस्यलक्षणमाह शून्यइति अत्रकेनचिदंकेनेतिपदमध्याहार्य्यम् समरसिंहेनापीत्युक्तत्वात् लग्नाधीशकार्याधीशयोर्मुथ प्र·१
शिलयोगस्त्वपेक्षितएव तत्रपूर्वोक्तलक्षणेनचंद्रः शून्येऽध्वनिशून्यमार्गगोस्ति एतादृशश्चंद्रउभयोर्लग्नाधीशकार्याधीशयोर्मध्येकेनचिदंकेनस
हमुथशिलयोगवान्नभवति अथवातादृशश्चंद्रस्तेनलग्नाधीशेनकार्याधीशेनवायुतोपिनास्ति सयोगःखल्लासरनामकोज्ञेयः अयंनशुभदः की
दृशः कंबूलफलनाशकः मुथशिलयोगेसति केवलयोगेवाकंबूलंपूर्णंभवति अत्रतुकेनापिसहमुथशिलयोगाभावात् युक्त्यभावाच्चाकंबूलफ

शून्येध्वनींदुरुभयोर्नेत्थशालोनवायुतिः खल्लासरोनशुभदः कंबूलफलनाशनः ६१ अस्तनीचारिपुवक्र
हीनभाद्दुर्बलोमुथशिलंकरोतिचेत् नेतुमेषनविभुर्यतोमहाः तेमुखेऽपिनसकार्य्यसाधकः ६२

लंनाशयति ६१ अथरद्दयोगलक्षणमाह अस्तेति योग्रहोऽस्तंगतःस्यादथवानीचगतःस्यादथवाशत्रुगृहेस्यादथवावक्रीस्यादथवाही
नाऽत्यल्पाभादिसियस्यसतेजोरहितइत्यर्थः एतादृशोग्रहोदुर्बलोज्ञेयः यदिदुर्बलोग्रहः केनापिभावस्वामिनासहमुथशिलंचेत्करोति स ४०
ग्रहोऽतेमुखेप्यादावपितद्भावकार्यसाधकोनभवति यतःकारणादेषग्रहोमहस्तेजोनेतुंनविभुःसमर्थोनभवति ६२ ७ ७

अथताद्दशस्यरद्दसंज्ञस्यनिर्बलग्रहस्यस्थानविशेषेस्थित्वासमयविशेषेणफलपाकमाह केंद्रस्थइति कार्याधीशोयोदुर्बलोग्रहः केंद्रस्थः सन् आपोक्लिमगं आपोक्लिमस्थानगतंलग्नाधीशंग्रहंयुनक्तिमुथशिलंकरोति तदाविशिष्टंकार्यमादितः प्रथमतोभूत्वाऽंतेपरिणामेनश्यतिनष्टंभवति यदि आपोक्लिमस्थोग्रहः केंद्रस्थानगतंग्रहंयुनक्तिमुथशिलंकरोति तदापूर्वंप्रथमतः विनश्यनाशंप्राप्यपश्चात्अंतेविशिष्टंकार्यंभवतीतिवाच्यम् ६३

केंद्रस्थआपोक्लिमगंयुनक्तिभूत्वादितोनश्यतिकार्यमंते आपोक्लिमस्थोयदिकेंद्रयातंविनश्यपूर्वं
भवतीहपश्चात् ६३ मंदस्वभोच्चादिपदेस्थितश्चेत्पदोनशीघ्रेणकृतेत्यशालः तत्रापिकार्यंभवती
तिवाच्यंवक्रादिनिर्वीर्यपदेनचेत्स्यात् ६४

अथदुष्फालिकुत्थयोगलक्षणमाह मंदस्वेति मंदोमंदगतिग्रहःस्वभोच्चादिस्वक्षेत्रेस्वोच्चे आदिशब्देनस्वहद्दायांस्वद्रेक्काणेस्वनवांशेवास्थितःसन् पदोनेनशीघ्रेणस्वभोच्चादिशुभाधिकाररहितेनशीघ्रगतिग्रहेणकृतेत्यशालश्चेद्भवति तत्रापीष्टंकार्यंभवतीतिवाच्यम् चेच्छीघ्रगतिग्रहः वक्रादिनिर्वीर्यपदेप्रागुक्तास्तनीचरिपुवक्रहीनभाइत्यादिनिर्बलस्थानेषुचेन्नस्यात् ६४

अथदुत्योत्थदिवीरयोगमाह वीर्योनिताविति यदालग्नाधीशकार्याधीशौवीर्योनितौ अस्तनीचारिपुवक्रहीनभाइत्याद्युक्तरीत्यानिर्बलौस्यातां त योर्लग्नाधीशकार्याधीशयोर्मध्येकश्चिदेकस्तृतीयेनग्रहेणस्वस्वदीप्तांशगेनस्वगृहोच्चस्वहद्दादिगतेनसहयुनक्तिमुथशिलंकरोति तदान्यसाहाय्यतस्तृतीयोयः कश्चित्सहायभूतस्तत्सकाशात्कार्यंसंतः अतिशिष्टाउशंतिवांछंति अथवायदान्यौयौकौचिद्द्वौग्रहौबलिनौस्वग्रहोच्चादिगौसंतौलग्नाधीशकार्याधीशा

वीर्योनितौकार्यविलग्ननाथौस्वदीप्तांशगेनान्यतरोयुनक्ति अन्यौयदाद्वौबलिनौतदान्यसाहाय्यतःकार्यमुशंतिसंतः ६५ बलीराश्यं

तगोन्यदृग्गामिदीप्तांशकैर्महः दत्तेऽन्यस्मैकार्यकृत्स्तंबीरोलग्नकार्यपौ ६६

योर्मध्येकेनचिदेकेनसहयुनक्तःमुथशिलंकुरुतस्तदाप्यन्यसाहाय्यतः

कार्यमुशंतिसंतइति ६५ अथतंबीरयोगस्यलक्षणमाह बलीति यदालग्नकार्यपौःलग्नाधीशकार्याधीशयोःपरस्परंमुथशिलयोगोनभवेत्तदाऽनयोर्म-

ध्येकश्चनबलीग्रहःराश्यंतगःस्वाक्रांतराश्यंतिमांश २९ वर्त्तीसन् यदान्यदृग्गामी अग्रिमराशिगमनकामःस्वदीप्तांशकैरन्यस्मै अग्रिमराशिविद्यमाना

य ग्रहायमहस्तेजोदत्तेसतंबीरयोगः अग्रिमराशिगतोग्रहश्चेत् स्वगृहादिबलयुक्तस्तदायंयोगःकार्यकरोऽभीष्टकार्यकर्त्तास्यात् ६६ ४

अथकृत्यलक्षणमाह अत्रकृत्यशब्देनयवनभाषयाबलीग्रहउच्यते तत्रबलमनेकप्रकारंतत्रकांश्चित्प्रकारान्प्रथमश्लोकेनाह लग्नइति अत्रग्र
होबलीत्यन्वयः तत्रापिसर्वापेक्षयालग्नस्थोबलीतदभावेकेंद्रस्थश्चतुर्थसप्तमदशमस्थानेषुबलीपरंतुलग्नस्थापेक्षयान्यूनबलः तदभावेऽस्यकेंद्र
स्यनिकटेपणफरेद्वितीयपंचमेकादशस्थानेषुबलीकेंद्रस्थापेक्षयान्यूनबलः तदभावेयोग्रहोविलग्नदर्शीविलग्नंपश्यतीतिविलग्नदर्शी तृतीयनवम-
स्थोबलवान्भवति यद्वानिकटोपिवाऽस्यविलग्नदर्शीतिविशेषणविशेष्यभावः अस्यकेंद्रस्यनिकटेपणफरेआपोक्लिमेचस्थितःसन्विलग्नदर्शी-

लग्नेऽथकेंद्रेनिकटेपिवास्यविलग्नदर्शीस्वगृहोच्चहद्दे मुसल्लहेस्वेनिजहद्दगोवाबलीग्रहोमध्यगतिस्त्वशीघ्रः ६७

तृतीयपंचमनवमैकादशस्थः सबलवानित्यर्थः अन्येषुषष्ठद्वादशवर्जितपणफरापोक्लिमानांनिकटपदेनसंग्रहः षडादिष्वपिगणितागतदृष्टौसोऽपि-
दृश्यंनिहल्लीत्यर्थइत्याहुः तथायोग्रहः स्वगृहेस्वोच्चेस्वद्रेक्काणेस्वमुसल्लहेस्वनवांशेस्वहद्दायांवावर्त्तमानोबली तथामध्यगतिः नंदाक्षाभुजगारवेरि-
त्याद्युक्तमध्यगतितुल्यःस्पष्टगतिर्ग्रहोबलवान्भवति तथा अशीघ्रोनशीघ्रोऽशीघ्रः मध्यगत्यपेक्षयाऽल्पगतिर्ग्रहोबली ६७ ७ ७२

अथान्यान्प्रकारानाह कृतोदयइति योग्रहः कृतोदयः उदितः सबली तथामार्गगतिर्मार्गीग्रहोबली तथाशुभेनशुभग्रहेणयुतः ईक्षितोवासबलीत
थाक्रूरगतस्य पापग्रहस्यक्षुताख्ययाचतुर्थदशमसप्तमैकराशिदृष्ट्यानाधिगतः नदृष्टः सबली तथाक्रूरेणनयुक्तः पापग्रहेणयुक्तोनभवति एवंसामान्य
तोग्रहबलमुक्त्वाइदानींसमयबलमाह सायंचसितेंदुभौमाइति इदमग्रिमश्लोकेनसंबध्यते ६८ अथान्यत्प्रकारमाह यदेति सितेंदुभौमाः शुक्रचंद्रभौ
माःसायंसंध्याकालेयदोदयंतेतदाबलिनः जीवार्कजौगुरुशनीअपररात्रिभागेअर्धरात्राद्रुपरिभागेबलिनौतथानराःपुरुषग्रहाः सूर्यभौमगुरवोऽह्निदिव

कृतोदयोमार्गगतिः शुभेनयुतोक्षितः क्रूरखगस्यदृष्ट्या क्षुताख्ययानाधिगतोनयुक्तः क्रूरेणसायंचसितेंदुभौमाः ६८ यदोदयंतेपररात्रि
भागेजीवार्कजावह्निनराः सवीर्याः अन्येनिशीनस्यनवैकभागेस्थिताःस्थिरर्क्षेचबलेनयुक्ताः ६९ सेबलिनः अन्येग्रहाः चंद्रबुधशुक्रशनयोनि-
शिरात्रौबलिष्ठाः तथाइनस्यसूर्यस्यनैकभागेस्थिताः सूर्योयद्राशिनवांशेतस्मिन्नेवनवांशेयदिग्रहानस्युस्तदापिबलिनोभवंति तस्मादन्येनिशीनस्यनवैक-
भागेस्थिता इतिपाठः साधीयान् अन्येनिशीनस्यतथैकभागइत्यपिपाठः उक्तंचसमरसिंहेसूर्यस्यनैकभागेस्थिरराशौवातदाचतेबलिनः इत्यत्रसूर्यस्यनै
कभागेइतिपाठंधृत्वा एकभागेएकराशिनवांशेइतिव्याख्यानंकुर्वंति तन्नअस्तमितस्याप्येवंसंभवात् नचास्तमितः क्वचिद्ग्रंथेबलीश्रूयतेप्रत्युतअस्मिन्ने
वग्रंथेनिर्बलःश्रूयते तस्मात्सूर्यस्यनैकभागइतियुक्तः पाठः तथास्थिरर्क्षेचवृषसिंहवृश्चिककुंभराशिस्थाः ग्रहाः बलेनयुक्ताः बलिष्ठाज्ञेयाः ६९

अथान्यान्प्रकारानाह स्त्रियइति स्त्रियः स्त्रीग्रहाश्चतुर्थाच्चतुर्थभावमारभ्य भषट्कगाः षड्राशिगताः बलिनः स्युः चतुर्थाद्यावन्नवमांतम् तावन्मध्येवर्त्तमानाबलिनः स्युरित्यर्थः पुरुषाः पुरुषग्रहाः वियद्भावाद्दशमभावमारभ्य षड्राशिगताः बलिनः स्युः दशमाद्यावत्तृतीयं तावन्मध्येवर्तमानाबलिनः स्युरित्यर्थः तथाओजभगा विषमराशिस्थाः पुमांसः पुरुषग्रहाबलिष्ठाः अपरेस्त्रीग्रहाः समेसमराशौबलिनः स्युः एतेषुपूर्वोक्तेष्वनेकेषु बलभेदेषु विशेषं शुभाधिकाररूपं विमृश्य विचार्य फलंशुभं निगद्यं वक्तव्यम् ७० अथदुरफलक्षणमाह अत्रयवनभाषयादुरफशब्देननैर्बल्यमुच्यते तच्चानेकप्रकारम् तत्रकियतः प्रकारान्

स्त्रियश्चतुर्थात्पुरुषावियद्भाद्भषट्कगाओजभगाःपुमांसः समेपरेस्युर्बलिनोविमृश्यविशेषमेतेषुफलंनिगद्यम् ७० लग्नात्सषष्ठाष्टमेंत्येऽनृजुररिगृहगोनीचगोवक्रगामीक्रूरैर्युक्तोऽस्तगोवायदिचमुथशिलीक्रूरनीचारिभस्थैः

प्रथमश्लोकेनाह लग्नादिति अत्रानिर्बलोयमित्यर्थः लग्नाद्वर्षलग्नान्मासदिनप्रश्नलग्नाद्वायः कश्चिद्ग्रहः षष्ठेस्थानेऽथवाष्टमेऽथवांत्येद्वादशेवर्त्तमानः सन्निर्बलोभवति तथानृजुर्वक्रगतिग्रहोनिर्बलः तथाअरिगृहगः शत्रुराशिस्थोनिर्बलः तथानीचगः नीचराशिगतः निर्बलः तथावक्रगामीवक्राभिलाषीग्रहोनिर्बलः तथाक्रूरैः पापग्रहैर्युक्तोग्रहोनिर्बलः तथाऽस्तगः अस्तंगतोग्रहोनिर्बलः तथायदिक्रूरनीचारिभस्थैः मुथशिलीयदिकश्चिद्ग्रहः क्रूरग्रहेणनीचराशिगतेनशत्रुराशिगतेनवाग्रहेणमुथशिलीमुथशिलंकरोतिसनिर्बलः तथाक्रूरेणास्तुनृदृष्याच्चतुर्थदशमसप्तमैकस्थानगतदृष्याद्दृश्योन्निर्बलः तथाव्ययारिमृतिगौद्वादशषष्ठा

ष्टमस्थानस्थितैर्ग्रहैः सहेत्थशालं विधित्सुः कर्त्तुमिच्छति अथवा कुर्वन्मुथशिलं करोति सनिर्बलः तथास्वगृहनगभगः स्वगृहात् ग्रहस्य यत्गृहं य-
थादेशो भौमस्य तस्मान्नगभगः सप्तमं यत्स्थानं तत्रगतो ग्रहो निर्बलः ग्रहाधिष्ठितो यो राशिः सचेत् ग्रहस्य स्वगृहात्सप्तमो भवति तदा निर्बलइ-
त्यर्थः तथा राहुपुच्छास्यवर्त्ती राहोः पुच्छं राहुभुक्तांशा आस्यं मुखं राहुभोग्यांशाः तत्र तिष्ठति यो ग्रहः सनिर्बलः ७१ अथान्यमप्रकारमा-
ह अनीक्षमाणइति यो ग्रहस्तनुं लग्नमनीक्षमाणो नेक्षते स निर्बलः तथा अस्तभागस्थितः सूर्यो यद्राशिनवांशोऽस्ति तस्मात्सप्तमो यो नवांशः

सुहृद्ध्यान्क्रूरदृष्टोव्ययरिपुमृतिगोरित्थशालं विधित्सुः कुर्वन्वानिर्बलोयंस्वगृहनगभगो राहुपुच्छास्यवर्ती ७१ अनीक्षमाणस्त-
नुमस्तभागस्थितः स्वभोच्चादिपदैश्च शून्यः क्रूरेसराफीनसवीर्ययुक्तः कार्यं विधातुं न विभुर्यतोसौ ७२

तत्रस्थितो ग्रहो निर्बलः उक्तंच समरसिंहेन सूर्यास्तभागसंस्थइति तथा यो ग्रहः स्वभोच्चादिपदैः स्वगृहस्वोच्चस्वहद्दास्वद्रेष्काणस्वनवांशाख्यैः

पदैरधिकारैः शून्यो रहितः सनिर्बलः तथा यो ग्रहः क्रूरेसराफीपापग्रहेण सह ईसराफयोगं करोति स ग्रहो वीर्ययुक्तो न भवति यतोसौ ग्रहः का-
र्यं मनोभिलषितं विधातुं कर्तुं न विभुः न समर्थो भवति ७२ छ छ छ छ छ

एवंसर्वेषांग्रहाणांसामान्यतःदुरष्फमुक्त्वाइदानींचंद्रस्याऽत्यंतदुरष्फविशेषमाह चंद्रइति सूर्यात्सूर्याधिष्ठितराशेःसकाशात्द्वादशेस्थानेयदिचं
द्रोभवतिसनिर्बलः तथावृश्चिकाद्येखंडे पूर्वार्द्धेनेष्टः अशुभफलदःतथातुलायाः तुलाराशेः अंत्येउत्तरार्द्धे विशेषान्नेष्टः तथा राशीशेनचंद्रोयस्मिन्
राशावस्ति तद्राशीश्वरेण अदृष्टमूर्त्तिर्नदृष्टस्तथासर्वैर्ग्रहैर्नदृष्टः सनिर्बलः तथाशून्यमार्गः प्रागुक्तलक्षणलक्षितशून्यमार्गगश्चेच्चंद्रोभवति तदा
पादोनोनिर्बलोज्ञेयः ७३ अथान्यद्दुरष्फंचंद्रस्याह क्षीणइति चंद्रइत्यनुवर्त्तते क्षीणः अल्पांगः कृष्णाष्टमीमारभ्यशुक्लाष्टमीपर्यंत

चंद्रःसूर्याद्द्वादशेवृश्चिकाद्येखंडेनेष्टोंत्येतुलायांविशेषात् राशीशेनादृष्टमूर्त्तिर्नसर्वैर्दृष्टोज्ञेयःशून्यमार्गःपदोनः ७३ क्षीणोभां
तेनाशुभोजन्मकालेपृच्छायांवाचंद्रएवंविचिंत्यः शुक्लेभौमःकृष्णपक्षेर्कसूनुःक्षुद्दृष्ट्यंदुंवीक्षतेनोशुभोऽसौ ७४

मिति यावत्कृष्णैकादशीमारभ्यदशीतपर्यंतंक्षीणइतिकेचित् तथाभांतेराशेरंतेराशिरंतिमनवांशेवर्त्तमानः सन्नोशुभोदुष्टफलदःस्या
त् एवममुनाप्रकारेणचंद्रोजन्मकालेतथापृच्छायांप्रश्नलग्नेवाविचिंत्यः शुक्लेशुक्लपक्षेभौमः कृष्णपक्षेऽर्कसूनुः शनैश्चरः एतौक्षुद्दृष्ट्याच
तुर्थदशमसप्तमैकस्थानदृष्ट्याचेदिंदुंवीक्षेते पश्यतः तदासौचंद्रः नोशुभःशुभफलदोनभवति ७४ ॐ ॐ ॐ

अथशुभस्यापिचंद्रस्यकेनचिद्योगविशेषेणदोषाल्पतामाह शुक्लइति शुक्लेशुक्लपक्षेदिवादिवसेनृगृहगःपुरुषराशयोमेषमिथुनसिंहादयस्तेषुगतोऽर्कसु-
तःशनिर्यदिशशांकंचंद्रंपश्येत्तदादुरुष्फदोषस्याल्पतांन्यूनत्वंवितनुते अपरथा अन्यथायद्यर्कसुतोनपश्येत्तदादुरुष्फदोषस्यबहुत्वंबाहुल्यंवितनुते तथा
कृष्णेकृष्णपक्षेनिशिरात्रौसमर्क्षगतः समराशयोवृषकर्ककन्यादयस्तेषुगतःकुजोयदिचंद्रंप्रपश्येत्तदाल्पतांदुरुष्फदोषस्यन्यूनत्वंवितनुते यदि-
भौमोनप्रपश्येत्तदादोषबहुत्वंवितनुते सर्वमिदंप्रश्नेप्रश्नलग्नेऽथवाजनुषिजन्मलग्नेबुद्धिमताऊहनीयंविचार्यम् अर्थाद्वर्षलग्नादिष्वपिविचार्यं

शुक्लेदिवानृगृहगोर्कसुतःशशांकंकृष्णेकुजोनिशिसमर्क्षगतःप्रपश्येत् दोषाल्पतांवितनुतेपरथाबहुत्वंप्रश्नेथवाजनुषिबुद्धिमतोहनी
यम् ७५ नंद९त्रि३षट्६लग्न१भव११सुत५व्यया१२इनाद्धर्षपदंस्वभोच्चम् त्रिभात्रिभलग्नपतःक्रमेणस्त्रीणांनृणांरात्रिदिनचतुर्षु ७६

मिति ७५ एवंषोडशयोगाःसमाप्ताः अथसर्वग्रहाणांचत्वारिहर्षस्थानान्याह नंदाग्निषडिति तत्रप्रथमंहर्षस्थानमुच्यते इनात्सूर्यमारभ्यसर्वेषां
ग्रहाणांनंदइत्यादिहर्षस्थानानिक्रमेणभवंति लग्नादितिसंबंधः तद्यथालग्नान्नवमस्थःसूर्योहर्षितःचंद्रस्तृतीयस्थःभौमःषष्ठस्थःलग्नस्थोबु
धःगुरुरेकादशस्थःशुक्रःपंचमस्थःशनिर्व्ययस्थोहर्षदइत्यर्थः अथद्वितीयंहर्षस्थानमुच्यते स्वभोच्चमितियदाग्रहःस्वगृहेभवति अथवास्वोच्चे
भवति तदाहर्षितोज्ञेयः स्वगृहेयद्बलंतदेवस्वोच्चेउभयत्रापिपंचविंशोपकाबलंनतुद्विगुणम् अथतृतीयहर्षस्थानमुच्यते त्रिभामिति लग्न

भतोलग्नराशेः सकाशात् त्रिभंत्रिभंराशित्रयंराशित्रयंक्रमेणस्त्रीणांस्त्रीग्रहाणांनृणांपुरुषग्रहाणांहर्षपदंभवति अयमर्थः लग्नाद्द्वितीयतृतीयराशिषुवर्तमानाः स्त्रीग्रहाः हर्षिताः ततस्त्रिषुराशिषुचतुर्थपंचमषष्ठस्थानेषुवर्त्तमानाः पुरुषग्रहाः हर्षिताः पुनरपि सप्तमाष्टनवमस्थानेषुस्त्रीग्रहाहर्षिताः पुनर्दशमैकादशद्वादशस्थानेषुपुरुषग्रहाहर्षिताः अथचतुर्थहर्षस्थानमुच्यते रात्रीति तेषांस्त्रीपुरुषग्रहाणांरात्रिदिनेरात्रिदिवसयोर्हर्षदत्वम् अयमर्थः रात्रौवर्षप्रवेशेस्त्रीग्रहाणांहर्षदत्वम् दिवावर्षप्रवेशेपुरुषग्रहाणांहर्षदत्वम् तेषुचतुर्षुस्थानेषुस्थिताग्रहाः बलिनोभवंति इहताजिकेचंद्रशनिशुक्रबुधानार्यः स्त्रीग्रहाः रविभौमगुरवः पुरुषग्रहाः अत्रनपुंसकानसंति अत्रविंशतिविंशोपकाःपरमबलम् २० तत्रचत्वारिहर्षस्थानानिइतिकारणाच्चतुर्भिर्भक्तंलब्धाः पंचविंशोपकाः एवंचतुर्षुहर्षस्थानपदेषुप्रत्येकंपंचविंशोपकाः बलंतेस्याप्याः अस्योदाहरणम् सूर्यादिग्रहाः लग्नान्नंदइत्यादिस्थानेषु नसंति अतः प्रथमंहर्षपदंनप्राप्तं अत्रगुरुः स्वगृहेशनिः स्वोच्चेऽस्ति अतोद्वितीयहर्षपदंप्राप्तंतत्रबलंपंचविंशोपकाः लग्नात्सप्तमाष्टमनवमस्थाः स्त्रीग्रहाः शनिशुक्रबुधाःसंति दशमस्थानेपुरुषग्रहः सूर्यस्तिष्ठति अतस्तेषांतृतीयंहर्षपदंप्राप्तम् अत्रापिबलंपंचविंशोपकाः अत्रदिवावर्षप्रवेशः अतः पुरुषग्रहाणांरविभौमगुरूणांचतुर्थहर्षपदंप्राप्तम् अत्रापिबलंपंचविंशोपकाः एवंसर्वेषांग्रहाणांहर्षस्थानानितेषुप्रत्येकंबलानितदेस्यानिलिख्यंते ७६

	र	चं	मं	बु	गु	शु	श
स्थानें	०	०	०	०	०	०	०
स्त्रीपुं०	०	०	०	०	५	०	५
रा-दि	५	०	०	५	०	५	५
रा-दि	५	०	५	०	५	०	०
योग	१०	०	५	५	१०	५	१०

७७ इतिश्रीदिवाकरदैवज्ञात्मजविश्वनाथदैवज्ञविरचितेनीलकंठज्योतिर्विल्कृतसंज्ञातंत्रेषोडशयोगाध्यायःसव्याख्योदाहृतिः समासः छ

श्रीगर्गान्वयभूषणंगणितविच्चिंतामणिस्तत्सुतो ऽनंतोनंतमतिर्व्यधात्खलमतध्वस्त्यैजनुःपद्धतिम् तत्सू
नुःखलुनीलकंठविबुधोविद्वच्छिवानुज्ञयायोगान्षोडशहर्षभानिचतथासंज्ञाविवेकऽभ्यधात् ७७ छ
पुण्यं१ गुरु२ ज्ञान३ यशो४ थमित्र५ माहात्म्य६ माशाच७ समर्थतान८ भ्राता९ ततोगौरव१० रा
ज११ तात१२ माता१३ सुतो१४ जीवित१५ मंबु१६ कर्म१७ १ मांद्यं१८ मन्मथ१९ कलि२० परतःक्षमो
क्तं२१ शास्त्र२२ सबंधुसहमं२३ त्वथबंधकंच२४ मृत्योश्चपत्य२५ परदेश२६ धना२७ न्यदारा२८ स्यादू
न्यकर्म२९ सवणिक्३० त्वथकार्यसिद्धिः३१ २ उद्वाह३२ सूति३३ संतापाः३४ श्रद्धा३५ प्रीति३६ बलं
३७ तनुः३८ जाड्य३९ व्यापारसहमं४० पानीयपतनं४१ रिपुः४२ ३

अथसहमानयनमाह तत्रादौचतुर्भिःश्लोकैः पंचाशत्सहमान्याह पुण्यमितिस्पष्टार्थः १ २ ३ छ छ छ

४ अथपुण्यसहमसाधनमाह सूर्योनिति अह्निदिवसेवर्षप्रवेशश्चेत्तदाचंद्रमध्येरविः शोध्यः निशिरात्रौचेत्तदासूर्याच्चंद्रः शोध्यः लग्नंयोज्यं राश्यादिपुण्यसंज्ञंसहमंभवेत् अथसर्वत्रसहमानयनेविशेषसंस्कारउच्यते शोध्यस्येति शोध्यस्यशुध्याश्रयभयोरंतरालेलग्नराशिश्चे न्नास्ति तदासहमेएकोराशिर्योज्यइति तद्यथा योग्रहः शोध्यते न्यूनःक्रियतेसशोध्यः तस्यऋक्षंराशिः शोध्यग्रहराशेः सकाशादित्यर्थः शुध्याश्रयभयावत् तद्यथायस्मिन्ग्रहेशोध्योग्रहः शोध्यते सशुध्याश्रयोग्रहः तस्यभंराशिः अनयोःशोध्यशोधकयोरंतरालेमध्ये

शौर्यो ४३ पाय ४४ दरिद्रत्वं ४५ गुरुतां ४६ बुपयाभिधं ४७ बंधनं ४८ दुहिता ४९ श्वश्रू ५० पंचाशत्सहमानिहि ४ सूर्यो
नचंद्रान्वितमाह्निलग्नंवींदुर्कयुक्तंनिशिपुण्यसंज्ञम् शोध्यस्यशुध्याश्रयभांतरालेलग्नंनचेत्सैकभमेतदुक्तम् ५

चेल्लग्नंनभवति तदोक्तंराश्यादिपुण्यसहमंसैकभमेकराशिसहितंकार्यम् यदिशोध्यशोधकयोर्मध्येलग्नंभवति तदैकराशिर्नयोज्य इत्यर्थतःसिद्धम् अशोध्यस्यशुध्याश्रयेग्रहे इत्युपलक्षणंभावसहमेपिबोध्यम् अग्रेउक्तमस्ति वित्तपमर्थभावादितिपुण्याद्गौममिति सैत्रग्रहऋक्षभादिभवनंएतेराशिपर्यायाल्लग्नमितियोजकोपलक्षकंज्ञेयं उदाह० सूर्यः ९ । ७ । ३० । ६ चंद्रमध्ये ५ । २२ । ९ । ४७
शोधितः शेषं ८ । १४ । ३९ । ४१ ल० १८ । ३ । ५४ युतंजातंपुण्यं ९ । २ । ४३ । ३५ । ५ ७ ७

अथगुरुविद्यायशःसहमसाधनमाह व्यत्यस्तमिति अस्मात्पुण्यसहमसाधनाद्व्यत्यस्तंविपरीतंगुरुविद्ययोःसहमयोस्तुसंसाधनंकार्यम् तद्यथा दिवारविमध्येचंद्रःशोध्यःलग्नंयोज्यम् रात्रौवर्षप्रवेशश्चेत्तदाचंद्रमध्येरविः शोध्यः लग्नंयोज्यम् तेगुरुविद्यासहमेभवतः अथयशः सहमसाधनम् पुण्यसहमेनवियुक् ऊनःसुरेज्योगुरुःकार्यःदिवा निशिरात्रौविलोमंविपरीतंपुण्यसहममध्येगुरुः शोध्यः पूर्ववदितिलग्न-

व्यत्यस्तमस्माद्गुरुविद्ययोस्तुसंसाधनंपुण्यवियुक्सुरेज्यः
दिवाविलोमंनिशिपूर्ववत्तुयशोभिधंतत्सहमंवदंति ६

योगः शोध्यसैत्यादिसंस्कारःकार्यः तद्यशोऽभिधंयशःसहमंबुधावदंति उदाहरणम् रविमध्ये ९।७।३०।६ चंद्रः ५।२२।९।४७ शोधितःशेषम् ३०।१५।२०।१९ लग्नयुतम् ४।३।२४।१३ सैकंजातंगुरुसहमम् ५।३।२४।१३ इदमेवविद्यासहमम् ५।३।२४।१३ पुण्यसहमम् ९।२।४३।३९ गुरुमध्ये ८।२९।३५।१३ शोधितेशेषम् ११।२६।५१।३८ लग्नयुतंजातंयशःसहमम् ०।१४।५५।३२ ॥ ६॥

अथमित्रसहमसाधनमाह पुण्यसद्मेति दिवागुरुसद्मतः गुरुसहमतः पुण्यसद्मपुण्यसहमंत्यजेत् निशिरात्रौव्यत्ययोविपरीतंपुण्यसहममध्येगुरुसह-
मंशोधयेत् ततःसितेनशुक्रेणान्वितंयुक्तंकार्यम् अत्रलग्नयोगोनकार्यः शुक्रयुक्तत्वात्तनुवत् उक्तरीतितः सैकताकार्यासायथाशोध्यस्थशुक्राश्र
यभांतरालेशुक्रोनचेदितितत्बुधाःमित्रनामसहमंविदुः उदाहरणम् पुण्यसहमं९।२।४३।३५गुरुसहममध्ये५।३।२४।१३ शोधितेशेषं८।०।४०।३८
शुक्रेण७।२४।३१।४८ युतंसैकंजातंमित्रसहमं४।२५।१२।२६ ॥ ७ ॥ अथमाहात्म्याशासहमयोरानयनमाह पुण्यादिति पुण्यसहमाद्भौमंशोधये

पुण्यसद्मगुरुसद्मतस्त्यजेद्व्यत्ययोनिशिसितान्वितंचतत् सैकतातनुवदुक्तरीतितोमित्रनामसहमंविदुर्बुधाः ७ पुण्याद्भौमंशो
धयेदुक्तवत्स्यान्माहात्म्यंतन्नक्तमस्माद्विलोमम् शुक्रंमंदादह्निनक्तंविलोममाशाख्यंस्यादुक्तवच्छेषमूह्यम् ८ ७२

त् दिवाततः उक्तवल्लग्नयोगः सैकताचकार्यानक्तंरात्रौ अस्माद्विलोमंविपरीतंभौममध्येपुण्यसहमंशोधयेत् तन्माहात्म्यसहमंस्यात् अथाह्नि
दिवसेमंदाच्छनिमध्येशुक्रंविशोधयेत् नक्तंरात्रौविलोमम् शुक्रमध्येशनिः शोध्यः शेषंलग्नयोगाद्युक्तवदूह्यंउक्तरीत्याज्ञेयम् तदाशासहममि
च्छासहमंस्यात् उदाहरणम् पुण्यसहममध्ये९।२।४३।३५भौमे९।१४।३२।३६शोधितेशेषम्०।१८।१०।५९ लग्नयुतंसैकंजातंमाहात्म्यसहमम्
२।६।१४।५३ शनिमध्ये६।६।४६।५४ शुक्रे७।२४।३१।४८ शोधितेशेषं१०।१२।१८।६ लग्नयुतंसैकंजातंआशासहमम्११।०।२१।० ॥८॥

अथसामर्थ्यभ्रातृसहमयोरानयनमाह सामर्थ्यमिति आराद्भौमात्तनुपं लग्नस्वामिनं विशोध्य दिवसे नक्तं रात्रौ लग्नस्वामिमध्ये भौमं विशोधयेत् लग्नयोगः सै
कताच्च पूर्ववत्तत्सामर्थ्यसहमं स्यात् लग्नस्वामीचेद्भौमस्तदा किं कार्यमत आह तनुपेइति लग्नस्वामिनि भौमेजीवाद्विशुध्येत् सततं दिवारात्रौ च तत्सामर्थ्य
सहमं स्यात् अत्रगुरुमध्ये शनिः शोध्यः सदा अहोरात्रं ऊह्यः ज्ञेयः पुरावदिति लग्नयोगः सैकताच्चतद्भ्रातृसहमं स्यात् उदाहरणम् भौमात्तनुपं विशोध्यइ
त्युक्त अत्रलग्नस्वामी भौमोऽस्ति अतः कारणात् गुरुमध्ये ८।२९।३५।१३ भौमे ८।१४।३२।३६ शोधितेशेषम् ०।१५।३।३७ लग्नयुतं सैकं जातं सामर्थ्यसहमं ११।३६।३१

सामर्थ्यमारात्तनुपं विशोध्य नक्तं विलोमं तनुपे कुजे तु जीवाद्विशुध्येत्सततं पुरावद्भ्रातार्किहीनात्गुरुतः सदोह्यः ९ दिने गुरोश्चंद्रमपास्य नक्तं
रविं क्रमादर्कविधू चदेयौ रीत्योक्तया गौरवमर्कमार्किरपास्य वामं निशि राजताते १०

गुरुमध्ये ८।२९।३५।१३ शनौ ६।६।४८।५४ शोधितेशे
षं २।२२।४६।१९ लग्नयुतं सैकं जातं भ्रातृसहमं ४।१०।५०।१३ ॥९॥ अथगौरवराजतातसहमानयनमाह दिनइति दिने दिवसे गुरुमध्ये चंद्रः शो
ध्यः रविर्योज्यः नक्तं रात्रौ गुरुमध्ये रविं शोध्य चंद्रयोगः कार्यः उक्तयारीत्या गौरवसहमं भवति शोध्यस्य शुद्ध्याश्रयभांतरालेक्रमेण दिवारात्रौ सूर्य-
चंद्रौ न चेत्तदा सैकता कार्येत्यर्थः दिने वर्षप्रवेशे आर्किः शनिमध्ये अर्कं सूर्यं विशोध्य निशि रात्रौ वामं विपरीतं सूर्यमध्ये शनिमपास्य लग्नयोगः सैकता
च कार्या राजतातसहमे भवतः उदाह० गुरुमध्ये ८।२९।३५।१३ चंद्रे ५।२२।१।४७ शोधितेशेषं ३।७।३३।२६ रविणा ९।७।३०।६ युतं सैकं जातं गौरवसहमं

१।१४।५५।३१शनिमध्ये६।६।४८।५४सूर्येशोधिते९।७।३०।६शेषं८।२०।१८।४८लग्नयुतंजातंराजसहमं९।१७।२२।४२तातसहमंच९।१७।२२।४२॥१०॥ अथमातृपुत्रजीविताम्बुसहमानयनमाह मातेति दिवसेइंदुतश्चंद्रमध्येसितंशुक्रमपास्यसंशोध्यविलोमंनक्तंरात्रौसुक्रमध्येचंद्रःशोध्यःलग्नयोगःसैकतान्चकार्यातन्मातृसहमंस्यात् अहर्निशंदिवारात्रौवर्षप्रवेशेसति गुरुमध्येचंद्रः शोध्यःलग्नयोगःसैकतान्चकार्यातत्पुत्रसहमंस्यात् अथाह्निदिवसेशनिमध्येगुरुःशोध्यइदंनिशिवामंगुरुमध्येशनिः शोध्यःलग्नयोगःसैकतान्चकार्यातज्जीविताख्यंसहमंस्यात् अंबयासमंचमातुः सहमतुल्यं अंबुसहमं उदाहरणं

मातेंदुतोपास्यसितंविलोमंनक्तंकृतो ऽहर्निशमिंदुमीज्यात् स्याज्जीविताख्यंगुरुमार्कितोह्निवामंनिशीदंसममंबयांबु ११ कर्मज्ञमा रान्निशिवामसुक्तरोगाख्यमिंदुंतनुतःसदैव स्यान्मन्मथोलग्नपमिंदुतोऽन्हिवामंनिशीदुतनुपंसदार्कात् १२ चंद्रमध्ये५।२२।१।४७शुक्रेशोधिते७।२४।३१।४८ शेषं९।२७।३७।५९लग्नयुतंजातंमातृसहमं१०।१५।४१।५३ गुरुमध्येचंद्रे शोधितेशेषं३।७।२५।२६लग्नयुतंसैकंजातंपुत्रसहमं४।२५।२१।२० शनिमध्येगुरौशोधितेशेषं९।७।१२।४१ लग्नयुतंजातंजीविताख्यंसहमं९।२५।१७।३५ मातुःसहमसमेवांबुसहमं१०।१५।४१।५३॥११॥अथ कर्मरोगमन्मथसहमानयनमाह कर्मज्ञमिति दिवाभौममध्येबुधः शोध्यःनिशिरात्रौवामंबुधमध्येभौमः शोध्यःलग्नयोगःसैकतान्चकार्यातत्कर्मसहमंस्यात् सदैवदिवारात्रौवर्षप्रवेशेसति तनुतः लग्नमध्येचंद्रः शोध्यःलग्नयोगःसैकतान्चकार्यातद्रोगसहमंस्यात् दिवसेचंद्रमध्येलग्नस्वामीशोध्यःवामं

निशिलग्नस्वामिमध्येचंद्रः शोध्यःलग्नयोगः सैकताचकार्या तन्मन्मथोमदनस्तस्यसहमंस्यात् इंदुंतनुपलग्नस्वामीन्चंद्रश्चेत्तदाऽहोरात्रं अर्कोलग्न-
स्वामीन्चंद्रः शोध्यःलग्नयोगः सैकतान्चकार्यामन्मथसहमंस्यात् उदाहरणं भौममध्येबुधेशोधितेशेषं ०।२।१६।२८ लग्नयुतंसैकंजातं कर्मसहमं
१।२०।२०।२२ लग्नमध्येचंद्रेशोधितेशेषं ६।२५।५४।७ लग्नयुतंजातंरोगसहमं ७।१३।५८।१ चंद्रमध्येलग्नस्वामिनिभौमेशोधितेशेषं ९।
७।३७।११ लग्नयुतंजातंमदनसहमं ९।२५।४१।५ ॥१२॥ अथकलिसमाशास्त्रसहमानयनमाह कलिसमेइति दिवागुरुमध्येभौमः शोध्यः

कलिसमेस्तोगुरुतोविशुद्धेकुजेविलोमंनिशिपूर्वरीत्या शास्त्रंदिनेसौरिमपास्यजीवाद्व्यामंनिशिज्ञस्ययुतिःपुरावत् १३

विलोमंनिशिभौममध्येगुरुः शोध्यः पूर्वरीत्येतिलग्नयोगः सैकताचकार्या तत्कलिसहमंक्षमासहमंचभवति दिनेगुरुमध्येशनिः शोध्यः रात्रौ
शनिमध्येगुरुः शोध्यः ज्ञस्ययुतिः बुधयोगः कार्यः पुरावदितिशोध्यशुद्धाश्रयभांतरालेबुधोनचेत्तदासैकताचकार्यातच्छास्त्रसहमंस्या
त् उदाहरणं गुरुमध्येभौमेशोधितेशेषं ०।१५।२।३७ लग्नयुतंसैकंजातंकलिसहमं २।३।६।३१ क्षमासहमंच २।३।६।३१ गु
रुमध्येशनौशोधितेशेषं २।२२।४६।१९ बुधयुतंजातंशास्त्रसहमं ११।५।२।२७ ॥१३॥ छ छ छ छ

अथबंधुबंदकमृत्युसहमानयनमाह दिवानिशमिति दिवारात्रौवर्षप्रवेशेसतिबुधमध्येचंद्रः शोध्यःलग्नयोगःसैकताचकार्या तद्बंधुसहमंस्यात्
निशिवर्षप्रवेशश्चेद्बंदकसहमंस्यात् एतद्दिवावामंविपरीतंचंद्रमध्येबुधः शोध्यःलग्नयोगःसैकताचकार्यातदाबंदकंस्यात् दिवारात्रौवर्षप्रवे-
शेसति अष्टमस्मात् अष्टमभावमध्येचंद्रः शोध्यःशनिर्योज्यःउक्तवत्सैकताचकार्यामृतिसहमंस्यात् उदाहरणम् बुधमध्येचंद्रेशोधितेशेषम्
२।२०।६।२१ लग्नयुतंसैकंजातंबंधुसहमं ४।८।१०।१५ चंद्रमध्येबुधेशोधितेशेषं ९।९।५३।३९ लग्नयुतंजातंबंदकसहमं ९।२७।५७।३३

दिवानिशंज्ञाच्छशिनंविशोध्यबंध्वाख्यमेतन्निशिबंदकंस्यात् वामंदिवैतन्मृतिरष्टमस्माद्विंदुंविशोध्योक्तवदार्कियोगात् १४
देशांतराख्यंनवमाद्विशोध्यधर्मेश्वरंसंततमुक्तवत्स्यात् अहर्निशंवित्तपमर्थभावाद्विशोध्यपूर्वोक्तवदर्थसद्म १५

अष्टमभावमध्ये ७।१२।४५।१६ चंद्रेशोधितेशेषं १।२१।३५।२९ शनियुतंजातंमृत्युसहमं ७।२८।२४।२२ ॥ १४॥ अथदेशांतरार्थसह-
मयोरानयनमाह सततंदिवारात्रौवर्षप्रवेशेसति नवमान्नवमभावमध्यधर्मेश्वरंनवमभावस्वामिनंविशोध्यउक्तवल्लग्नयोगःसैकताचकार्या
तद्देशांतरसहमंस्यात् अहर्निशंदिवारात्रौवर्षप्रवेशेसति अर्थभावाद्धनभावाद्वित्तपंधनस्वामिनंविशोध्यपूर्वोक्तवल्लग्नयोगःसैकताचकार्याअ-
र्थसहमंस्यात् उदाहरणं नवमभावमध्ये ८।९।२६।३८ नवमभावस्वामिनंगुरुं ८।२९।३७।१३ विशोध्यशेषं ११।९।४९।२५ लग्नयुतंजातंदेशांतरसह-

सं ११।२७।५५।११ धनभावमध्ये १।१३।४५।१६ धनभावस्वामिनं शुक्रं विशोध्य शेषं ५।११।१३।२८ लग्नयुतं जातं द्रव्यसहमं ६।७।१७।२२ ॥१५॥ अथ परदारान्यकर्मवणिक्सहमानयनमाह सितादपास्यार्कमिति सदाहोरात्रं शुक्रमध्ये सूर्यः शोध्यः प्राग्वदिति लग्नयोगः सैकताच कार्या अन्यदाराह्वयं सहमं स्यात् अथ दिवसे चंद्रमध्ये शनिं विशोध्य वा निशायां शनिमध्ये चंद्रः शोध्यः लग्नयोगः सैकताच कार्या अन्यकर्मसहमं स्यात् शस्यदिवारात्रौ दिनवंदकसहममित्युक्तया रीत्या साध्यं तद्वणिक्सहमं स्यात् तद्यथा दिवारात्रौ वर्षप्रवेशे सति चंद्रमध्ये बुधः शोध्यः लग्नयोगः सैकताच

सितादपास्यार्कमथान्यदाराह्वयं सदा प्राग्वदथान्यकर्म चंद्राच्छनिं वा ममथो निशायां शस्यह्वणिज्यं दिनवंदकोक्त्या १६ शने
र्दिवार्कं निशि चंद्रमार्कं विशोध्य सूर्येंदुभनाथयोगात् स्यात्कार्यसिद्धिः सततं विशोध्य मंदं सितात्स्यात्तु विवाहसद्म १७

कार्या वणिक्सहमं स्यात् उदाहरणं शुक्रमध्ये सूर्ये शोधिते शेषं १०।१७।१।४२ लग्नयुतं जातं परस्त्रीसहमं ११।५।५।३६ चंद्रमध्ये शनौ शोधिते शेषं ११।१५।२०।५३ लग्नयुतं जातं अन्यकर्मसहमं ०।३।२४।४७ चंद्रमध्ये बुधे शोधिते शेषं ९।९।५३।३९ लग्नयुतं जातं वणिक्सहमं ९।२७।५३।३३ ॥१६॥ अथ कार्यसिद्धिविवाहसहमयोरानयनमाह शनेरिति दिवसे शनिमध्येऽर्कं विशोध्य सूर्यराशिस्वामी योज्यः रात्रौ शनिमध्ये चंद्रः शोध्यः चंद्रराशिस्वामी ग्रहो योज्यः सैकताच कार्या तत्कार्यसिद्धिसहमं स्यात् सततं दिवारात्रौ वर्षप्रवेशे सति शुक्रमध्ये शनिः शोध्यः सैकताच कार्या ताद्दि

वाहसहमंस्यात् उदाहरणम् शनिमध्येसूर्येशोधितेशेषं ८।२१।१८।४८ सूर्यराशिस्वामीशनिः तेनयुतंजातंकार्यसिद्धिसहमं ३।६।७।४२ शुक्रमध्येशनौशोधितेशेषं १।१७।४२।५४ लग्नयुतंसैकंजातंविवाहसहमं ३।५।४६।४८॥१७॥ अथप्रसवसंतापसहमयोरानयनमाह गुरोरिति दिवसेगुरुमध्येबुधः शोध्यः निशिवामंबुधमध्येगुरुः शोध्यः लग्नयोगः सैकताचकार्या तत्प्रसूतिसहमंस्यात् सदैवाद्दिवारात्रौशनिमध्येचंद्रः शोध्यः षष्ठंक्षिपेत् षष्ठभावोयोज्यः उक्तनिशासैकताकार्यातत्संतापसहमंस्यात् आरमपास्यशुक्रादित्यग्रिमश्लोकेनसंबंधः उदाहरणम् गुरुमध्येबुधेशोधितेशेषम् ०।१७।११।५

गुरोर्बुधंप्रोह्यभवेत्प्रसूतिर्वामंनिशींदुंशनितोविशोध्य षष्ठंक्षिपेदुक्तदिशासदैवसंतापसद्मारमपास्यशुक्रात् १८ श्रद्धास
दाप्रोक्तदिशाःथपुण्यंविद्याख्यतःप्रोह्यसदापुरास्त्या प्रीत्याख्यमुक्तंबलदेहसंज्ञंयशःसमंजाड्यमपास्यभौमात् १९

लग्नयुतंसैकंजातंप्रसूतिसहमं २।५।२२।५९ शनिमध्येचंद्रेशोधितेशेषं ०।१४।३१।७ रिपुभावेन ५।१३।४५।१६ युतंसैकंजातंसंतापसहमं ६।२८।२४।२३ ॥१८॥ अथश्रद्धाप्रीतिबलदेहसहमानयनमाह श्रद्धेति सदाहोरात्रंशुक्रमध्ये आरंभौमंविशोध्य प्रोक्तदिशालग्नयोगः सैकताचकार्या तच्छ्रद्धासहमंस्यात् सदादिवारात्रौविद्यासहममध्येपुण्यसहमंविशोध्यपुरोक्त्यालग्नयोगःसैकताचकार्यातत्प्रीतिसहमंस्यात् बलदेहसमयेयशःसहमंप्रागुक्तंयशःसहमंतत्तुल्यंबलदेहसंज्ञंसहमद्वयंजाड्यमपास्यभौमादित्यग्रिमश्लोकेनसंबंधः उदाहरणम् शुक्रमध्येभौमेशोधितेशेषं

११।१।१९।१२ लग्नयुतंजातंश्रद्धासहमं ११।२८।३।६ विद्यासहममध्येपुण्यसहमेशोधितेशेषं ८।०।४७।३८ लग्नयुतंजातंप्रीतिसहमं ८।१८।४४।३२ पूर्वोक्तंयशःस
हमंतदेवबलसहमं ०।१४।५५।३२ देहसहमंच ०।१४।५५।३२॥१९॥ अथजाड्यव्यापारपानीयपतनसहमानयनमाह शनिरिति दिवसेभौममध्येशनिः शोध्यः
चंद्रेबुधस्ययोगः।विलोमंनिशिशनिमध्येभौमः शोध्यः बुधेयोज्यःसैकताच्चकार्यंजाड्यसहमंस्यात् शम्चाद्दिवारात्रौभौममध्येबुधः शोध्यःलग्नयोगःसैक

शनिर्विलोमंनिशिचांद्रयोगाद्व्यापारआराज्ज्ञमपास्यशश्वत्
पानीयपातःशशिनंविशोध्यसौरेर्विलोमंनिशिपूर्ववत्स्यात् २०

ताच्चकार्या तद्व्यापारसहमंस्यात् दिवाशनिमध्येचंद्रः शोध्यः रात्रौचंद्रमध्येशनिः शोध्यः पूर्ववत्स्यादितिलग्नयोगः सैकतात्चकार्यातत्पानीयपात
सहमंस्यात् उदाहरणं भौममध्येशनौशोधितेशेषं २।७।४३।४२ बुधयुतंजातंजाड्यसहमं १०।१९।५९।५० भौममध्येबुधेशोधितेशेषं ०।२।१६।२८
लग्नयुतंसैकंजातंव्यापारसहमं १।२०।२०।२२ शनिमध्येचंद्रेशोधितेशेषं ०।१४।३९।७ लग्नयुतंसैकंजातंपानीयपातसहमं २।२।४३।१॥२०॥

अथशत्रुशौर्योपायसहमानयनमाह मंदमिति दिवसेभौममध्येशनिः शोध्यः रात्रौविलोमंशनिमध्येभौमः शोध्यः लग्नयोगःसैकताचकार्यातद्रिपु-
सहमंस्यात् दिवसेपुण्यसहममध्येभौमःशोध्यः रात्रौभौममध्येपुण्यसहमंशोध्यंपूर्ववत्स्यादितिलग्नयोगःसैकताचकार्याशौर्यसहमंभवति उपायइज्यं
शनितोविशोध्यइत्यग्रिमश्लोकेनसंबंधः उदाहरणम् भौममध्येशनौशोधितेशेषं०।७।४२।४३ लग्नयुतंसैकंजातंशत्रुसहमं ३।२५।४७।३६ पुण्यसहममध्ये
भौमेशोधितेशेषं०।१८।१०।५९ लग्नयुतंसैकंजातंशौर्यसहमं २।६।१४।५३ शनिमध्येगुरौशोधितेशेषं१।७।१३।४१ लग्नयुतंसैकंजातंउपायसहमं

मंदंकुजात्प्रोह्यरिपुर्विलोमंरात्रौभवेद्भौमविहीनपुण्यम् शौर्यंविलोमंनिशिपूर्ववत्स्यादुपायइज्यंशनितोविशोध्य २१
वामंनिशिज्ञंतुविशोध्यपुण्याज्ज्ञयुग्विलोमंनिशितद्दरिद्रम् सूर्योच्चतःसूर्यमपास्यनक्तंचंद्रंतदुच्चात्कुरुतापुरोत्त्या २२

१।२५।१७।३५॥२१॥ अथदरिद्रगुरुतासहमयोरानयनमाह वाममिति दिवसेशनिमध्येइज्योगुरुः शोध्यः रात्रौगुरुमध्येशनिः शोध्यः लग्न-
योगःसैकताचकार्यातदुपायसहमंस्यात् दिवसेपुण्यसहममध्येबुधःशोध्यःबुधयोगःकार्यः रात्रौबुधमध्येपुण्यसहमंशोध्यंबुधयुक्तंकार्यंसै-
कताचकार्यातद्दारिद्र्यसहमंस्यात् दिवसेसूर्योच्चमध्ये०।१०सूर्यःशोध्यःनक्तंरात्रौचंद्रोच्चमध्ये १।३ चंद्रःशोध्यःपुरोत्त्यालग्नयोगःसैकताच-
कार्यातद्गुरुतासहमंस्यात् उदाहरणं पुण्यसहममध्येबुधेशोधितेशेषं०।२०।२७।२७बुधयुतंजातंदारिद्र्यसहमं१।२।४३।३५सूर्योच्चमध्ये०।१०सू-

येशोधिते शेषं ०।२।२९।५४ लग्नयुतं सैकं जातं गुरुतासहमं ३।२०।३३।४८ ॥२२॥ अथ जलपथबंधनसहमयोरानयनमाह कर्काद्धेत इति दिवा कर्काद्धतः सार्द्धराशित्रयमध्ये ३।१५ शनिं विशोध्य अन्यथा निशि रात्रौ शनिमध्ये सार्द्धराशित्रयं ३।१५ विशोध्यं लग्नयोगः सैकतां च कार्यं जलाध्वा जलपथसहमं स्यात् अह्नि दिवसे पुण्यसहममध्ये शनिः शोध्यः रात्रौ शनिमध्ये पुण्यसहमं शोध्यं लग्नयोगः सैकतां च कार्यं तद्बंधनसहमं स्यात् उदाहरणं सार्द्धराशित्रयमध्ये ३।१५ शनौ शोधिते शेषं ९।८।११।६ लग्नयुतं सैकं जातं जलपथसहमं ९।२६।१५।० पुण्यसहममध्ये शनौ शोधिते शेषं २।२५।५४।४१ ल

कर्काद्धेतः ३।१५ प्रोह्य शनिं स्याज्जलाध्वान्यथा निशि पुण्याच्छनिं विशोध्याह्नि वामं निशि तु बंधनम् २३ चंद्रः सितादपास्योक्तं सदा कन्याख्यमुक्तवत् पुण्यादर्कमपास्याययोगादश्वोऽन्यथा निशि २४

ग्नयुतं सैकं जातं बंधनसहमं ४।१३।५८।३५॥२३॥ अथ कन्याश्वसहमयोरानयनमाह चंद्र इति सदा दिवा रात्रौ शुक्रमध्ये चंद्रः शोध्यः उक्तवदिति लग्नयोगः सैकतां च कार्यं तत्कन्यासहमं स्यात् दिवसे पुण्यसहममध्ये सूर्यः शोध्यः रात्रौ सूर्यमध्ये पुण्यसहमं शोध्यं आयभाव एकादशभावो योज्यः सैकतां च कार्यं तदश्वसहमं स्यात् उदाहरणं शुक्रमध्ये चंद्रे शोधिते शेषं २।२।२२।१ लग्नयुतं सैकं जातं कन्यासहमं ३।२०।२५।५५ पुण्यसहममध्ये सूर्ये शोधिते शेषं ११।२५।१३।२१ एकादशभावेन १०।९।२६।३८ युतं सैकं जातं अश्वसहमं ११।४।४७।७ अस्मिन् सहमद्वये समतिर्नास्ति समरसिंहेनानुक्तत्वात् अस्मिन् संज्ञातं त्रैशोध्यशोधकयोर्मध्ये लग्नं चेन्न भवति तदा स

हमे एकोराशिर्योज्यः इत्युक्तमस्तितर्हि अत्रार्थेसंमतिवाक्यंकुत्रापिनलभ्यते यवनानांमतेपिसैकतानास्ति समरसिंहेलग्नाद्द्वितीयभवनादित्यपिपाठ
स्तिष्ठति अस्मिन्पाठेसैकतासमायाति अत्रग्रंथकर्त्रालग्नाद्द्वितीयभवनादितिपाठंधृत्वासहमेषुसैकतोक्ता परंतुसमरसिंहे तथायवनताजिके तथामनु
ष्यताजिकेलग्नाद्द्वितीयभवनादित्येवपाठोस्ति अस्मिन्पाठेसैकतानास्ति एवंपुरस्कृत्यसर्वैरन्यार्यैःसहमेषुसैकतानोक्ता अत्रोदाहरणं यदाहसमरसिं
हः दिवसेदिनपतिभोग्याच्छशिभुक्तांशकान्संमील्य अंतःस्थितराशियुतांस्त्रिंशत्प्रत्येकतःकृत्वा १ यद्यंतरराश्यंतर्नभवति लग्नंतदाऽस्यभुक्तां-
शाः मध्येक्षेप्याः मध्यस्थितेतुभोग्यांशकाः पात्याः लग्नाद्द्वितीयभवनात्त्रिंशत्प्रत्येकतः शोधितेयत्रविश्राम्यति तत्रर्क्षेविज्ञेयंपुण्यसहममिति
दिवसेवर्षप्रवेशेसति सूर्यस्यराशिंत्यक्त्वा अंशादिकंस्थाप्यं अंशास्त्रिंशदंशमध्येशोध्याः कलादिकंषष्टिमध्येशोध्यं अंशादिकं यदवशि
ष्टं तद्भोग्यंतन्मध्येचंद्रराशिंत्यक्त्वा अंशादिकंयोज्यं तदनंतरंसूर्याधिष्ठितराशेःसकाशादग्रिमोयोराशिस्तस्माद्गणनयायत्संख्याकश्चंद्रा-
धिष्ठितराशेःसकाशात्पूर्वराशिर्भवति तावत्यःसंख्याःपूर्वानीतांशोपरिस्थाप्याः तदनंतरंप्रत्येकतःकृत्वात्रिंशत्प्रत्येकंप्रत्येकमितित्रिंशत्प्रत्येकतः
राशीनामंशाःकार्याः अधःस्थांशयुताःतदनंतरंसूर्यराशेःसकाशाच्चंद्रराशिर्यावदनयोर्मध्येलग्नराशिश्चेन्नभवति तदालग्नस्यराशिंत्यक्त्वाऽशायो
ज्याः अनयोर्मध्येलग्नराशिश्चेत्भवति तदालग्नस्यभोग्यांशाःशोध्याःतदनंतरंयदास्यभुक्तांशायुक्तास्तदालग्नाद्गणनाक्रमः यदालग्नस्यभो-
ग्यांशाःशोधिताःतदाधनभावाद्गणनाक्रमः अनयारीत्यागणनायांप्रतिराशौत्रिंशत्त्रिंशच्छोधितेयस्मिन्राशौत्रिंशन्नशुध्यतितस्मिन्राशौपुण्य-

पुण्य	गुरु	विद्या	यश	मित्र	महा	आज्ञा	सामर्थ्य	ज्ञाता	गौरव	राज	तात	माता	सुत	जीव	अंबु	कर्म	रोग	मद	कलि	क्षमा	शास्त्र	बंधु	बंदक	मृत्यु
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१	२२	२३	२४	२५
९	५	५	०	४	२	११	२	४	१	९	९	१०	४	९	१०	१	७	९	२	२	११	४	९	७
२	३	३	१४	२५	६	०	३	१०	१४	१७	१७	१५	२५	२५	१५	२०	१३	२५	३	३	५	८	२७	२८
४३	२४	२४	५५	१२	१४	२१	६	५०	५५	२२	२२	४१	२९	१७	४१	२०	५८	४९	६	६	२	१०	५७	२४
३५	१३	१३	३२	२६	४३	०	३१	१३	३२	४२	४२	५३	२०	३५	५३	२२	१	५	३१	३१	२७	१५	३३	२२
देशांतर	धन	अन्य	अक	वणिक्	का०	विवाह	प्रसूति	संतान	श्रद्धा	प्रीति	बल	देह	जाड्य	व्यापार	पानीय	शत्रु	शौर्य	उपाय	दरिद्र	गुरुता	जल	बंध	कन्या	अश्व
२६	२७	२८	२९	३०	३१	३२	३३	३४	३५	३६	३७	३८	३९	४०	४१	४२	४३	४४	४५	४६	४७	४८	४९	५०
११	६	११	०	९	३	३	२	६	११	८	०	०	१०	१	२	३	२	९	९	३	९	४	३	११
२७	७	५	३	२७	६	५	५	२८	२८	१८	१४	१४	१९	२०	२	२५	६	२५	२	२०	२६	१३	२०	४
५५	१७	५	२४	१७	७	४६	२२	२४	३	४४	५५	५५	५९	२०	४३	४७	१४	१७	४३	३३	१५	५८	२५	४०
१९	२२	३६	४७	३३	४२	४८	५९	२३	६	३२	३२	३२	५०	२२	१	३६	५३	३५	३५	४८	०	३५	५५	७

सहमंज्ञेयम् लग्नद्वितीयभवनादितिपाठेसूर्यचंद्रयो
र्मध्येलग्नंनभवति अथवाभवतितदाधनभवनाद्वेग
णनाक्रमःनतुलग्नात् उदाहरणं सूर्यः०।७।३०।६चंद्रः
५।२२।०।४७लग्नं०।१८।३।५४ सूर्यस्यभोग्यांशामध्ये
२२।२९।५४ चंद्रस्यभुक्तांशाः२२।०।४७युक्ताःजाताः
४४।३०।४१सूर्यचंद्रयोरंतरालराशिभिर्युक्ताःजातोय
मकोराश्यादिः३।१४।३०।४१अस्यांशाः१०४।३०।४१ सू
र्यचंद्रयोर्मध्येलग्नंनास्ति इतिकारणाल्लग्नस्यभुक्तां
शैः१८।३।५४ युक्ताजाताः१।३२।४३।३५लग्नात्त्रिं
शत्संख्येकृतः शोधितेजातंसिंहराशौपुण्यसहमं
४।२।४२।३५ धनभवनात्त्रिंशत्संख्येकृतः शो-

धितेजातंकन्याराशौपुण्यसहमं ५।२।४२।३५ अनयारीत्यासैकतासमायाति एवंपाठयोर्विवादः लग्नाद्वितीयभवनादितिपाठएतावतीयुक्तिर स्ति यदालग्नस्यभुक्तांशाः भुक्तास्तदालग्नस्यभोग्यमवशिष्टइतिकारणाल्लग्नाद्गणनाक्रमः तत्रलग्नसंबंधस्तिष्ठति यदालग्नस्यभोग्यांशाः शोधितास्तदालग्नसंबंधोनास्ति इतिकारणाद्धनभवनाद्गणनाक्रमः अत्रलग्नशेषंकिमपिनास्ति एतावतीयुक्तिरस्ति सर्वग्रंथेषुसंमतिर स्ति संमतेरभावाल्लग्नाद्वितीयभवनादित्यपिपाठः तथाचोक्तंमनुष्यजातके भोग्यादुत्क्रममूर्नियावदरिविलान्यंतभेयुक्तान्यतोलग्नेबाह्यगतेऽस्य

स्वोच्चादिसत्पदगतोयदिलग्नदर्शीवीर्यान्वितःसहमपोयदिनेक्षतेऽगं नासौबलीरविशशिश्रितभेशदर्शपूर्णांतिलग्नपबलस्यवि चारणेत्थम् २५

भुक्तसहितंभोग्योनमंतःस्थिते कृत्वाराशिमपाशितेरवदहनैर्लग्नाद्वितीयाच्चतत्पुण्याद्यानिभवंति तत्रसहमान्यंशेविरा मोयतः २४ अथसहमानांफलानिव्याख्यायंते स्वोच्चादीति सहमपः सहमराशिस्वामीस्वोच्चादिस्वोच्चस्वगृहस्वहद्दास्वत्रैराशिकस्वमुसल्लहएत त्स्थानस्थःसन् अथवासत्पदगतः शुभस्थानस्थःसन् यदिलग्नदर्शीलग्नंपश्यति तदावीर्यान्वितः शौर्येणबलेनान्वितोयुक्तः बलीत्यर्थः सह मस्वामीस्वोच्चादिसत्पदगतःसन्यदि अंगंलग्नंनेक्षते नपश्यति तदाअसौबलीनभवति निर्बलइत्यर्थः रविशशीति रविशशिभ्यामाश्रिते भेराशीतयोः राश्योः ईशौस्वामिनौ तद्यथा जन्मकालेसूर्योयस्मिन् राशावस्तितद्राशिस्वामीतथाजन्मकालेचंद्रोयस्मिन् राशावस्ति त

द्राशिस्वामीजन्मकालादतीतागतामावास्यायावत् घटीपरिमिताऽस्तितस्मिकालेतात्कालिकसूर्यात् लग्नंसाध्यंतत्स्वामीतया जन्मकालातीतपू-
र्णांतलग्नस्वामी एतेषांचतुर्णांबलस्यैवंविचारः हिल्लाजे आयुर्दायानयनेतथामनुष्यजातके आयुर्दायानयने एतेषांबलविचारस्योपयोगः प्र
कृतेप्रयोजनाभावेपिप्रसंगादुक्तम् २५ अथनिर्बलसबलत्वलक्षणमाह पंचवर्गीति पंचवर्गीबलंप्रागुक्तंतेनऊनः शरोनोहीनबल-

पंचवर्गीबलेनोनोनहर्षस्थानमाश्रितः अबलोऽयंलग्नादर्शीबलीस्वल्पेऽस्तिचेत्पदे २६

इत्यर्थः नंदत्रिषडित्यादिचत्वारिहर्षस्थानानि प्रागुक्तानितन्मध्येएकमपिहर्षस्थानं नाश्रितः तथालग्नंअदर्शीलग्नमपिचेन्नपश्यति तदा
अयंग्रहः अबलःनिर्बलोज्ञेयः चेत्स्वल्पेपदेऽस्तितदाबली तद्यथा स्वगृहस्वोच्चस्थानेग्रहेसति महाधिकारः स्वहद्दायांग्रहेसति मध्यमोऽ
धिकारः स्वत्रैराशिकेस्वमुसल्लहेग्रहेसति स्वल्पोऽधिकारः अतएवप्राज्ञैर्बलतारतम्यमुक्तं त्रिंशत्स्वभेविंशतिरात्मतुंगेइत्यादिपदंस्था-
नं एवंस्वल्पेपिपदेत्रैराशिकमुसल्लहाख्येस्थानेस्थितः सन्लग्नंपश्यति तदाबलीग्रहोज्ञेयः २६ ७ ७ ७

एवंसहमाधिपस्यबलाबलंज्ञात्वेदानींसहमस्यवृद्धिह्रासावाह स्वस्वामिनेति यत्सहमंस्वस्वामिनासहितंदृष्टंवा अथवाशुभग्रहैः सहितंदृष्टंवा
भवति यदिप्रागुक्तप्रकारेणसहमस्वामीबलीस्यात् तदातत्सहमस्यवृद्धिः फलदातृत्वेसामर्थ्यंसहमस्यफलंकदाभविष्यतीतिग्रंथकर्त्रानोक्तं
तच्चोक्तं गणकचक्रचूडामणिभिः श्रीकेशवदैवज्ञैः अब्देशेनयुतंभपेनसहमंवास्वेशदृष्ट्यान्वितंसद्भिर्वासहमाधिपस्यकिसिमेतत्स्वीयलाभप्रदमि
ति किसिमेदशायांसहमस्वामिदशायांफलंभवतीतिज्ञेयम् यत्सहमंचेत्स्वामिना अथवाशुभग्रहैर्नयुक्तंनदृष्टंतदातत्सहमस्यनसंभवः फलदा

स्वस्वामिनाशुभखगैःसहितंनदृष्टंस्वामीबलीन्वयदिचेत्सहमस्यवृद्धिः चेत्स्वामिनाशुभखगैश्चनयुक्तदृष्टंतत्संभवोनहिभवे
दितिचिंत्यमादौ २७ अष्टमाधिपतिनायुतेक्षितंपापदृग्युतमथेत्थशालितैः संभवेपिविलयंप्रयातितत्तेनजन्मनिपुरेदमीक्ष्यता
म् २८

तृत्वसामर्थ्यंनभवेत् नामसदृशंफलंनददातीत्यर्थः इत्यादौप्रथमतश्चिंत्यंविचार्यम् २७ अथान्यत्सहमासंभवलक्षणमाह अष्ट
मेति तत्सहमवर्षलग्नादष्टमाधिपतिना अष्टमराशिस्वामिनायुतं ईक्षितंदृष्टंवा अथवापापग्रहेणदृष्टंयुतंवा अथवातैरष्टमराशिस्वामिना
पापग्रहैर्वा इत्थशालीमुथशिलंकरोति तदास्वस्वामिनाशुभखगैःसहितमित्यादिसहमस्यफलप्राप्तिसंभवेऽपिविलयंनाशंयाति सहमंनाम
सदृशंफलंनददातीत्यर्थः तेनकारणेनजन्मनिजन्मकालेप्रथमतः इदंसहमस्यबलाबलमीक्ष्यतांविचार्यम् २८ ७ ७

अथबलिष्ठसहमस्यसाधनंनिर्बलस्यनिराकरणमित्यतआह आदाविति आदौप्रथमतःजन्मनिजन्मकालेसर्वेषांपंचाशत्सहमानांबलाबलंविमृश्य ज्ञात्वायेषांफलप्राप्तिसंभवस्तानिवर्षेविचिंतयेत् येषांतुसहमस्वामिनांसर्वप्रकारेणनैर्बल्यंज्ञातंतानिवर्षेकदापिनविचारयेदित्यर्थः २९ एवमुक्त-प्रकारेणसहमानांसबलत्वेसतिफलदातृत्वमुक्तं इदानींसमस्तसहमानांफलानिउच्यंते तत्रादौपुण्यसहमस्यफलमाह सबलेइति सबले

आदौजन्मनिसर्वेषांसहमानांबलाबलम् विमृश्यसंभवोयेषांतानिवर्षेविचिंतयेत् २९ सबलेपुण्यसहमेधर्मसिद्धिर्धनागमः शुभस्वामीक्षितयुतेव्यत्ययेव्यत्ययंविदुः ३० लग्नात्षष्ठाष्टरिःफस्थेधर्मभाग्ययशोहरम् शुभस्वामिदृशाप्रांतेसुखधर्मादिसंभवः ३१

पुण्यसहमेसति शुभग्रहैःस्वामिनाचदृष्टयुतेसति धर्मस्यसिद्धिर्धनागमः धनप्राप्तिः व्यत्ययेसहमस्यनिर्बलत्वेसति पापग्रहस्यदृष्टयुतेसति व्यत्ययंधर्मनाशः धननाशश्चेतिफलंविदुःवदंति ३० अथास्याशुभफलमाह लग्नादिति वर्षलग्नात्षष्ठाष्टमद्वादशस्थानस्थंपुण्यसहमंयदाभवति तदासंपूर्णवर्षपर्यंतंधर्मभाग्ययशसांनाशकंएतत्स्थानस्थितंसत् शुभग्रहेणस्वामिनावादृष्टंतदाप्रांतेवर्षांतेसुखधर्मादिसंभवःप्राप्तिःस्यात् अर्थाद्वर्षपूर्वार्द्धेअशुभफलम् ३१ ७ ७ ७

अथपापशुभग्रहसंबंधेनयुतिदृष्ट्योः फलमाह पापयुगिति तत्पुण्यसहमं पापयुक्तं शुभदृष्टंचचेद्भवति तदाप्राक् पूर्वार्द्धे अशुभं भवेत् वर्षस्योत्तरार्द्धे शुभंस्यात् यदातुपुण्यसहमं शुभयुक्तं पापदृष्टंचतदादौ वर्षपूर्वार्द्धे शुभंस्यात् परे वर्षस्योत्तरार्द्धे असत् अशुभंस्यात् यदातुपापयुक्तं पापदृष्टंचेत्तदासंपूर्णवर्षमशुभं भवेत् यदातुशुभग्रहयुक्तं शुभग्रहदृष्टंचेत्तदासंपूर्णवर्षपर्यंतंशुभफलं भवतीत्यर्थतः सिद्धम् ३२ अथपुण्यसहमप्रशंसामाह यत्राब्दइति यत्राब्दे यस्मिन् वर्षे पुण्यसहमं शुभं शुभफलजनकं सोऽब्दः शुभावहः तद्वर्षं शुभफलदं ज्ञेयमित्यर्थः यस्मिन् वर्षे पुण्यसहमे-

पापयुक्शुभदृष्टंचेदशुभं प्राक्ततः शुभम् शुभयुक्पापदृष्टं मादौशुभमसत्परे ३२ यत्राब्दे पुण्यसहमं शुभं सोऽब्दः शुभावहः अनिष्टेऽस्मिन्न शुभोनेति पुण्यमादौ विचारयेत् ३३ सूतौ षष्ठाष्टरिःफस्थं मध्ये पापहतं पुनः पुण्यंधर्मार्थसौख्यघ्नं पत्यौ दग्धे फलंतथा ३४

अनिष्टे सति तदा शुभोनेति शुभफलं वर्षमध्ये न ददातीत्यर्थः अशुभमेव ददातीत्यतः कारणात् पुण्यसहममादौ-प्रथमतः विचारयेत् ३३ अथपुण्यसहमस्य जन्मलग्ने त्वनिष्टस्थानस्थितस्याशुभफलमाह सूताविति सूतौ जन्मसमयलग्ने षष्ठाष्टरिःफस्थं रिःफशब्देन द्वादशस्थानं एतत्स्थानस्थितं चेत्पुण्यं पुण्यसहमं भवति अब्दे वर्षे पुनः पापहतं पापयुतं दृष्टं वा तदा धर्मार्थसौख्यानां घातकं भवति पत्यौ पुण्यसहमस्वामिनि दग्धे ऽस्तंगते तथा फलं धर्मार्थसौख्यानां घातकं भवति ३४

अखिलान्निसमग्राणिसहमानि इत्थममुनाप्रकारेण सूतोजन्मलग्नेवर्षेचचिंतयेत् मांद्यंरोगः अरिः शत्रुः कलिः सकटकः मृत्युः प्रसिद्धः अशु-
भत्वाद्दारिद्र्यसहममपि अतएवग्रंथकर्ताअग्रेफलंवक्ष्यति दारिद्र्यमृतिमांद्यारिकलिषूक्तोविपर्ययइति एषुसहमेषुव्यत्ययात्पुण्यसहम फ-
लाद्विपरीतंफलमादिशेत् तद्यथा पुण्यसहमवत्स्वोच्चादिसत् पदगतोयदिलग्नदर्शीत्येतच्छ्लोकमारभ्यसूतोपष्ठाष्टरिःफस्थमित्येतावत्पर्यं-

सहमान्यखिलानीत्थंसूतौवर्षेविचिंतयेत् मांद्यारिकलिमृत्यूनांव्यत्ययादादिशेत्फ
लम् ३५ कार्यसिद्धिसहमंयुतंशुभैर्दृष्टमूथशिलगंजयप्रदम् संगरेऽथशुभपापदृ
ग्युक्कुशतोजयउदीरितोबुधैः ३६

तंविचारेक्रियमाणेयदिमांद्यारिकलिमृत्यूनांसहमानांशुभफलमागतंतत-
दाअशुभफलंवाच्यम् यदित्वशुभफलमागतंतदाशुभफलंवाच्यमित्यर्थः ३५ अथकार्यसिद्धिसहमस्यशुभाशुभफलमाह कार्यसिद्धीति कार्यसि
द्धिसहमंशुभैः शुभग्रहैर्युतंदृष्टंमूथशिलगंवाहस्वन्मुथशिलगंचदृष्टंमूथशिलगंतथाशुभग्रहैर्मुथशिलश्चेत्कृतस्तदासंगरेसंग्रामेजयप्रदंशत्रुनाशः
स्वोत्कर्षश्चभवतीत्यर्थः अथेत्यनंतरंतत्कार्यसिद्धिसहमंशुभपापग्रहदृष्टयुक्तंवातदाकुशतोबुधैःपंडितैर्जयउदीरितःकथितः ३६ ७

अथकलिसहमस्यशुभाशुभफलमाह   कलीति कलिः सकटकस्तस्यसहमंमिश्रखगैः शुभपापग्रहैर्दृष्टंसंयुतंवानभवति तथा यदिपापमुथशि
लगंपापग्रहकृतमुथशिलयोगश्चेद्भवति तदाकलेः कलहप्रसंगान्मृतिंमरणंप्राप्नोति अथेत्यनंतरंतत्रकलिसहमेसौम्यैः शुभग्रहैःसहितेयुक्तेऽ
वलोकितेदृष्टेवासति कलौकलहेजयमतिस्वोत्कर्षंप्राप्नोति यदिमिश्रदृशितः शुभपापग्रहदृष्टिश्चेद्भवति तदाकलिव्ययेकलिश्चव्ययश्चकलि-
व्ययेकलिः कलहः व्ययःदुःखंचतेभवतः ३७ अथविवाहसहमस्यशुभाशुभफलमाह विवाहेति विवाहसहमं अधिपेनस्वामिनायुतंदृष्टंवात-

कलिसद्ममिश्रखगदृष्टसंयुतंयदिपापमूथशिलगंकलेर्मृतिम् अथतत्रसौम्यसहितावलोकितेजयमेतिमिश्रदृशितःक
लिव्यये ३७ विवाहसद्माधिपसौम्यदृष्टयुतंशुभैर्मूथशिलंशुभाप्तिम् कुर्याद्यदामिश्रसमेतदृष्टंकष्टादथक्रूरमृतीश्वरैर्न ३८

थाऽन्यैर्वासौम्यैः शुभग्रहैर्दृष्टंयुक्तंवास्यात्तथाशुभैर्मुथशिलंशुभैः शुभग्रहकृतमुथशिलयोगश्चेत्तदाशुभाप्तिंविवाहप्राप्तिंकुर्यात् यदामिश्रसमेतं
दृष्टंमिश्रैःशुभाशुभग्रहैः युक्तंदृष्टंवाचेत्तदाकष्टात्क्लेशेनविवाहप्राप्तिंकुर्यात् अथक्रूरैःपापैर्विवाहसहमंयुतंदृष्टंवामुथशिलीकृतंवा तथामृतीश्व
रेणवर्षलग्नाद्विवाहसहमाद्वा अष्टमस्थानाधीश्वरेणयुतंदृष्टंवामुथशिलीकृतंवास्यात्तदातस्मिन्वर्षेविवाहोनैवभवेत् ३८

अथयशःसहमस्याशुभफलमाह यशइति यशोधिपेयशःसहमस्वामिनिनैधनगेऽष्टमस्थानगतेखलेनपापग्रहेणयुतेदृष्टेवासतिसद्यशसोविनाशःस्यात् किंतु पापसंबंधेनार्जितस्यायशसोऽस्तिलाभः तादृशेऽष्टमस्थितेसतिपुनर्नष्टौजसि अस्तंगतेसतिकुलकीर्तिनाशःस्यात् ३९ अथ पुनरपियशःसहमस्यशुभाशुभफलमाह शुभेइति यशःसहमपतिनासहशुभेत्थशालेशुभग्रहेणसाकंमुथशिलयोगेसतिशुभदृक्युतेवासतिबलान्वितेबलिष्ठेसतियशसोऽभिवृद्धिःस्यात् तथायुद्धेजयःस्यात् तथावाहनानांगजाश्वादीनांशस्त्राणांचलाभःस्यात् तथायशःसहमप

यशोधिपेनैधनगेखलेनयुतेक्षितेसद्यशसोविनाशः पापार्जितस्यायशसोऽस्तिलाभोनष्टौजसिस्यात्कुलकीर्तिनाशः ३९
शुभेत्थशालेशुभदृग्युतेवाबलान्वितेस्याद्यशसोऽभिवृद्धिः युद्धेजयोवाहनशस्त्रलाभःपापेसराफाद्यशोर्थनाशः ४०
आशातदीशश्चषडष्टरिःफविवर्जितःसौम्ययुतेक्षितश्च स्याद्वाञ्छितार्थोवरवाहनादिलाभःखलेक्षायुतितोऽतिदुःखम् ४१

तेःपापग्रहेणसहईसराफयोगेसतिअयशोर्थनाशश्चस्यात् ४० अथाशासहमस्यशुभाशुभफलमाह आशासहमंलग्नात् षष्ठाष्टमरिःफवर्जितंएतत्स्थानस्थितंभवति तथातदीशश्चआशासहमाधिपतिश्चएतत्स्थानविवर्जितोभवति इयमपिसौम्यैःशुभग्रहैर्युतंईक्षितंदृष्टंवातदावाञ्छितानामर्थानांसुवर्णादिद्रव्याणांअंबराणांवस्त्राणाम् वाहनादीनांचलाभःस्यात् खलेनपापग्रहेणदृष्टेयुतेसतितदावाञ्छितार्थादीनामपिदुःखम् ४१

अथरोगसहमस्याशुभफलमाह मांद्याधिपइति मांद्याधिपः रोगसहमाधीशः स्वयंपापग्रहः पापयुतेक्षितश्च पापग्रहैर्युतः दृष्टः तदासरोगकरो-
विचिंत्योज्ञेयः चेन्मृतिपेनलग्नादष्टमस्थानाधिपतिनासहरोगसहमाधीशइत्थशालोमुथशिलंकरोति तदामृत्युमरणंस्यात् यदितुतादृशेमांद्यस
हमस्वामिनिहीनबलेसति अतिकष्टान्मरणंभवेत् ४२ अथपुनरपिमांद्यसहमस्यशुभाशुभफलमाह स्वस्वामीति मांद्येमांद्यसहमेस्वस्वामिना
सौम्यग्रहैर्वायदीक्षणंतद्भजतितादृशेसति तथानाथेसवीर्येसति मांद्याधिपः उक्तरीत्यासबलेसति अष्टषडंत्यवर्जेषडष्टद्वादशस्थानस्थितिरहिते

मांद्याधिपः पापयुतेक्षितश्चपापः स्वयंरोगकरोविचिंत्यः चेदित्थशालोमृतिपेनमृत्युस्तदाभवेद्धीनबलेतिकष्टात् ४२ स्वस्वा
मिसौम्येक्षणभाजिमांद्येनाथेसवीर्येऽष्टषडंत्यवर्जे रोगस्तदानैवभवेद्धिमिश्रयुतेक्षितेरुग्भयमस्तिकिंचित् ४३ अर्था
त्त्यशुभनाथदृष्टसहितद्रव्यागमात्सौख्यदंपापैर्दृष्टयुतंचवित्तविलयंकुर्यादथोपापयुक्

सति तदारोगोनैवभवति यदाशुभपापैर्युतेक्षितेदृष्टेवासति किंचिद्रुग्भयंरोगभयमस्तीतिज्ञेयम् ४३ अथार्थसहमस्यशुभाशुभफलमाह अ
र्थास्त्यमिति अर्थार्ख्यंसहमंशुभैर्नाथेनस्वामिनादृष्टयुतंचेद्भवति तदाद्रव्यागमात् द्रव्यप्राप्त्याकृत्वासौख्यदंयदापापग्रहैर्दृष्टंयुतंनाथेनतदावित्त
स्यद्रव्यस्यनाशंकुर्यात् अथार्थसहमंपापयुक्तसदृष्टंचसद्भिः शुभग्रहैर्दृष्टंचभवति तथाशुभेत्थशालिशुभग्रहेणसहमुथशिलयोगंकरोति

तदासर्वंधनंसर्वसंचितंधनंनाशयेत् पश्चादर्थस्यद्रव्यस्यसमुद्भवंससुखंसुखसहितंकुर्यात् व्यत्यासतोव्यत्ययइति अर्थसहमंशुभाशुभैर्दृष्टंतथा
तैरेवयुथशिलयोगंयदिकरोतितदाशुभफलमेवस्यात् ४४ अथशत्रुमित्रदृष्ट्योःफलमाह रिपुदृष्ट्येति यत्सहमंशुभग्रहेणपापग्रहेणवारिपुदृष्ट्याश
त्रुदृष्ट्यायदापश्यति तदारिपोःशत्रोःसकाशाद्भीतिर्भयंहरेत् तस्करादर्थनक्षयः चौर्येणद्रव्यंगच्छतीत्यर्थः यत्सहमंशुभेनपापेनवामित्रदृष्ट्याप-

सहमंचशुभंत्थशालियदितत्पूर्वंधनंनाशयेत्पश्चादर्थसमुद्भवंचससुखंव्यत्यासतोव्यत्ययः ४४ रिपुदृष्ट्यारिपोर्भीतिस्त
स्करादर्थनक्षयः मित्रदृष्ट्यामित्रयोगात्धनमानोयशःसुखम् ४५ सत्स्वामिदृष्टंयुतमात्मजस्यलाभंसुखंयच्छतिपुत्र
सद्म पापान्वितंसौख्यखगेत्थशालीप्राग्दुःखदंपुत्रसुखायपश्चात् ४६

श्यति तदामित्रयोगाद्धनंमानोयशःसुखंप्राप्नोति ४५ अथपुत्रसहमस्यशुभाशुभफलमाह सत्स्वामिदृष्टमिति पुत्रसद्मपुत्रसहमंसच्छु
भग्रहैःचस्वामिनाचदृष्टंयुतंवा तदाआत्मजस्यपुत्रस्यलाभंपुत्रोत्पत्तितज्जनितसुखंयच्छति यदिपुत्रसहमंपापान्वितंपापग्रहयुक्तंसौम्य
ग्रहैः सहेत्थशालंकरोति तदाप्राक्प्रथमतः पुत्रसंबंधिदुःखंपश्चात्सुखायपुत्रसौख्यंभवति ४६ ७ ७

अथपुनःकृतसहमस्यशुभाशुभफलमाह पापान्वितमिति यदिपुत्रसहमंपापग्रहैर्युक्तंपापग्रहकृतेसराफयोगंईशेपुत्रसहमाधीशेगतेजसिनिर्बले अस्तंगतेवासतितदापुत्रस्यनाशः अब्देवर्षप्रवेशसमयेपुत्रसहमाधीश्वरःसूतौजन्मकालेसुतेशःपंचमभावाधीश्वरोभवतिपुनःशुभग्रहैर्मित्रेणचेत्दृष्टोभवतितदापुत्रस्यलब्ध्यैप्राप्त्यैभवति ४७अथपितृसहमस्यशुभाशुभफलमाह पित्र्यमिति पित्र्यंपितृसहमंसच्छु

पापान्वितंपापकृतेसराफनाशायपुत्रस्यगतौजसीशे सूतौसुतेशःसहमेश्वरोऽब्दे पुत्रस्य
लब्ध्यैशुभमित्रदृष्टः ४७ पित्र्यंसदीक्षितयुतंपतियुक्तदृष्टंतातस्ययच्छतिधनांबरमान
सौख्यम् पत्यौगतौजसिमृतौखलमूसराफनाशःपितुश्चरगृहेपरदेशयानात् ४८

भग्रहैरीक्षितंदृष्टंयुतंवा अथवापतिनास्वामिनायुक्तंदृष्टंवासत्तातस्यपितुर्धनांबरंमानसौख्यंयच्छति पत्यौपितृसहमस्वामिनिगतौजसिनिर्बलेअस्तंगतेवामृतौलग्नादष्टमस्थानस्थितेसतिखलेनकृतमूसराफयोगेचसति तत्रापिचरगृहेचरराशिस्थेमेषकर्कतुलामकरराशिस्थेसति पितुःपरदेशयानात् परदेशयात्रायांसत्यांनाशोमरणंभवेत् ४८ छ छ छ छ

अथपुनरपिपितृसहमस्यशुभाशुभफलमाह शुभइति पितृशुभमस्यशुभग्रहकृतइत्थशालयोगश्चेद्भवति पुनःपापग्रहयोगश्चेद्भवति तदा प्रथमंवर्षपूर्वार्द्धेगदस्यरोगस्यप्रकोपोऽभिवृद्धिःमहान्स्यात् पश्चाद्वर्षोत्तरार्द्धेसुखंविंदति प्राप्नोति रोगरहितोभवतीत्यर्थः नाथेपितृसहम-स्वामिनि पूर्णवीर्यैपंचदशविश्वाधिकबलेसतिनृपाद्राज्ञःसकाशात् मानयशोभिवृद्धिःस्यात् ४९ अथबंधनसहमस्यशुभाशुभफलमाह बं

शुभेत्थशालेखलखेटयोगेगदप्रकोपःप्रथमंमहान्स्यात् पश्चात्सुखंविंदतिपूर्णवीर्येनाथेनृपान्
मानयशोऽभिवृद्धिः ४९ बंधनाख्यसहमंयुतेक्षितंस्वामिनानहितदास्तिबंधनम् पापवीक्षितयुते
स्तिबंधनंपापजंमुथशिलविशेषतः ५० गौरवाख्यसहमंयुतेक्षितंस्वामिनाशुभखगैःसुखासय
राजगौरवयशोंबरासयपापवीक्षितयुतेपदक्षतिः ५१

धनेति बंधनसहमंस्वामिनायुतेक्षितंयुतंदृष्टंवातदाबंधनंका-रागृहप्राप्तिर्नास्तितद्बंधनसहमंपापग्रहेणदृष्टंयुतंतदाबंधनमस्ति पुनर्बंधनसहमस्यतत्स्वामिनोवापापग्रहकृतोमुथशिलयोगश्चेत्तदावि-शेषतोबंधनमस्ति ५० अथगौरवसहमस्यशुभाशुभफलमाह गौरवाख्येति गौरवसहमंस्वामिनाशुभग्रहैर्वायुतंदृष्टंवातदासुखासयेसुख प्राप्त्यैस्यात् राजगौरवंयशः अंबराणिवस्त्राणितेषांप्राप्तिःगौरवसहमंपापग्रहैर्युतंदृष्टंवास्यात् तदापदस्याधिकारस्यक्षतिर्नाशःस्यात् ५१

अथपुनर्गौरवसहमस्याशुभफलमाह शुभाशुभैरिति गौरवसहमंशुभपापग्रहैर्दृष्टंयुतंवातथाखलैः पापग्रहैश्चेत् कृतमुथशिलंतदापूर्वेवर्षपूर्वार्द्धे धन-
नाशंमाननाशंचविधत्तेकरोति चरमेवर्षस्योत्तरार्द्धे गौरवसहमंशुभग्रहैः कृतमुथशिलंचेत्तदासुखंवाहनशस्त्रलाभंचविधत्ते ५२ अथकर्मसहमस्य
शुभाशुभफलमाह कर्मभावेति कर्मभावः कर्मसहमंचतयोश्चाधिपौकर्मभावाधिपः कर्मसहमाधिपश्च एवंचत्वारोबलान्विताः शुभैः शुभ-
ग्रहैः स्वामिनाचकृतमुथशीलाः तदाहेमवाजिगजभूमिलाभदाःस्युः एतेकर्मभावसहमाधिपाः पापग्रहैर्दृष्टयुताः तदाअशुभदाःस्युः ५३

शुभाशुभैर्दृष्टयुतंखलैश्चेत्कृतेत्थशालंधनमाननाशम् पूर्वेविधत्तेचरमेशुभैस्त्थशालेसुखंवाहनशस्त्रलाभम् ५२ कर्मभा
वसहमाधिपाःशुभैःस्वामिनामुथशिलीबलान्विताः हेमवाजिगजभूमिलाभदाःपापदृष्टियुतितोऽशुभप्रदाः ५३ दग्धा
वक्राःकर्मवैकल्यदास्तेयुक्तादृष्टाःसौरिणातोविशेषात् राज्यभ्रंशःकर्मनाशश्चराजकर्मेशौचेन्मूसरीफोखलेन ५४

अथपुनरपिकर्मभावसहमाधिपानामशुभफलंचाह दग्धाइति कर्मभावसहमाधिपाः अस्तंगताः वक्राःवक्रगतिस्थंतदाकर्मवैकल्यदाः कर्मणःप्रा
रब्धशुभकार्यस्यवैकल्यमनिष्पत्तिस्तांददतिताद्दृशाःस्युः कर्मभावसहमाधिपाः सौरिणाशनैश्चरेणायुक्तादृष्टावातदाविशेषादवश्यमेवकर्मवै-
कल्यदाःस्युस्तदा राजकर्मेशौराजसहमेश्वरकर्मभावेश्वरौखलेनपापग्रहेणामूसरीफौकृतमूसरीफयोगौचेत्तदाराज्यभ्रंशोराज्यनाशः क-

र्मनाशश्चप्रारब्धशक्तस्यकार्यस्यनाशःस्यात् ५४ अथकेषांचित्संदिग्धार्थानांसहमानामर्थमाह उपदेष्टेति तत्रप्रथमतः गुरुसहमेगुरुशब्दोनबृ
हस्पतिःपित्रुपदेशकवाचकोस्ति तत्रप्रस्तुतेनिर्णयमाह गुरुशब्देनोपदेष्टा अध्यापकउच्यते तत्रबृहस्पतेस्तावत्सहमानयनेप्रयोजनंना
स्ति पितुःसहमंप्राथम्येनाऽभिहितंपारिशेष्यादुपदेष्टैवसमायाति विद्यासहमशब्देनज्ञानंशास्त्रशब्देनश्रुतिस्मृतीउच्येते जाड्यशब्देन-
मोहः अज्ञानमितियावत् बलशब्दः सैन्यदेहशक्त्योःप्रसिद्धः अत्रतदर्थनिर्णयमाह बलशब्देनसैन्यंदेहशक्तौतु सामर्थ्यंसहमोक्तेः

उपदेष्टागुरुर्ज्ञानंविद्याशास्त्रंश्रुतिस्मृती मोहोजाड्यंबलंसैन्यमंगंदेहोजलंद्युतिः ५५ गुरुतामंडलेशत्वंगौरवंमानशा
लिता निग्रहानुग्रहविभूराजाछत्रादिलिंगभाक् ५६

देहशब्देनअंगंशरीरमितियावत् जलशब्देनद्युतिः कांतिरिति
यावत् मुक्तादौतथोपलंभात् यथाश्रुतव्याख्यानेतुपुनरुक्तिः अथगुरुशब्दाद्भावप्रत्ययोत्पत्तौसत्यांगुरुतागौरवशब्दयोर्निष्पत्तिः अन
योरर्थस्यैकत्वात्पृथक्सहमकथनमनुचितमितिमत्वातयोर्भेदमाह गुरुतेति अत्रतुलोकप्रसिद्धिः शरणगुरुताशब्देनमंडलेशत्वंदेशस्वा
मित्वंगौरवशब्देनमानशालिताप्रतिष्ठाधिक्यम् अथराजशब्दः चंद्रक्षत्रियभूपेषुप्रसिद्धोस्ति तदर्थनिर्णयमाह निग्रहेत्यादिना अर्द्धेन-
अत्रहिलोकप्रसिद्ध्याराजशब्देनपृथ्वीश्वरएवोच्यते तल्लक्षणमाह निग्रहेति निग्रहोनाम अनिष्टकरणम् अनुग्रहोनामवांछ्यस्येष्टकरणं

तयोर्विभुः समर्थः कीदृशः छत्रादिलिंगभाक् छत्रंप्रसिद्धं आदिशब्देनचामरादियल्लिंगंचिन्हंतद्भाक्भजतीति ५६ अथमाहात्म्यसामर्थ्यशौर्याणामर्थमाह माहात्म्यमिति महतोभावोमाहात्म्यंमहत्त्वंचमंत्रगांभीर्यं मंत्रएकांतेकृतविचारस्तस्यगांभीर्यमप्रकाशता नन्वप्रकाशः कथंभवत्यतआह धृतीति धृतिर्धैर्यंबुद्धिः परिणामजाप्रज्ञा आभ्यांशालतेतत्शालियुक्तमित्यर्थः अस्यभावः शालिताएतद्रूपंमाहात्म्य

माहात्म्यंमंत्रगांभीर्यंधृतिबुद्ध्यादिशालिता सामर्थ्यंदेहजाशक्तिःशौर्यंयत्नोऽरिनिग्रहे ५७ आशेच्छोक्तामतिर्धर्म्या
श्रद्धाबंदःपराश्रयः पानीयपतनंवृष्टिर्जलेऽकस्माच्चमज्जनम् ५८ आधिव्याधीतापमांद्येसपिंडाबंधवःस्मृताः स
त्यालीकवणिग्वृत्तिराधानंप्रसवःस्मृतः ५९ दासत्वंपरकर्मोक्तमन्यत्स्पष्टंस्वनामतः निरूप्याणियथायोग्यंकुलजा
तिस्वरूपतः ६०

मित्यर्थः सामर्थ्यशब्देनदेहजाशक्तिः शौर्यशब्देनशत्रुनिग्रहेयत्नः प्रयत्नः ५७ आशाशब्देनइच्छोक्ताश्रद्धाशब्देनधर्म्यामतिः बंदशब्देनपराश्रयःपराधीनता पानीयपतनशब्देनवृष्टिः अथवाऽकस्माज्जलेमज्जनम् ५८ तापशब्देनआधिः मांद्यंनामव्याधिः शरीरपीडाकरः बंधुशब्देनसपिंडाः प्रोक्ताः वणिक्शब्देनसत्यालीकवृत्तिः सत्यासत्यवृत्त्याजीवनं प्रसवशब्देनआधानम् ५९ परकर्मशब्देनदासत्वमुक्तं अन्यत्सहमानिस्वनामतःस्पष्टानिकुलजातिस्वरूपतः यथायोग्यंनिरूप्याणि ६० ७ ७

यत्सहमंशुभग्रहयुतंदृष्टंवातदासौख्यंपत्युर्वीर्यानुसारतः सहमस्वामिनोयादृशंबलंतादृशंतत्सहमजनितंसौख्यंज्ञेयम् तद्यथा यदासहमस्वामी बलिष्ठस्तदामहत्सौख्यं यदामध्यबलस्तदामध्यमंसौख्यं यदाहीनबलस्तदासुखाभावः दारिद्र्यमतिमांद्यारिकलिभूक्तोविपर्ययः एतत्स-हमानांफलंविपरीतंज्ञेयम् तद्यथा यदाशुभफलमागतंतदा अशुभंज्ञेयं यदात्वशुभफलमागतंतदाशुभफलंज्ञेयम् ६१ जन्मपत्र्यांभावेषुशु-भाशुभसहमविचारः केनोपायेनस्यादित्यत आह प्रश्नकालेइति प्रश्नकालेसहममितिजात्यभिप्रायेणैकवचनंसहमानीत्यर्थः तानिपुण्या-

शुभयोगेक्षणात्सौख्यंपत्युर्वीर्यानुसारतः दारिद्र्यमतिमांद्यारिकलिभूक्तोविपर्ययः ६१ प्रश्नकालेपिसहमंविचार्यंप्रष्टु
रिच्छया सर्वेषामुपयोगोऽस्तिचित्रंपृच्छंतियज्जनाः ६२ स्पष्टान्सलग्नान्खचरान्विधायराशीन्विनात्यल्पलवंतुपूर्वम्
निवेश्यतस्मादधिकाधिकांशक्रमाद्दयस्यात्तुदशाक्रमोऽब्दे १

दीनिसहमानिप्रष्टुः प्रश्नकर्तुरिच्छयाविचार्याणि अत्रसर्वेषांसह मानामुपयोगः यतोजनाश्चित्रंपृच्छंति ६२ अथदशानयनमाह तत्रादौदशांशसाधनमाह स्पष्टानिति तत्रवर्षप्रवेशसमयेस्पष्टान्सलग्नान् ग्रहा न्विधायराशिंत्यक्त्वा अंशादयःसर्वेस्थाप्याः तत्रात्यल्पलवाः तेषांमध्येन्यूनांशोग्रहः पूर्वंनिवेश्यःस्थाप्यः तस्मादधिकादधिकांशक्रमान्निवेश्य ६० तद्यथा यथायथायस्ययस्यग्रहस्यांशाधिकाधिक्यंतथातथासग्रहः सलग्नोनिवेश्यःस्थाप्यःक्रमादयंअब्देदशाक्रमःस्यात् १ ६२

अथपात्यांशसाधनमाह ऊनमिति ऊनंस्वल्पमंशाद्यंग्रहमधिगतोऽधिकांशाद्ग्रहात्क्रमेणविशोध्य तद्यथा प्रथमंयथाल्पताएवस्थाप्याः ततः प्रथ-
माद्द्वितीयात्तृतीयादित्यादिक्रमेणशोध्याः तदनंतरं विशुद्धांशकशेषकैक्यंपरस्परशोधनेसति येऽवशिष्टा अंशास्तेषामैक्यंकार्यंतत्सर्वग्रहमध्येयो
धिकांशोंऽतिमग्रहस्तत्तुल्यमेवस्यादितिव्याप्तिः पश्चादनेनशेषांशयोगेनवर्षमितिः सौरी ३६० सावनीवा ३६५ ।१५।३१।३० भाज्याल्लब्धंसध्रुवांकः

ऊनंविशोध्याधिकतःक्रमेणशोध्यंविशुद्धांशकशेषकैक्यम् सर्वाधिकांशोन्मितमेवतत्स्यादनेनवर्षस्यमितिस्तुभाज्या २
शुद्धांशकास्तान्गुणयेदनेनलब्धध्रुवांकेनभवेद्दशायाः मानंदिनाद्यंखलुतद्ग्रहस्य फलान्यथासांनिगदेत्तुशास्त्रात् ३
शुद्धांशसाम्येबलिनोदशाद्याबलस्यसाम्येऽप्यगतेस्तुपूर्वा साम्येविलग्नस्यखगेनचिंत्याबलादिकालग्नपतेर्विचिंत्या ४

स्यात् २ अथदिवसानयनमाह शुद्धांशकानिति अनेनलब्धध्रुवांकेनसर्वेपिशुद्धांशकाःगुणनीयाः एवंकृतेसतितत्तद्ग्रहस्यदिनादिकंद-
शायाःमानंभवेत् एवंदशादिनान्यानीयशास्त्रात्फलानिक्रमाच्छुभानिनिगदेत् ३ अथांशसाम्येनिर्णयमाह शुद्धांशेति द्वयोरंशैःसाम्येस-
मत्वेसतिबलिनः पंचवर्गीबलाधिकस्याद्याप्रथमादशास्यात् अत्रशुद्धांशसाम्येइत्ययंपाठःहीनांशसाम्येइतिपाठःसाधीयान्युक्तियुक्तःसर्व-

संमतश्च अत्रदशाक्रमस्तुपूर्वमेवहीनांशेनैवभवति तदनंतरंकृतशोधनेकृतशुद्धांशाभवंतीतिनियमत्वात् द्वयोः शुद्धांशसाम्येयस्यबलमधि-
कंतस्य आद्यादशातदनंतरंद्वितीयस्यइदंकथंस्यात्तत्राह बलस्येति बलसाम्येऽल्पगतेःन्यूनगतेःपूर्वादशाज्ञेयाविलग्नस्यग्रहस्यचांशसाम्येक
स्यप्रथमंदशेत्यत्राह साम्येति खगेनग्रहेणविलग्नस्यसाम्येऽर्थादंशैःसाम्येबलाधिकावलगत्यादिकाचिंत्यालग्नपतेर्लग्नपतिसंबंधिनीबोध्येत्य
र्थः सौरदशायांवर्षप्रवेशसमयेएवप्रथमंसौरदशाप्रवेशः तदधोवर्षप्रवेशकालीनःस्पष्टःसूर्योलेख्यःप्रथमदशादिनादिप्रथमदशाप्रवेशका-
लीनस्पष्टसूर्येयोज्यम् तद्यथा सूर्यस्यअंशस्थानेदिवसायोज्याःकलास्थानेघटिकायोज्याःविकलास्थानेपलानियोज्यानिविकलाःषष्ट्याभ
क्ताःलब्धंकलासुयोज्यम् कलाःषष्ट्याभक्ताःलब्धमंशेषुयोज्यम् अंशास्त्रिंशद्भक्ताःलब्धंराशिषुयोज्यंराशयोद्वादशाधिकास्तदाद्वादश
भिस्तष्टाः शेषंराशयः तादृशिसूर्येद्वितीयदशाप्रवेशकालीनसूर्येद्वितीयदशादिनादि योज्यं तादृशिसूर्येद्वितीयदशाप्रवेशः एवमग्रेपि ए
वंयोजनेवर्षप्रवेशकालीनसूर्यतुल्यः अंतिमसूर्योभवति तदासौरदशाक्रमःशुद्धोऽन्यथा अशुद्धइति अथसावनदशायांवर्षप्रवेशसमये-
सावनसावनप्रथमदशाप्रवेशः ततोवर्षप्रवेशवारादौप्रथमसावनदशादिनानियोज्यानितस्मिन्मासेतावतिवारादौद्वितीयदशाप्रवेशः एवंद्वि-
तीयदशाप्रवेशवारादौद्वितीयदशादिनानियोज्यानितस्मिन्मासेतावतिवारादौतृतीयदशाप्रवेशः एवमग्रेपि एवंयोजिते अग्रिमवर्षप्रवेशेवारादि ६१
कमायातितदादशाप्रवेशः शुद्धः अन्यथाअशुद्धः उदाहरणम् शनिःसर्वापेक्षयान्यूनांशःअतःकारणात् राशिंत्यक्त्वाप्रथमंशनिःस्थापितः ६।४८।५४

अथसौरमानेनहीनांशाः पात्यांशाः									
	श	सू	बु	मं	ल	चं	शु	गु	यो
हीनांशा	६ ४८ ५४	७ ३० ६	१२ १६ ८	१४ ३२ ३६	१८ ३ ५४	२२ ९ ४७	२४ ३१ ४८	२९ ३५ १३	०० ०० ००
पात्यांशा	६ ४८ ५४	० ४१ १२	४ ४६ २	२ १६ २८	३ ३१ १८	४ ५ ५३	२ २२ १	५ ३ १५	२९ ३५ १३
दशादिवसा	८५ ५५ १७	८ ३१ १९	५८ ०० ५९	२७ ४० २७	४२ ५० ५९	४९ ५१ ४७	२८ २७ ५९	६१ ३१ ५४	३६० ०० ००
दशाप्रवेश	९ ७ ३० ६	१० ०० २५ २६	०० ८ ४१ ४६	२ ६ ४७ ००	३ ४ २७ २७	४ १७ १८ २६	६ ७ १० १३	७ ५ ५८ १२	९ ७ ३० ६

ततोर्कः ७।३०।६ ततोबुधः १२।१६।१८ ततोभौमः १४।३२।३६ ततोलग्नं १८।३।५४ ततश्चंद्रः २२।९।४७ ततः शुक्रः २४।३१।४८ ततोगुरुः २९।३५।१३ अथप्रथमंयथा स्थिताः शनिपात्यांशाः ६।४८।५४ एतेरविहीनांश ७।३।६ मध्येशोधिताःजाताः रविपात्यांशाः ०।४१।१२ एवंपूर्वांशा अग्रिममध्येशोधिताःजाताः सर्वेषांपात्यांशाः बुधः ४।४६।२ भौमः २।१६।२८ लग्नं ३।३१।१८ चंद्रः ४।५।५३ शुक्रः २।२२।१ गुरुः ५।३।१५ एतेषांयोगः २९।३५।१३ अनेनवर्षमितिः ३६० षष्टिसवर्णितो ११२९६००० भाज्यभाजकौ १०६ ३ १३ हरभक्ताजातोगुणकः १२।१०।३ अनेनशनिपात्यांशाः ६।४८।५४ गुणिताःजातानिशनिदशादिनानि ८५।५५।१७ अथवा पात्यांशयोगेन २९।३५।१३ वर्षमितिः ३६।५।१५।३१

अथसावनमानेनकृशांशाःपात्यांशाः									
	श	सू	बु	मं	ल	चं	शु	गु	यो
कृशलवा	६ ४८ ५४	७ ३० ६	१२ १६ २८	१४ ३२ ३६	१८ ३ ५४	२२ ९ ४७	२४ ३१ ४८	२९ ३५ १३	०० ०० ००
पात्यांशाः	६ ४८ ५४	०० ३१ १२	४ ४६ २	२ १६ २८	३ ३१ १८	४ ५ ५३	२ २२ १	५ १३ १५	२९ ३५ १३
दशादिवसा	८४ ७ ५२	८ २८ ३७	५८ ५१ १५	२८ ४ ४१	४३ २८ ३०	५० ३५ २६	२९ १३ १२	६२ २५ ५८	३६५ १५ ३१
शनेरंतर्दशा	श	सू	बु	मं	ल	चं	शु	गु	यो
	११ ६ ४८	१ ५५ २७	११ २१ ३२	६ २२ २४	९ ५२ २४	११ २९ १	६ ३७ ५७	१४ १० २	८५ ५५ १७
	६ ७ ३ ६	९ २६ ३६ ५४	९ २८ ३२ २१	१० ११ ५३ ५३	१० १८ १६ १६	१० २८ ८ २३	११ ९ ३७ २४	११ १६ १५ ११	०० ०० २५ २३

भक्ताजातोगुणकः १२।२०।४२ अनेनशनेःपात्यांशाः ६।४८।५४ गुणिताःजातानिशनिदशादिनानि ८४।७।५२ एवंजाताःसर्वेषांहीनांशाः पात्यांशाः सौरसावनदशादिनाद्यालिख्यंते ४ अथांतर्दशानयनमाह दशामानमिति स्पष्टोऽर्थः यस्यग्रहस्यदशामध्येंऽतर्दशाक्रियते तस्यदशामानंदिनघटीपलात्मकंतदेवसमामानंप्रकल्प्यउक्तविधिना अंतर्दशासाध्या उदाहरणम् शनिदशा८५।५५।१७ पात्यांशयोगेन २१।३५।१२ भक्ताजातोगुणकः २।४८।८ अनेनशनिपात्यांशागुणिताःजाताशनिदशामध्येशनेरंतर्दशा ११।६।४८ एवंजाताशनिदशामध्येसर्वेषामंतर्दशा

दशामानंसमामानंप्रकल्प्योक्तेनवर्त्मना अंतर्दशासाधनीयाप्राक्पात्यांशवशेनतु आदावंतर्दशापाकपतेस्तत्क्रमतोपरा ५

लिख्यंते ५ अथमासदिनप्रवेशानयनमाह

एकैकराशिवृद्ध्याचेत्तुल्योंऽशाद्यैर्यदारविः तदामासप्रवेशोद्युप्रवेशश्चेत्कलासमः ६

एकैकेति जन्मकालीनःसूर्योयादृशोराश्यादिर्भवति सएकादशधास्थाप्याःएकद्वित्र्यादिराशिवृद्ध्यायुक्तोयथावस्थितांशादितुल्योयस्मिन्मासघटीपलात्मकेकालेभवति तदातत्संख्याकोमासप्रवेशोज्ञेयः एतदुक्तंभवति प्रथममासप्रवेशस्तुवर्षप्रवेशएवजातः तत्रजन्मार्कतुल्यएवार्कोऽस्तिद्वितीयमासप्रवेशश्चेत्क्रियते तदैकैकराशिसंयोजनात् अंशकलाविकलासमत्वंराशौयोजितेततुल्यःसूर्यःयद्दिनेयस्मिन्समयेतदाद्वितीयमासप्रवेशोभवति एवमग्रेपिबोध्यम् दिनप्रवेशश्चेत्क्रियते तदैकैकांशसंयोजनात्कलाविकलासमत्वंयस्मिन्समयेतदाद्युप्रवेशोभवति ६

अथपंचांगान्मासप्रवेशघटिकाद्यानयनमाह मासार्कस्येति एकैकराशियोगेनजातोमासप्रवेशार्कः अस्यासन्नपंचांगस्थितयदवध्यर्कस्तदवधिस्थार्क मासप्रवेशार्कयोरंतरंकार्यंतस्यकलाःकार्याः अवधिस्थार्कगत्याभाज्याः फलंदिनाद्यंत्रिस्थंवासरघटीपलात्मकंग्राह्यं तत्फलं अवधिस्थवारादौयुतोनितंकार्यं तद्यथा अवधिस्थार्कतोमासप्रवेशार्कोऽधिकश्चेत्तदा अवधिस्थवारादौयुक्तंकार्यंन्यूनेहीनंकार्यं तस्मिन्वाराद्यौवारघटीपलात्मकेकाले मासप्रवेशोभवति एवमेवानयारीत्याद्युप्रवेशोदिनप्रवेशोज्ञेयः अवधिस्थवारादावित्यत्र अवधिस्थघटिकानग्राह्याः कुतः यद्ग्रामस्थपंचांग-

मासार्कस्यतदासन्नपंक्त्यर्केणासहांतरम् कलीकृत्वार्कगत्यासंदिनाद्येनयुतोनितम् ७ तत्पंक्तिस्थंवारपूर्वंमासार्केऽधिकहीनके तद्वाराद्यंमासवेशोद्युवेशोप्येवमेवच ८

तद्ग्रामस्थचरदेशांतरसंस्कारस्यकृतत्वात् इतिकारणादवधिस्थवारादावित्यत्रसंस्काररहितोवारघटीपलात्मकोऽब्दपोग्राह्यः सयथा यस्माद्ग्रंथात्पंचांगस्थितः सूर्यःसाधितः तस्माद्ग्रंथादब्दपःसाध्यःपरंत्वेतावान्विशेषः यदिग्रंथादावब्दपेउदयांतरभुजफलंचरसंस्कारश्चेत्कृतोभवति तदासंस्काररहितोऽब्देशःकार्यः यथारामविनोदस्याब्दपेग्रंथादावुदयांतरभुजफलकाशीस्थचरसंस्कारःकृतोऽस्ति तथामकरंदस्याब्दपेग्रंथादौकेवलकाशीस्थचरसंस्कारःकृतोऽस्ति इतिकारणात्संस्काररहितोऽब्दपःकार्यः तदनंतरं अस्मिन्संस्काररहिताऽब्दपे यस्यमासप्रवेशःक्रियते तस्यय द्ग्रामेजन्मतद्ग्रामस्थचरदेशांतरउदयांतरभुजफलसंस्कारःकार्यःसोऽब्द

पः सूक्ष्मोभवति परंतु एतत्संस्कारचतुष्टयमध्येजन्मकालीनसूर्योयावद्भिः संस्कारैः संस्कृतोभवतितावद्भिः संस्कारैरब्दपःसंस्कार्यः तदनंतरंमासप्रवेशार्कावधिस्थार्कयोरंतरात् यत्सूर्वानीतवारादिकंतदस्मिन्नब्दपेउक्तरीत्यायुतोनंकार्यंतंतःमासप्रवेशेसूक्ष्मघटिकाभवंति यदिजन्मकालीनःसूर्योरामविनोदात्साधितोनास्ति पंचांगस्थितोवधिस्थार्कोपिरामविनोदात्साधितोस्ति अथवाजन्मकालीनस्तथावधिस्थश्चार्कयोःसाधनंमकरंदाच्चेत्कृतमस्ति तदासूक्ष्मघटिकाःभवंति ग्रंथभेदेस्थूलघटिकाभवंति अत्रोदाहरणम् ग्रहलाघवाज्जन्मकालीनःस्पष्टोर्कः ९।७।३०।६ एकराशियुक्तोजातोद्वितीयमासप्रवे-

भूः १ पंचचंद्राः १५ कुगुणाः ३१ कुरामाः ३१ सिद्धाः २४ गताब्दैर्गुणिताःसमेताः खेनाब्धिदस्रै २४ गुणलोचनैश्च २३ तष्टानगै ७ रर्कमुखोऽब्दपःस्यात् १

शार्कः १०।७।३०।६ अस्यासन्नफाल्गुनकृष्णानवमी ९ भृगौरामविनोदस्थपंचांगस्थितअवधिस्थार्कः १०।१०।१।३८ अनयोरंतरं ०।२।३१।३२ अस्यकलाः १५१।३२ अवधिस्थार्कगतिकलाभिः ६०।३१ भक्ताःसवर्णितौभाज्यभाजकौ भाज्य ९०।९२ भाजकाः ३६।३१ भाजकेनहृते भाज्ये फलं दिनघटीपलात्मकम् २।३०।१३ ॥ ७ ॥ ८ अथरामविनोदस्थपंचांगस्थितेग्रहेसति अब्दपानयनमाह भूरिति यस्मिन्वर्षे रामविनोदः कृतोस्ति तस्मिन्वर्षेशकः १५ १२ अयंइष्टशकमध्ये १५ ५० शोधितः शेषंगताब्दाः ३८ अथमंकः १।१५।३१।३१।२४ गताब्दैः ३८ गुणितोजातः ४७।४१।५७।५३।१२ एतन्मध्ये ध्रुवक्षेपो ०।२४।२३ योजितः ४८।१४।२०।५३।१२ ऊर्ध्वांकिसमतष्टेजातोऽब्दपः ५।५६।५७ परंतु एतन्मध्येउदया-

तरभुजफलचरफलसंस्कारः कृतोऽस्ति इतिकारणात् एतन्मध्येसंस्कारैःरहितः क्रियते तत्रादौउदयांतरसाधनंग्रंथादौशकः१५ १२ अस्मिन्
शके मेषसंक्रांतिसमयेसूर्यः०।०।०।० अयनांशाः १६।२४।५४ ब्रह्मतुल्यात्साधितमुदयांतरपलात्मकंऋणं१३ ग्रहापेक्षयाब्दपेविपरीतमित्युक्त-
त्वात् जातंधनं१३ इदमब्दपेऊनंजातोउदयांतररहितोऽब्दपः६।१४।८ अथभुजफलमाह सूर्यान्मंदफलंधनं२।७ अस्यकलाः १।२।७ भाज
केन ३६० भक्ताः लब्धंघटिकाद्यंभुजफलंधनं ०।२१ विपरीतमित्युक्तत्वात् जातमृणं ०।२१ इदमुदयांतरसंस्कृताब्दपे ६।१४।८ युतंजात
उदयांतरभुजफलसंस्कृतोऽब्दपः ६।१४।२९ अथचरसंस्कारमाह काश्यांपलभा ५।४५ चरखंडानि ५७।४६।१९ चरंऋणंपलात्मकं
३१ विपरीतमित्युक्तत्वात् जातंधनं ३१ इदमुदयांतरभुजफलसंस्कृताब्दपे ६।१४।२९ रहितंजातः उदयांतरभुजफलचरसंस्कृतो-
ऽब्दपः ६।१३।५८ अनयारीत्यासंस्काररहितोऽब्दपोजातः उदाहरणप्रदर्शनार्थंएतावत्प्रदर्शितम् अथसुगमोपायःकथ्यते पूर्वग्रंथादा
वुदयांतरभुजफलचरमानीयतेषांत्रयाणांपरस्परसंस्कारेकृतेसतित्रयोविंशति २३ पलानिऋणानिजातानिएतानिस्थिराणि अभीष्टवर्षेपू
र्वोक्तश्लोकेनाऽब्दपस्थेत्साध्यतेतदातस्मिन्नब्दपपलेषुत्रयोविंशतिपलानिरहितानिकार्याणि अभीष्टवर्षेसोऽब्दपःसंस्काररहितोभवति यथा
पूर्वानीतोऽब्दपः६।१४।२१ अयंत्रयोविंशतिपलैरहितःकृतःजातःपूर्वानीतसंस्काररहिताब्दपतुल्योऽब्दपः६।१३।५८॥ १ अथवारामविनोद
स्थपंचांगेअभीष्टवर्षेसंस्कारत्रयरहिताब्दपानयनमाह अब्दौघतइति यस्मिन्वर्षेरामविनोदःकृतस्तस्मिन्वर्षेशकः १५ १२ अयमिष्टशक

मध्ये १५ ५० शोधितःजातानिगतवर्षाणि ३८ एभिरयमंको २०७ गुणितोजातः ७८।६६ गतवर्षगणः ३८ चतुर्दशभिर्गुणितः ५ ३२ अनेन ४५ भ-
क्तः पलंघटिकाद्यं ११। ४१ इदं पूर्वांकमध्ये ७८ ६६ युतं ७८ ६६।११।४१ अस्मिन्नूर्ध्वांकेऽयमंको ३२० योजितः ८१८६।११।४१ अष्टशतैः ८०० भक्तं-
फलं दिनघटीपलात्मकं १०।१३।५८ अस्योर्ध्वांकेगतवर्षाणि ३८ युतानि ४८।१३।५८ सप्तभिस्तष्टानिशेषांकप्रमितोजातोऽब्दपः ६।१३।५८
जन्मकालीनसूर्यमध्येचरदेशांतरसंस्कारः कृतोस्ति इतिकारणात् अस्मिन्नब्दपेस्वदेशीयचरदेशांतरसंस्कारः क्रियते अवधिस्थार्कोऽब्दपे

अब्दौघतः शैलनखै २०७ र्विनिघ्नात्पुनर्मनुघ्नं गतवर्षवृंदम् शराब्धिभक्तं ४५ घटिकादिलब्धं युतं नभोऽब्धिअग्नि ३२० युतात्खखवसु-
भैः ८०० हृतादिनाद्यंगतवर्षयुक्तसप्तोद्धृतमेषमुखोऽब्दपः स्यात्

पलात्मकं धनं ७८ षष्टिभक्तं जातं घटिकाद्यं १।१८ विपरीतमि-
त्युक्तत्वाज्जातं ऋणं १।१८ इदमब्दपे ६।१३।५८ रहितं जातश्चरसंस्कृतोऽब्दपः ६।१२।४० देशांतरयोजनानि धनानि ३० चतुर्यांशोनितानि प-
लानि २२ विपरीतमित्युक्तत्वात् जातानि ऋणानि २२ एतानि चरसंस्कृताब्दपे रहितानि जातश्चरदेशांतरसंस्कृतोब्दपः ६।१२।१८ अवधिस्था
र्कमासप्रवेशार्कयोरंतरात्पूर्वसाधितवारादिकमिदं २।३०।१३ अवधिस्थार्कतः मासार्कस्यन्यूनत्वात् स्पष्टाब्दपं ६।१२।१८ रहितं जातो मास ६४
प्रवेशकालः ३।४२।५ एवं जाताः फाल्गुनकृष्ण ६ भौमे द्वितीयमासप्रवेशे स्थूलघटिकाः ४२।५ कुतः ग्रहलाघवाज्जन्मकालीनः सूर्यः साधितोऽस्ति रामविनोदस्य

पंचांगस्थितअवधिस्थार्कोगृहीतोऽस्ति एकग्रंथादुभयोः साधनंचेत्क्रियतेतदासूक्ष्मघटिकाः भवंति अतएवविचार्यग्रंथभेदेसति पंचांगोपरिस्फुग-
मोपायत्वान्मासप्रवेशानयनंसर्वैः क्रियते तदशुद्धं अथसूक्ष्मघटिकानयनमाह यस्माद्ग्रंथाज्जन्मकालीनः सूर्योयावद्भिः संस्कारैः संस्कृतोस्ति ता-
वद्भिः संस्कारैस्तस्माद्ग्रंथान्मासप्रवेशार्कः मासप्रवेशदिवसेसूर्यः साध्यमासप्रवेशदिवसेज्ञानंपंचांगोपरि अनुमानेनज्ञातुंशक्यते जन्मकालीन
सूर्यएकराशौयोजितेजातोमासप्रवेशार्कः मासप्रवेशदिवसेसूर्योयः साधितोभवति तयोर्मासप्रवेशार्कयोरंतरंकार्यंतस्य कलाः कार्याः मासप्रवे
शसमयेसूर्योयः साधितोभवति तस्यगतिकलाभिर्भाज्याः फलंदिनघटीपलात्मकं ग्राह्यंमासप्रवेशेसूक्ष्मघटिकाः भवंति उदाहरणम् ग्रहलाघ-
वाज्जन्मकालीनचरदेशांतरसंस्कृतस्पष्टोर्कः ९।७।३०।६ जातः एकराशियुक्तोजातोद्वितीयमासप्रवेशेर्कः १०।७।३०।६ फाल्गुनकृष्ण ६ भौमे ग्रहलाघवादह
र्गणः ३६ २४ चक्रं १ सूर्योदयेमध्यमोर्कः १०।५।७।५५ देशांतरविकलाभिः २२ युक्तो १०।५।८।१७ मंदकेंद्रं ४।१२।५१।४३ मंदफलंधनं १।३५।४१ संस्कृतोर्कः १०
६।४४।८ चरंधनं १।२४ संस्कृतः जातोमासप्रवेशदिवसेस्पष्टोर्कः १०।६।४५।३० स्पष्टगतिः ६०।३५ उभयोरंतरं ०।०।४४।३६ अस्यकलाः ४४।३६ ग-
तिकलाभिः ६०।३५ भक्ताः सवर्णितोभाज्य २६ ७६ भाजकौ २६ ३५ भाजनाल्लब्धंदिनघटीपलात्मकं ०।४४।१० एवंफाल्गुनकृष्ण ६ भौमे सूर्यो
दयाद्गतघटीषु ४४ पलेषु १० जातोद्वितीयमासप्रवेशः अनयारीत्याचेत्साध्यते तदामासप्रवेशेसूक्ष्मघटिकाः भवंति अस्मिन्समयेसूर्यः १०।७
।३०।६ अयंपूर्वतुल्योजातः एवमग्रेपिबोध्यं अनयारीत्यादिनप्रवेशः साध्यः मासदिनप्रवेशसमयेग्रहभावाः साध्याः पंचवर्गीबलादिकं विचार्यम्

अथ ग्रंथालंकारस्तत्पितामहवर्णनमाह आसीदिति चिंतामणिश्चिंतामणिसंज्ञक आसीत् बभूव कथंभूतश्चिंतामणिः असीमगुणमंडितपंडिता- ग्र्यः असीमा निर्मर्यादाः अनंता गुणाः साधुत्वादयः तैर्मंडिताः भूषिताः युक्ता इति यावत् ये पंडिताः शास्त्रज्ञाः तेभ्यः अग्र्यः श्रेष्ठः अतिपंडित इत्यर्थः पांडित्यमेव विवृणोति पुनः कथंभू॰ भुजंगपगवीः भुजंगपः शेषनागः तस्य गावो वाण्यः महाभाष्यरूपाः व्याख्यत् सदा महाभाष्याध्यापक इत्यर्थः पुनः कथंभू॰ श्रुतिवित् वेदविद्यामर्मज्ञः पुनः कथंभू॰ सुवृत्तः समीचीनाचरणः यथाकालविहितश्रौतस्मार्तकर्मानुष्ठानशीलः पुनः कथं॰ साहित्य

आसीदसीमगुणमंडितपंडिताग्र्योव्याख्यद्भुजंगपगवीः श्रुतिवित्सुवृत्तः साहित्यरीतिनिपुणो गणितागमज्ञश्चिंतामणिर्विपुलगर्गकुलावतंसः १ तदात्मजोऽनंतगुणोऽस्त्यनंतो योऽधोकृतदुक्तीः किल कामधेनुम्

रीतिनिपुणः अलंकारज्ञानविषयेऽतिपंडित इत्यर्थः पुनः कथंभू॰ गणितागमज्ञः ज्योतिःशास्त्रज्ञः पुनः कथं॰ विपुलगर्गकुलावतंसः विपुलं महद्यद्गर्गकुलं गर्गर्षिवंशः तस्यावतंसः भूषणरूपः गर्गगोत्रोत्पन्न इत्यर्थः १ अथ पितृवर्णनमाह तदात्मज इति तदात्मजश्चिंतामणिदैवज्ञस्य पुत्रः अनंतः अनंताख्यदैवज्ञः प्रसिद्धोऽस्ति पृथिव्यां अनंतगुणः असंख्येयगुणाश्रयीभूतः सकः असंदिग्धं कामधेनुं कामधेनुसंज्ञं तिथ्यादिपंचांगसाधकं ज्योतिःशास्त्रे प्रसिद्धं ग्रंथं तस्मात्तदुक्तीः ग्रंथे गणितव्याख्यानानि अधोकृत् दोह कामधेनुसारिण्युपरि येन टीका कृतेत्यर्थः किमर्थं सत्तुष्ट्यै सतां गुणग्राहिणां दैवज्ञानां संतोषार्थं जातकपद्धतिं उत्स

न्मबालकस्यतज्जन्मकालमधिकृत्यशुभाशुभनिरूपकंशास्त्रंतदुपजीव्यगणितप्रतिपादिकांकृतिंन्यरूपयत् निरूपितवान् ननुश्रीपत्यादिपद्धती
नांसत्वेनकथंतांकृतवानित्यपेक्षायामाह दुष्टमतमिति दुष्टमतंयुक्तिविरुद्धंनिरस्यदूषणदानेनदूरीकृत्य २ अथस्ववर्णनपूर्वकंसंज्ञातंत्रमाह प
द्मांबयेति ततोऽनंतदैवज्ञात् पद्मांबयापद्मानाम्नीया अंबामातातयेत्यर्थः श्रीनीलकंठः पांडित्यादिशोभायुतोनीलकंठरूपः पुनः असाविप्रसूतः
कथंभूतः विपश्चित् पंडितः श्रुतिशास्त्रनिष्ठः वेदशास्त्रसंपन्नः संज्ञाविवेकंसंज्ञाविचारग्रंथंव्यधात् कृतवान् कथंभूतं सद्भावतंसंसद्भमनिरूप

सन्तुष्टयेजातकपद्धतिंन्यरूपयद्दुष्टमतंनिरस्य २ पद्मांबयाऽसाविततोविपश्चिच्छ्रीनीलकंठःश्रुतिशास्त्रनिष्ठः विद्व
च्छिवप्रीतिकरंव्यधात्तसंज्ञाविवेकंसद्भावतंसम् ३

कशास्त्रमवतंसः भूषणंयस्यतं अनग्रंथेसद्भमविचारंसम्यङ्निरूपित
वान् पुनःकथंभूतंविद्वच्छिवप्रीतिकरंपंडितशिवस्यप्रीतिदम् ३ ॥ इतिश्रीदिवाकरदैवज्ञात्मजविश्वनाथदैवज्ञविरचितेश्रीनील
कंठज्योतिर्वित्कृतसंज्ञातंत्रेसद्भमाध्यायस्यव्याख्योदाहृतिःसमाप्ता ॥छ॥ अकारिविश्वनाथेनसंज्ञातंत्रप्रकाशिका टीकाटीकाकृतिं
कुर्यात्सज्जालज्जानुबंधनम् १ चंद्रबाणशरचंद्र१५५१संमितेहायनेनयतिशालिवाहने मार्गशीर्षसितपंचमीतिथौविश्वनाथविदुषास-
मापितम् २ ॥छ॥ इतिसंज्ञातंत्रेनीलकंठताजिकटीकासोदाहरणासमाप्ता ॥ ॥छ॥ ॥छ॥ ॥छ॥ ॥छ॥

इति संज्ञातंत्रेनीलकंठताजिकटीकासोदाहरणासमाप्तिमगमत्

श्रीगणेशायनमः यत्पादपद्मंस्मरसिद्धदैत्याअभीष्टसिध्यैप्रणमंतिनित्यं तंविघ्नराजंमनसास्मरामिभक्तप्रियंनागमुखंगणेशं १ गोदावरी
तटेभातिगोलग्रामोऽतिसुंदरः तत्रावसत्पूर्वजामेसिद्धांतांबुजभानवः २ अनेकविद्याकुशलैर्द्विजेंद्रैः संसेवितोभूमितलप्रसिद्धः दिवाकरोदै
वविदांवरिष्ठोवेदांतशास्त्राभिरुचिर्बभूव ३ तस्यात्मजाःपंचगुणैरुपेताःजाताअमीषांप्रथमस्तुकृष्णः दैवज्ञवर्यःसकलागमज्ञोविश्वेशपादाब्ज
रतोनितांतं ४ तस्यानुजोख्यातशिरोमणीतौयौविष्णुमल्लारिभितौपृथिव्यां त्रिस्कंधपारंगमरंगमल्लोश्रीकेशवस्याग्रजनीप्रसिद्धौ ५ तस्यानु
जोगणितविज्ञगणनाग्रगण्योमल्लारिसेवनसमुन्नतशास्त्रपण्यः सच्छास्त्रबुद्धिस्फुटदांचमहाशरण्यःश्रीविश्वनाथगणकःस्फुतरांचकास्ति ६ आसी

स्वस्वाभिलाषंनहिलब्धुमीशानिर्विघ्नमीशानमुखाःसुरौघाः विनाप्रसादंकिलयस्यनौमितंढुंढिराजंमतिलाभहेतुम् १

न्नाम्नानीलकंठोद्विजाग्र्योज्योतिःसिंधोःपारदृग्भाष्यवेत्ता तेनोद्दिष्टेवर्षतंत्रेकरोमिटीकांसम्यग्विश्वनाथोविविच्य ७ तत्रग्रंथारंभेप्रारीप्सितनि
र्विघ्नसमाप्त्यर्थंकृतंमंगलंशिष्यशिक्षायैनिबध्नाति स्वस्वेति अहंनीलकंठस्तंढुंढिराजंनौमिनमस्करोमि कथंभूतंमतिलाभहेतुं मतिर्बुद्धिस्त
स्यालाभःप्राप्तिस्तत्रहेतुःकारणं तंकथंयस्यढुंढिराजस्यप्रसादमनुग्रहंविनाईशानमुखाःसुरौघाःईशानोमहादेवस्तदादयःसुरौघादेवसमूहाःनि-
र्विघ्नंयथास्यात्तथास्वस्वाभिलाषंस्वीयस्वीयमनोरथंलब्धुमीशाःसमर्थाःहिनिश्चयेननभवंति किलेतिनिश्चयेनश्रुत्यादौश्रूयते अतोगणेशस्तुतिरा

नी॰ वश्यकी १ तत्रप्रथमंसप्रयोजनंतदारंभंप्रतिजानीते जातकेति तत्तस्मात्कारणात् अब्दफलंवर्षीयशुभाशुभफलं आदिताजिकात् प्रथमताजिकग्रंथा प्र॰ २
८ त् जात्यभिप्रायेणैकवचनंपूर्वताजिकग्रंथेभ्यइत्यर्थः ब्रुवेवदामितस्मात्कस्मात् यतोयतोयस्मात्कारणात् जातकशास्त्रोक्तदशाशुभाशुभफलंनृणां
मनुष्याणांस्थूलकालफलदंस्थूलकालेनवर्षाधिककालेनोत्सर्गतः फलंददाति इतिस्फुटं यतस्तत्रग्रहाणामायुर्दायात्मकदशाः वर्षसमूहात्मकागणिते

जातकोदितदशाफलंचयत् स्थूलकालफलदंस्फुटंनृणाम् तन्नस्फुरतिदैवविन्मतिस्तद्ब्रुवेऽब्दफलमादिताजिकात् २ गताः
समाःपादयुताःप्रकृतिघ्नसमागणात् खवेदाप्तघटीयुक्ताज्जन्मवारादिसंयुताः ३ अब्दप्रवेशेवारादिःसप्ततष्टेनिर्दिशेत्
शिवघ्नोऽब्दःखखाद्रीन्दुलवाढ्यःखाग्निशेषितः ४ जन्मतिथ्यान्वितस्तत्रतिथावब्दप्रवेशनं तत्कालेकोजन्मकालरविणास्या
द्यतःसमः ५ एकैकराशिवृद्ध्यार्कतुल्यांशाद्यैर्यदारविः तदामासप्रवेशोऽब्दप्रवेशश्चेत्कलासमः ६ तात्कालिकास्तुखचराःसु-
धियाविधेयाःस्पष्टाविलग्नमुखभावगणोविधेयः वीर्यंतथोक्तविधिनानिखिलग्रहाणामब्दाधिपस्यविधयेकथयामियुक्तिम् ७

नागच्छंति तत्रतस्मिन्फलेदैवविन्मतिः दैवज्ञानांबुद्धिः नस्फुरतिकस्मिन्समयेकिंफलंभवति सूक्ष्मविचारेबुद्धिःस्फुटानभवति अतोवर्षमध्येफल- ६७
ज्ञानार्थमिदंवदामीत्यर्थः २ गताःसमाइत्यादिपंचश्लोकाःसंज्ञातंत्रटीकायांव्याख्याताः ३ ४ ५ ६ ७ ७ ७

८ अथश्लोकत्रयेणप्रतिज्ञातंवर्षेश्वरनिर्णयमाह जन्मेति बलीयइति दृगादिसाम्येइति जन्मकालेयल्लग्नंतस्यस्वामीअब्दलग्नपःवर्षप्रवेशकालिकलग्न-
स्वामीमुथहाधिपःमुथहावक्ष्यमाणातस्याःस्वामीइदंएतदनंतरंत्रिराशिपःसंज्ञातंप्रोक्तत्रैराशिकस्वामीततःअह्निदिवसेवर्षप्रवेशेसति सूर्यराशिपतिः
सूर्याधिष्ठितराशिस्वामीनिशिरात्रौवर्षप्रवेशेसति चंद्रमाधीश्वरःचंद्राक्रांतराशिस्वामीइदंपंचकंविमृश्यविचार्य एषांपंचानांमध्येयएकतरस्तनुंपश्य

ह्निमप्रश्नांगभागाद्यंशरलब्धंस्फुटंथिहा प्रश्नांगाद्वायनफलंतुयेंशोलग्नपोभवेत् ८ जन्मलग्नपतिरब्दलग्नपोमुंथहाधिपइतित्रिराशि
पः सूर्यराशिपतिरह्निचंद्रमाधीश्वरोनिशिविमृश्यपंचकम् ९ बलीयएषांतनुमीक्षमाणःसवर्षपोलग्नमनीक्षमाणः नैवाब्दपोह
स्त्यतिरेकतःस्याद्बलस्यसाम्येविदुरेवमाद्याः १० दृगादिसाम्येप्यथनिर्बलत्वेवर्षाधिपःस्यान्मुथहेश्वरस्तु पंचापिनोचेत्तनुमीक्षमा
णावीर्याधिकोब्दस्यविभुर्विचिंत्यः ११

ति वर्षप्रवेशकाललग्नंईक्षमाणःपश्यन् बली पंचवर्गीबलाधिकःसग्रहःपंचान्यतमःवर्षस्वामीवर्षलग्न
मनीक्षमाणःअपश्यन्बलाधिकोपिनैववर्षेश्वरःबलस्यतुल्यत्वेदृष्ट्यतिरेकतःदृष्ट्याधिक्यादब्दपोभवति एवमित्याद्याःपुरातनाःआचार्याःविदुःआहुः
दृगादिसाम्येदृष्टिःआदिपदाद्बलमनयोःसमतायांअथवानिर्बलत्वेपंचानांलग्नादर्शित्वेपि पंचविंशोपकोनपंचवर्गीबलवत्तायां उभयत्रमुथहास्वाम्येववर्षेश्वरो
भवतिचेद्यदिपंचाधिकारिणोग्रहाअपिवर्षलग्नमीक्षमाणाःपश्यंतोनभवंति तदेषांमध्येयोबलाधिकःसएववर्षस्यविभुःस्वामीविचारणीयःबलयोःसाम्येमुथहेश्व

रएवेतिज्ञेयं ११ अथमतांतरंचंद्रस्यवर्षेश्वरत्वसंभावनायांविशेषंचाह बलेति पंचाधिकारिग्रहान्यतमयोर्बलदृश्योः समतायां अह्निदिवसेवर्षप्रवेशे
सतिसूर्याक्रांतराशिस्वामीअंतिमाधिकारीग्रहोवर्षस्यस्वामीनिशिरात्रौवर्षप्रवेशेसति इंदुराशेट् चंद्राक्रांतराशिस्वामी अंतिमाधिकारीग्रहोवर्षस्यस्वा
मीभवतीत्येवं केचिदाचार्या आहुः पूर्वोक्तप्रकाराद्गतोवर्षस्वामी चंद्रोयेनग्रहेणससान्यतमेइत्थशालीमुथशिलकारीसग्रहोवर्षस्वामी अनेकग्रहमु-

बलादिसाम्येरविराशिपोऽह्निनिशींदुराशीडितिकेचिदाहुः येनेत्थशालोऽब्दविभुःशशीसवर्षाधिपश्चंद्रमपोन्यथा
त्वे १२ अब्दाधिपोव्ययषडष्टमभिन्नसंस्थोलब्धोदयोऽब्दजनुषोःसदृशोबलेन निःशेषमुत्तमफलंविदधातिका
येनैरुज्यराज्यबललब्धिरतीवसौख्यम् १३

थशिलकारीचेत्तदातद्ग्रहाणांमध्येयोबलाधिकः बलसाम्येमुथहेश्वरइतिसुधियोहुः
चंद्रस्यमुथशिलाभावेनिर्णयमाह चंद्रमपइति अन्यथात्वेचंद्रस्यमुथशिलाभावेसति चंद्राक्रांतराशिस्वामीवर्षेश्वरोभवति अनेनप्रकारेणक्व
६८ केस्थेचंद्रमसिचंद्रएववर्षेश्वरोनान्यइतिज्ञेयम् १२ अथवर्षेश्वरस्थितिवशेनफलमाह अब्दाधिपइति अब्दाधिपोवर्षस्वामीग्रहः व्ययषडष्टमभिन्नस्थः
द्वादशषष्ठाष्टमस्थानव्यतिरिक्तस्थानस्थितः यद्यपिलग्नदर्शित्वेनवर्षस्वाम्युक्तेवर्षस्वामीषष्ठाष्टमद्वादशस्थानेष्वनवस्थितएवेतिवक्तुमनुचितंतदतिरिक्त

स्थानस्थइति तथापिपंचापिचेन्नोतनुमीसमाणाइत्यादिप्रकारेषष्ठाष्टमद्वादशस्थानस्थितस्यापिवर्षेश्वरत्वसंभवः राशिकुंडल्यांद्दष्टिसद्भावेनतद्बल
मद्भ्युवर्षेश्वरस्यभावकुंडल्यांतत्स्थानास्थितत्वसंभावनाया ब्रह्मणोप्यनिवार्यत्वाद्बलब्धोदयः वर्षप्रवेशकालेप्रासोदयोरस्तंगतइत्यर्थः अब्दजनुषोः
वर्षजन्मकालयोः बलेनपंचवर्गीबलेनसदृशस्तुल्यः अहीनबलइत्यर्थः एतादृशोवर्षेश्वरोनिःशेषंसमग्रंउत्तमफलंकरोति तदेवाहकार्येत्यादिस्पष्टम् १३
अथवर्षेश्वरफलंपंचवर्गीबलानुरोधाद्भवतीत्याह बलेति वर्षस्वामिनिबलेनपंचवर्गीबलेनपूर्णेसतिशुभफलंपूर्णंभवतिमध्यबलेशुभंमध्यंभवति

बलपूर्णेऽब्दपेपूर्णंशुभंमध्येचमध्यमं अधमेदुःखशोकारिभयानिविविधाःशुचः १४ सूर्येऽब्दपेबलिनिराज्यसुखात्मजा
र्थलाभःकुलोचितविभुःपरिवारसौख्यम् पुष्टंयशोगृहसुखंविविधाप्रतिष्ठाशत्रुर्विनश्यतिफलंजनखेटयुक्त्या १५

अधमेहीनबलेदुःखरोगादीत्यादिस्पष्टम् १४ अथवर्षेश्वरस्यसूर्यबलपूर्णतायांफलमाह सूर्येब्दपइति विनश्यतीत्यंतंस्पष्टं फलमिति इदमुक्तं
फलंजनिखेटयुक्त्याजन्मकालग्रहविचारेणवाच्यंएतदुक्तंभवति वर्षेश्वरग्रहोजन्मकालेउत्तमबलश्चेदब्देप्युत्तमबलस्तदोत्तमोत्तमंमध्यबलश्चेदुत्तमं
अधमबलश्चेन्मध्यमंजन्मकालेमध्यमबलश्चेत्क्रमेणोत्तममध्यमाधमंभवति जन्मकालेहीनबलश्चेत्क्रमेणमध्यमाधमाधमाधमंभवति १५

अथवर्षेश्वरार्कस्यमध्यबलत्वेफलमाह मध्येइति इदंउत्तमबलसंबंधिफलंप्रागुक्तंसमग्रंमध्यमंभवति स्वल्पमित्यादिनृपादित्यंतंस्पष्टं अनि ग्र०९
ष्टफलंतदास्याद्यदाशुभेनग्रहेणवर्षेश्वरस्यमुथशिलोनस्यादर्थाच्छुभग्रहमुथशिले अनिष्टंनस्यादित्यपवादउक्तः १६ हीनबलार्कस्यफलमाह सू

मध्येरवौफलमिदंनिखिलंतुमध्यंस्वल्पंसुखंस्वजनतोपिविवादमाहुः स्थानच्युतिर्नचसुखंकृशताशरीरेभीतिर्नृ
पान्मुथशिलोनशुभेनचेत्स्यात् १६ सूर्येबलेनरहितेऽब्दपतौविदेशयानंधनक्षयशुचोऽरिभयंचतंद्रा लोकापवा
दभयमुग्ररुजोतिदुःखंपित्रादितोधिनसुखंसुतमित्रभीतिः १७ चंद्रेऽब्दपेमुथशिलंयेनासावब्दपोऽस्यचेत् कंबू
लमिंदुनाजन्मनिशिवर्षंतदोत्तमम् १८ वीर्यान्वितेशशिनिवित्तकलत्रपुत्रमित्रालयस्यविविधंसुखमाहुरार्याः
स्त्रग्गंधमौक्तिकदुकूलसुखानिभूतिर्लाभःकुलो[illegible]न्नृपैःसखित्व १९
र्येतिस्पष्टम् १७ अथयेनेत्यशालोब्दविभुरिति दार्ढ्या-
र्थंपुनर्वदंस्तद्वर्षेश्वरस्यकंबूलयोगेरात्रिजन[illegible]वर्षमुत्तमंतदित्याह चंद्रेति चंद्रेऽब्दपेसतियेनग्रहेणचंद्रोमुथशिलः असौवर्षेश्वरः अस्यवर्षेश्वरस्यचंद्रेण ६९
कंबूलंचंद्रातिरिक्त[illegible]मुथशिलमित्यर्थः रात्रौजन्मतदावर्षमुत्तमंज्ञेयमित्यर्थः १८ अथचंद्रस्यपूर्णबलस्यफलमाह वीर्यान्वितेतिस्पष्टम् १९ ७

अथचंद्रस्यमध्यबलस्यफलमाह वर्षाधिपइत्यंतंस्पष्टं यदिपापग्रहेणेसराफ्रोगश्चंद्रस्यस्यात्तदाश्लेष्मोत्पत्तिः २० अथनष्टातिहीनबलस्यचं
द्रस्यफलमाह नष्टइति नष्टेसूर्याक्रांतत्वेनास्तंगतेउत्तरार्द्धहीनबलस्यफलं २१ अथभौमस्यबलपूर्णस्यफलमाह भौमइतिस्पष्टम् २२ अथभौम

वर्षाधिपेशशिनिमध्यबलेफलानिमध्यान्यमूनिरिपुतास्कृतमित्रवर्गैः स्थानांतरेगतिरथोकृशताशरीरेश्लेष्मोद्भवश्चयदिपा
पकृतेसराफः २० नष्टेऽब्दपेशशिनिशीतकफादिरोगश्चौर्यादिभीःस्वजनविग्रहमप्युशंति दूरेगतिःकृतकलत्रसुखासयश्चस्या
न्मृत्युतुल्यमतिहीनबलेशशांके २१ अथभौमः भौमेऽब्दपेबलिनिकीर्तिजयारिनाशसेनापतित्वरणनायकताप्रदिष्टा ला
भःकुलोचितधनस्यनमस्यतान्वलोकेषुमित्रसुतवित्तकलत्रसौख्यं २२ मध्येऽब्दपेऽवनिसुतेरुधिरस्रुतिश्चकोपोऽधिकोऽङ्गक
टशस्त्रहतिसंस्तानि स्वामित्वमात्मगणतोबलगौरवंचमध्यंसुखंनिखिलमुक्तफलंविचिंत्यम् २३ हीनेऽब्दपेसृजिभयारिपुत-
स्कराग्निलोकापवादभयमात्मधियाविनाशः कार्यस्यविघ्नमतिरोगभयंविदेशयानंक्षयोऽपनयतोगुरुदृष्ट्यभावे २४

स्यमध्यबलस्यफलमाह मध्यइतिस्पष्टं २३ अथभौमस्यहीनबलस्यफलमाह हीनइति असृजिभौमेवर्षेशेहीनबलेसतिभयमित्यादिविदेश
यानमित्यंतंस्पष्टं गुरुदृष्टिहीनेभौमेसति अपनयतअनीतितःक्षयोनाशः २४ ७ ७ ७ ७ ७

अथोत्तमबलिनोबुधस्यफलमाह सौम्यइति स्फुटार्थं २५ अथमध्यबुधस्यफलमाह अब्दाधिपइति एतत्प्रागुक्तंसर्वंमध्यमंस्यात् शुभग्रहसुथशिलानुरोधतः आत्मजामित्रयोःसुखंभवति अपरथा अशुभग्रहेसरफेनतयोःसम्यक्शुभंनस्यात् २६ अथहीनबलस्यबुधस्यफलमाह

अथबुधः सौम्येऽब्दपेबलवतिप्रतिवादलेख्यसच्छास्त्रसद्व्यवहृतौविजयोऽर्थलाभः ज्ञानंकलागणितवैद्यभवंगुरुत्वंराजाश्रयेणनृपतानृपमंत्रितावा २५ अब्दाधिपेशशिसुतेखलुमध्यवीर्येस्यान्मध्यमंनिखिलमेतदथाध्ययनम् वाणिज्यवर्त्तनमथात्मजमित्रसौख्यंसौम्येत्थशालवशतोपरथानसम्यक् २६ सौम्येऽब्दपेऽधमबलेबलबुद्धिहानिर्द्रव्यक्षयःपरिभवोनिजवाक्यदोषात् निक्षेपतोविपदतीवमृषेवसाक्ष्यंहानिःपरव्यवहृतेःसुतवित्तमित्रैः २७ अथगुरुः जीवेऽब्दपेबलयुतेपरिवारसौख्यंधर्मोगुणग्रहिलताधनकीर्त्तिपुत्राः विश्वास्यताजगतिसन्मतिविक्रमासिद्धिर्भोनिधेर्नृपतिगौरवमप्यरिघ्नं २८ अब्दाधिपेस्फुरगुरौकिलमध्यवीर्येस्यान्मध्यमंफलमिदंनृपसंगमश्च विज्ञानशास्त्रपरताप्यशुभेसराफेदारिद्र्यमर्थविलयश्चकलत्रपीडा २९

सौम्येइतिस्पष्टार्थं २७ अथगुरोरुत्तमबलिनोवर्षेश्वरस्यफलमाह जीवइतिस्पष्टं २८ ७०
मध्यबलिनस्तस्यफलमाह अब्दाधिपइति इदंप्रागुक्तंफलंमध्यमं अशुभग्रहेणसराफेसतिदारिद्र्यमित्यादिश्लोकांतंफलंशेषंस्पष्टम् २९ ७

हीनस्यतस्यफलमाह जीवइतिस्पष्टम् ३० अथशुक्रस्योत्तमबलिनोवर्षेशस्यफलमाह शुक्रइतिस्पष्टम् ३१ मध्यमबलस्यफलमाह अब्दाधि
पइति पापग्रहोयः शत्रुस्तेनदृष्टेयुतेवाशुक्रेविपदोर्थनाशइति अत्रवीक्षितयुतइत्युक्त्याराशिकुंडल्यांदृष्टिर्विलोक्याभावकुंडल्यांसंयुक्तत्वंद्रष्ट-

जीवेऽब्दपेऽधमबलेधनधर्मसौख्यहानिस्त्वयंजंतिसुतमित्रजनाःसभार्याः लोकापवादभयमाकुलतातिकष्टंवृत्तिस्ततोऽकस्म
द्जोरिभुभीःकलिश्च ३० अथशुक्रः शुक्रेऽब्दपेबलिनिनीरुजताविलाससच्छास्त्ररत्नमधुराशनभोगतोषाः क्षेमप्रता
पविजयावनिताविलासोहास्यंनृपाश्रयवशेनधनंसुखंच ३१ अब्दाधिपेभृगुसुतेखलुमध्यवीर्येस्यान्मध्यमंनिखिलमेत
द्यथाल्पवृत्तिः शुभंनदुःखमखिलंस्वनिबद्धहानिःपापारिवीक्षितयुतेविपदोऽर्थनाशः ३२ शुक्रेऽब्दपेधमबलेमनसोतिता
पोलोकापहासविपदोनिजवृत्तिनाशः द्वेषःकलत्रसुतमित्रजनेषुकृच्छ्रादन्नाशनंचविफलंक्रियतानसौख्यम् ३३ अथश.
निः मंदेऽब्दपेबलिनिनूतनभूमिवेश्मक्षेत्रागमर्यवनभूमिपावनीशात् आरामनिर्मितिजलाशयसौख्यमंगपुष्टिःकुलो
चितपदाप्तिगुणाग्रणित्वम् ३४

व्यमितिस्पष्टीकृतं अन्यथाताजिकशास्त्रेप्रथमस्थानेदृष्ट्युक्तेर्वीक्षितइत्यनेनयुतिसिद्धौयुतइत्यस्यवैय
र्थ्यापत्तेः शेषंस्पष्टं ३२ अथहीनबलस्यफलमाह शुक्रइतिस्पष्टं ३३ अथोत्तमबलिनःशनेर्वर्षेशस्यफलमाह मंदइतिस्पष्टं ३४ ७

मध्यबलिनस्तस्य फलमाह अब्दाधिपेइति पापग्रहयोगेनदृष्ट्यावापापंफलंदुष्टंफलंस्यात् योगोभावकुंडल्यांदृष्ट्यमित्याग्रहार्थेयुगुक्तिः शेषंस्पष्ट म॰२
म् ३५ हीनबलिनःशनेर्वर्षेशस्य फलमाह मंदेइति सौम्येत्यशा लघुजिशत्रुग्रहस्यथाशिलेशत्रुग्रहयोगेवाईषत् किंचिद्वर्षेसौख्यमपिभवति शेषंस्पष्टं

अब्दाधिपेरविसुतेखलुमध्यवीर्येस्यान्मध्यमंनिखिलमन्नभुजिस्तुकष्टात् दासोऽपुमाहिषकुलान्यरतस्तुलाभःपापं
फलंभवतिपापयुगीक्षणेन ३५ मंदेबलेनरहितेऽब्दपतौक्रियाणांबंध्यत्वमर्थविलयोविपदोरिभीतिः स्त्रीपुत्रमि
त्रजनवैरकदन्नभुक्तसौम्येत्थशालयुजिसौख्यमपीषदाहुः ३६ वर्षेश्वरोभवतियःसदशाधिपोऽब्देज्ञेयोऽखिलब्द
जनुषोर्बलमस्यनित्यम् वीर्यान्वितेत्रनिखिलंशुभमब्दमाहुर्हीनेत्वनिष्टफलतासमतासमत्वे ३७

३६ वर्षेश्वरइति योग्रहोवर्षेश्वरोभवति सग्रहःसंपूर्णेवर्षेदशाधिपोज्ञेयः तद्वर्षसंपूर्णंतस्यदशेत्यर्थः अस्यवर्षेशस्यवर्षजन्मकालयोःबलंपंच
वर्गीबलंचिंत्यंविचार्यं उत्तममध्यमाधमादिभेदेनवीर्यान्वितेउभयत्रबलिष्ठेसतिवर्षेअनिष्टफलत्वंसमत्वेजन्मवीर्यान्वितेवर्षेमध्यबलेहीनबलेवाज ७१
न्मनिमध्यबलेहीनबलेवावर्षेवीर्यान्वितेजन्मनिमध्यबलेवर्षेहीनबलइत्यादौतारतम्येउत्तमाधमपक्षफलापेक्षयावर्षेमध्यमफलदाता ३७ ६५

ति शुभग्रहकृतेसराफेसतिवर्षेकिंचित्सुखंवर्त्तते अशुभग्रहकृतेसराफेसति अनिष्टमेव अशुभफलमेवभवति ३८ द्रेष्काइति यःवर्षस्वामीग्रहः या
दृशिमित्रशत्रुग्रहसंबंधिनिद्रेष्काणद्वांशेभवति अत्र अस्मिन्मित्रशत्रुग्रहे अत्रवर्षेश्वरइतिकेचित् योग्रहः चकारान्मित्रशत्रुदृशाग्रहः उक्तांशरूपंतेजः

येनेत्थशालोब्दपतेर्ग्रहोऽसौस्वीयस्वभावात्स्वफलंददाति शुभेसराफेशुभमस्तिकिंचिदनिष्टमेवाशुभमूसरीफे ३८ द्रेष्का
दृशियःखेटआधत्तेऽत्रचयोग्रहः जन्मन्यब्देचतादृक्चेत्तदात्मफलदस्त्वसौ ३९ योजन्मनिफलंदातुंविभुर्मूसरिफोस्यचेत्
अब्दलग्नाब्दपभवस्तस्मिन्नब्देनतत्फलम् ४० व्यत्यासेफलमादेश्यमित्थशालविशेषतः नोभयंचेत्तदाप्यस्तिजन्माश्रय
मितिस्फुटम् ४१

आधत्तेधारयति मुथशिलकारीभवति जन्मकालेवर्षप्रवेशकालेपितादृक् उक्तप्रकारसदृशः असौवर्षग्रहस्तदा तदानी-
मात्मफलदः शुभाशुभफलदातास्यात् ३९ यइति ४० व्यत्यासेइति जन्मनियोग्रहः स्वभावजंदातुंकर्तुंविभुःसमर्थः स्वभावंपश्यन्नाधिष्ठि-
तोवा अस्यग्रहस्ययदिअब्दलग्नाब्दभवः वर्षलग्नस्वामीवर्षस्वामिनोरुत्पन्नः मूशरिफः ईसराफयोगः स्यात्तर्हितस्मिन्वर्षे तत्फलंजन्मका
लीनभावोत्पन्नफलंनतत्फलनाशोभवतीत्यर्थः व्यत्यासेईसराफाभावेफलंजन्मकालिकंभावजंफलं आदेश्यंकथनीयंइत्थशाले मुथशिलेसतिवि

शेषतः अत्यंतंतत्फलंस्यात् उभयर्मीसराफमुथशिलोनस्यातांयदितदापिजन्माश्रयंजन्मकालीनभावजंफलमस्तिभवति इतिस्फुटंबाधकाभावात्त
त्फलंकेननिवारणीयमित्यर्थः यद्यपिव्यत्यासेफलमादेश्यमित्यनेनपौनरुक्त्यं तथापितस्यस्पष्टार्थमिदमुक्तं अन्यथोक्तन्निष्फेकतमवैयर्थ्यापत्तेः
वस्तुतस्तुग्रंथकृतोऽत्रप्रमादः ४१ प्रथमश्लोकस्फुटार्थबोधायोदाहरति पुत्राधिपइति जन्मनिजन्मकालेपुत्राधिपः पंचमभावस्वामीपुत्रभाव
पंचमभावंपश्यन्नसौपुत्रस्वामीग्रहः पुत्रफलंदातुंसमर्थः शक्तःसःफलदाताग्रहवर्षेयत्रकुत्राप्यवस्थितोवर्षेशेनसराफी अतःइहास्मिन्वर्षेपुत्र

उदाहरणम् पुत्राधिपोजन्मनिपुत्रभावंपश्यन्स्फलंदातुमसौसमर्थः वर्षेशपुत्राधिपमूसरीफेपुत्रस्यनाशोभवतीतिवर्षे ४२
अब्देश्वरोगुरुर्मित्रहद्देमित्रदृशाशशी महोत्रादादमूद्दक्सवर्षेऽब्दस्तेनशोभनः ४३

स्यनाशोभवति एवमन्यभावेपिवर्षलग्नेशेसराफेनाप्युदाहार्यं ४२ हद्देयाद्दशीत्यादिसोदाहरणंस्पष्टयति अब्देश्वरइति वर्षेश्वरोबृहस्पतिःज-
न्मनिस्वमित्रस्यहद्दांशेतस्मिन् मित्रदृष्ट्याचंद्रःमहःउक्ततेजःअधात् धारयति मुथशिलकारीत्यर्थः वर्षेअमूद्दक् अमुंगुरुंपश्यति असौअमूद्दक्
अयमर्थः स्वमित्रादिहद्दास्थिते गुरौयदिचंद्रोमुथशिलद्वारामहः धारयति सवर्षेश्वरस्तेनकारणेनअब्दःवर्षकालःशुभःकेचित्तु अब्देश्वरइ
तितुयोगांतरं अमूद्दसइत्यस्यार्थस्तु अमुंचंद्रं पश्यतीतितन्नउदाहरणप्रकरणपठितत्वेनयोगांतरासंभवात् मूलवाक्याभावाच्च ४३ ५

उपसंहरति एवमिति अनयोक्तरीत्या अन्यत् शुभाशुभफलं बलाबलविवेचनेन योगत्रयविमर्शतः मुथशिलकंबूलेसराफेति योगत्रयाणां विचारेण बुधैर्ज्ञे
यं ४४ इतिदिवाकरविरचितायां वर्षफलाध्यायः अथमुथहाफलार्थं मुथहानयनमाह स्वजन्मलग्नादिति संज्ञातंत्रव्याख्यायांस्पष्टम् ४५ अस्या
उपपत्याग्रहवक्रतिरस्तीत्याह प्रत्यहमिति प्रतिसौरदिनं सामुथा अनुपाततः षष्ट्यधिकशतत्रयसौरांशैरेकराशिकलास्तदैकसौरदिनेनकाइत्यनुपाता-

एवमुन्नेयमन्यच्च शुभाशुभफलं बुधैः बलाबलविवेकेन योगत्रयविमर्शतः ४४ इत्यब्दफलाध्यायः अथमुथहानिरूपणं
स्वजन्मलग्नात्प्रतिवर्षमेकैकराशिभोगा मुथहाक्रमेण स्वजन्मलग्नं रवितप्तयातं शरघ्नं तत्सामसुरवेन्थिहास्यात् ४५ प्रत्य
हं शरलिप्ताभिर्वर्द्धते सानुपाततः सार्द्धमंशद्वयं मासे इत्याहुः केपि सूरयः ४६ स्वामिसौम्येक्षणात्सौख्यं सुतद्रव्याभयं रु
जः भावालोकनसंयोगात्फलमस्या निरूप्यते ४७ वर्षलग्नात्सुखास्तांत्यारिपुरंध्रेष्वशोभना पुण्यकर्मायगास्वाम्यं दत्ते
न्यग्रोधमाद्भुतम् ४८

संचकलाभिर्वर्द्धते अनयारीत्या सौरमासे सार्द्धांशशतद्वयं वर्द्धते वद्दत्येवं केपि पंडिताः वदंति स्वमते पूर्वग्रंथम
ध्ये मुंथाचलनानुक्तेर्वर्षांते एवाग्रिमराशावुड्डीयगच्छतीति यावद्वचनं हि वाचनिकमिति न्यायात्तत्समंगीकृतम् ४६ स्वामिसौम्येति स्वामिसु-
भग्रहदर्शनात्सुखं सुतद्रव्यारुजः भयं अस्यामुथहायाः फलं भावालोकनसंयोगान्निरूप्यते ४७ वर्षलग्नादिति स्पष्टम् ४८ ७

शत्रुक्षयमित्यादिमुथाभावफलश्लोकाः द्वादशस्पष्टाः

शत्रुक्षयं मानसुताश्वलाभं प्रतापवृद्धिर्नृपतेः प्रसादं शरीरपुष्टिं विविधोद्यमांश्च ददाति वित्तं मुथहा तनुस्था ४९ उत्सा
हतीर्थागमनं यशश्च स्वबंधुसन्माननृपाश्रयाश्च मिष्टान्नभोगो बलपुष्टिसौख्यं स्याद्द्रव्यभावे मुथहा यदाब्दे ५० परा
क्रमाप्तिर्यशःसुखानि सौदर्यसौख्यं द्विजदेवपूजा सर्वोपकारस्तनुपुष्टिकीर्तिर्नृपाश्रयश्चेन्मुथहा तृतीया ५१ श
रीरपीडारिपुभीःस्ववर्ग्यैर्वैरं मनस्तापनिरुद्यमत्वे स्यान्मुथहायां सुखभावगायां जनापवादामयवृद्धिदुःखम् ५२
यदीथिहा पंचमगाब्दवेशे सद्बुद्धिसौख्यात्मजवित्तलाभः प्रतापवृद्धिर्विविधाविलासा देवद्विजार्चा नृपतेः प्रसादः ५३
कृशत्वमंगेषु रिपूदयश्च भयं रुजस्तस्करतो नृपाद्वा कार्यार्थनाशो मुथहारिगा चेद्दुर्बुद्धिवृद्धिः स्वकृतानुतापः ५४
कलत्रबंधुव्यसनारिभीतिरुत्साहभंगो धनधर्मनाशः द्यूनोपगा चेन्मुथहा तनोः स्याद्रुजा मनो मोहविरुद्धचेष्टा ५५
भयं रिपोस्तस्करतो विनाशो धर्मार्थयोर्दुर्व्यसनामयश्च मृत्युस्थिता चेन्मुथहा नराणां बलक्षयः स्याद्गमनं सुदूरे ५६

४९ ५० ५१ ५२ ५३ ५४ ५५ ५६

५७ ५८ ५९ ६० क्रूरैरिति क्षुतदृशाअसुभदृश्यापापग्रहैर्दृष्टोयस्तन्वादिर्भावः अत्र अस्मिन्भावेयदिमुथहाभवति तदातद्भावगंमुथहाधि
ष्ठितभावस्थितंशुभफलंनश्येत् तद्भावसंबंध्यशुभफलंचवर्ततेे ६१ अस्याःफलमाह शुभमिति सावीर्ययुक्तामुंथाभावजंस्वाधिष्ठितभावसंबं

स्वामित्वमर्थोपगमोनृपेभ्योधर्मोत्सवःपुत्रकलत्रसौख्यं देवद्विजार्चापरमंयशश्चभाग्योदयोभाग्यगतेऽत्थिहायाम् ५७
नृपप्रसादस्वजनोपकारसत्कर्मसिद्धिंद्विजदेवभक्तिम् यशोऽभिवृद्धिंविविधार्थलाभंदत्तेंबरस्थामुथहापदाप्तिम् ५८
यदीत्थिहालाभगताविलासस्सौभाग्यनैरुज्यमनःप्रसादाः भवंतिराज्याश्रयतोधनानिसन्मित्रपुत्राभिमतासयश्च ५९
व्ययोऽधिकोदुष्टजनैश्चसंगोरुजातनौविक्रमतोऽर्थसिद्धिः धर्मार्थहानिर्मुथहाव्ययस्थायदातदास्याज्जनतापिवैरं
६० क्रूरैर्दृष्टःक्षुतदृशायोभावोमुथहात्रचेत् शुभंतद्भावजंनश्येदशुभंचापिवर्द्धते ६१ इतिमुथाभावफलं
शुभस्वामियुक्तेक्षितावीर्य्ययुक्तेत्थिहास्वामिसौम्येत्थशालंप्रपन्ना शुभंभावजंपोषयेन्नाशुभंसाऽन्यथात्वन्य
थाभावऊह्योविमृश्य ६२

धिशुभफलंपोषयेत् वर्द्धयेत् अशुभफलंतद्भावसंबंधिनवर्द्धयेत् अन्यथात्वेशुभस्वामियुक्तानभवति
स्वामिसौम्येत्थशालंप्रपन्नाचनभवति पापदृष्टापापमुथशिलाचभवति तस्यामित्यर्थः अन्यथाभावःस्वभावसंबंध्यशुभफलंवर्द्धयेत् शुभ

फलंतत्संबंधिनवर्द्धयेदितिविपरीतभावइत्यर्थः शुभाशुभदृष्टाशुभाशुभमुथशिलाच्चतदातदाविमृश्यशुभाशुभग्रहबलवशाद्विचार्यशुभमशुभंवा प्र०२
ज्ञेयमित्यर्थः ६२ जनुर्लग्नतइति जन्मलग्नात्ससमद्वादशषष्ठाष्टमचतुर्थस्थानस्थितामुंथावर्षेसामुंथाचेत् पापग्रहैर्हतायुक्तातदावर्षेयस्मिन्भा
वेमुंथासभावः विनश्येत् एवमुक्तरूपत्वेशुभग्रहस्वामिदृष्टौसत्यांतस्यभावस्यनाशोनभवतिशुभंचभवति ६३ यदेति यदाउभयत्रजन्मनि-

जनुर्लग्नतोस्तांत्यषण्मृत्युबंधुस्थिताब्देहताक्रूरखेटैस्तुसाचेत् विनश्येत्सयत्रास्थिताभावएवंशुभस्वामिदृष्टौननाशः शुभंच ६३ यतोभयत्रापिहताभावोनश्येत्ससर्वथा उभयत्रशुभत्वेतुभावोऽसौवर्द्धतेतराम् ६४ वर्षेप्यनिष्टगेहस्थायद्यावेजनुषिस्थिता क्रूरोपघातात्तंभावंनाशयेच्छुभयुक्शुभा ६५

वर्षेच अनिष्टस्थानस्थाहतापापग्रहयुक्तातदास
मुंथायुक्तोभावःसर्वथाअवश्यंनश्येत् उभयत्रजन्मनिवर्षेचशुभत्वेशुभग्रहयुक्तत्वे असौमुंथायुक्तोभावःवर्द्धतेतरांसुतरामतिशयेनवर्द्धते ६४वर्षे
इतिवर्षेलग्नकुंडल्यांअनिष्टस्थानस्थाचतुर्थषष्ठसप्तमाष्टमद्वादशास्थिता अपिशब्दाज्जन्मलग्नादिषुस्थानेषुस्थितातदाजनुषिजन्मकुंडल्यांयस्मि- ७४
न्भावेस्थिताक्रूरोपघातात् वर्षेपापग्रहसंयुक्तत्वात् तंजन्मस्थितमुथहायुक्तभावंनाशयेत् वर्षेशुभग्रहयुक्ताचेच्छुभफलदा ६५ ७९

उदाहरति जनुर्लग्नतइति जन्मलग्नाच्चतुर्थस्थानस्थितावर्षप्रवेशेकालेशुभग्रहयुक्तातदापितुर्द्रव्यस्यउपलक्षणाच्चतुर्थभावचिंतासंबंधिफलस्येत्य
र्थः लाभंकरोति पापग्रहयुक्ताचेन्नृपाद्भयंकरोति अतिकष्टफलदाभवति इत्थं अनयोक्तरीत्याविमर्शोविचारः अष्टमादौचतुर्थस्थानव्यतिरिक्तानि
ष्टस्थानेपिविधेयः तदुक्तभावफलस्यलाभोनाशोवावक्तव्यः ६६ यस्मिन्निति वर्षलग्नकुंडल्यां असौमुंथा यस्मिन्भावे अधिष्ठितासती स्वामि-
शुभग्रहाभ्यांदृष्टा एषवर्षसंबंधी अयंभावोजन्मनि जन्मलग्नकुंडल्यांयोभावोभवति मुंथाधिष्ठितवर्षभावस्ययोराशिर्जन्मभावकुंडल्यांय-

जनुर्लग्नतस्तुर्यगासौम्ययुक्ताब्दवेशेपैतृकस्यलाभंविधत्ते नृपाद्भीतिदापापयुक्तातिकष्टाष्टमादावपीत्थंविमर्शोविधेयः ६६
यस्मिन्भावेस्वामिसौम्येक्षिताचेद्भावोजन्मन्येषयस्तस्यवृद्धिः एवंपापैर्नाशउक्तस्तुतस्येत्यूह्यंवीर्याद्दृष्टिपःसौख्यमेव ६७ य
दीत्थिहासूर्यगृहेयुतावासूर्येणराज्यंनृपसंगमंच दत्तेगुणानांपरमाभवाप्तिस्थानांतरस्थेतिफलंदशापि ६८

स्मिन्भावेभवतीत्यर्थः
तस्यतद्भावसंबंधिचिंतितपदार्थस्यवृद्धिः पापग्रहैः एवंदृष्टातस्यभावस्यजन्मसंबंधिनोनाशःकथितइत्येवंज्ञेयं अस्यापवादमाह वीर्यादिति वर्षस्वा-
मिवीर्यात् बलवशात्सौख्यमेवकरोति नमुंथाकृतानिष्टफलंवर्षेशेबलिष्ठेसतिमुंथाजनितानिष्टफलनिवृत्तिर्भवतीत्यर्थः ६७ अथमुथहाग्रहयोगवीक्ष
णग्रहराशिस्थितफलंवक्तुकामःप्रथमंसूर्यस्याह यदीति मुथहासूर्यगृहेसिंहराशौ अथवा सूर्येणयुक्तातदाराज्यादिदत्तेगुणानांपरभागउत्कृष्टांशस्था

नांतरप्राप्तिंचदत्तेदृशः सूर्यदृष्टेरपिइदंफलमुक्तम् ६८ चंद्रस्याह चंद्रेणेति ददातीत्यंतंस्पष्टंपापग्रहदर्शनादतिदुःखंभवति ६९ भौमस्याह कुजेनेति रुधिरप्रकोपमित्यंतंस्पष्टं सौरीक्षिताशनिनादृष्टाशनिराशौकुजयुक्तादृष्टायुताभवति तदापूर्वोक्तफलंविशेषादधिकत्वेनभवति ७० बुधशुक्रयोरा

चंद्रेणयुक्तेंदुगृहेथदृष्टेंदुनापिवाधर्मयशोभिवृद्धिम् नैरुज्यसंतोषमतिप्रवृत्तिंददातिपापेक्षणतोऽतिदुःखम् ६९
कुजेनयुक्ताकुजभेकुजेनदृष्टाचपित्तोष्णरुजंकरोति शस्त्राभिघातंरुधिरप्रकोपंसौरीक्षितासौरिगृहविशेषात् ७०
बुधेनशुक्रेणयुतेक्षितावातद्गृहेपिवास्त्रीमतिलाभसौख्यम् धर्मंयशश्चाप्यतुलंविधत्तेकष्टंचपापेक्षणयोगतःस्यात् ७१
युतेक्षितावागुरुणागुरोर्भेयदीथिहापुत्रकलत्रसौख्यं ददातिहेमांबररत्नभोगंशुभेत्यशालादिहराज्यलाभः ७२
शनेर्गृहेतेनयुतेक्षितावायदीथिहावातरुजंविधत्ते मानक्षयंवह्निभयंधनस्यहानिंचजीवेक्षणतःशुभाप्तिं ७३

ह बुधेनेति विधत्तेइत्यंतंस्पष्टंपापग्रहदर्शनात्तद्योगाद्वाकष्टफलंस्यात् ७१ युतेति भोगमित्यंतंस्पष्टं इहपूर्वोक्तेगुरुराशौगुरुयुक्तादृष्टावामुथहेत्यर्थः शुभग्रहमुथशिलयोगाद्राज्यप्राप्तिः ७२ शनेराह शनेरिति चांतंस्पष्टं गुरुदृष्ट्याशुभफलप्राप्तिः ७३ ७५ ७५ ७५ ७५

अथराहुमुखगतमुथहाफलमाह तमोमुखइति स्पष्टंपदंस्थानम् ७४ अथराहोर्मुखपृष्ठपुच्छानांलक्षणमाह भोग्याइति यस्मिन्राशौराहुरस्तित स्यवक्रगत्यायेभोग्यालवाः भोग्यभोगास्तेमुखसंज्ञकाः येगतालवास्तेनभुक्तालवास्तेपृष्ठसंज्ञकाज्ञेयाः तद्यथा राहुरिदानींकन्यायांदशभिरंशै-र्वक्रोऽस्तितत्रादिमादशअंशामुखसंज्ञकाः भोगस्यकरिष्यमाणत्वात् अन्येभुक्ताविंशत्यंशाः पृष्ठसंज्ञकास्ततोराह्वाक्रांतराशेः सकाशात्सप्तमं-

तमोमुखेचेन्मुथहाधनाप्तिंयशःसुखंधर्मसमुन्नतिंच सितेज्ययोगेक्षणतःपदाप्तिंस्फुवर्णरत्नांबरलब्धयश्च ७४ भोग्याराहो
र्लवास्तस्यमुखपृष्ठंगतालवाः ततःसप्तमभंपुच्छंविमृश्येतिफलंवदेत् ७५ तत्पृष्ठभागेनृपभीःप्रदास्यात्तत्पुच्छभागाद्रि-
पुभीतिकष्टम् पापेक्षणादर्थसुखस्यहानिश्चेज्जन्मनीत्थंगृहवित्तनाशः ७६ येजन्मकालेबलिनोब्दकालेचेद्दुर्बलास्तैर
शुभंसमांते विपर्ययेपूर्वमनिष्टमुक्तंतुल्यंफलंस्यादुभयत्रसाम्ये ७७

भंराशिंपुच्छंयथाकन्यायाः सप्तमोराशिर्मीनाख्यः केत्वाक्रांतराशिःपुच्छसंज्ञकइतिविमृश्यविचार्यफलंवदेत् ७५ अथपृष्ठपुच्छगतमुथहायाःफल माह तत्पृष्ठभागइतिस्पष्टार्थंपद्यम् ७६ अथजन्मकालीनग्रहवशाच्छुभाशुभफलमाह येजन्मेति येग्रहाजन्मकालेबलिनस्तेग्रहा अब्दकालेवर्षकाले चेद्दुर्बलानिर्बलास्तदातैर्ग्रहैः समांतेवर्षांतेवर्षस्योत्तरार्द्धेअशुभफलंवाच्यं अर्थाद्वर्षपूर्वार्द्धेतद्ग्रहफलंशुभंविपर्ययेजन्मकालेचेद्ग्रहादुर्बलाःस्युः वर्ष-

कालेसबलास्तदापूर्ववर्षपूर्वार्द्धेफलमनिष्टमुक्तं अर्थाद्वर्षोत्तरार्द्धेशुभंफलंवाच्यं उभयत्रजन्मकालवर्षकालयोः साम्येतुल्यंफलंस्यात् अयमर्थः
तेग्रहाःजन्मकालवर्षकालयोश्चेत्सबलास्तदासंपूर्णवर्षपर्यंतंशुभफलंस्यात् उभयत्रापियदानिर्बलास्तदासंपूर्णवर्षपर्यंतमशुभंफलंस्यात् ७७
अथाशुभंमुथहास्वामिफलमाह षष्ठइति चेन्मुथहेशः षष्ठेऽष्टमेऽन्त्येद्वादशेभुविचतुर्थस्थानेएवंनिष्टस्थानेषुभवति अथवा अस्तंगतोवक्री
वातथा अशुभैः पापग्रहैःदृष्टोयुक्तोवास्यात् तथाक्रूरात् क्रूरग्रहस्थानाच्चतुर्थेअस्तेसप्तमेवागतःस्यात् तदाभव्यःशुभोनस्यात् किंच स

षष्ठेऽष्टमेऽन्त्येभुविर्वीर्थिक्लेशोऽस्तगोऽथवक्रोऽशुभदृष्टयुक्तः क्रूराच्चतुर्थास्तगतश्चभव्योनस्याद्रुजंयच्छतिवित्तनाशं ७८
यद्यष्टमेशेनयुतोऽथदृष्टः सुतारव्यदृष्ट्यानशुभस्तदापि योगद्वयेस्यान्निधनंयदैकयोगस्तदामृत्युसमत्वमाहुः ७९

मुथहेशोरुजंरोगंवित्तनाशंचयच्छतिददाति ७८ अथान्यदशुभंमुथहास्वामिफलमाह यदीति यदिअष्टमेशेनवर्षलग्नादष्टमस्थानाधी
श्वरेणाशुभग्रहेणपापग्रहेणमुथहास्वामीयुक्तःस्यात् अथवासुतारव्यदृष्ट्याचतुर्थसप्तमैकदशमदृष्ट्यादृष्टश्चेत्तदाशुभः अनिष्टफलदएव
अस्मिन्योगद्वयेनिधनंमरणमेवस्यात् द्वयोर्मध्येयदैकोयोगस्तदामृत्युसमत्वंमरणतुल्यंस्यादित्याहुः ७९

अथमुथहायास्तत्स्वामिनश्चशुभाशुभफलमाह मुथहेति जन्मनिजन्मकुंडल्यांवर्षाविगतमुंथातस्याः स्वामीवाविकल्पेनशुभग्रहैः ईक्षितयुक्दृष्टयुक्त इति यथायोग्यंवर्षारंभेवर्षपूर्वार्द्धेशुभंशुभफलंदत्तेददाति प्रत्येकं अथजन्मकुंडल्यामुक्तासंभवनांतरंचेद्यदि अब्देवर्षकुंडल्यांवर्षाविगतमुंथातस्याः स्वामीवाशुभग्रहैर्दृष्टत्वाद्दृष्टत्वयुक्तः प्रत्येकंतर्हि अंतेवर्षोत्तरार्द्धेशुभफलंददाति शुभंदत्ते अन्यथापापग्रहैर्दृष्टयुक्तः प्रत्येकंजन्मवर्षक्रमेणवर्षस्यपूर्वार्द्धपरार्द्धयोरशुभफलंददाति अन्यथेत्यत्राकारप्रश्लेषः नसदितियुक्तःपाठः उभयत्रसंभवेवर्षंशुभमशुभंवार्थसिद्धंनैकत्रार्द्धे उभयत्रासंभवेमध्य-

मुथहातत्पतिर्वापिजन्मनीक्षितयुक्शुभैः वर्षारंभेशुभंधत्तेऽब्देचेदंतेन्यथाऽशुभम् ८० इतिमुथहानिरूपणम्
अथवर्षारिष्टविचारः लग्नेशेऽष्टमगेऽष्टेशेतनुस्थेवाकुजेक्षिते ज्ञजीवयोरस्तगयोःशस्त्राघातोविपन्मृतिः ८१

मंवर्षं अत्रदृष्टितारतम्यग्रहतारतम्यशुभाशुभग्रहदृष्टितारतम्यादिभिर्वर्षार्द्धयोर्वर्षस्यवातरतमादिभेदाः बहवः स्वबुध्यासुधीभिरवगंतव्याः
८० इतिवर्षतंत्रटीकायांमुथहाध्यायः अत्रसत्यारिष्टयोगेवक्ष्यमाणफलंवृथैवेत्याहमणित्थः वृथाफलंहायनजंहियस्मान्नजीवनंहायनरिष्टयोगात् रिष्टानितस्मात्प्रथमंप्रवक्ष्येपूर्वैर्विधिज्ञैः कथितानियानीतिप्रथमतोरिष्टाध्यायोव्याख्यायते तत्रादौलग्नेशाद्यरिष्टमाह लग्नेशइति लग्नेशेवर्षलग्नस्वामिनि अष्टमगे अष्टमस्थानगेकुजेनभौमेनेक्षितेदृष्टेसति अथवाअष्टेशे अष्टमस्थानाधीशेतनुस्थेलग्नस्थे भौमेनदृष्टेसतिअस्मि

न्योगद्वयेशस्त्रघातः विपत्तूज्वरादिदुःखंवामृतिर्वास्यात् अथवाज्ञशुक्रयोर्बुधशुक्रयोरस्तगयोः सूर्यसान्निध्यवशादस्तंगतयोः सतोः शस्त्रघा तोविपन्मृतिश्चेति ८१ अथान्यदाह अब्देति अब्दलग्नेशरंध्रेशौवर्षलग्नेशाष्टमस्थानाधीशौव्ययाष्टहिबुकोपगौद्वादशाष्टमचतुर्थस्थानानांमध्ये कस्मिंश्चित्स्थानेस्थितौ तत्रापिमुथहासंयुतौस्यातांतदातद्धातुकोपतः तयोर्ग्रहयोर्यौधातूवातपित्तादीतयोः प्रकोपतस्तदुत्पन्नविकारान्मृत्युप्रदौस्यातांत्रिभिर्मिलित्वाएकएवयोगः नपृथक् यदाएकतमस्ययोगस्तदाक्लेशमात्रम् ८२ अथान्यदाह जन्मेति जन्मलग्नाधिपोजन्मका-

अब्दलग्नेशरंध्रेशौव्ययाष्टहिबुकोपगौ मुथहासंयुतौमृत्युप्रदौतद्धातुकोपतः ८२ जन्मलग्नाधिपोवीर्योमृतीशोब्देऽ

स्तगोयदा सूर्यदृष्टोमृतिंधत्तेकुष्ठंकंडूंतथापदः ८३

लीनलग्नस्यस्वामीअब्देवर्षकाले अवीर्यःनविद्यतेपंचवर्गीबलंयस्येति पंचवर्गीबलरहितःसन् वर्षलग्नादष्टमस्थानस्थराशेःस्वामीयदायदि अस्तगोवर्षलग्नात्सप्तमस्थानेवर्तमानः इतिकेचिदाहुः अन्येएवंवदंति अस्तगः सूर्यसान्निध्यादस्तगतःसन् एवंमतद्वयेसूर्येणदृष्टस्तर्हिसग्रहोमृत्युंददाति कुष्ठंकंडूं आपदः तथासमुच्चयेददाति जन्मलग्नाधिपोवीर्यो-मृतीशोऽब्देऽस्तगोयदासूर्यदृष्टोमृतिंदत्तेइत्यत्र अस्तगोपदेति पाठस्तुप्रामादिकएव यतःग्रहस्यास्तंगतस्यसूर्यसहचरितत्वाद्दृष्टेश्चसंभवः सूर्यदृष्टइत्यस्यवैयर्थ्यापत्तेःतथाचसूर्यादितरहितीयद्वादशराशिगतस्यअस्तत्वसंभवाद्दृष्टेस्तुनसंभवः यद्वाअस्तगइत्यत्रसप्तमगतइत्यर्थेमूलवचना-

भावान्नैवार्थोयंमंतव्यः वस्तुतस्तु अस्तगइत्यत्रलग्नगइतिपाठः मृतीशोवर्षलग्नादष्टमस्थानाधीशोलग्नगः सूर्येणदृष्टस्तदामृत्युं तथान्योक्तंमणित्थेन चेज्जन्मनाथोविबलोमृतीशोलग्नंगतोभास्करदृष्टमूर्तिः शस्त्राभियातंबहुधाचकष्टं कुष्ठंशरीरेमरणेनतुल्यमिति ८३ अथान्यदाह अस्तगाविति मुथहालग्ननाथौमुथहास्वामीवर्षलग्नस्वामीएतौउभौअस्तगौसूर्यसान्निध्यवशादस्तगामिनौअस्तंगतौमंदेक्षितौ यदामंदेनशनिनाईक्षितौदृष्टौयदा स्यातांतदासर्वस्यस्त्रीपुत्रद्रव्यादेर्नाशः मृतिःस्वस्यमरणंकष्टंपीडाआधिर्मानसीव्यथाव्याधिःशरीररोगः भयंभीतिः एतेपदार्थाःस्युः ८४ अथान्यदा

अस्तगौमुथहालग्ननाथौमंदेक्षितौयदा सर्वनाशोमृतिःकष्टमाधिव्याधिभयंरुजः ८४ क्रूरंमूसरिफोऽब्देशोजन्मेशः क्रू
रितःशुभैः कंबूलेपिविपन्मृत्युरित्यमन्याधिकारितः ८५

क्रूरेति अब्देशोवर्षस्वामी क्रूरमूसरिफःपापग्रहेणकृतइसराफोयस्यासौभवति जन्मेशोजन्मलग्नस्वामीक्रूरितः अस्तंगतत्वादिनाक्रूरतांप्राप्तोभवति तत्रवर्षेतदन्यतरस्यशुभग्रहैः कृत्वाकंबूलयोगेशुभग्रहेणमुथशिलीचंद्रस्ताभ्यांसहमुथशिलीचतदन्यतरोभवतीत्यर्थः अपिशब्दाच्छुभकंबूलयोगेअरिष्टाभावाभासविपन्मृत्युः नानाविधदुःखानुभवेनमरणंभवति किंपुनः शुभकंबूलाभावे इत्थमुक्तरीत्या अन्याधिकारितः वर्षेशस्थानेमुथहेशाधिकमधिकारिणंगृहीत्वाजन्मेशः क्रूरितइत्यादिकेसिद्धे विपन्मृत्युःस्यादित्यर्थः अत्रकेनचिच्छुभैः कंबूलेइत्यस्यवर्षस्वामीजन्मलग्नस्वाम्योर्मुथशिलयोगेतयोश्चंद्रवत्केनचिच्छुभग्रहेणमुथशिलयोग

अथान्यदाह व्ययेति एकर्क्षगा एकराशिगाः जन्मेशाब्दपमुंथहाः जन्मलग्नस्वामी वर्षस्वामी मुंथहा एते व्ययांबुनिधनारिस्था द्वादशचतुर्थाष्टमषष्ठस्थानेस्थिताः संतस्तदा असति प्रतिबंधके मृत्युः स्यात् यद्येते पापग्रहैः क्षुतदृष्टाश्चतुर्थदशमैकसप्तमस्थानस्थदृष्टा दृष्टास्तदा सत्यपि प्रतिबंधके मृत्युः स्यात् ध्रुवं निश्चयेन मृत्युः स्यात् केचिदेवं व्याकुर्वंति अब्दप इत्यत्र वर्षलग्नस्वामी मुथहा इत्यत्र मुथहास्वामीति इदमपि संभवति स्वामिप्रकरणपाठात् १३ अथान्यदाह चंद्रइति व्यये द्वादशस्थाने शनियुतश्चंद्रो भवेत् शुभः षष्ठस्थानस्थितो भवेत् तदार्थस्य द्रव्यस्य नाशकृत्स्यात् अशुभेसराफा

व्ययांबुनिधनारिस्था जन्मेशाब्दपमुंथहाः । एकर्क्षगास्तदा मृत्युः पापक्षुतदृशा ध्रुवम् १२ चंद्रो व्यये शनियुतः शुभः षष्ठोऽर्थनाशकृत् । चित्तवैकल्यमशुभेसराफान्न शुभेक्षणात् १४ चंद्रोऽर्कमंडलगतो रिपुरिप्फाष्टबंधुगः । त्रिदोषतस्तस्य रुजा विविधा ज्यदशाशुभम् १५

त् यदा अशुभेन पापग्रहेण साकं योगकारकग्रहाणां यथासंभवमीसराफयोगश्चेत्तर्हि चित्तवैकल्यं बुद्धिविपर्यासः स्यात् न शुभेक्षणात् तत्र शुभग्रहदृष्टिश्चेत्तर्हि अर्थनाशश्चित्तवैकल्यं न स्यात् केचित्तु पापग्रहकृतः शनिशुक्राभ्यामेवसराफयोगो नहि चंद्रेण साकं चंद्रस्य शीघ्रगतित्वात्तादिति तन्न अशुभग्रहस्येसराफयोगकर्तृत्वोक्तेरभावात् १४ अथान्यदाह चंद्रइति अर्कमंडलगतोऽस्तंगतश्चंद्रः रिपुरिप्फाष्टबंधुगः षष्ठद्वादशाष्टमचतुर्थस्थानान्यतरस्थानस्थश्चेद्भवति तदा त्रिदोषतः वातपित्तकफेभ्यः तस्य रुजा विविधा नानाप्रकारको रोगः

स्यात् यदिचंद्रोपरिइज्यदशागुरोर्दृष्टिश्चेत्तदासुखंस्यात् रिपुरिष्फाष्टबंधुगइत्यत्ररिष्फाष्टमस्थितइतियुक्तः पाठःउक्तंचमणित्थेन रात्रीश्वरेभास्करमं
डलस्थेषष्ठेव्ययेवामृतिभावसंस्थे त्रिदोषतासौबहुभिःप्रकारैः करोतिकष्टंविविधंदशायामिति १५ अथान्यदाह हद्देति हद्दाहायनलग्नेशौवर्षेसम
यलग्नेहद्दास्वामिवर्षलग्नस्वामिनौसप्तमाष्टमांत्यस्थानस्थितौसत्यांखलान्वितौचेत्पापग्रहैर्युक्तौभवतस्तदातौस्वामिनौस्वदशायामंतर्दशायांच-
निधनदौमरणप्रदौभवतः यदाशुभग्रहैर्मित्रदृष्ट्याहष्टौतदासुखंभवेत् १६ अथान्यदाह अब्दलग्नादिति वर्षलग्नादज्ञ्वनृजूमार्गिवक्रिणौद्वाद

हद्दाहायनलग्नेशौसप्ताष्टांत्येखलान्वितौ स्वदशायांनिधनदौशुभदृष्ट्याशुभंभवेत् १६ अब्दलग्नाद्ज्ञ्वनृजूव्ययार्थस्थौ
रुजातदा एवंवर्षाब्दलग्नेशजन्मेशैरपिबंधनम् १७ नीचेत्रिराशिपेपापदृष्टेकार्यंविनश्यति इथिहशेऽब्दपेवारिभेऽस्त
यातेरुजाविपत् १८

शद्वितीयस्थानस्थितौस्यातां तद्यथा द्वादशेमार्गीपापग्रहः द्वितीयेवक्रीपापग्रहइत्यर्थः तदारुजारोगोत्पत्तिःस्यात् ए
वममुनाप्रकारेणवर्षाब्दलग्नेशजन्मेशैर्वर्षस्वामिनोवावर्षलग्नस्वामिनोवाजन्मलग्नस्वामिनोश्चेत्पापग्रहकृतकर्तरीयोगस्तदाबंधनंकारागृहप्राप्तिःस्यात्
१७ अथान्यदाह नीचइति त्रिराशिपेवर्षलग्नेयत्त्रैराशिकस्वामीसयदिनीचराशिस्थितःसन्पापग्रहैर्दृष्टश्चेत्तदाचिंतितंकार्यंविनश्यतिनाशंप्राप्नोति अय
मेकोयोगः अथान्यः इथिहशेमुंथहास्वामिनि अब्दपेवर्षस्वामिनिवा अरिभेशत्रुराशौअस्तंयातेसूर्यसान्निध्यादस्तंगतेसतिरुजारोगाधिक्यंनविप-

स्यात् १८ अथचंद्रारिष्टंसापवादंचाह चंद्रइति रिष्फषडष्टभूद्युनगतोद्वादशषष्ठाष्टमलग्नएतत्स्थानगतश्चंद्रः अशुभैःपापग्रहैर्दृष्टःशुभग्रहैर्नोदृष्टस्तदासः अरिष्टमथवामृत्युंविदधातिकरोति एकद्वाभ्यांदृष्टोरिष्टंकरोतिसर्वपापग्रहैर्दृष्टोमृत्युंकरोतीत्यर्थः अत्रारिष्टप्रसंगेभूशब्देनचतुर्थस्थानमंगीकृत्यव्याख्यातं तदसत्कुतः भूशब्दस्यलग्नवाचकत्वात् यद्यपिभूशब्देनक्वचिच्चतुर्थस्थानमप्युच्यते तथापिचतुर्थचंद्रस्याशुभफलत्वंकुत्रापिनोक्तंसर्वत्रचतुर्थस्थानस्थि

चंद्रोरिष्फषडष्टभूद्युनगतोदृष्टोऽशुभैर्नोशुभैःसोऽरिष्टंविदधातिमृत्युमथवाभौमेक्षणादग्निभीः शस्त्राद्वाशनि
राहुकेतुभिररेर्भीतिंरुजंवायुजांदारिद्र्यंरविणाशुभंशुभदृशेज्यालोकनादादिशेत् १९

तचंद्रस्यशुभफलत्वस्योक्तत्वाच्च

उक्तंच लग्नात्तांत्यषडष्टगोहिमरुचिरिति अन्यच्च निधनतनुमदारिप्रांत्यगः शीतरश्मिरिति एवंसर्वग्रंथेषुएतादृशश्चंद्रोभौमेनदृष्टोऽग्निभयंकरोति शस्त्राद्वाभीतिः शनिराहुकेतुभिर्दृष्टश्चंद्रः अरेःशत्रुतोभीतिंददातिरविणासूर्येणदृष्टश्चंद्रः वायुजांवातसंबंधेनरुजंरोगंदारिद्र्यंधनरहितंकरोति अथउक्तस्यापवादः चंद्रस्यशुभदृशाबुधगुरुशुक्राणांमित्रदृष्ट्याशुभंशुभफलंवदेत् केवलंइज्यालोकनात् बृहस्पतेर्दृष्टिश्चेत्तथापिशुभफलमादिशेत्कथयेत् १९

अथमुथहाकृतमरिष्टयोगमाह क्रूरान्वितेति मुथहाक्रूरान्वितापापग्रहैर्युक्ताशनिनाईक्षिताहष्टायुतावातदाधिव्याधिप्रदा अयमेकोयोगः अथा न्यः सामुथहाजनुषिजन्मलग्नेद्वादशचतुर्थषष्ठाष्टमसप्तम एतत्स्थानानांमध्येयत्रकुत्रापिस्थितासतीयदिवर्षतनुनेधनगावर्षलग्नादष्टमस्थान गाविशेषतः खलेक्षितयुतापापग्रहैर्दृष्टायुतावास्यात्तदासामुंथामृतिंमरणंदत्तेददातिइत्यपिआर्यैर्दैवज्ञैश्चिंत्यम् १०० इतिश्रीदिवाकरात्मजवि

क्रूरान्वितेक्षितयुताशनिनेन्थिहाधिव्याधिप्रदाजनुषिरिष्फसुखारिरंध्रे द्यूनेचवर्षतनुने
धनगामृतिंसादत्तेखलेक्षितयुतेत्यपिचिंत्यमार्यैः १०० इत्यरिष्टाध्यायः अथारिष्टभंगः
लग्नाधिपोबलयुतःशुभेक्षितयुतोपिवा केन्द्रत्रिकोणगोऽरिष्टंनाशयेत्सुखवित्तदः १

श्वनाथविरचितायांवर्षतंत्रटीकायामरिष्टाध्यायः अथारिष्टभंगाध्यायोव्याख्यायते लग्नाधिपइति लग्नाधिपोवर्षलग्नस्वामीब लयुतः पंचवर्गीबलेनबलिष्ठः यदाशुभेक्षितयुतः शुभग्रहेणईक्षितोदृष्टोयुतोवा अथवात्रिकोणकेन्द्रगः त्रिकोणंनवमपंचमंकेंद्रं १।४।७।१० एतत्स्थानस्थः सन् अरिष्टंनाशयेत्तद्दशायांसुखवित्तदः स्यात् १ ७ ७ ७ ७ ७

अथान्यदाह गुरुरिति गुरोः केंद्रे त्रिकोणेवापापादृष्टः पापग्रहैरदृष्टः शुभग्रहैर्दृष्टः एतादृशः सन् लग्नचंद्रोत्थिंहारिष्टंनाशयेत् लग्नचंद्रसमुत्पन्नमरिष्टं नाशयेत् पश्चादर्थसुखंदिशेत् २ अथान्यदाह सुखमिति सुखंवर्षलग्नाच्चतुर्थस्थानंस्वामिनायुक्तंसद्भिः शुभग्रहैर्दृष्टंसौख्ययशोर्थदंभवति अयमेकोयोगः अथान्यः गुरुर्लग्ने अथवातृतीयेस्थानेस्यात्तथासुखेचतुर्थस्थानेस्याज्जन्मेट् जन्मलग्नस्वामी तदासौख्यार्थदःस्यात् ३ अथान्यदाह

गुरुः केंद्रेत्रिकोणेवापापादृष्टः शुभेक्षितः लग्नचंद्रोत्थिंहारिष्टंविनाश्यार्थसुखंदिशेत् २ सुखंस्वामियुतंसद्भिर्दृष्टंसौख्ययशोऽर्थदम् लग्नेतृतीयेऽथगुरुर्जन्मेट्सौख्यार्थदःसुखे ३ लग्नेद्युनेशस्तनुगःसुरेज्यःक्रूरैरदृष्टःशुभमित्रदृष्टः रिष्टंनिहत्यर्थयशःसुखानिदिशेत्स्वपाकेनृपतिप्रसादम् ४ बलान्वितौधर्मधनाधिनाथौक्रूरैरदृष्टौतनुगौयदास्ताम् राज्यंगजाश्वाबररत्नपूर्णंरिष्टस्यनाशोप्यतुलंयशश्च ५

लग्नइति द्युनेशः सप्तमस्थानाधीशः लग्नेशात्सुरेज्यः बृहस्पतिरपितनुगः लग्नगःस्यात् क्रूरैः पापग्रहैर्नदृष्टः शुभग्रहेणमित्रग्रहेणवादृष्टस्तदा सग्रहोरिष्टं निहंतिदूरीकरोति स्वपाकेस्वस्वदशायामर्थयशः सुखानिनृपतिप्रसादंदिशेत् ददाति ४ अथान्यदाह बलान्वितावितिधर्मधनाधिनाथौनवमद्वितीयस्थानस्वामिनौबलान्वितौपंचवर्गीबलेनबलिष्ठौ क्रूरैःपापग्रहैरदृष्टावेतादृशौसंतौतनुगौलग्नगौस्यातांतदारिष्टस्यनाशः राज्यमित्यादिशुभफलंस्यात् ५ ५ ५ ५ ५ ५ ५ ५

अथान्यदाह त्रिषष्ठेति असौम्यैः पापग्रहैस्त्रिषष्ठलाभोपगतैस्तृतीयषष्ठैकादशस्थानस्थितैः सौम्यैः शुभग्रहैः केंद्रत्रिकोणोपगतैः १।४।७।१०।९ ५ अरिष्टस्यनाशोभवति चकारःसमुच्चयार्थः रत्नांबरइत्यादिस्पष्टार्थम् ६ अथान्यदाह यदेति यदामुथहाधिनाथः मुथहास्वामीसवीर्यः पंचवर्गीबलेनबलिष्ठः अथवालग्नाधिपः वर्षलग्नस्वामीबलिष्ठोवाजन्मलग्नस्वामीबलिष्ठःसन् केंद्रत्रिकोणायधनस्थिताः १।४।७।१०।९।५।११।२ तेसुखा

त्रिषष्ठलाभोपगतैरसौम्यैः केंद्रत्रिकोणोपगतैश्चसौम्यैः रत्नांबरस्वर्णयशःसुखानिनाशोप्यनिष्टस्यतनोश्चपुष्टिः ६
यदासवीर्योमुथहाधिनाथोलग्नाधिपोजन्मविलग्नपोवा केंद्रत्रिकोणायधनस्थितास्तेसुखार्थहेमांबरलाभदाःस्युः ७
तुंगेशनिर्वाभृगुजोगुरुर्वाशुभेत्थशालाद्यवनाद्धनाप्तिम् बलीकुजोवित्तगतोयशोर्थंतेजास्यकस्माच्चसुखानिदद्यात् ८

र्थहेमांबरलाभदाःस्युः यदाउक्तस्थानगाः सर्वेपिताद्दशाःसंतस्तदाउक्तपदार्थानांलाभोभूयात् ७ अथधनलब्धिमाह तुंगइति तुंगेउच्चेशनिर्वा भृगुजःशुक्रःउच्चेवागुरुर्बृहस्पतिरुच्चस्थग्रहः शुभेत्थशालात् शुभग्रहेणसाकंमुथशिलंचेत्कुर्वंति तदायवनाद्धनाप्तिंकुर्यात् यदातुसर्वेपिएतानदृशास्तदाम्लेच्छप्रभुतः महतीप्राप्तिरित्यर्थतःसिद्धं अयमेकोयोगः अथापरःवित्तगःद्वितीयस्थानस्थितोबलिष्ठोभौमःयशोर्थमित्यादिशुभफलंदद्यात् ८

अथान्यदाह सूर्येज्येति सूर्यबृहस्पतिशुक्राः मिथः परस्परमित्थशालंमुथशिलंकुर्युः कुर्वंति तदाराज्ययशःसुखार्थाःस्युः अयमेकोयोगः अथान्यः सूर्यइति इथिहायाः प्र०२
मुथहायुक्तस्थानादुपचयेत्रिषष्ठदशमैकादशस्थानयोर्मध्येयत्रकुत्रापिस्थितः सूर्योभौमोवाचेत्स्यात्तदाभद्रंकल्याणंयशोमंगलंविवाहादिकृत्यंददातिसमुद्रवेत्
९ अथान्यदाह शुक्रज्ञचंद्राइति शुक्रबुधचंद्राः पंचवर्गीस्वहद्दायांचेत्स्युः पापाःसूर्यभौमशनयस्त्र्यायगतास्तृतीयैकादशस्थानगतायदिस्युस्तदानरः

सूर्येज्यशुक्रामिथइत्थशालंकुर्युस्तदाराज्ययशःसुखार्थाः सूर्यःकुजोवोपचयेददातिभद्रंयशोमंगलमिथिहायाः ९ शुक्रज्ञचंद्राहद्देस्वेपापास्त्र्यायगतायदि स्वबाहुबलतोहेमसुखकीर्तिर्निरोःश्नुते १० बुधशुक्रौमुसरिफौगुरुर्विक्रमभावगः तदाराज्ययशोहेममुक्ताविद्रुमलब्धयः ११ भौमोमित्रगृहेऽब्देशःकंबूलीस्वगृहादिगैः गजाश्वहेमांबरभूलाभदंसुखादिकम् १२

पुरुषःस्वबाहुबलतः स्वकीयपराक्रमेणसुवर्णसुखकीर्तीरश्नुतेभुनक्ति अत्रचंद्रःस्वहद्दायामित्युक्तं तर्हिचंद्रस्यहद्दाचक्रमध्येगणनानास्ति एतदर्थेसंमतिवाक्यंकुत्रापिनास्तीतिकृत्वातेषामाशयंतएवजानंतु १० अथान्यसुभयोगमाह बुधशुक्राविति यदिबुधशुक्रौमुसरिःफयोगंकुरुतःगुरुर्बृहस्पतिःविक्रमभावगस्तृतीयस्थानेस्थितस्तदाराज्ययशोहेममुक्ताविद्रुमलब्धयःस्युः ११ अथान्यदाह भौमइतिभौमः अब्देशोवर्षेशःसन्मित्रगृहेतिष्ठतिस्वगृहादिगैःस्वगृहस्थोच्चादिस्थानस्थितैर्ग्रहैःसहमुथशिलयोगंकरोतिस्वगृहोच्चादिस्थानस्थितेनचंद्रेणापिसहमुथशिलंकरोति तदाकंबूलीत्युच्यते एतादृशोभौमोगजाश्वहेमांबरभूमिलाभंसुखाधिकंददाति १२ ८२

अथबलाबलविचारेणराजयोगसंबंधिशुभाशुभफलमाह इत्थमिति इत्थममुनाप्रकारेणजन्मनिजन्मकालेवर्षेवर्षकालेच्चराजयोगकर्तुर्ग्रहस्यबलाब
लपंचवर्गीबलिष्ठःस्वोच्चादिगः अथवानिर्बलोनष्टबलोनीचादिगः इतिविमृश्यविचार्यराजयोगंतद्भंगंचकथयेत् १३ अथराजयोगभंगमाह अब्देंथिहेशादि रव
गाइति अब्देशोवर्षस्वामीइंथिहेशोमुथहास्वामीआदिशब्देनवर्षलग्नजन्मलग्नस्वामीग्रहाःखलैःपापग्रहैर्युताःदृष्टाःसौम्याःशुभग्रहाबलोनाःहीनबलाश्चेत्स्युस्त

इत्थंजन्मनिवर्षेच्चयोगकर्तुर्बलाबलम् विमृश्यकथयेद्राजयोगंतद्भंगमेवच १३ अब्देंथिहेशादिखगाःखलैश्चेद्युतेक्षिताअस्त
गनीचगावा सौम्याबलोनान्नृपयोगभंगंतदावदेद्वित्तसुखक्षयाश्च १४ इत्यरिष्टभंगाध्यायः श्रीगर्गान्वयभूषणंगणितवि
च्चिंतामणिस्तत्सुतोऽनंतोऽनंतमतिर्व्यधात्खलमतध्वस्त्यैजनुःपद्धतिम् तत्सूनुःखलुनीलकंठविबुधोविद्वच्छिवानुज्ञयाऽवो
चत्वर्षमसुंथहाफलमयारिष्टादिसद्योगयुक् १५

दाराजयोगभंगंवदेत् अयमेकोयोगःअथान्यःअस्तगःसूर्यसान्निध्येनास्तंगतःनीचगा
वानीचराशौगतावासौम्याःशुभग्रहाःबलोनापंचवर्गीबलेनहीनबलाश्चेत्स्युस्तदाराजयोगभंगंवदेत् योगद्वयेपिफलंवित्तसुखक्षयंचवदेत् यदिसौ-
म्यग्रहाःस्वोच्चस्वगृहादिगताःकेंद्रत्रिकोणायगताश्चेत्स्युस्तदाराजयोगकर्त्तारइत्याहमणित्थः यदींदुसौम्येज्यसुरारिपूज्याःस्वोच्चंगताःस्वांशगता
यदिस्युः त्रिकोणकेंद्रायगताःस्वमित्रैर्दृष्टाश्चयुक्तानिजवर्गसंस्थाः गजाश्वरत्नांबरदेशलाभंस्त्रीपुत्रलाभंविविधंचसौख्यम् यच्छंतिखेटाः

परमर्दनंचकुर्वंतिसर्वेबलिनोनराणाम् १४ १५ इत्यरिष्टभंगाध्यायः अथद्वादशभावविचाराध्यायोव्याख्यायते तत्रादौतनुभावविचारः योभा- प्र·२
वइति द्वादशभावानांमध्येयः स्वामीशुभग्रहःपापग्रहोवासौम्याःशुभग्रहाः आभ्यांस्वामिशुभाभ्यांदृष्टोयुक्तोवा अयंभावः एधतेवृद्धिंकरोति योभावः
स्वामिव्यतिरिक्तेनपापग्रहेणदृष्टोयुतोवास्यात्तदातस्यभावस्यनाशः मिश्रैः शुभग्रहैःपापग्रहैश्चयुक्तोदृष्टोवायोभावोभवति तदातस्यभावस्य
मिश्रफलंशुभाशुभमिश्रितफलंवदेत्कथयेत् गार्गिः नीचस्थोऽरिगृहस्थोवाग्रहोभावविनाशकृत् उदासीनगृहेमध्योमित्रस्थस्त्रिकोणगःस्वो-

अथभावविचारः योभावःस्वामिसौम्याभ्यांदृष्टोयुक्तोयमेधते पापदृष्टयुतोनाशोमिश्रैर्मिश्रफलंवदेत् १
लग्नाधिपेवीर्ययुतेसुखानिनैरुज्यमर्थागमनंविलासः स्यान्मध्यवीर्येऽल्पसुखार्थलाभःक्लेशाधिकत्वंविपदल्पवीर्ये २

स्वगश्चग्रहोऽवश्यंभाववृद्धिकरःस्मृतइति तत्रषष्ठाष्टमांत्यभावानांविपरीतानिफलान्याह वराहः समुपचयविपत्तीसौम्यभावेषुसत्यः कथयतिवि-
परीतंरिःफषष्ठाष्टमेष्विति १ अथलग्नाधिपस्यशुभाशुभफलमाह लग्नाधिपइति लग्नाधिपेवर्षलग्नस्वामिनिवीर्ययुतेपंचवर्गीबलेनबलिष्ठेस- ८३
तिसुखानीत्यादिशुभाशुभफलंस्यात् मध्यवीर्येमध्यबलेसति सुखार्थलाभःअल्पःस्यात् अल्पवीर्येहीनबलेसतिक्लेशाधिकत्वंविपत्स्यात् २

अथवर्षाधिकारीग्रहेनष्टबलेसतिविशेषफलमाह जन्माब्दांगेति जन्माब्दांगपतीजन्मलग्नस्वामीवर्षलग्नस्वामीवाइंथिहापतिःमुथहास्वामीवासमानाथा
दिवर्षस्वामी आदिशब्दात्त्रैराशिकदिनरात्रिस्वामिनः अधिकारवान्एतेष्वधिकारिषुसूर्यादिग्रहेषु यःकश्चिन्नष्टबलःपंचाल्पबलस्तस्यफलमाह तत्रादौ
सूर्यश्चेन्नष्टबलस्तदात्वगक्षिविलयंत्वकृत्वचातस्यकुष्ठादिनाविलयंनाशंकुर्यात् अक्षिनेत्रयोरंधत्वेनविषयंनाशंकुर्यात् निरुत्साहतांउत्साहराहित्यं

जन्माब्दांगपतीथिहापतिसमानाथाद्यधीकारवान्सूर्योनष्टबलस्त्वगक्षिविलयंकुर्यान्निरुत्साहताम् नीचत्वंपितृमातृतोप्य
भिभवश्चंद्रक्षिकार्यक्षयोदारिद्र्यंचपराभवोग्रहकृलिर्व्याध्यादिभीतिस्तदा ३ भौमेचलत्वंभीरुत्वंबुधेमोहपराभवौ जीवे
धर्मक्षयःकष्टफलाजीवनघ्नतयः ४ शुक्रेविलाससौख्यानांनाशःस्त्रीभिःसमंकलिः सौरेभृत्यजनाद्दुःखरुजोवातप्रकोपतः
५ लग्नंपापयुतंसौम्यैरदृष्टंसहितंनृणाम् विवादवंचनादुष्टमशनंचापिविंदति ६

कुर्यात् नीचत्वं अधमत्वंत्याजीवनंपितृतोमातृतो
पिअभिभवःक्लेशः अथचंद्रफलमाह चंद्रइतिस्पष्टम् ३ अथभौमफलमाह भौमइतिस्पष्टम् ४ अथशुक्रफलमाह शुक्रइतिस्पष्टम् ५ अथलग्न
फलमाह लग्नमिति लग्नंवर्षलग्नंपापग्रहैर्युतंसौम्यैःशुभग्रहैरदृष्टंअसहितंतदानृणांमनुष्याणांविवादमित्यादिफलंविंदतिप्राप्नोति ६ ७

अथाधिकारिणिबलिष्ठेसतिफलमाह जन्माब्दांगेति जन्मलग्नस्वामीवर्षलग्नस्वामीवावर्षलग्नाद्दशमस्थानस्वामीवावर्षीयमुथहास्वामीवाएतेबलिष्ठाश्चेत्
षष्ठाष्टमांत्यगतानस्युस्तदा अतुलंसर्वंवर्षंरम्यंसुशांतिवदंति सौख्यंयशोऽर्थागमश्चस्यात् एतेबलिष्ठाःसंतः षष्ठाष्टमांत्यगतायदिस्युस्तदादुःखप्रदाइत्य
र्थसिद्धं इहपुनस्तेचत्वारोनिर्वीर्याः बलरहिताःसंतः षष्ठाष्टमांत्यगताः स्युस्तदादुःखभीतिप्रदाःस्युः शुभेक्षांविनायदि एतेचत्वारः शुभग्रहैर्नदृष्टास्त
दाएतद्वर्षमशुभंवाच्यंयदिशुभग्रहाः पश्यंति तदापूर्वोक्तंशुभंवाच्यमिति ७ अथधननाशयोगमाह सूताविति सूतौजन्मकालेजन्मलग्ने

जन्माब्दांगपरंप्रपाब्दमुथहानाथाबलाढ्यास्तदारम्यंवर्षमुशांतिसर्वमतुलंसौख्यंयशोऽर्थागमः षष्ठाष्टांत्यगतानचेदिहपुन
स्तेदुःखभीतिप्रदानिर्वीर्यायदिवर्षमेतदशुभंवाच्यंशुभेक्षांविना ७ सूतौधनप्रदः खेटोधनाधीशश्चतौयदि वर्षेनष्टौ
वित्तनाशान्यनिक्षेपापवाददौ ८ एवंसमस्तभावानांसूतौनाथाश्चपोषकाः अब्देनष्टबलास्तेषांनाशायोह्यविचक्षणैः
९ इतिप्रथमभावविचारः

धनप्रदःखेटोधनप्राप्तिकर्तायोग्रहः धनस्थानाधीशश्चतौद्वौग्रहौयदिवर्षेनष्टबलौभवतस्तदावित्तनाशो-
भवति अन्यस्यापितद्रव्यस्य अभिशापंददाति दत्तोपिनत्वयादत्तमित्यभिशापंददातीत्यर्थः अर्थाद्यदिद्वौबलिष्ठौतदाधनप्राप्तिकरौभवतइत्यर्थः ८
अथान्यदाह एवमिति एवमुक्तरीत्यासूतौजन्मकालेसमस्तभावानांनाथास्तत्तद्भावफलदातारोग्रहास्तत्तद्भावस्वामिनश्चयदिवर्षेबलिष्ठाः स्युस्त

दातत्तद्भावपोषकाः पुष्टिकराभवंति यदावर्षेनष्टबलाःस्युस्तदातेषांतत्तद्भावानांनाशायविचक्षणैर्दैवज्ञैरूह्याः स्वयमेवज्ञातव्याः९ इतितनुभावः अथधनभावः वित्ताधिपइति जन्मनिजन्मकालेजीवोबृहस्पति र्वित्ताधिपोधनभावस्वामीअब्देवर्षेवित्तगोद्वितीयस्थानस्थितःसन् लग्नपतीत्थशालीवर्षलग्नस्वामिनासहमुथशिलयोगंकरोति तदासकलेपिसंपूर्णेपिवर्षेधनाप्तिर्धनप्राप्तिःस्यात् यदाबृहस्पतिर्लग्नस्वामिव्यतिरिक्तेनक्रूरेसराफेपापग्रहेणईसराफयोगंकरोति तदासंपूर्णवर्षेधनहानिःस्यात् १ अथद्वितीयंधनलब्धियोगमाह जन्मनीति जन्मकालेबृहस्पतिरर्थावि

अथधनभावविचारः वित्ताधिपोजन्मनिवित्तगोऽब्देजीवोयदालग्नपतीत्थशाली तदाधनाप्तिःसकलेपिवर्षे क्रूरेसराफेधनधान्यहानिः १ जन्मन्यर्थावलोकीज्योऽब्देऽब्देशोबलवान्यदा तदाधनाप्तिर्बहुलाविनायासेनजायते २ एवंयद्भावपोजन्मन्यब्देतद्भावगोगुरुः लग्नेशेनेत्थशालीचेत्तद्भावजसुखंभवेत् ३ लोकीअर्थोद्वितीयभावमवलोकयतीतिताद्दशःसन् अब्देवर्षेअब्देशोवर्षस्वामीभूत्वायदाबलवान् बलिष्ठोभवेत्तदातस्मिन्वर्षेधनाप्तिर्बहुलाबहुप्रकारिकाविनायासेनप्रयत्नेनविनाधनाप्तिर्जायते २ अथपूर्वोक्तमर्थंसर्वभावेषुअतिदिशति एवमिति एवममुनाप्रकारेणजन्मनिजन्मकालेगुरुर्बृहस्पति र्यद्भावपोयत्सहजादिभावस्वामी अस्तिताद्दशःसन् अब्देवर्षेतत्तद्भावगश्चेल्लग्नेशेनेत्थशालीलग्नस्वामिनासहमुथशिलीस्यात्तदातद्भावजंसुखंलभेत् ३

अथ पुनस्तदेवाह तथेति तथा तद्वत् जनुषि जन्मकाले गुरुर्बृहस्पतिर्यं भावं पश्येत्तादृशः सन् अब्दे वर्षे अब्दपो गुरुर्बृहस्पतिस्तदा तद्भावजं तद्भावसंबंधि सौख्यं ताजिकवेदिभिरुक्तं ४ अथाल्पधनप्राप्तियोगं दंडयोगं चाह जन्मषष्ठाधिप इति जन्मकाले षष्ठाधिपः षष्ठभावस्वामी सौम्यो बुधः अब्दे वर्षलग्ने षष्ठः षष्ठभावगतस्तदा स्वल्पफलदः स्यात् अथ दंडयोगः गुरौ पापार्दिते पापग्रहैः पीडिते सति रंध्रे वर्षलग्नादष्टमभावगते अथवा धनस्थे सति ध्रुवं निश्चयेन दंडः राजकृतः पतेत् ५ अथान्यधनलाभयोगमाह गुरुरिति वित्ते धनस्थाने गुरुर्बृहस्पतिः शुभैः शुभग्रहैर्दृष्टो युक्तस्तदा रा-

तथा जनुषि यं पश्येद्भावमब्देऽब्दपो गुरुः तदा तद्भावजं सौख्यमुक्तं ताजिकवेदिभिः ४ जन्मषष्ठाधिपो बुधः षष्ठोऽब्दे स्वल्पलाभदः पापार्दिते गुरौ रंध्रेऽर्थे वा दंडः पतेद्ध्रुवम् ५ गुरुर्वित्ते शुभैर्दृष्टो युतो वा राज्यसौख्यदः जन्मन्यब्दे च मुथहाराशिं पश्यन्विशेषतः ६ एवं सितोऽब्दपो भूरिद्रव्यं धान्यं च जायते वित्तलग्नेशासंयोगो वित्तसौख्यविनाशदः ७

ज्याप्तिसौख्यदः स्यात् अयमेको योगः अथान्यः जन्मनि जन्मलग्ने अब्दे च वर्षलग्ने मुथहाराशिं मुथहाक्रांतराशिं शुभग्रहः पश्यन्विशेषतः राज्यदः सौख्यदः स्यात् ६ अथ शुक्रयोगेन धनयोगं चाह एवमिति पूर्वोक्तप्रकारेण सितः शुक्रः अब्दपो वर्षस्वामी सन् धनस्थाने शुभग्रहैर्दृष्टो युतो वा स्यात्तदा भूरि धनं च जायते भवतीत्यर्थः तथा जन्मलग्ने वर्षलग्ने च मुथहाक्रांतराशौ शुक्रेण दृष्टे युक्ते वा सति तदा विशेषतो धनधान्यं बहुतरं भवति अथ धननाशयोगः धनभव-

नेधनभवनस्वामिवर्षलग्नस्वामिनो अनयोः संयोगेएकराशाववस्थितौसातिवित्तसौख्यविनाशदःस्यात् ननुइदमयुक्तंधनभवनलग्नेशयोर्धनभवनेसंयोगस्यशुभफलत्वेनोक्तत्वादितिचेद्अयमाशयः एकराशिसंयोगस्त्रिप्रकारकः तत्रएकः मुथशिलकृतयोगः द्वितीयः ईसराफकृतयोगः मुथशिलईसराफयोगाभावेकेवलराशियोगस्तृतीययोगः एवंयोगत्रयमध्येकेवलराशियोगोमुथशिलयोगश्चशुभः वित्तसौख्यदः ग्रंथांतरेशुभफलत्वेनोक्तत्वात् अस्मिन्ग्रंथेप्यग्रेवक्ष्यामिउर्वरितस्तुईसराफस्तस्याशुभफलत्वादयंयोगस्त्वशुभउक्तइति ७ अथान्यौधनप्राप्तियोगावाह एवमि

एवंविधेसवीर्येस्याल्लिपिज्ञानोद्यमैर्द्धनं जन्मलग्नगताःसौम्यावर्षेऽर्थेधनलाभदाः ८ मालसद्मनिवित्तेवाबुधेज्यासितसंयुते
तैर्वाहृष्टेधनंभूरिस्वकुलेराज्यमाप्नुयात् ९

ति एवमुक्तरीत्याबुधेवर्षस्वामिनिसवीर्येबलिष्ठेधनभावस्थितेशुभग्रहैर्दृष्टेयुतेवातथाजन्मलग्नेवर्षलग्नेचमुथहाक्रांतराशौबुधेनदृष्टेयुतेवासतिलिपिज्ञानोद्यमैर्द्धनंस्यादयमेकोयोगः अथान्यः जन्मकालीनलग्नगताः सौम्याः शुभग्रहाश्चेत्स्युस्तदावर्षेवर्षलग्नेते अर्थेधनभावस्थाभवंति तदाधनलाभदाःस्युः ८ अथबहुधनप्राप्तियोगमाह मालसद्मनीति यवनभाषयामालशब्देनधनंसद्मशब्देनसहमंएवंधनसहमेवित्तेवाधनभवनेवाबुधगुरुशुक्रसंयुते अथवातैर्बुधगुरुशुक्रैर्दृष्टेसति धनंभूरिस्वकुलेराज्यमाप्नुयात् ९

अथापरं धनलब्धियोगमाह अर्थार्थेति अर्थार्थसहमेशो धनभवनस्वामिधनसहमस्वामिनौ चेच्छुभैः शुभग्रहैर्मित्रदृष्ट्या दृष्टौ तदा सुखतो लाभप्रदौ
स्यातां यदा अरेर्दृशा शत्रुदृष्ट्या दृष्टौ तदा लाभो यत्नाद्भवतीति वाच्यम् १० अथान्यौ धनयोगौ तन्नाशयोगौ वाह मित्रदृश्येति अर्थांगयोः अर्थशब्देन ध
नभावः अंगशब्देन वर्षलग्नं अनयोः स्वामिनौ तयोर्मित्रदृष्ट्या मुथशिलयोगे सति सुखतः यत्नेन विना धनं भवति अथ तयोर्धनाधीशलग्नाधीशयोः मू

अर्थार्थसहमेशौ चेच्छुभैर्मित्रदृशेक्षितौ बलिनौ सुखतो लाभप्रदौ यत्नादरेर्दृशा १० मित्रदृश्या मुथशिले ऽर्थांगयोः सुखतो ध
नं तयोर्मूसरिफे वित्तनाशो दुर्नयभीतयः ११ जन्मनीज्यो ऽस्ति यद्राशौ सराशिर्वर्षलग्नगः शुभस्वामीक्षितयुतो नैकृज्यस्वाम्य
वित्तदः १२ सूतौ लग्ने रविर्वर्षे धनस्थो धनसौख्यदः शनौ वित्ते कार्यनाशो लाभो ऽल्पो ऽथ धनव्ययः १३

सरीफयोगे वित्तनाशः दुर्नयेन दुष्टनीत्या भीतिर्भवति अयम
र्थस्तु पूर्वमेव व्यक्तीकृतः ११ अथान्यं धनयोगमाह जन्मनीति जन्मनि जन्मलग्ने ईज्यो बृहस्पतिः यद्राशौ यस्मिन् राशौ अस्ति स राशिर्यदि वर्षलग्नगः
सन् शुभग्रहैः स्वामिना वा दृष्टो युक्तो वा स्यात्तदा नैकृज्यं स्वामित्वं वित्तं च स्यात् १२ अथान्यौ धनलाभधननाशयोगौ वाह सूताविति सूतौ जन्म
नि लग्ने जन्मलग्ने रविः वर्षे धनभावस्थस्तदा धनसौख्यदः स्यात् वित्ते धनभावे शनिश्चेत्तदा कार्यनाशादिकं स्यात् १३ छ छ

अथशनिदौष्यापवादधननाशयोगावाह भ्रातृसौख्यमिति धनभावस्थेशनौगुरुयुतेसतिभ्रातृजनितंसौख्यंस्यात् शुभेक्षणात् तादृशंशनिंशुभग्रहाः पश्यंतितदाभूतयः ऐश्वर्याणिस्युः अथधननाशयोगः पूर्वोक्तसर्वेषुधनलाभयोगेषुधनयोगकारकान्ग्रहाः नतिक्रूरयोगेक्षणात्पापग्रहयोगेसति अथवादृष्टेसति तदाविपरीतंसर्वंफलंभवेत् धनहानिरित्यर्थः १४ अथजन्मकालेधनभावाधीशस्यगुरोर्वर्षलग्नादिद्वादशभावस्थानफलं श्लोकचतुष्टयेनाह वित्तेशइति सुहृत्तनयतइति स्वेनृपादेरिति चयदिजन्मनिजन्मलग्नेगुरुर्बृहस्पतिर्वित्तेशोधनभावस्वामीसन्वर्षेवर्षकाले

भ्रातृसौख्यंगुरुयुतेभूतयःस्युःशुभेक्षणात् क्रूरयोगेक्षणात्सर्वंविपरीतंफलंभवेत् १४ वित्तेशोजन्मनिगुरुर्वर्षेवर्षेशतां
दधत् यद्भावगस्तमाश्रित्यलाभदोलग्नआत्मनः १५ वित्तस्वर्णरूप्यादेभ्रात्रादेःसहजस्थितः पितृमातृक्ष्मादिभ्योवित्तंसु
हृदिपंचमे १६ सुहृत्तनयतःषष्ठेऽरिवर्गाद्धानिर्मातिदः स्त्रीभ्योद्यूनेऽष्टमेमृत्युरथहेतुःपथोऽक्रगो १७

वर्षेशतांवर्षस्वामितांदधत् प्राप्तःसन् यद्भावगः यस्मिन्भावेतिष्ठतितंभावंआश्रित्यलाभदोभवति तद्भावफलंददातीत्यर्थः तदेवविशदयति लग्नइतिलग्नेवर्तमानःसन्आत्मनःशरीरस्यपुष्टिंकरोति १५ वित्तेधनभावेस्वर्णरूप्यादेर्वृद्धिः सहजस्थैगस्तृतीयभावगोभ्रात्रादेःसुखंकरोतिसुहृदिचतुर्थभावेपितृमातृक्ष्मासेत्रआदिशब्देनग्रामादिकमेतज्जनितंसुखंपंचमे १६ पंचमभावेसुहृत्तनयतःसुखंषष्ठेषष्ठभावेऽरिवर्गात् शत्रुसमूहाद्धानिः अन

तिभीतिदः द्यूनेसप्तमभवनेस्त्रीभ्यःसुखं अष्टमे अष्टमभावेमृत्युः अंकगेवर्षभावेअर्थहेतुः धनार्जकः पथोमार्गः १७ खेदशमभावेनृपादेः राज्ञः सका
शात्भाग्यवृद्धिः आयेएकादशभावेनृपकुलाद्धनवृद्धिः अंत्येद्वादशभावेव्ययदोभवेत् सुधियाइत्थममुनाप्रकारेणविमृश्यविचार्यवाच्यं वक्तव्यमित्य-
परे आचार्याजगुरुक्तवंतः १८ इतिधनभावविचारः अथतृतीयभावविचारः तत्रसहजसंबंधिशुभाशुभफलमाह अब्देशेऽर्केइति अब्देशेवर्ष
स्वामिनि अर्केसूर्येसतिसितेवाशुक्रेवासति सबलेबलिष्ठेसति पापवर्जितेपापग्रहयोगदृष्टिरहितेसति सोदराणामेकोदरप्रसूतानांभ्रातॄणांमिथः प-

खेनृपादेर्नृपकुलादायेंऽत्येव्ययदोभवेत् इत्थंविमृश्यसुधियावाच्यमित्यपरेजगुः १८ इतिधनभावविचारः अथ सहजभावविचारः अब्देशेऽर्केसितेवापिसबलेपापवर्जिते सौख्यंमिथःसोदराणांव्यत्ययात्व्यत्ययंवदेत् १ दग्धेक लिःसहजपेऽब्दपतौतयोर्वाजीवेबलेनरहितेसहजेसहोत्थैः

रस्परंसौख्यंस्यात् व्यत्ययादिति व्यत्ययादुक्तवैपरीत्यात् तद्यथा
सूर्येशुक्रेवावर्षस्वामिनिनिर्बलेसति पापग्रहैर्युतेदृष्टेवासतिव्यत्ययंभ्रातॄणांपरस्परंविरोधादिकंवदेत् कथयेत् १ अथान्यदाह दग्धेकलिरिति
सहजपेतृतीयभावस्वामिनिवर्षस्वामिनि अब्दपतौवर्षस्वामिनिसतिदग्धे अस्तंगतदुष्टस्थानादिदोषसहितेसतिकलिर्युद्धादिनाकलहः स्यात् त
योर्वेतितयोः सूर्यशुक्रयोर्वामध्येकश्चिदेकोवर्षस्वामीभूत्वादग्धश्चेद्भवति तदाकलिःस्यात् जीवइतिसहजेतृतीयभावेबलेनरहितेनिर्बलेजीवे

गुरौसतिसहोत्थैर्भ्रातृभिःसहवैरंस्यात् तृतीयइतिवर्षस्वामीतृतीयभावस्वामिनासहईसराफयोगंचेत्करोतितदामांद्यंशरीरकष्टंस्वजनतः सुहृद्वर्गतःसोदरतः सात्साद्भ्रातृतःकलिंविंद्यादाप्नुयात् २ अथान्यदाह यदेति यदावर्षलग्नस्वामिनावर्षस्वामिनावासहजेश्वरेणतृतीयभावस्वामिनासहइत्थशालः मुथशिलयोगश्चेत्तदासहजाद्भ्रातुः सकाशात्सुखवासिःस्यात् अथवा गुरुर्बृहस्पतिस्तृतीयेतदापिभ्रातृतः सुखासिःसारइति तृतीये

वैरंतृतीयभवनाधिपतौसराफेमांद्यंकलिंस्वजनसोदरतश्चविंद्यात् २ यदेत्थशालःसहजेश्वरेणगुरुस्तृतीयेसहजात्सुखासिः सारेविधौस्यात्कलहस्तृतीयेदृष्टोयुतोनोगुरुणायदातौ ३ सहजेसहजाधीशोऽधिकारिणिसमापतेः लग्नपोवामुथशिलेमिथःसौख्यंसहोत्थयोः ४

तृतीयभावेविधौचंद्रेसारे आरेणभौमेनसहविद्यमानेसारेभौमयुक्तेचंद्रेसतिभ्रातृभिःसहकलहःस्यात् ३ अथान्यौभ्रातृसौख्ययोगावाह सहजइति सहजेतृतीयभावेस्वामिसंयुक्तेसहजस्वामिनासंयुक्ते अधिकारिणिपंचाधिकारिणांमध्येएकाधिकारीभूत्वासहजभावस्वामीसन्सहजभावेतिष्ठतीत्यर्थः तादृशेनसहजसमापतेर्वर्षस्वामिनोलग्नपोवावर्षलग्नस्वामिनोवामुथशिलयोगश्चेत्करोति तदासहोत्थयोर्भ्रात्रोर्मिथः परस्परंसौख्यंस्यात् ४ ७ ७ ७

अथभ्रातृदौःस्थ्ययोगावाह क्रूरेसराफइति क्रूरेपापग्रहेईसराफेसहजभावस्वामिनासहईसराफयोगंचेत्करोति तदाभ्रातृणांपरस्परंकलहःस्यात् तथा
शनौभौमर्क्षगेमेषवृश्चिकराशिस्थितेसहजभावेसति भ्रातरिरुजोरोगाःस्युः तथा असृजिभौमेज्ञर्क्षेमिथुनकन्याराशिस्थितःसन्सहजगेसहज-
भावस्थितेसति अनुजेभ्रातरिस्फुटंनिःशंकंमांद्यंरोगादिकंभवेत्कथयेत् ५ अथान्यद्भ्रातृसौख्ययोगमाह मंदर्क्षगइति असृजिभौमेमंदर्क्षगे
मकरकुंभराशिस्थितःसन्सहजेभ्रातृभावेसति तथाबुधेकुजर्क्षेमेषवृश्चिकराशिस्थेसति सहजभावगेएवंयोगद्वयेपिशुभैःशुभग्रहैर्युतेईक्षितेवा

क्रूरेसराफेकलहःशनौभौमर्क्षगेरुजः ज्ञर्क्षेसत्यनुजेमांद्यंवदेत्सहजगेस्फुटम् ५ मंदर्क्षगेऽसृजिबुधेकुजर्क्षेसहजेशुभैः युतेक्षिते
सोदराणांमिथःसौख्यंस्फुरेद्बहु ६ जन्माब्दपौबुधसितौसबलौतृतीयेसोदर्यबंधुगणसौख्यकरौगुरुश्च वीर्यान्वितस्तुगृहगो-
भृगुजोऽधिकारीसूत्यब्दयोःसहजबंधुगणस्यवृध्यै ७

दृष्टेसति सोदराणामेकोदरप्रसूतानांभ्रातृणांमिथःपरस्परंबहुसुखंस्नेहश्चस्या-
त् अयमेकोयोगइतियेवदंतितन्नसंभवति मंदकुजयोर्भिन्नराशिस्थयोरेकस्थानस्थितत्वासंभवात् ६ अथान्यंभ्रातृसौख्ययोगद्वयंचाह
जन्माब्दपाविति जन्मकालवर्षकालयोर्बुधशुक्रौसबलौसहजभावगौचेत्स्यातांगुरुश्चतथागुरुर्बृहस्पतिः बलिष्ठः सन्सहजभावेतिष्ठतितदा
सोदर्याभ्रातावंधुगणस्तद्भिन्नाः पितृव्यपुत्रादयस्तेषांसौख्यकरौसौख्यकरश्चस्यात् अयमेकोयोगः वस्तुतस्तुजन्मनिलग्नेऽबुधेलधि

कारिणीतिसमरवाक्येजन्मनि अर्थात्जन्मलग्नेलग्नेवर्षलग्नेबुधेशुक्रेवाधिकारवतिगृहहद्दाद्यधिकारवतिसोदरेषुवृद्धिः अतएवजन्माब्दयोर्बुधसि तौसबलेत्तृतीयेतियुक्तः पाठः उक्तंचसमरसिंहेन जन्मनिलग्ने ऽथबुधेत्वधिकारिणिसोदरेषुवृद्धिःस्यात् योगसुधानिधौ उभयत्रबुधे ऽधिका रयुक्तेसहजस्यैष्यथवंधुवृद्धिरब्देइति जन्माब्दपाइति पाठमंगीकृत्यव्याख्यातंतत्रजन्माब्दपौजन्मलग्नवर्षलग्नस्वामिनौ तन्नशब्दार्थाभा वात् तादृगर्थेसंमतेरभावात् अथान्यः सूत्यब्दयोर्जन्मकालवर्षकालयोरधिकारीसन्भृगुजः शुक्रोबलिनश्चंद्रस्याधिष्ठितराशौस्थितः सहजबंधु

पापान्वितेतुसहजेसहमेशभावनाथेक्षणेनरहितेसहजस्यदुःखं एवंस-
होत्थसहमे ऽपिवदेत्तदीशौदग्धौयदासहजनाशकरौविचिंत्यौ ८

गणस्यवृद्धिर्भवति ७ अथसहजेदुःखकर-

योगानाह पापान्वितइति सहजेसहजभावेपापान्वितेयुक्तेसतिसहमेशः भ्रातृसहमस्वामीभावनाथसहजभावस्वामीअनयोरीक्षणेनरहितेतयोर्दृष्ट्य भावेसतिसहजस्यदुःखंस्यात् एवमिति एवममुनाप्रकारेणसहोत्थसहमेपिभ्रातृसहमेपापग्रहैर्युक्तेभ्रातृसहमस्वामीभ्रातृभावस्वामीचाभ्यामदृष्टेस तिसहजेदुःखंवदेत् तदीशाविति तदीशौभ्रातृसहमस्वामिभ्रातृभावस्वामिनौयदादग्धौअस्तंगतादिदोषसहितौस्यातांतदाभ्रातॄणांनाशकरौविचिंत्यौ ८

१ अथसहजानामशुभाशुभयोगावाह तृतीयपादिति तृतीयपात् सहजभावस्वामिनः सकाशात् अब्दपतौवर्षस्वामिनिद्युनस्थेससमस्थे अथवा लग्ने
श्वरे वर्षलग्नस्वामिनिसहजभावस्वामिनः सकाशात्ससमस्थेसतिसहजैः सहविवादः कलहःस्यात् अयमशुभयोगः अथशुभयोगः जन्म
निजन्मकालेतृतीयपः तृतीयभावस्वामीतत्रसहजभावेस्थितः सन्शुभेक्षितशुभग्रहैर्दृष्टेसति तादृगब्देवर्षलग्नेसहजभावेस्थितः सन्शुभे

तृतीयपादब्दपतौद्युनस्थेलग्नेश्वरेवासहजैर्विवादः तृतीयपोजन्मनितादृगब्देशुभेक्षितस्तत्रसहोत्थतुष्ट्यै ९ इतिसह
जभावविचारः अथचतुर्थभावविचारः तुर्येरवींदूपितृमातृपीडापापान्वितौपापनिरीक्षितौच जन्मस्थसूर्यर्क्षगतेऽर्कि
पुत्रेऽवमाननावैरकलीचपित्रा १

क्षितश्चेत्तदासहोत्थतुष्ट्यैसोदराणांसंतोषायभवति ९

इतिसहजभावविचारः अथचतुर्थभावविचारः तुर्यइति तुर्येचतुर्थभावेरविः पापग्रहैर्युतः पापदृष्टोवातदापितुः पीडाएवंविधुश्चंद्रश्चेत्तदामा
तुः पीडास्यात् द्वयोःस्थित्याउभयोरपिपीडास्यादित्यर्थः अयमेकोयोगः अथान्यः जन्मस्थसूर्यर्क्षगतेऽर्किपुत्रेजन्मकालेसूर्योयस्मिन्राशौ ८९
वर्त्तितास्मिन्राशौवर्षेशनिश्चेत्तदा अवमाननालोकेभ्यः पितुर्मानहानिःस्यात्पित्रासहवैरकलीस्यातां १

अथान्यदाह एवमनयारीत्याचंद्राक्रांतराशौशनौसतिजनन्यामात्रासह वैर कलीस्यातां अथबंधौचतुर्थस्थानेसुखाधिपेचतुर्थभावस्वामि
निसतिमातापित्रोः प्रीतिसुखान्युशंतिवदंति अथतुर्याधिपेचतुर्थभावस्वामिनिवीर्यान्वितेबलिष्ठेवर्षलग्नस्वामिनासहमुथशिलेसतिपित्रोः
सौख्यमुशंति २ अथपित्रोरनिष्टयोगानाह सौख्येति जनुषिजन्मकालेसौख्याधिपः चतुर्थभावस्वामी अब्दसूत्योर्वर्षकालजन्मकालयोःन

चंद्रेजनन्यैवमुशंतिबंधौसुखाधिपेप्रीतिसुखानिपित्रोः तुर्याधिपेलग्नपतीत्थशालेवीर्यान्वितेसौख्यमुशंतिपित्रोः २ सौख्या
धिपोजनुषिनष्टबलोऽब्दसूत्योःपित्रोरनिष्टकृदथोसहमेतयोस्तु दग्धेतुरीयगृहगेन्थदोथिहायांनाशस्तयोःसहमयोरपि
दग्धयोःस्यात् ३ जन्मन्यबुगृहयश्चतत्पतिस्तत्पदोपगौ शन्यारौक्लेशदौपित्रोर्नचेत्सौम्यनिरीक्षितौ ४

ष्टबलःचतुर्थभावस्वामीनष्टबलश्चेत्तदापित्रोर्मातापित्रोरनिष्टकृत्दुःखंकरोति अथोइति तयोर्मातापित्रोः सहमेदग्धेक्रूरग्रहैः पीडितेसति य-
दिमुथहायाःसकाशात्तुरीयगृहेचचतुर्थस्थानस्थेसति तदातयोर्मातापित्रोर्नाशःस्यात् तथातयोर्मातापित्रोःसहमयोरपिदग्धयोरस्तंगतादिदो
षाक्रांतयोःसतोःपित्रोर्नाशःस्यात् ३ अथपित्रोःक्लेशयोगावाह जन्मनीति जन्मनिजन्मकालेयदंबुगृहंचतुर्थस्थानंयश्चतत्पतिश्चतुर्थस्थानपतिश्चतुर्ये

स्थानचतुर्थस्थानस्वामिनौतत्सदोपगौशन्यारौतयोः पदंस्थानंतत्रगतौशनिभौमौशुभग्रहैर्युतौदृष्टौवाचेन्नतदापित्रोः क्लेशदौ ४ अथशुभाशुभयोगा

वाह मातुरिति मातुःपितुश्चसहमेतनुपेत्थशालेवर्षलग्नस्वामिनाइत्थशालेमुथशिलयोगेकृतेसतिपित्रोः सुखान्यवगच्छजानीहि इत्थमनुनाप्रकारेण

तुर्येपिचतुर्थभावेवर्षलग्नस्वामिनाकृतेमुथशिलयोगेसतिपितुःसुखान्यवगच्छ अयमेकोयोगः अथाशुभयोगः मातृपितृसहमेअष्टमाधिपति

नावर्षलग्नादष्टमभावस्वामिनाचेत्कृतमित्थशालंमुथशिलयोगेकृतेसतिपित्रोर्विपत्स्यात् अनिष्टखगेसराफेयदिमातृपितृसहमेशत्रुकृतईस

मातुःपितुश्चसहमेतनुपेत्थशालेतुर्येपिचेत्थमवगच्छसुखानिपित्रोः चेदष्टमाधिपतिनाकृतमित्थशालंपित्रोर्विपद्भयमनिष्टकृते

सराफे ५ इतिचतुर्थभावः अथपंचमभावविचारः पुत्रायगोवर्षपतिर्गुरुश्चेत्सूर्यारसौम्योशनसोऽथवेत्थं सत्पुत्रसौख्या

यखलार्दितास्तेदुःखप्रदाःपुत्रतएवचिंत्याः १ राफयोगेसतिपित्रोर्विपत्स्यात् ५ इतिचतुर्थभावः अथपंचमभावः अथपुत्रसंबंधिशु

भाशुभफलमाह पुत्रायगइति चेद्वर्षमतिर्वर्षस्वामीगुरुर्बृहस्पतिः पुत्रायगः पंचमैकादशस्थानस्थितश्चेत्तदासत्पुत्रसौख्यायभवेत् अथवासूर्यः

आरोभौमः सौम्योबुधः उशनाशुक्रः एषांमध्येयः कश्चिद्वर्षस्वामीग्रहः सन् पंचमैकादशस्थानस्थितोवास्यात्तदेत्थंसत्पुत्रसौख्यकरइत्यर्थः

अथतेग्रहाः गुरुसूर्यभौमबुधशुक्राःखलैः पापग्रहैरर्दिताः पीडिताश्चेत्स्युस्तदापुत्रतएवदुःखप्रदाश्चिंत्याः १ ५ ५

९०

अथ पुत्रप्राप्तियोगावाह पुत्रइति पुत्रे पंचमभावे स्फुतस्य सहमे पुत्रसहमे सबले बलिष्ठे सति स्फुताप्तिः पुत्रप्राप्तिः स्यात् यदि तत्र पंचमभावे वर्षेट् वर्षस्वामी सौम्येक्षितोपि शुभग्रहैर्दृष्टे सति अतिस्फुरवं स्यादयमेकोयोगः अथान्यः सकुजोबुधः भौमयुक्तोबुधश्चेत् शुभग्रहैः शुभग्रहाणां चंद्रबुधगुरुशुक्राणां राशौ कर्कमिथुनकन्याधनुर्मीनतुलानांमध्ये यस्मिन्कस्मिंश्चिद्राशौ स्थितः सन्सौम्येक्षितः शुभग्रहैर्दृष्टः सन्पुत्रायगः पंचमैकादशस्थाने स्थितः सुतसुखं पुत्रसुखं करोति चेद्भौमयुक्तोबुधोविबलो निर्बलः प्रोक्तस्थानेषु चेन्न तदा स्फुताप्तिः स्फुतस्य पुत्रस्य आर्तिं रोगं करोति २ अथान्यौ पुत्रप्राप्ति-

पुत्रे स्फुतस्य सहमे सबले स्फुताप्तिः सौम्येक्षितेऽप्यतिसुखं यदि तत्र वर्षेट् सौम्येक्षितः स्फुतगृहे सकुजोबुधश्चेत्पुत्रायगः सुतसुखं विबलः सुतार्तिम् १ जीवोजन्मनि यद्राशावब्दे सोऽस्फुतगोबली पुत्रसौख्याय भौमोज्ञो वर्षेशोऽत्र स्फुताप्तिदः २ यत्रेज्यो जनुषि गृहे विलग्नमेतत्पुत्राप्त्यै बुधसितयोरपीत्यमूह्यम् यद्राशौ जनुषि शनिः कुजश्च सोऽब्दे पुत्रार्तिं तनुस्फुतगः करोति नूनम् ४

योगावाह जीवइति जन्मनि जन्मकाले जीवो बृहस्पतिर्यद्राशौ यस्मिन् राशावस्ति स राशिरब्दे वर्षकाले सुतगः पंचमस्थाने स्थितः सन् बली बलिष्ठश्चेद्भवति तदा पुत्रसौख्याय भवति अयमेकोयोगः अथान्यः भौमोबुधोवा वर्षेशः सन् अत्र पंचमभावे सति तदा सुताप्तिदः ३ अथ पुत्रप्राप्तिपुत्रदोषयोर्योगावा ह यत्रेज्य इति जनुषि जन्मकाले यत्र यस्मिन्स्थाने इज्यो बृहस्पतिरस्ति तत्स्थानं वर्षकाले विलग्नगृहं चेत् लग्नस्थानं चेत्स्यात् तदा पुत्राप्त्यै पुत्रप्राप्त्यै भव

ति इत्थममुनाप्रकारेणबुधसितयोरप्यूह्यं यथाबुधः शुक्रोवायस्मिन्राशौतिष्ठतिसराशिर्वर्षकालेलग्नस्थोभवेत्तदापुत्रास्त्यैभवति अयंशुभयोगः अ-
थाशुभयोगः जनुषिजन्मकालेयद्राशौयस्मिन्राशौशनिः कुजश्चस्यात्सराशिरब्दे वर्षकालेतनुस्थतगोभवेत् तद्यथाजन्मकालीनशन्याक्रांतराशिर्ज-
न्मकालीनभौमाक्रांतराशिर्वावर्षेलग्नगोभवति अथवा वर्षलग्नात्पंचमस्थानेजन्मकालीनशन्याक्रांतराशिर्भौमाक्रांतराशिर्वास्यात् अथवा द्वयोरे-
कत्रावस्थानंस्यात्तदानूनंनिश्चयेनपुत्रार्तिंपुत्रपीडांकरोति ४ अथान्यंसुतप्राप्तियोगमाह पुत्रइति पुत्रेवर्षलग्नात्पंचमस्थानेपुण्यस्यसहमंस्युभा

पुत्रेपुण्यस्यसहमंपुत्रास्त्यैस्युभदृष्टियुक् लग्नपुत्रेश्वरौपुत्रेपुत्रदौबलिनौयदि ५ चंद्रोजीवोऽथवाशुक्रःस्वोच्चगःसुतदःसुते वक्री
भौमःसुतस्थश्चेदुत्पन्नसुतनाशनः ६ सुताधिपोजन्मनिभार्गवोऽब्देपुत्रेविलग्नाधिपतीत्थशाली पुत्रप्रदोमंदपदस्थपुत्रेपापा
धिकारीक्षितआत्मजार्तिः ७

ग्रहैर्दृष्टयुक्तंवास्यात्तदापुत्रास्त्यैपुत्रप्राप्तयेभवति अयमेकोयोगः अथान्यः पुत्रेवर्षलग्नात्पंचमस्थानेवर्षलग्न-
स्वामिपंचमभावस्वामिनौयदिबलिनौचेत्तिष्ठतस्तदापुत्रदौभवतः ५ अथशुभाशुभयोगावाह चंद्रइति सुतेवर्षलग्नात्पंचमस्थानेचंद्रोबृहस्पतिर्वाशु-
क्रोवास्वोच्चगतःसन्चेत्तिष्ठति तदासुतदःपुत्रप्राप्तिंकरोति अयंशुभयोगः अथाशुभयोगः वक्रीति वक्रीभौमःसुतस्थः वर्षलग्नात्पंचमस्थानेचेत्ति-
ष्ठति तदोत्पन्नसुतनाशनः ६ अथपुत्रप्राप्तितन्नाशयोगावाह सुताधिपइति जन्मनिजन्मकालेसुताधिपःपंचमभावस्वामीभार्गवःशुक्रःअब्देवर्षका-

लेपुत्रे पंचमस्थानेसन् विलग्नाधिपतीत्यशाल्हः वर्षलग्नस्वामिनासहमुथशिलयोगश्चेत्तदापुत्रदोभवति अयंसुतप्राप्तियोगः अथासुभयोगः जन्मका
लेमंदपदस्थपुत्रेमंदः शनिः तस्यपदस्थानं अत्रवर्षेचैत्वंचमंभवेत् पापाधिकारीपापग्रहः पंचाधिकारिणांमध्येवर्तमानः सन् ईक्षितदृष्टेसति आ-
त्मजार्तिः आत्मजःपुत्रस्तस्यार्तिःपीडास्यात् ७ अथान्यदाह यद्राशिगइति सूतौजन्मकालेयद्राशिगोग्रहः योग्रहः यस्मिन्राशौतिष्ठतिसराशिस्त
स्यपदाभिधःस्थानवाच्यःफलमाह बलीति सराशिर्वर्षेतद्भावगः सन्बलीचेत्तदाजन्मोत्थसौख्यायजन्मकालीनतद्भावोत्थशुभफलदोभवति अन्य

यद्राशिगोग्रहःसूतौसराशिस्तत्पदाभिधः बलीजन्मोत्थसौख्याय वर्षेतद्दुःखदोऽन्यथा ८ इतिपंचमभावः अथषष्ठभावविचारः
मंदेऽब्दपेऽनृजुगतौपतितेरुगार्तिःस्यात्सन्निपातभवभीरिरिरोगऽश्मशूलं गुल्माक्षिरोगविषमज्वरभीर्गुरौतुपापार्दितेऽनिलरुजोपिक
बूलशून्ये १

था तद्दुःखदः वर्षेउक्तस्थानस्थितराशिर्निर्बलश्चेत्तदातद्भावजनितशुभमसुभंस्यादित्यर्थः ८ इतिपंचमभावविचारः अथषष्ठ
भावविचारः मंदेऽब्दपइति मंदेशनौअब्दपेवर्षस्वामिनि अनृजुगतौवक्रिणिपतितेपापग्रहैः पीडिते अरिगेषष्ठस्थानगतेसतिरुगार्तिः रोगेनआर्तिः
पीडास्यात् सन्निपातोवातपित्तकफात्मकः एवंयुगपदेवदोषत्रयस्यउत्पत्तिस्तदुद्भवाभीर्मरणं शूलंस्थूलपीडागुल्ममुदररोगः अक्षिनेत्ररोगोविषम
ज्वरः एभ्योरोगेभ्योभीर्भयंस्यात् एवंगुरौवर्षस्वामीभूत्वाषष्ठस्थानगेवक्रिणिपापार्दितेसत्यपिकंबूलशून्येचंद्रमसासहकंबूलयोगरहितेसत्य

निलरुजोवातरोगाःस्युः १ अथान्यदशरूमफलमाह स्यादिति स्यात्काममलारव्यरुगपीतिपूर्वेणसंबंधः इत्थमिति अमुनाप्रकारेणअसृजिभौमेवर्षस्वामिनिषष्ठगेपतितेवक्रिणिसति असृग्भीः रक्तविकाराख्योरोगः रवावित्थमितिरवौ वर्षस्वामिनिषष्ठस्थेपतितेपित्तंस्यात् रिःफगरवौताहशरवौद्वादशस्थेदृशिनेत्रेमूलरोगःस्यात् तथाताहशेभृगौशक्रेरिपुगतेषष्ठस्थानस्थेपुनःपित्तरोगःस्यात् यदानृभेनरराशौ अरौषष्ठेतत्रस्थितेशक्रेभयेक्षितयुतेपिभयेनषष्ठभावस्वामिनादृष्टेयुक्तेपिश्लेष्मारव्योरोगःस्यात् एवंविधेचंद्रेऽरिषष्ठस्थानगेसतिकफसंबंधीरोगःस्यात् २ अथबुधस्यफलमाह एवमिति एवममुनाप्रकारेणबुधेऽब्दपेवर्षस्वामिनिभूत्वा अरौषष्ठस्थानेपापग्रहैर्युक्तेवक्रिणिसतिवातजनितरोगःस्यात् जनीतिजनिजन्मकालीनलग्ननाथःलग्नस्वामीपापग्रहःसन् अब्दपेनवर्तमानवर्षस्वामिनायुतदृष्टिदृष्टश्चतुर्थदशमैकसप्तमदृष्ट्यादृष्टस्तदारोगप्रदःस्यात् सपापोमृत्युकरःसजन्मकालीनलग्नस्वामीपापग्रहःसन्वर्षकालेपापग्रहयुक्तोवर्षस्वामिनायुतदृष्ट्यादृष्टोमृत्युप्रदःस्यादित्यर्थः ३ ५ ५

स्यात्काममलाख्यरुगपीत्थममसृज्यसृग्भीःपित्तंचरिःफगरवौदृशिमूलरोगः पित्तंपुनारिपुगृहेऽत्रभृगौनृभेऽरौश्लेष्माभयेक्षितयुतोऽपिकफोऽरिगेंदौ २ एवंबुधेपापयुतेऽब्दपेऽरौवातोत्थरोगोजनिलग्ननाथः पापोऽब्दपेनयुतदृष्टिदृष्टोरोगप्रदोमृत्युकरःसपापः ३

अथशनिकृतारिष्टयोगमाह सूत्यार्किभइति सूतौजन्मकालेआर्किभेशन्याक्रांतराशौलग्नगतेवर्षकालीनलग्नस्थेसतिरुक्शीतोष्णारुग्भयंस्यात्
यदिजन्मकालीनशन्याक्रांतराशौवर्षकालेशनिनाक्षुतदृशादृष्टेसतिमृत्युमादिशेत् ४ अथभौमकृदरिष्टयोगमाह एवमिति एवममुनाप्रकारेणज
न्मकालेभौमोयस्मिन् राशौतिष्ठतिसराशिर्यदिवर्षेवर्षकालीनलग्नगतोभवेत् भौमः क्षुतदृशाभौमेनदृकृतदृष्ट्याहष्टश्चेत्तदारक्तेत्यादिरोगाःइ
त्यंतंफलंस्यात् सलग्नगतराशिः शुभग्रहैर्दृष्टश्चेत्तदारोगाल्पतास्यात् ५ अथान्यदरिष्टयोगमाह लग्नाधिपेति लग्नाधिपः वर्षलग्नस्वामीअब्दप

सूत्यार्किभेलग्नगतेरुक्शीतोष्णारुग्भयं शनीक्षितेचाप्यतास्यात्सपापेमृत्युमादिशेत् ४ एवंभौमेक्षुतदृशारक्तपित्तरुजोऽ
ग्निभिः ततोऽन्येबहुलारोगाःशुभदृष्टौरुगल्पता ५ लग्नाधिपाब्दपतिषष्ठपतीत्थशालोरोगप्रदःखचरधातुविकारतःस्यात्
कांदर्पिकामयभयंपतितेसितेऽर्कस्थानेऽथषष्ठइहरुक्सहमंसपापं ६

तिर्वर्षस्वामीषष्ठपतिः षष्ठभावस्वामी अनयोःपरस्परमित्थशालोमुथशिलयोगश्चेत्तदाखचरग्रहयुक्तेचेत्स्यात्तदापिमदनसंबंधीरोगःस्यात् जन्म
कालेशुक्रोयस्मिन् राशावस्तिसराशिर्वर्षकालेषष्ठोभावःस्यात्तस्मिन्भावेसूर्येसतितथाशुक्रेपतितेषष्ठाष्टमद्वादशस्थानान्यतमस्थेसति कांदर्पि
कामयभयंमदनसंबंधीरोगःस्यात् अयमर्थोमूलवाक्यानुसारेण तद्वाक्यंच शुक्रस्थानइत्यादि ६ ॥ ॥ ॥

अथान्यौरोगोत्पत्तियोगावाह सपापइति सपापेपापग्रहयुक्तेगुरौरंध्रगेवर्षलग्नादष्टमस्थानेसति आरेभौमेलग्नेसतिसतंद्राग्निमूर्च्छातंद्रा आलस्यं तत्सहितामूर्च्छाचेष्टाराहित्यंभवति सचंद्रेचंद्रयुक्तभौमेलग्नस्थेपुनश्चंद्रयुक्तपापयुक्तगुरावष्टमस्थेसति अंगनाशःकुत्रचिदंगस्यविशेषेणनाशः स्यादयमेकोयोगः अथान्यः सूतिकेंद्रे सूतौजन्मकालेयानिचत्वारिकेंद्राणितेषुखलाः पापग्रहाः स्युस्तेअब्दलग्नेवर्षकालीनलग्नेस्युस्तदारुगास्ये- रोगप्राप्त्यैभवंति तथासितेशुक्रेद्यंघ्रिगैर्नरराशिस्थितैः पापग्रहैरीक्ष्यमाणेदृष्टेसतिकफोत्पत्तिः स्यात् ७ अथान्यदाह दिनइति दिनेदिवसेअ

सपापेगुरौरंध्रगेलग्नआरेसतंद्राग्निमूर्च्छांगनाशःसचंद्रे खलाःसूतिकेंद्रेऽब्दलग्नेरुगास्त्यैकफोद्यंघ्रिगैरीक्ष्यमाणेसितेस्यात्
७दिनेऽब्दप्रवेशोविलग्नेऽब्दसूत्योर्यदाहक्कहद्दागृहाद्योऽधिकारः रवेर्वाकुजस्यात्रपीडाज्वरात्स्याद्दृशासौम्यखेटोत्थयान्तेसुखाप्तिः ८

अब्दप्रवेशोवर्षप्रवेशःस्याद्यदाविलग्नेऽब्दसूत्योर्वर्षकालजन्मकालयोर्लग्नस्थस्यरवेः सूर्यस्यवाकुजस्यभौमस्यवाहक्कोद्रेष्काणः हद्दास्वगृहाधि- कारः प्रासः स्यात्तदात्रवर्षेज्वरात्पीडास्यात् अयमर्थः पंचाधिकारिणांमध्येअधिकारीभूत्वासूर्योभौमोवालग्नेसतिज्वरात्पीडास्यादित्यर्थः दृ- शासौम्यखेटोत्थयात्रतादृशिलग्नेशुभग्रहैर्दृष्टेसति अंतेपरिणामेसुखाप्तिःस्यात् ८ छ छ छ छ

अथरोगनाशरोगोत्पत्तियोगावाह निशीति निशिरात्रौसूतौजन्मचेत्स्यात्तत्रवर्द्धमानेशुक्लपक्षीयउपचीयमानेचंद्रेवर्षकालीनभौमेनसहइत्थशाल
तोमुथशिलयोगेसतिरुक्रोगःनश्येत्नाशंप्राप्नोति यदिशुक्लपक्षस्थोपचीयमानेचंद्रेमंदेत्थशालात्शनिनासहमुथशिलयोगेसति रुक्रोगः ए
धतेवृद्धिंप्राप्नोति व्यत्ययोन्यथेति दिवसेजन्मस्यात्कृष्णपक्षस्थचंद्रेभौमेनसहमुथशिलयोगेसतिरोगवृद्धिःस्यात् पुनस्तादृशेचंद्रेशनिनासहमु
थशिलयोगेसतिरोगनाशःस्यादित्यर्थः ९ अथान्ययोगद्वयमाह रवाविति केतुबुधयुतेरवावीदृशिभौमेनसहमुथशिलयोगेसति अब्दंनिखि

निशिसूतौवर्द्धमानेचंद्रेभौमेत्थशालतः रुग्नश्येद्धृतमंदेत्थशालाद्व्यत्ययोऽन्यथा ९ रवावीदृशिविद्केतुयुतेऽब्दंनिखिलंगदः
अधिकारीबलीसूतावब्देकेतुज्ञयुक्तथा १० चतुर्थेऽस्तेचमुथहास्तुतदृश्याशनीक्षिता मूलपीडापापखगैर्दृष्टेतत्परिणामजम् ११

लंसंपूर्णंवर्षंगदोरोगःस्यादयमेकोयोगः अथान्यः सूतौजन्मकालेकश्चिद्ग्रहः अधिकारीवाबलीसन् सग्रहः अब्देवर्षकालेकेतुबुधयुक्तश्चेत्त
दासंपूर्णवर्षंरोगप्रदंस्यात् १० अथमूलयोगमाह चतुर्थइति वर्षलग्नेचतुर्थस्थानेऽस्तेसप्तमस्थानेवामुथहास्यात् शनिनास्तुतदृश्याश-
नुदृश्याचतुर्थदशमैकसप्तमदृश्याईक्षितादृष्टासतीतदामूलपीडास्यात् तादृशीमुथहापापग्रहैर्दृष्टासतीतत्परिणामजातस्यपरिणामः मूलन-
स्यनाशः ततोजातामूलनाशोत्तरंमूलपीडास्यादित्यर्थः ११

अथसकलग्रहवशेनापिटकादियोगमाह जन्मस्थेति जन्मकालेजीवसितराशिगतेमहीजेजीवोबृहस्पतिः सितःशुक्रोवायस्मिन्राशावस्ति वर्त्ततेतस्मि-न्राशौमहीजेभौमस्थेस्यात्कीदृशोभौमः सूर्यांशुगेअस्तंगतोभवेत्तदापिटकशीतलिकादिमांद्यंशीतोष्णगंडभवरुक्स्यात् बुधेन्दुसंदो एवंजन्म कालिकजीवसिताधिष्ठितराशौचंद्रयुक्तबुधेसतिकुष्ठभगंदररुजोपिसगंडमालाख्यारोगाःस्युः १२ अथान्यानिष्टयोगमाह जन्मेति जन्मलग्नेथिहा नाथौजन्मलग्नस्वामिमुथहास्वामिनौवर्षलग्नात्षष्ठौपापान्वितेक्षितौपापग्रहैर्युतौदृष्टौवानिर्बलौस्यातांतदाज्वरपीडांगवैकल्याद्यातिकष्टदौभवेतां

जन्मस्थजीवसितराशिगतेमहीजे सूर्यांशुगेपिटकशीतलिकादिमांद्यम् शीतोष्णगंडभवरुक्सबुधेन्दुसंदोकुष्ठंभगंदररुजोऽपि सगंडमाला १२ जन्मलग्नेथिहानाथौषष्ठौपापान्वितेक्षितौ निर्बलौज्वरपीडांगवैकल्याद्यातिकष्टदौ १३ मुथहालग्नतन्नाथाःपापांतस्था स्तुरोगदाः षष्ठेशेषष्ठगेसौम्येस्त्रियःप्राप्तिरितीर्यते १४

१३ अथरोगप्राप्तिस्त्रीप्राप्तियोगावाह मुथहेति मुथहालग्नंवर्षलग्नंतन्नाथौतयो-र्मुथहालग्नयोर्नाथौएतेचत्वारः पापांतस्थाःपापग्रहमध्येस्थिताःस्युस्तदारोगदाःस्युः अनयोर्मध्येकश्चिदेकःपापग्रहमध्यगतस्तदारोगप्रदःस्या त् अयमशुभयोगः अथशुभयोगः षष्ठेशेषष्ठभावस्वामिनिसौम्येशुभग्रहःसन् षष्ठगेषष्ठस्थानेसतितदास्त्रियाःप्राप्तिः इतीर्यतेज्ञायते अ-
स्मिन्नर्थेवामनः षष्ठाधिपेशुभेषष्ठस्थितेप्राप्तिःस्त्रियाभवेदितिकेचित् तन्नयतोःरोगप्रकरणाद्वामिन्यारोगप्राप्तिरुचिता नतुकेवलं

तत्रस्त्रियाःप्राप्तिर्बाधितत्वात् एतदर्थेसमरसिंहोपि षष्ठाधिपेचषष्ठप्राप्तेसौम्येभवेत्स्त्रियांगदप्राप्तिरिति १४ अथरोगस्थानमाह रोगकर्तेति
पूर्वोक्तरोगकर्ताग्रहोयत्रराशावंशेस्यात् यस्मिन्राशावंशेनवमांशेस्यादनयोर्बलीराशिनवमांशयोर्मध्येयोबलीसराशिस्तस्यरोगस्यराशिस्वरू
पतः वातपित्तकफप्रयुक्तैःकृत्वा तत्स्थानंवाच्यम् १५ अथान्यदाह जन्मेति जन्मषष्ठाधिपेजन्मकालीनषष्ठभावस्वामिनिभौमेसतिवर्षेषष्ठगतेष
ष्ठस्थानेचेत्तदारुजंरोगंकरोतिक्रूरेत्थशालेपापग्रहेणसहमुथशिलयोगेसतिविपुलोभूयान्रोगःस्यात् शुभदृग्योगतः शुभग्रहैर्दृष्टः युक्तोवात

रोगकर्तायत्रराशावंशेस्यादनयोर्बली तत्स्थानंतस्यरोगस्यवाच्यंराशिस्वरूपतः १५ जन्मषष्ठाधिपेभौमेवर्षेषष्ठगतेरु
जा क्रूरेत्थशालेविपुलः शुभदृग्योगतस्तनुः १६ इतिषष्ठभावः अथसप्तमभावः बलीसितोऽब्दाधिपतिःस्मरस्थः
स्त्रीपक्षतःसौख्यकरोविचिंत्यः इज्येक्षितोऽत्यंतसुखंकुजेनाधिकारिणाप्रीतिकरोमिथःस्यात् १ ७

दातनुः स्वल्पोरोगःस्यात् १६ इतिषष्ठभावः अथसप्तमभावः बलीसितइति बलीसितः शुक्रःअब्दाधिपोवर्षस्वामीसन्स्मरस्थः सप्तमस्थाने
चेत्तदास्त्रीपक्षतः सौख्यकरोविचिंत्यःज्ञेयः इज्येक्षितएतादृशः शुक्रोबृहस्पतिनादृष्टस्तदा अत्यंतंसौख्यंकरोतिकुजेनभौमेन अधिकारिणा
पंचाधिकारिणांमध्येअधिकारीभूत्वादृष्टस्तदामिथः परस्परंप्रीतिकरःस्यात् १ ७ ७ ७ ७

अथजारताविवाहयोगावाह बुधेक्षितइति तस्मिन्शुक्रेवर्षस्वामिनिसप्तमस्थेसतिबुधेक्षितेबुधेनदृष्टेसतिलब्ध्याअल्पवयस्कयासहजारता-स्यात् परविवाहितांभुक्तइत्यर्थः तादृशेशुक्रेमंदेनशनिनादृष्टेसतिवृद्धयानार्यासहजारतास्यात् तादृशेशुक्रेगुरुदृष्ट्यादृष्टस्यातेनादृष्टेनवाभार्यानवीनाविवाहितास्त्रीभवति ततस्तस्याःसकाशात् त्वरितंशीघ्रंसंततिःस्यात् एवंसतिगुरुदृष्ट्याइतिपाठःप्रामादिकःईज्येक्षित इतिपूर्वपद्येउक्तत्वादितितत्वं अत्रगुरुयुक्तेनवाभार्येतिपाठःसाधुःपूर्वग्रंथानुरोधात् उक्तंचजातकसारे संयुक्तेस्फुरपूजितेनववधूप्राप्तिश्चसद्दृशतइति वामनः गुरुयु

बुधेक्षितेजारतास्याल्लब्ध्यामंदेनवृद्धया गुरुदृष्ट्यानवाभार्यासंततिस्त्वरितंततः १ जन्मलग्नाधिपेऽस्तस्थेदारसौख्यंबलान्विते जन्मशुक्रर्क्षमस्तेऽब्देस्त्रीलाभायासितेऽब्दपे ३

क्तेनवाभार्यासंततिस्त्वरितंततः ताजिकयोगसुधानिधौ गुरुयुतेपिचनूतनवल्लभाभवतितत्रचसंततिराशुनइति १ अथस्त्रीसौख्यविवाहयोगावाह जन्मेति जन्मलग्नाधिपेजन्मलग्नस्वामिनिवर्षबलान्वितेबलिष्ठेअस्तस्थेसप्तमस्थानेसतिदारसौख्यंस्त्रीजनितंसुखंस्यात् जन्मकालेशुक्रर्क्षेशुक्रोयस्मिन्राशौतिष्ठतिसराशिरब्देवर्षकाले अस्तेसप्तमस्थानेसतिसितेशुक्रेअब्दपेवर्षस्वामिनिसतितदास्त्रीलाभायस्त्रीप्राप्तयेभवति इदमवधेयंजन्मशुक्रर्क्षमित्यत्रजन्मशुक्रर्क्षमस्तेतत्रचेच्छुक्रोऽब्दपोवर्षस्वामीतदास्त्रीसुखमित्यत्रसंमतरभावः यथासमरसिंहः जातकलग्नाधिपतौवर्षस्थेबलिनिदारसुखं शुक्रस्थानेवर्षेपरिण

यति ग्रहस्थतांयाति ताजिकालंकारे जनुर्लग्नाधीशेशरदिमदसंस्थेबलयुतेभृशंयोषित्तोषःसितयुतगृहेस्यात्परिणयः ताजिकयोगसुधानिधौजनन लग्नपतौशरदस्तगेबलयुतेमदास्सुखमीरितं जननशुक्रगराशिगतेजनुस्तनुपतौसबलेपरिणायनं वामनः जन्मलग्नाधिपेवर्षलग्नात्सप्तमगेसति उ दितेसबलेचप्रश्नस्सौख्यंप्रजायते शुक्रोजन्मनियद्राशौवर्षलग्नेश्वरोयदि तद्राशौसप्तमस्थेतिपुंसःपरिणयस्तदेति अत्रपूर्वपरामर्शल्लिग्नेश्वरोज न्मलग्नेश्वरइति नचवर्षेश्वरोयदीतिपाठः पूर्वश्लोकविरोधात् तादृगर्थेसंमतेरभावाच्च एवंसतिमूलंनिर्मूलमितिमंतव्यं ३ अथस्त्रीलाभयोगं-

लग्नास्तनाथयोरित्थशालेस्त्रीलाभमादिशेत् सहमेशोभावपोवाविनष्टःकष्टदःस्त्रियः ४ नष्टेन्दौसुक्रपदगेमैथुनंस्वल्पमा दिशेत् जन्मशुक्रर्क्षगोभौमःस्त्रीसुखोत्सवकृद्बली ५

स्त्रीकष्टयोगंचाह लग्नेति लग्नंवर्षलग्नं अस्तंसप्तमभावः अनयोर्ना- थयोः स्वामिनोरित्थशालेमुथशिलयोगेसति स्त्रीलाभंविवाहादिद्वारास्त्रीप्राप्तिमादिशेत् कथयेत् सहमेशइति सहमेशः स्त्रीसहमस्वामीभा वपोवासप्तमभावस्वामीवाविनष्टश्चेत्तदा स्त्रियाः कष्टदोदुःखदोभवति विनष्टग्रहलक्षणंवामनेनोक्तं क्रूराक्रांतः क्रूरयुतः क्रूरदृष्टश्चयोग्रहःवि रश्मितांप्रपन्नश्चसविनष्टोबुधैःस्मृतइति ४ अथस्वल्पस्त्रीसुखमहत्सुखयोगावाह नष्टेंदाविति शुक्रपदगेशुक्राधिष्ठितराशिस्थितेवर्षेनष्टे- प्रागुक्तविनष्टलक्षणाक्रांतेइंदौचंद्रेसतिस्वल्पमैथुनमादिशेत्कथयेत् तथाजन्मशुक्रर्क्षगोभौमः जन्मकालेसुक्रोयस्मिन्राशावस्थितस्मिन्राशौ-

वर्षकालेभौमोबलीभवेत्तदास्त्रीसुखोत्सवकृत् ५ अथस्त्रीसौख्ययोगचतुष्टयमाह जन्मास्तपइति जन्मकालीनलग्नात्सप्तमस्थानस्वामिनि
अब्दपसितेनवर्षस्वामीशुक्रस्तेनयुगीक्षितेयुक्तोदृष्टोवातदास्त्रीसंगमोबहुविलाससुखप्रधानःस्यात् अयमेकोयोगः केंद्रेति जन्मकालेशुक्र
भस्थेशुक्राधिष्ठितराशिस्थितेवर्षकालीनगुरौकेंद्रत्रिकोणगतेसतिस्त्रीसौख्यमुक्तमयंद्वितीयोयोगः इतिहद्दाविवाहयोश्चेतीति अमुनाप्रकारेण
वर्षलग्नेयआगतोहद्दास्वामीसजन्मकालीनशुक्राक्रांतराशिगतःसन्केंद्रत्रिकोणगोभवेत्तदास्त्रीसौख्यंस्यादयंतृतीयोयोगः तथावर्षकाले

जन्मास्तपेऽब्दपसितेनयुगीक्षितेस्यात्स्त्रीसंगमोबहुविलाससुखप्रधानः
केंद्रत्रिकोणगगुरौजनिशुक्रभस्थेस्त्रीसौख्यमुक्तमितिहद्दविवाहयोश्च ६

यद्विवाहसहमंतत्स्वामीवाजन्मकालीनशुक्राधिष्ठितराशिगतःसन्केंद्रत्रिकोणगोभवेत् तदापिस्त्रीसौख्यंस्यात् अयंचतुर्थोयोगः केंद्रमि
त्यत्रलग्नंविहायचतुर्थसप्तमदशमान्युक्तानिसमरसिंहेन तद्वाक्यंच शुक्रस्थानेवास्यान्नवमेऽस्तेपंचमेचतुर्थेरवेजीवेसति पूर्णफलंविवाहयेद्ध
द्दनाथेच फलसाम्याद्युक्तिलाघवात् ग्रंथकृतालग्नमुक्तमितिबोध्यम् ६ ७ ७ ७ ७

अथस्त्रीक्लेशविवाहयोगावाह अधिकारीति पंचाधिकारिणांमध्येयस्यकस्यचिदधिकारिणः पदस्थेस्थानेअर्केसूर्येसतिस्त्रीभ्योऽनिशंनिरंतरंव्याकुलतास्यात् एवंइंथिहाधिकृतस्थानेइंथिहामुथहा अधिकृतस्थानेअधिकारिग्रहस्यस्थानेगुरुदृष्ट्यागुरुणादृष्टासतीविवाहकर्त्रीस्यात् ७ अथस्त्रीक्लेशयोगावाह इंथिहेति द्यूनेवर्षलग्नात्सप्तमस्थानेइंथिहामुथहाअर्कारयुक् अर्कःसूर्यः आरोभौमस्तेनयुक्ताचेत्तदास्त्रीपुत्रेभ्यः कष्टंभवेत् पापग्रहदृष्ट्याविशेषतः कष्टंस्यादयमेकोयोगः अथान्यः स्त्रीसहमेक्रूरितेपापाक्रांतेवर्षलग्नात्सप्तमस्थानेसतिस्त्रीपुत्रेभ्यः कष्टंस्यात्

अधिकारिपदस्थेऽर्केस्त्रीभ्योव्याकुलताऽनिशं इंथिहाधिकृतस्थानेगुरुदृष्ट्याविवाहकृत् ७ इंथिहाकारयुग्द्यूनेक्रूरितेसहमेस्त्रियाः स्त्रीपुत्रेभ्योभवेत्कष्टंपापदृष्ट्याविशेषतः ८ सूतौद्यूनाधिपःशक्तोऽब्देद्यूनेबलवान्भवेत् लग्नेशेनत्थशालश्चेत्स्त्रीलाभंकुरुतेध्रुवं ९

पापग्रहैर्दृष्टेसति विशेषतःकष्टंस्यात् केचित्तु क्रूरितेइत्यस्ययोगद्वयेप्यन्वयः क्रूरितेद्यूनेइंथिहाकारयुगितिवदंतितन्न अर्कारयुगित्यनेनैवद्यूनस्यक्रूरितत्वोपपत्तेः अन्यथायोगद्वयकल्पनमपिव्यर्थंस्यादिति ८ अथविवाहयोगमाह सूताविति सूतौजन्मकालेद्यूनाधिपःसप्तमभावस्वामीशुक्रः अब्देवर्षकालेबलवान्बलिष्ठःसन्द्यूनेसप्तमस्थानेभवेल्लग्नेशेनेत्थशालश्चेत् वर्षलग्नस्वामिनासहमुथशिलयोगश्चेत्तदास्त्रीलाभंसुखंचकुरुते ९

अथत्रीन्स्त्रीप्राप्तियोगानाह भौमइति भौमेअब्दपेवर्षस्वामिनि सितदृशाशुक्रेणदृष्टेसतिस्त्रीलाभयोगएकः तथाशुक्रेब्दपेवर्षस्वामिनिकुजेनसया- भौमेनदृष्टेसतिस्त्रीलाभयोगोद्वितीयः अथवादारसहमे वर्षीयस्त्रीसहमेतद्दृष्टेताभ्यांशुक्रभौमाभ्यांदृष्टेसतिध्रुवंनिश्चयेनस्त्रीलाभोभवति अयंतृतीयोयोगः १० अथपुनर्विवाहयोगद्वयमाह सूताविति वाप्रकारांतरेणसूतौजन्मकालेदारसहमेस्त्रीसहमेतद्दृष्टेशुक्रभौमाभ्यांदृष्टे सतियोषित्स्त्रीआप्यते उक्तंचसमरसिंहेन जन्मनिदृष्टौसत्यांस्त्रीसहमासौचपरिवारः अयमर्थः यथावर्षकालेस्त्रीसहमंतथैवजन्मकालेप्य

भौमे ऽब्दपेसितदृशाशुक्रे ऽब्दपेकुजेनसया तद्दृष्टेदारसहमेस्त्रीलाभोभवतिध्रुवम् १० सूतौवादारसहमेतद्दृ ष्टेयोषिदाप्यते स्वामिदृष्टंस्त्रीसहमंशुक्रदृष्टंविवाहकृत् ११ सूतौद्यूनाधिपेवर्षसहमेशेस्त्रियाःस्मरवम् जन्मा स्तपेथिहानाथवर्षेशःस्वेद्युनेतया १२

कालेचस्त्रीसहमंकार्यमितिसंज्ञातंत्रेसहमप्रकरणेउक्तमस्ति अयमेकोयोगः अथा- न्यः स्त्रीसहमंस्वामिनादृष्टंशुक्रदृष्टंतदाविवाहकृत् ११ अथस्त्रीस्मरवप्राप्तियोगावाह सूताविति सूतौजन्मकालेद्यूनाधिपेसप्तमभावस्वामि निवर्षेवर्षकालेसहमेशेस्त्रीसहमस्वामीभवेत्तदास्त्रियः स्मरवंस्त्रीतःस्मरवंस्यात् अयमेकोयोगः अथान्यः जन्मास्तपेजन्मकालीनसप्तमभाव स्वामीइंथिहानाथः वर्षकालीनमुथहास्वामी वर्षेशोवर्षस्वामी एतेस्वेदशमस्थानेतथाद्यूनेसप्तमस्थानेस्युस्तदास्त्रीतः स्मरवंस्यात्

उक्तंचताजिकयोगसुधानिधौ जन्मास्तनाथेऽब्दपतौचमुंथेशेऽस्तंगतेव्योमगतेऽपितद्वत् अतएववर्षेशाश्चेत् द्यूनेतथेतिपाठकल्पनमपि-
निरस्तं १२ अथसप्तमस्थानस्यमार्गस्थानत्वाद्विदेशगमनयोगमाह मुथहातइति वर्षेस्वगृहस्वोच्चगतः शशीचंद्रोमुथहातोमुथहाधिष्ठितस्थाना
त् द्यूनस्थः सप्तमस्थानेस्यात्तदाविदेशगमनंकुर्यात् एतादृशश्चंद्रः पापेक्षणात् पापग्रहैर्दृष्टश्चेत्तदाक्लेशदोभवेत् १३ इतिसप्तमभावविचारः अ
थअष्टमभावविचारः भौमइति भौमेअब्दपेवर्षस्वामिनिसतिक्रूरहतेयुद्धादिनापीडितेबलोज्झितेनिर्बलेयत्किंचित्स्थानगतेसति अयसालोहेनघातो

मुथहातोद्यूनसंस्थःस्वगृहोच्चगतःशशी विदेशगमनंकुर्यात्क्लेशःपापेक्षणाद्भवेत् १३ इतिजायाभावविचारः अथाष्टमभावविचारः
भौमेऽब्दपेक्रूरहतेऽयसाघातोबलोज्झिते अग्निभीरग्निभेक्रूरनराङ्घ्रिपदभेमृतिः १ वियत्यवनिपामात्यरिपुतस्करजंभयम् तुर्ये
मातुःपितृव्याद्वामातुलात्पितृतोगुरोः २

भवेत् तथाभौमेअग्निभेवन्हिराशौसंज्ञातंत्रोक्तमेषसिंहधनुषाख्येस्थितेसति अग्निभीर्वन्हिसंबंधा-
द्भीतिर्भयंभवति तथाभौमेद्विपदभेमिथुनकन्याधनुःपूर्वार्द्धराशिस्थेक्रूरनरात् उग्रस्वभावमनुष्याच्चौरादितोमृतिर्मरणंस्यात् १ अथतादृशस्यभौमस्यविशेष
स्थानगतस्ययोगावाह वियतीति वर्षस्वामिनिभौमेनिर्बलेक्रूरहतेएतादृशेयदिवियतिदशमस्थानगतेसतितदाअवनिपामात्यात् राजप्रधानतोरिपुतः शत्रुतःतस्क
रश्चौरतोभयंवक्तव्यं अथतादृशेभौमेतुर्येचतुर्थस्थानस्थेसतिमातुःपितृव्याद्वापितृभ्रातुःमातुलात्मातृभ्रातुःपितृतःपितुःसकाशाद्गुरोःसकाशाद्भयंवाच्यम् २

अथमहामृत्युयोगानाह लग्नेथिहापतिसमापतयोमृतीशाद्दति वर्षलग्नस्वामीमुथहास्वामीवर्षस्वामी एतेत्रयोमृतीशाच्चेदित्थशालिनः अष्टमभावस्वामि
नासहमुथशिलयोगश्चेत्तदानिधनप्रदामरणप्रदाःस्युः चेत्पाकारिस्य दशारिस्यसमयेमृतिरेवस्यात् अयमर्थः जन्मकालिकपापग्रहदशायांपापग्रहस्यांत
र्दशायांचेद्भवति तदामरणमेवस्यादित्यर्थः अन्यदाह तत्रेति तत्रवर्षकालेदिवसे ऽब्दवेशेदिवावर्षप्रवेशेसतिसार्केकुजेसूर्यसहितेभौमेसतिनृपभयंराज्ञः
सकाशाद्भयंस्यात् २ अथचतुर्थमृत्युयोगानाह सूर्यइति सूर्येजननेजन्मकालेसितेनशुक्रेणसहमूसरिफयोगेसति तथावर्षे अधिकारीपंचाधिका

लग्नेथिहापतिसमापतयोमृतीशाच्चेदित्थशालिनइमेनिधनप्रदाःस्युः चेत्पाकरिष्टसमयेमृतिरेवतत्रसार्केकुजेनृपभयंदिवसेऽब्दवे
शे ३ सूर्येमूसरिफेसितेनजननेवर्षेधिकारीतथाकेंद्रेराजगदाद्भयंचरुगसृक्स्थानेऽधिकारींदुजे

रिणांमध्ये अधिकारी भवति केंद्रे सति रा
जगदाद्भयंचराज्ञःसकाशात् तथारोगाद्भयंस्यात् अयमेकोयोगः अथद्वितीयः जन्मकालेअसृक्स्थाने भौमाक्रांतराशौ अधिकारिणिवर्षपंचाधिकारि
णांमध्ये अधिकारिणिइंदुजेबुधेसतिरुग्रोगःस्यात् अथतृतीयः अथवासौम्येबुधेअधिकारिणिसतिक्रूरदृशाकुजस्यभौमस्यक्रूरदृशाचतुर्थदश
मैकसप्तमदृष्ट्याहतेसति असृक्दोषादिनारक्तविकारजनितदोषादिनारुक्रोगःस्यात् अथचतुर्थोयोगः पुनरपितादृशेबुधेअधिकारिणिक्रूरदृ
ष्ट्याभौमेनहतेअंशस्थितेअर्थात्कुजस्यांशस्थितेकुजराशिस्थितेदग्धेसतिकुजेनयुद्धादिना पीडितेइत्यर्थः तदाविदेशतः परदेशेबंधनमृतीस्या

तामितिबुधाः प्राहुः उक्तंच समरसिंहेन दग्धे च रस्म्यधः स्यात्परदेशबंधनं मरणमिति ताजिकालंकारे सौम्ये क्रूरदृशा क्षतिः कुजदृशा दग्धं च तद्रश्मिभि
र्निबंधे हननं विदेशमरणं मृत्योर्लभेन्निश्चितमिति केचित्तु इनांशुस्थिते सूर्यसान्निध्येनास्तंगते सूर्यमंडलगते इत्यर्थः दग्धे पापाक्रांते कुजपदसान्निध्ये
न कुजयुक्त इत्यर्थः अतएव वामनः भौमयुक्ते बुधे सार्के विदेशबंधनं मृतिरिति तन्न भिन्नराशिस्थितस्यापि बुधस्यास्तंगतत्वेन सार्कत्वाभावात्सम
रवाक्ये सूर्यपदसान्निध्याभावेन सूर्यस्याप्रसक्त्या सूर्यरश्म्यधः स्यादित्यर्थकल्पनस्यान्याय्यत्वाच्च नच वामनवाक्यस्य का गतिरिति वाच्यं भौ-

सौम्ये क्रूरदृशा कुजस्य रुगसृक् दोषादि नांशस्थिते दग्धे बंधमृती विदेशत इति प्राहुर्बुधे ताहशे ४
भौमस्थानेऽधिकारी दोर्गुमन्नृपभयं रुजः मंदोऽधिकारी रवेर्लोहहृतः पीडाकरः स्मृतः ५

मयुक्ते बुधे त्यस्य स्वोक्तार्थविरुद्धार्थत्वाभावेन सार्कत्वस्याधिकोक्त्या विरोधाभावादिति ४ अथ रोगयोगावाह भौमस्थान इति जन्मकाले भौमस्थाने
भौमो यस्मिन् राशावस्थितस्तस्मिन् राशौ वर्षे अधिकारिणि इंदौ चंद्रे सति गुल्मप्रकोपश्च नृपभयं राज्ञः सकाशाद्भयं रुजो रोगाः स्युः अयमेको योगः अथा-
न्यः मंदः शनैश्चरः अधिकारी पंचाधिकारिणां मध्ये अधिकारी भूत्वा रवेर्दशमस्थाने चेत्स्यात्तदा लोहहृत् लोहप्रहारान् पीडाकरः स्मृतः ५

अथाल्पमृत्युयोगावाह भौमइति वर्षलग्नादष्टमस्थाने भौमे सति वन्हेः सकाशात् भयं प्रहारो वा शस्त्रादिना घातो वा नृपात् राज्ञः सकाशाद्भयं वा स्यात् प्र.२
अयमेको योगः अथान्यः आरे भौमे खस्थे दशमस्थाने सति चतुष्पान्द्यः चतुष्पदेभ्यः पातः पतनं दुःखं असृजः रक्तविकारजनितरुजो रोगाः
स्युः ६ अथ धननाशविवादयोगावाह वित्ताष्टगेति यदि अब्देशः वर्षेशः इज्यो गुरुः वित्ताष्टगः द्वितीये अष्टमस्थाने वा सन् अशुभेक्षितः पापयु

सार्केबुधे भौमयुते मृतिः स्याद्देशांतरे वा वधबंधनं च, भौमेऽष्टमे भयं वह्नेः प्रहारो वा नृपाद्भयम् आरे खस्थे चतु
ष्पान्द्यः पाताद्दुःखरुजोऽसृजः ६ वित्ताष्टगेज्यो धनहा यद्यब्देशोऽशुभेक्षितः मंदे घूने दुर्वचनापवादकलिभर्त्सनम् ७
पतितेज्ञे क्रूरदृशाऽरेत्यशाले मृतिं वदेत् कुजहद्दास्थितेनाशः सौम्यदृष्ट्याशुभं भवेत् ८

हद्दस्तदा धनहा धननाशकर्ता स्या
त् अयमेको योगः अथान्यः मंदे शनौ द्यूने सप्तमस्थाने सति दुर्वचनापवादकलिभर्त्सनं धिक्कारं प्राप्नोति ७ अथ महाल्पमृत्युयोगावाह पतितइति
पतिते ज्ञे बुधे क्रूरदृशा चतुर्थदशमैकसप्तमदृष्ट्या आरे भौमे इत्थशालं मुथशिलयोगं करोति तदा मृतिं वदेत् अयमेको योगः अथान्यः तादृशो बुधे कुजह ९९
द्दास्थिते भौमहद्दायां स्थिते नाशः द्रव्यस्य स्यादित्यपरो योगः शुभदृष्ट्या शुभग्रहदृष्ट्या तादृशो बुधे योगद्वयेपि दृष्टश्चेत् शुभं वदेत् ८ ७

अथस्त्रीकलहयोगावाह लग्नाधिपइति लग्नाधिपेवर्षलग्नस्वामिनिनष्टदग्धेनष्टेहीनबलेदग्धेअस्तंगते अशुभान्विते अशुभैःपापग्रहैरन्वितेयुक्तेस
ति योषित् अन्यस्त्रीभिःसह वादःकलहः स्यात् अयमेकोयोगः अथान्यः जन्मनिजन्मकालेअष्टमगो अष्टमस्थानेजीवोबृहस्पतिश्चेत्सवर्षेनाधि
कारी पंचाधिकारिणांमध्ये अधिकारीनस्यात् तदापृथुर्महान्कलिःकलहःस्यात् ९ अथजयवादयोगावाह जयइति प्रागुक्ततादृशोगुरौशुक्रेक्षणा
त् शुक्रेणदृष्टेसति स्त्रीविवादेप्रत्युत्तरवशेनजयउक्तः कथितः अयमेकोयोगः अथान्यः भौमेऽत्यगेभौमेअंत्यगेवर्षलग्नाद्द्वादशस्थानेसतिधनेद्युती

लग्नाधिपेनष्टदग्धेयोषिद्वादोऽशुभान्विते जन्मन्यष्टमगोजीवोनाधिकारीकलिःपृथुः ९ जयःशुक्रेक्षणादुक्तःप्रत्युत्तरवशेनतु भौ-
मेंत्यगेधनेसूर्येवादात्क्लेशंविनिर्दिशेत् १० रिपुगोत्रकलिर्भीतिःसंख्येकुजहतेऽब्दपे दग्धोजन्मांगपोवर्षेऽष्टमोरोगकलीदिशेत् ११
सूत्यब्दयोरधिकृतोभौमस्थानेगुरुर्हतः पापेवादःस्फुटोप्येवंतादृशीदोशनैःपदे १२

यस्थाने सूर्येसति तदा वादात्क्लेशंविनिर्दिशेत् १०

अथान्योकलिरोगयोगावाह रिपुगइति अब्दपेवर्षस्वामिनि कुजहतेभौमेनपीडितेसति रिपुभिः शत्रुभिर्गोत्रैःस्ववंशस्थैःसहकलिःस्यात् संख्येसंग्रामे
भीतिर्भयंचस्यात् अयमेकोयोगः अथान्यः जन्मांगयोगजन्मकालीनलग्नस्वामीवर्षेदग्धोअस्तंगतःसन्नष्टमो अष्टमस्थानेचेद्भवति तदारोगकलीदि
शेत्कथयेत् ११ अथकलहयोगावाह सूत्यब्दयोरिति गुरुर्बृहस्पतिः सूत्यब्दयोर्जन्मकालवर्षकालयोरधिकृतोअधिकारीभूत्वाभौमस्थानेजन्म

कालिकभौमाक्रांतराशिस्थः सन् हतः पापैः पापग्रहैर्हतश्चेद्भवति तदा लोकैः सह स्फुटो वादः स्यादयमेकोयोगः अथान्यः शनेःपदे जन्मकालिकश-न्याक्रांतराशौ तादृशि जन्मकालवर्षकालयोरधिकारिणि पापग्रहैश्च हते इंदौ चंद्रे तिष्ठति सति एवमेव फलः स्फुटः कलहः स्यात् १२ अथ विदेशगमनादि योगमाह मूत्यब्दयोरिति मूत्यब्दयोर्जन्मकालवर्षकालयोः अधिकृते अधिकारंप्राप्ते चंद्रे बुधपदे जन्मकालीनबुधाक्रांतराशौ स्थिते हते क्रूरैः पाप-ग्रहैर्हते सति विदेशगमनादिकफलं स्यात् १३ अथाल्पमृत्युयोगावाह मेषइति आरे भौमे मेषसिंहे धनुषि लग्नात् रंध्रे अष्टमस्थाने सति असितः स्व

मूत्यब्दयोरधिकृते चंद्रे बुधपदे हते क्रूरैर्विदेशगमनं वादः स्याद्विमनस्कता १३ मेषे सिंहे धनुष्यारे ऽब्दपे रंध्रे ऽसितो भयम्
मृतौ मृतीशलग्नेशौ मृत्युदौ पापदृग्युतौ १४ यत्रर्क्षे जन्मनि कुजः सोऽब्दलग्नोपगो यदा बुधो वर्षपतिर्नष्टबलस्तत्र न शोभनम् १५

द्भाद्भयं स्यात् अयमेको योगः अथान्यः मृतौ अष्टमस्थाने मृतीशलग्नेशौ अष्टमस्थानस्वामिवर्षलग्नस्वामिनौ पापदृग्युतौ पापग्रहैर्दृष्टौ युतौ वा सत्यां मृत्युदौ तौ मरणदौ भवतः १४ अथ सामान्यवर्षयोगमाह यत्रर्क्षइति जन्मनि जन्मकाले कुजो भौमः यत्रर्क्षे यस्मिन् राशौ स्यात् स राशिर्यदा अब्दलग्नोपगः वर्ष-लग्ने भवेत्तत्र बुधो वर्षपतिर्वर्षस्वामी सन् नष्टबलो भवेत्तदा न शोभनं शुभफलदो न स्यात् १५ ॐ ॐ ॐ ॐ

अथवाहनाद्भयपतनयोगावाह सार्कइति सार्केशनौसूर्ययुक्तशनौभौमयुतेसभौमेरवाष्टस्थेदशमाष्टमस्थानस्थेसतिवाहनाद्भयंभवति अयमे-
कोयोगः अथान्यः सार्केभौमेसूर्ययुक्तभौमेऽष्टमस्थानस्थेसतिवाहनात्पतनंवदेत्कथयेत् १६ अथमहामृत्युयोगावाह सारेब्दपइति सारेऽब्द
पे आरेणभौमेनसहवर्तमानेसारेएतादृशेअब्दपेवर्षस्वामिनिसतिमृतिर्मरणंस्यात् तथाअंत्यारिमृतौद्वादशषष्ठाष्टमस्थानेषुचंद्रेसतिमृतिर्मर

सार्केशनौभौमयुतेरवाष्टस्थेवाहनाद्भयम् सार्केभौमेऽष्टमस्थेतुपतनंवाहनाद्भवेत् १६ सारेऽब्दपेऽष्टमेमृत्युश्चंद्रेंत्यारिमृ
तौमृतिः उदितेमृतिसद्मेशेनिर्बलेजीवितेमृतिः १७ पुण्यसद्मेश्वरःपुण्यसद्मादष्टगोयदा सूत्यष्टमेशःपुण्यस्थोमृतिदःपा
पदृग्युतः १८

णं अयमेकोयोगः अथान्यः मृतिसद्मेशेमृत्युसद्मस्वामिनि उदितेउदयंप्राप्तेनिर्बलेबलरहितेसतिजीवितेमृतिः
स्यात् १७ अथान्योमहामृत्युयोगावाह पुण्यसद्मेश्वरइति पुण्यसद्मेश्वरःपुण्यसद्मस्वामीपुण्यसद्मस्थानादष्टमस्थानस्थः पापदृग्युतः पाप
ग्रहैर्दृष्टोयुक्तोवास्यात्तदामृतिःस्यात् अयमेकोयोगः अथान्यः सूत्यष्टमेशः सूतौजन्मकालेअष्टमेशः अष्टमस्थानस्वामीपुण्यस्थः पुण्यसद्म-
स्थानस्थः पापग्रहेणदृष्टोयुतोवास्यात्तदामृतिर्मरणंस्यात् १८ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀

अथान्यौमृत्युयोगावाह सूत्यष्टमगतइति सूत्यष्टमगतोराशिः सूतौजन्मकालिकलग्नादष्टमराशिर्वर्षकालीनपुण्यसद्मनिपुण्यसहमस्थानस्थोयम
वन्नाथयुक्स्वस्वामिनायुक्तश्चेत्तदामृत्युःस्यात् अयमेकोयोगः अथान्यः तथा अब्दलग्नाद्वर्षलग्नादष्टमर्क्षं अष्टमोराशिरित्थं पुण्यसहमस्थः स्वामि
नायुक्तश्चेत्तदामृत्युःस्यात् १९ अथान्यमृत्युयोगावाह पुण्यसद्मेति पुण्यसद्मपुण्यसहमंअशुभाक्रांतंपापग्रहैर्युक्तंस्याद्यदिमृतीशः अष्टम-
स्थानस्वामी अंत्यारिरंध्रगः द्वादशषष्ठाष्टमस्थानस्थश्चेद्भवतितदामृत्युंवदेत् अयमेकोयोगः अथान्यः मुथहेशः मुथहास्वामी अब्दपोवावर्ष-

सूत्यष्टमगतोराशिःपुण्यसद्मनिनाथयुक् अब्दलग्नाऽष्टमर्क्षंवाचेदित्थंस्यान्मृतिस्तदा १९ पुण्यसद्माशुभाक्रांतंमृतीशोऽंत्यारिरं
ध्रगः मुथहेशोऽब्दपोवापिमृत्युंतत्रविनिर्दिशेत् २० सक्रूरेजन्मपेमृत्यौमृतिश्चेदिंथिहार्कियुक् भौमस्तुनेक्षणेतत्रमृत्युःस्यादात्मघाततः २१

स्वामीवातत्रतथैव पापाक्रांतः द्वादशषष्ठाष्टमस्थानस्थश्चेत्तदामृत्युंविनिर्दिशेत् २० अथमहामृत्युयोगानाह सक्रूरइति जन्मपेजन्मलग्नस्वामिनिसक्रूरे
वर्षेपापग्रहयुक्तेमृत्यौ अष्टमस्थानस्थेसति मृतिर्मरणंस्यात् चेदिंथिहामुथहायत्रकुत्रापिस्थितः अर्कियुक्ताशनियुक्तातदामृतिः भौमस्तुनेक्षणा
त् भौमेनक्षतदृष्ट्या चतुर्थदशमैकसप्तमदृष्ट्यादृष्टासतीतत्रईदृशेयोगे आत्मघाततोमृत्युःस्यात् २१ ॐ ॐ ॐ

अथमहामृत्युयोगंसर्वमृत्युयोगपरिहारंचाह मंदइति मंदःशनैश्चरः अष्टमेवर्षलग्नादष्टमस्थानेस्थितः मृतीशेत्थशालात् मृतीशः अष्टमभावस्वामीतेनसहमुथशिलयोगात्मृत्युकरःस्मृतःकथितः अथैतद्योगानामपवादमाह सर्वेपिमृत्युयोगाः शुभेत्थशालात् यद्यरिष्टकारकाणांशुभग्रहैःसाकंमुथशिलयोगस्तर्हि अशुभदायका अनिष्टदायकानभवंति २२ अथमहामृत्युयोगमाह सूतिरंध्रपतिरिति सूतौजन्मकाले रंध्रपतिः अष्टम-

**मंदोऽष्टमेमृतीशेत्थशालान्मृत्युकरःस्मृतः शुभेत्थशालात्सर्वेऽपियोगानाशुभदायकाः २२ सूतिरंध्रपतिर्मंदोऽष्टमोऽब्देलग्नपेनचेत्
इत्थशालीक्रूरदृशातत्कालमृत्युदायकः २३ पुण्यसद्मनिविधुस्तनौतथाऽस्तेखलोमृतिरथार्थरिष्फगो मृत्युदोखलखगावथोजन्-
नुर्वर्षवेशतनुपोमृतोमृतिः २४ इत्यष्टमभावः अथभाग्यभावविचारः भौमेऽब्दपेत्रिनवगेक्रूरायुक्तबलान्विते गुणावहस्त
दामार्गेश्वरंकार्यंस्थिरततः १**

भावस्वामी मंदः शनिः अब्देवर्षलग्नादष्टमस्थानस्थः सन् लग्नपेनवर्षलग्नस्वामिनाचेत् क्रूरदशाचतुर्थदशमैकसप्तमदृष्ट्याइत्थशालीमुथशिलंकरोति तदातत्कालेतस्मिन्समयेमृत्युदायकोभवति २३ इतिअष्टमभावविचारः अथनवमभावविचारः तत्रनवमभावेमार्गधर्मविचारस्तावद्गमनयोगमाह भौमइति भौमेऽब्दपे भौमेऽब्दपेवर्षस्वामिनित्रिनवगेतृतीयगेनवमस्थानेवाक्रूरायुक्तेक्रूरैः पापग्रहैरयुक्तेयोगरहितेबलान्वितेबलिष्ठेसतितदामार्गे गमनंगुणावहः लाभादिसुखकरः चरंकार्यंत्वरयासाध्यमपिकार्यंततः

तस्मात्स्थिरं विलंबसाध्यं भवति १ अथान्यदाह त्रिधर्मस्थइति सूर्यः अब्दपः वर्षस्वामी भूत्वा कंबूलीकंबूलयोगवान् सन् त्रिधर्मस्थः तृतीय नवमस्थानस्थस्तदा मार्गसौख्यदः सचेन्नाधिकृतः पंचाधिकारिणांमध्ये अधिकारी न भवेत्तदा अन्यप्रेषणेन यानंगमनंस्यात् २ अथान्यान् गमनयोगान्सार्द्धश्लोकेनाह शुक्रइति क्रूरार्दितइति शुक्रेऽब्दपे वर्षस्वामिनि त्रिनवगे तृतीयनवमस्थाने सति मार्गे गमनं मार्गे सौख्यंस्यात् अथ तादृशे शुक्रे विलोमगे वक्रिणि अस्तेवा अस्तंगतेवा सति कुगतिः कुत्सितगतिः कुगमनं कार्यसिद्धिर्नस्यादित्यर्थः तथा बुधे तादृशे वर्षस्वामिनि

त्रिधर्मस्थोऽब्दपः सूर्यः कंबूली मार्गसौख्यदः अन्यप्रेषणयानंस्यात्सचेन्नाधिकृतोभवेत् २ शुक्रेऽब्दपे त्रिनवगे मार्गे सौख्यं विलोमगे अस्तेवा कुगतिः सौम्ये देवयात्रा तथाविधे ३ क्रूरार्दिते कुयानंस्यात्गुरावेवं विचिंतयेत् इत्थशाले लग्नधर्मपत्योर्यात्रास्त्यचिंतिता ४

सबले त्रिनवगे सौम्ये बुधे सति देवयात्रादेवोद्देशेन यात्रास्यात् इदं तीर्थयात्रादेरप्युपलक्षणं तादृशे शुक्रे बुधे क्रूरार्दिते पापग्रहैः पीडिते युक्ते वा सति कुयानं कुत्सितगमनंस्यात् एवममुनाप्रकारेण वर्षस्वामिनि त्रिनवगे गुरौ सति देवयात्रां विचिंतयेत् तस्मिन्गुरौ क्रूरार्दिते तु कुयानंस्यात् ३ अथाचिंतितयात्रायोगमुत्तरार्द्धेनाह इत्थशालइति लग्नधर्मपत्योः वर्षलग्नस्वामिनास्ह नवमभावस्वामिनः इत्थशाले मुथशिलयोगे सति अचिंतिता अकस्मात् यात्रास्यात् ४ ७ ७ ७ ७

अथवैपरीतंमुथशिलमन्यथातिदेशमाह लग्नेशइति लग्नेशोवर्षलग्नस्वामीधर्मपेनवमभावस्वामिनामुथशिलयोगंकरोति तदाचिंतितगमनं एवममुना प्रकारेणलग्नाब्दयोर्योगेवर्षलग्नस्वामीवर्षस्वामी अनयोर्योगेसति तथामुथहास्वामी अंगपोवर्षलग्नस्वामी अनयोर्योगेसति मुथशिलंपूर्वोक्तंस्यात् ५ अथसद्यात्रायोगावाह गुरुस्थानइति गुरुस्थानेजन्मकालेगुरुर्बृहस्पतिर्यस्मिन्राशावस्तितस्मिन्राशौवर्षकालीनेकुजेभौमेधर्मेनवमस्थानगतेसति सद्यात्रासमीचीनायात्रा भृत्यःसेवकः वित्तंभृत्यद्रव्यप्राप्तिकारिकास्यात् अयमेकोयोगः अथान्यः ज्ञस्थानेजन्मकालेबुधोयस्मिन्राशा

लग्नेशोधर्मपं यच्छन्स्वंमहश्चिंतिताध्वदः एवंलग्नाब्दयोर्योगेमुथहांगपयोरपि ५ गुरुस्थानेकुजेधर्मेसद्यात्राभृत्यवित्तदा ज्ञस्थानेलग्नपोभौमोदृष्टःसद्यानसौख्यदः ६ स्वस्थानगोवाबलवान्लग्नदर्शीशुयानदः जन्माधिकारीज्ञोमंदस्थानेक्रूरयुतो यदा ७ पंथारिपोऽर्ककंटकात्क्रुरस्थेंदुजीवयोः धर्मेशानिनाधिकारीपंथानमशुभंवदेत् ८

वस्तितस्मिन्राशौवर्षकालीनेभौमेलग्नपेनलग्नस्वामिनादृष्टः सन्सद्यानसौख्यदःस्यात् ६ अथान्यंसद्यात्रायोगंश्लोकार्द्धेनाह स्वस्थानगइति जन्मकालेभौमः स्वस्थानगोमेषवृश्चिकगतोवर्षेपिमेषवृश्चिकराशिगतःसन् नवमेबलवान्स्यात् लग्नदर्शीलग्नंपश्यति तदाशुयानदः शुभगमनंभवेत् अथशुभयात्रायोगान्सार्द्धश्लोकेनाह जन्माधिकारीति ज्ञोबुधः जन्माधिकारीजन्मकालेअधिकारीभूत्वामंदस्थानेजन्मकालीनशन्याक्रांतराशिगतःसन्व

षेनवमस्थानगतः क्रूरयुतः पापग्रहयुक्तोयदाभवेत्तदारिपोः शत्रोर्मर्कटकात् कलहप्रसंगात्तथाः मार्गगमनंस्यात् गुरुरब्धेति इंदुजीवयोः
इंदुश्चंद्रः जीवोबृहस्पतिः अमुनाप्रकारेणजन्मकाले अधिकारीभूत्वाजन्मकालीनशन्याक्रांतराशिगतः सन्वर्षेनवमस्थानगतयोः पापग्रहयुत-
योः सतोः शत्रुकलहाद्गुरुर्भूयानध्वामार्गः स्यात् धर्मेइति वर्षेनाधिकारीपंचाधिकारीरहितः शनिर्धर्मेनवमस्थानेसन्नसुभंपंथानंवदेत्कथयेत्
७ ८ अथदूरयात्रायोगानाह इत्थमिति इत्थममुनाप्रकारेणवर्षेअधिकाररहितेनवमस्थानगतेगुरौसतिदूरयानंस्यात् नृपसंगः राज्ञासह

इत्थंगुरौदूरयात्रान्नृपसंगस्ततोगुणः कुजेऽब्दपेनष्टबलेस्वजनाद्दूरतोगतिः ९ द्यूनेत्थिहाधर्मइंदौसबलेऽध्वाविदेशगः वर्षेशोब
लवान्पापायुतःकेंद्रेऽधिकारवान् १० अधिकारोगतिःसांख्यसेनापत्येविवावदेत् एवंबुधेकुजेजीवयुतेर्क्षान्निर्गतेपुनः ११

मेलनंस्यात्ततोगुणः ततःराज्ञःसकाशाद्गुणः द्रव्यप्राप्तिश्चस्यात् अयमेकोयोगः अथान्यः कुजेभौमे अब्दपेवर्षस्वामिनिनष्टबलेनवमस्थानगतेसति
स्वजनात्स्वकीयकुटुंबवर्णाद्दूरेगतिःगमनंस्यात् ९ अथप्रबलविदेशयात्रायोगंश्लोकपूर्वार्द्धेनाह द्यूनेत्थिहेति द्यूनेसप्तमस्थाने इंथिहामुथहाध
र्मइंदौधर्मेनवमस्थानेइंदौचंद्रेसबलेबलिष्ठेसतिविदेशगःपरदेशगमनप्रयोजकः अध्वामार्गोभवति अथवर्षाधीशस्यकेंद्रगतत्वेनविशेषफ
लमेतच्छ्लोकस्योत्तरार्द्धाग्रिमश्लोकपूर्वार्द्धाभ्यामाह वर्षेशइति वर्षेशोवर्षस्वामीबलवान्बलिष्ठः पापायुतःपापग्रहैरयुतः अधिकारवान्

पंचाधिकारिणांमध्ये अधिकारी भूत्वा केंद्रे सति अधिकारोगतिः प्राप्तिः स्यात्सख्यं संग्रामे सेनापत्यं वदेत् अथान्यदाह एवमिति एवमुक्तप्रकारेण बुधे कुजे भौमे वा बलयुते अर्कान्निर्गते उदिते जीवयुते बृहस्पतियुते केंद्रवर्तिनि सति पुनः परसैन्योपरिगतिर्गमनं स्यात् तत्सकाशाज्जयः ख्यातिः सुखावहः स्यात् अथोत्तरार्द्धेन विशेषमाह जीवादिति जीवात् गुर्वाक्रांतराशेः सकाशान्नवमगे नवमस्थाने भौमे सति नृणां मनुष्याणां यात्राशुभा भवेत् ११ १२ इतिनवमभावविचारः अथदशमभावविचारः सबलइति सबले बलिष्ठे अब्दपतौ वर्षस्वामिनि खस्थे दशम

परसैन्योपरिगतिर्जयः ख्यातिः सुखावहः जीवान्नवमगे भौमे शुभा यात्रा नृणां भवेत् १२ इतिनवमभावविचारः
अथदशमभावविचारः सबलेऽब्दपतौ खस्थे राज्यार्थसुखकीर्तयः स्थानांतराप्तिरन्यस्मिन् केंद्रे गृहसुखाप्तयः १
इत्थं बली रविर्भूस्थः पूर्वार्जितपदाप्तिकृत् एकादशेऽस्मिन्सख्यं स्यान्नृपामात्यगुणोत्तमैः २

स्थानस्थे सति राज्यार्थसुखकीर्तयो भवंति अयमेकोयोगः अथान्यः अन्यस्मिन्केंद्रे दशमव्यतिरिक्तस्थाने स्थानांतराप्तिः गृहसुखाप्तयश्च भवंति १ अथ स्थानविशेषेण वर्षस्वामिनः सूर्यस्य विशेषफलमाह इत्थमिति इत्थममुना प्रकारेण वर्षस्वामी भूत्वा बली बलिष्ठो रविः सूर्यः भूस्थः चतुर्थस्थानस्थः पूर्वार्जितपदाप्तिकृत् अस्मिन्नेतादृशे सूर्ये एकादशे एकादशस्थानस्थे सति नृपामात्यगुणोत्तमैः सख्यं स्यात् २ ७२ ७२

अथराज्यप्राप्तियोगंनृपाद्बंधनयोगंचाह रविस्थानेंथिहेति रविस्थानेजन्मकालीनसूर्याधिष्ठितराशौवर्षकालेइंथिहासुथहालमेलग्नगतस्वेदशमस्थान गतावाराज्यप्राप्तिसौख्यदास्यात् अयमेकोयोगः अथान्यः तथा अर्कः सूर्यः नीचेनीचराशिगतः पापसंयुक्तः पापग्रहयुक्तः सन् दशमस्थानगतश्चेत्त दानृपाद्राज्ञः सकाशाद्बंधः बंधनंहननंचादिशेत्कथयेत् ३ अथान्योस्थानप्राप्तियोगावाह सिंहइति सिंहेरविः मूलवाक्यानुरोधाज्जन्मनीतिपद- मत्राध्याहार्यं जन्मकालेसिंहराशिगतः सूर्येवर्षकालेबली बलिष्ठः सन् स्वस्थः दशमस्थानस्थश्चेत्तदास्थानपदंतस्यलाभोनृपाश्रयः राजाश्रयश्च-

रविस्थानेंथिहालमेस्वेवाराज्याप्तिसौख्यदा नीचेऽर्कः पापसंयुक्तोनृपाद्बंधवधंदिशेत् ३ सिंहेरविर्बलीस्वस्थः स्थानला
भोनृपाश्रयः स्थानांतराधिकाराप्तिरिंदुरारपदेबली ४ स्वेशलग्नेशवर्षेशैत्थशालीराज्यदायकः वर्षेशेराज्यसहमेऽर्के
त्थशालेमहान्नृपः ५

स्यात् अयमेकोयोगः अथान्यः एवंजन्मकालेआरपदेभौमाक्रांतराशौवर्षेतद्राशिगतः इंदुश्चंद्रः ब लीचेत्तदास्थानांतरेअधिकारप्राप्तिःस्यात् ४ अथान्योराज्यप्राप्तियोगावाह स्वेशइति स्वेशः वर्षकालीनदशमस्थानस्वामी लग्नेशः वर्षलग्न- स्वामी वर्षेशः एतेषांइत्थशालेपरस्परमुथशिलयोगेसति राज्यदायकः राज्यप्रदोभवति अयमेकोयोगः अथान्यः वर्षेशेवर्षस्वामिनिराज्यस- हमेराज्यसहमस्थानगतेसति अर्केत्थशालेसूर्येणसहमुथशिलयोगेसतिमहान्नृपोराजास्यात् ५ ६ ६ ६

अथान्यं द्रव्यनाशयोगमाह शनिस्थानइति जन्मकाले शनिस्थाने शन्याक्रांतराशौ वर्षकाले कुजो भौमः दशमगः सन्यदि सुयत्नात्पश्यति तदा पापकर्मि
तः नृपभीतिं वित्तनाशं च दद्यात् ६ अथ पापवृद्धिपुण्यवृद्धियोगावाह ईदृशइति ईदृशे जन्मकालीनशन्याक्रांतराशौ वर्षे त्रिनवस्थे तृतीयनवम
स्थानस्थेऽस्मिन्भौमे दग्धेऽस्तंगते नष्टे हीनबले अघसंचयः अघस्य पापस्य संचयो वृद्धिः स्यात् अयमेको योगः अथान्यः मंदः शनैश्वरः अब्दपः व
र्षस्वामी अधिकारी पंचाधिकारिणां मध्ये अधिकारी भूत्वा त्रिधर्मगः तृतीयनवमस्थानस्थश्चेत्स्यात्तदा धर्मवृद्धिदो भवति ७ अथ दुष्टयोगौ शुभ

शनिस्थाने कुजः पश्यन्सुयत्नात्पापकृन्मृतेः नृपभीतिं वित्तनाशं दद्याद्दशमगो यदि ६ ईदृशे त्रिनवस्थेऽस्मिन्दग्धे नष्टेऽघ
संचयः मंदोऽब्दपोऽधिकारी त्रिधर्मगो धर्मवृद्धिदः ७ तस्मिन्दग्धे विनष्टे च पापकृद्दुर्मनिंदकः ईदृशी दृक्फलं सूर्ये गुरा-
वित्थं नयार्थभाक् ८

योगं चाह तस्मिन्निति तस्मिन्वर्षस्वामिनि शनौ अधिकारिणि दग्धे वा विनष्टे वा सति पापकृद्दुर्मनिंदकश्च
भवेत् अयमेको योगः अथान्यः ईदृशि सूर्ये वर्षस्वामिन्यधिकारिणि त्रिनवगे दग्धे वा विनष्टे वा सति ईदृक्फलं पापकृद्दुर्मनिंदकश्च पुरुषः स्यात्
अथ शुभयोगः गुरावित्थमिति इत्थममुना प्रकारेण वर्षस्वामिन्यधिकारिणि तृतीयनवमगे दग्धे वा विनष्टे वा गुरौ सति नयार्थभाक् नयेन नी
तिमार्गेणार्थं द्रव्यं प्राप्नोति ८

अथमुथहासंबंधिशुभाशुभफलंश्लोकपूर्वार्द्धेनाह तत्रस्थेति तत्रस्यातृतीयनवमस्थानस्थामुथहापुण्यागमनंकरोति अथराज्यप्राप्तियोगमाह
सूताविति सूतौजन्मकालेरवेशेदशमभावस्वामिनिरवौसूर्येवर्षेवर्षकालेरवस्येदशमस्थानेस्थितःसन् यदिलग्नाधिपेन वर्षलग्नस्वामिनासहमु
थशिलंमुथशिलयोगोभवेत्तदावीर्यानुमानतः सूर्यस्यविश्वात्मकबलानुमानेनराज्याप्तिः राज्यप्राप्तिरुक्ताकथिता अथधर्मराज्यनाशयोगेश्लो
कस्योत्तरार्द्धेनाह धर्मेति धर्मकर्माधिपौनवमभावस्वामीदशमभावस्वामीएताबुभौदग्धौस्यातांतदाधर्मराज्यस्यक्षयोवहोनाशकर्तारौभवतःन

तत्रस्थामुथहापुण्यागमंपापंखलाश्रयात् सूतौरवेशेरवौरवस्थेवर्षेमुथशिलंयदि ९ लग्नाधिपेनराज्याप्तिरुक्तावीर्यानुमा
नतः धर्मकर्माधिपौदग्धौधर्मराज्यक्षयावहौ १० इतिराज्यभावविचारः अथाऽऽयभावविचारः अब्दपेज्ञेऽर्थगेलाभो-
वाणिज्याच्छुभदृग्युते सेंथिहेऽस्मिन्लग्नगतेलाभःपठनलेखनात् १

वमभावस्वामीदग्धबलश्चेत्तदाधर्मनाशः दशमभावाधी
शश्चेद्दग्धबलस्तदाराज्यनाशः ९ १० इतिदशमभावविचारः अथायभावविचारः तत्रलाभयोगमाह अब्दपेज्ञइति अब्दपेवर्षस्वामि
निज्ञेबुधेऽर्थगेधनभावगेशुभदृग्युतेशुभग्रहैर्दृष्टेयुक्तेसतिवाणिज्याल्लाभःस्यात् अयमेकोयोगः अथान्यः अस्मिन्बुधेवर्षस्वामिनिशुभग्र १०१
हैर्दृष्टयुक्तेसेंथिहाइंथिहायुक्तः लग्नगतेवर्षकालीनलग्नगतेसतिपठनलेखनाल्लाभः १ ७ ७ ७ ७

अथाशुभंफलमाह अस्मिन्निति अस्मिन्बुधेवर्षाधीशेषष्ठाष्टांत्यगतेषष्ठाष्टमद्वादशस्थानगतेसक्रूरेपापग्रहयुक्तेसतिनीचकर्मकृत्पुरुषः स्यात् तादृशोबुधोवर्षस्वामीसन् षष्ठाष्टांत्यगेक्रूरेक्षणेपापग्रहैर्दृष्टेसतिलाभोनास्तीतिवाच्यम् २ अथाशुभ शुभयोगावाह जीवइति जीवे गुरौअब्दपेवर्षस्वामिनिक्रूरहतेपापग्रहपीडितेलग्नेवर्षलग्नेसतिहानिर्द्रव्यनाशः नृपात् राज्ञःसकाशात् भयंचस्यात् अयमेकोयोगः अथान्यःअ

अस्मिन्षष्ठाष्टांत्यगतेसक्रूरेनीचकर्मकृत् क्रूरेक्षणेनवालाभोऽस्तंगतेलिखनादितः २
जीवेऽब्दपेक्रूरहतेलग्नेहानिर्भयंनृपात् अस्मिन्नधिकृतेद्यूनेव्यवहाराद्धनाप्तयः ३
लग्नायेशेत्थशालेस्याल्लाभःस्वजनगौरवं सर्वेपिलाभवित्ताप्त्यैसबलानिर्बलानतु ४

स्मिन्गुरौ अधिकृतेपंचाधिकारिणांमध्येअधिकारीसन् द्यूनेसप्तमस्थानेसतिव्यवहाराद्वणिक्कर्मणाधनाप्तयः द्रव्याप्तिःस्यात् ३ अथप्राप्ति योगावाह लग्नायेशेत्थशालइति वर्षलग्नस्वामी आयेशः लाभभावस्वामी अनयोरित्थशालेपरस्परमुथशिलयोगेसतिलाभःस्यात् स्वजने षुगौरवंचस्यात् अयमेकोयोगः अथान्यः सर्वेपिसर्वेग्रहाः सबलाःसंतः लाभेएकादशस्थानेसतिवित्ताप्त्यैद्रव्यप्राप्त्यैभवंति यदिलाभस्थाः सर्वेग्रहाः निर्बलास्तदाद्रव्यप्राप्त्यैनभवंति ४ ५ ५ ५ ५ ५ ५ ५

अथनिखातद्रव्यप्राप्तियोगमाह सवीर्यइति ज्ञोबुधः सवीर्यः बलयुक्तः पुनः कीदृशः समुथहासुथहायुक्तोलग्नेवर्षलग्नेस्यात् बलिष्ठोमुथहासहितो बुधोवर्षलग्नेस्यादित्यर्थः अर्थसद्मेद्रव्यसद्मेपिशुभाः शुभग्रहाः लग्नेचेत्स्युस्तदानिखातगतस्थापितद्रव्यस्यलाभोभवेत् पापदृशाएतादृशल- ग्नस्थयोगेपापग्रहैर्दृष्टेसतिनिखातद्रव्यस्यलाभोनस्यान्नास्त्येव ५ इत्यायभावविचारः अथव्ययभावविचारः अथसार्द्धश्लोकेनव्ययविचा रमाह लग्नाब्दपाविति लग्नाब्दपौवर्षलग्नस्वामिवर्षस्वामिनौहतबलौनिर्बलौव्ययषण्मृतिस्थौद्वादशषष्ठाष्टमस्थानगतौसंतौयद्राशिगौयस्मिन्

सवीर्योज्ञःसमुथहोलग्नेऽर्थसद्मेशुभाः तदानिखातद्रव्यस्यलाभःपापदृशानतु ५ इत्यायभावविचारः अथव्ययभावविचारः
लग्नाब्दपौहतबलौव्ययषण्मृतिस्थौयद्राशिगौतदनुसारिफलंविचिंत्यम् षष्ठेऽब्दपेभृगुसुतेऽथविनष्टवीर्यैर्दृष्टेखलैःक्षुतदृशाद्विपद
क्षसंस्थे १

राशौवास्थितौस्यातांतदातदनुसारिफलंतस्मिन्स्थानेयादृशंफलमुक्तंतादृशंफलंविचिंत्यंज्ञातव्यं यथावर्षस्वामीषष्ठगतः स चतुष्पदराशिगतश्चेत्तदाचतुष्पदनाशोवाच्यः एवमष्टमद्वादशस्थयोरपीत्यर्थः अथषष्ठस्थानस्थितस्यशुक्रस्यविशेषमाह शुक्रइति भृगु सुतेशुक्रेऽब्दपेवर्षस्वामिनिषष्ठेषष्ठस्थानेविनष्टवीर्येहीनबलेखलैःपापग्रहैःक्षुतदृशाचतुर्थदशमैकसप्तमदृष्ट्यादृष्टेद्विपदर्क्षेनृराशिसंस्थेस- ति भृत्यक्षतिःसेवकानांनाशःस्यात् तादृशेशुक्रेचतुरंघ्रिभस्थेचतुष्पदराशिगतेसतितुरगहा अश्वहानिकरःस्यात् अश्वइत्युपलक्षणं

अन्यच्चतुष्पदहानिरपिद्रष्टव्या एवमन्यस्मिन्नपि अब्दनाथेवर्षस्वामिनिषष्ठाष्टमद्वादशस्थानेपुनरपितद्राशिगेसति इदमुदितंपूर्वोक्तभृत्यनाशादिफ लंवाच्यं अथवर्षस्वामीभौमस्तस्यस्थानविशेषेफलंश्लोकस्योत्तरार्द्धेनाह खस्थइति वर्षस्वामिनिकुजेभौमेशशियुतेचंद्रयुक्तेखस्थेदशमस्थानस्थेस ति अश्वादीनांनाशः मनसिव्याकुलत्वंचस्यात् अथतादृशेचंद्रयुक्तेवर्षस्वामिनिभौमेअशुभोपहतेपापग्रहहतेव्ययेद्वादशस्थानस्थेसति अश्वादीनां नाशादिफलंवाच्यं अत्रशशियुतेइतिपाठःस्वबुध्यायंथकृतादृतःवस्तुतस्तु खस्थेकुजेशनियुतइतिपाठः पूर्वग्रंथानुरोधात् उक्तंचसमरसिंहेन श

भृत्यक्षतिस्तुरगहाचतुरंघ्रिभस्थेऽन्यस्मिन्नपीदमुदितंफलमब्दनाथे खस्थेकुजेशशियुतेतुरगादिनाशःस्याद्व्याकुलत्वमशुभोपह तेव्ययेवा २ षष्ठेरवौखलहतेचतुरंघ्रिभस्थेभृत्यैःसमंकलिरथाष्टमरिःफगेऽपि मंदेऽब्दपेबलयुतेरिपुरिःफसंस्थेभूवासनद्रुमजला श्रयनिर्मितिस्त्र ३ नियुजिकुजेगगनगेबह्वाकुल्यंतुरंगनाशश्चेति ताजिकालंकारे भौमेमंदयुतेस्थितेचदशमेस्याद्याकुलत्वंमनस्यश्वानांक्षतिरे वेति तथाचखस्थेकुजेशनियुतेतुरगादिनाशः आकुलत्वंच अयमेकोयोगः अथान्यःकुजे अशुभोपहतेव्ययेसतीत्यर्थः अथवापापक्रांतेव्ययभवने सति तुरगादिनाशइत्यादि २ अथसूर्यशन्योरब्दपयोरशुभस्थानगतयोःफलमाह षष्ठेति रवौसूर्येवर्षस्वामिनिषष्ठेषष्ठस्थानेखलहतेपाप ग्रहाक्रांतेचतुरंघ्रिभस्थेचतुष्पदराशिसंस्थे अथाष्टमरिःफगेपि अष्टमस्थानगतेऽथवाद्वादशस्थानगतेसति भृत्यैःसेवकैःसहकलिःकलहः-

स्यात् अथमंदेशनौ अब्दपेवर्षस्वामिनिबलयुतेरिपुरिःफस्थेषष्ठद्वादशस्थानसंस्थेसतिभूवासनंउज्जटभूमौग्रामानिर्मितिः तस्मिन्भूमौद्रु माणांजलाशयानांकूपतडागानांनिर्मितिश्चस्यात् ३ अथस्थानांतरगतानांग्रहाणांफलमाह स्वर्क्षोच्चगइति सूर्यपुत्रेशनौवर्षस्वामिनि स्वर्क्षेस्वराशौमकरकुंभसंस्थेस्वोच्चेतुलाराशौस्थितेकर्मणिदशमस्थानेसतिनैरुज्यंशरीरेआरोग्यमर्थाधिगमःद्रव्यप्राप्तिश्चस्यात् एतादृशे जीवेगुरौवर्षस्वामिनिधनुर्मीनकर्कस्थेदशमगतेसति आरोग्यंद्रव्यप्राप्तिश्चस्यात् तादृशेसूर्येसिंहमेषस्थेसतिदशमस्थेराज्ञोनृपात्सका-

स्वर्क्षोच्चगेकर्मणिसूर्यपुत्रेनैरुज्यमर्थाधिगमश्चजीवे सूर्येनृपाद्बाहुबलात्कुजेः
र्थोबुधेभिषक्ज्योतिषकाव्यशिल्पैः ४ मंदेऽब्दपेगतबलेनराश्यदौःस्थ्यमादिशेत्

शादर्थप्राप्तिः एतादृशेकुजेभौमेवर्षस्वामिनिमेषवृश्चिकमकरगतेसतिदशमस्थेस्वबाहुबलाद्रव्यप्राप्तिःस्यात् एतादृशेबुधेवर्षस्वामिनि मिथुनकन्यास्थेसतिदशमस्थेभिषक्ज्योतिषकाव्यशिल्पैःकृत्वाद्रव्यप्राप्तिःस्यात् ४ अथनिर्बलशनेःफलंश्लोकपूर्वार्द्धेनाह मंदइति मं दशनैश्चरेअब्दपेवर्षस्वामिनिगतबलेनिर्बलेदशमस्थितेसतिनैराश्यंआशाराहित्यंदौःस्थ्यंचचलचित्तत्वमादिशेत्कथयेत् ७ ७

अथवर्षेशसूर्यस्यफलमाह श्लोकोत्तरार्द्धोत्तरश्लोकपूर्वार्द्धाभ्यां सूर्येऽब्देशेवर्षस्वामिनिसतिमंदेशनैश्चरे अब्दजनुषोः अब्देवर्षकालेजनुषि जन्मकालीनराशिस्थानेचंद्राक्रांतराशिगतेतथाहतेवर्षकालजन्मकालयोर्हतेपापग्रहैः पीडितेसतिसर्वकर्मसुवैकल्यंज्ञानादिराहित्यंस्यात् तथा तादृशेपुनः शनौवक्रेअस्तंगतेवासतिसर्वकर्मसुवैकल्यंस्यात् अथकर्मभावकर्मेश्वरकर्मसहमेश्वराणांशनियुतिदृष्टिभ्यामशुभफलमुत्तरार्द्धे-नाह कर्मेति कर्मभावकर्मेशकर्मभावस्वामीसहमनाथाः कर्मसहमाधीशाः शनियुतेक्षिताः शनिनायुक्तदृष्टाश्चेद्भवंतितदासर्वकर्मसुवैकल्यंस्यात्

सूर्येऽब्देशेशशिस्थानेमंदेऽब्दजनुषोर्हते ५ सर्वकर्मसुवैकल्यंवक्रेऽस्तेचतथापुनः कर्मकर्मेशसहमनाथाः
शनियुतेक्षिताः ६ षडष्टव्ययगेऽब्देशेकर्मेशेचबलोज्झिते सूतावब्देचनशुभंतत्राऽब्देमृतिपेतथा ७

५ ६ अथदुष्टस्थानस्थस्यवर्षेशस्यफलमाह षडष्टव्ययगइति अब्देशेवर्षस्वामिनिषडष्टव्ययगेषष्ठगेऽष्टमगतेद्वादशगतेवासति तथाकर्मेशेचदशमभावस्वामिनिसूतावब्देचसूतौजन्मकालेअब्देवर्षकालेचबलोज्झितेनिर्बलेनशुभंस्यात् तत्राऽब्देतस्मिन्वर्षेमृतिपेअष्टमभावस्वामिनितथा तद्वत् षष्ठाष्टमद्वादशगतेनिर्बलेवासतिनैवशुभंस्यात् ७ इतिव्ययभावविचारः इतिदिवाकरविरचितवर्षतंत्रटीकायांद्वादशभावविचारः समाप्तः ७

अथवर्षेसामान्यतः शुभाशुभफलमाह यत्रभावइति जन्मनिजन्मकालेयत्रयस्मिन्भावे शुभफलदोदुष्टफलदोवायः कश्चिद्ग्रहोऽस्तिस ग्रहोवर्षेऽपि तद्भावगः सन्तादृशस्तत्फलं शुभाशुभफलं ध्रुवंनिश्चितंयच्छतिददाति ८ अथवर्षेग्रहाणांफलपाककालमाह येजन्मनिस्युरितिजन्मनिजन्मकाले येग्रहाः सबलाः बलिष्ठाःस्युस्तेग्रहाः वर्षेविवीर्यानिर्बलाःस्युस्तदातेग्रहाः प्राग्वर्षस्यपूर्वार्द्धेसुखंदद्युः चरमेवर्षस्योत्तरार्द्धेत्वनिष्टं अशुभफलंदद्युः अथविपरीततायांउक्तवैपरीत्येविलोमंविपरीतंफलंदद्युः तद्यथा येग्रहाः जन्मकालेनिर्बलाः वर्षकालेसबलास्तेवर्षपूर्वार्द्धे अनिष्टफलंदद्युः वर्षान्त

यत्रभावेशुभफलोदुष्टोवाजन्मनिग्रहः वर्षेतद्भावगस्तादृक्तत्फलंयच्छतिध्रुवं ८ येजन्मनिस्युःसबलाविवीर्यावर्षेशुभंप्रा
क्चरमेत्वनिष्टम् दद्युर्विलोमंविपरीततायांतुल्यंफलंस्यादुभयत्रसाम्ये ९ इतिव्ययभावविचारः श्रीगर्गान्वयभूषणोग-
णितविच्चिंतामणिस्तत्सुतोऽनंतोऽनंतमतिर्व्यधात्खलमतिध्वस्त्यैजनुःपद्धतिम्

रार्द्धेसुखंदद्युः उभयत्रसाम्येतुल्यंफलं स्यात् तद्यथा येग्रहाजन्मकालेवर्षकालेपिबलिष्ठास्तेसंपूर्णेवर्षेशुभंफलंदद्युः येग्रहाजन्मकालेवर्षकालेचनिर्बलास्तेसंपूर्णेवर्षेदुःखमेवदद्युः ग्रहजनितंसर्वफलंतत्तद्ग्रहदशायामंतर्दशायांवाच्यमितितत्त्वम् ९ इतिव्ययभावविचारः अथाधिकारोपसंहारमाह श्रीगर्गेतिस्पष् ष्टम् १० अथदशाध्यायोव्याख्यायते तत्रदशासाधनंपूर्वमेवोक्तं अथदशाफलान्याह तत्रपूर्णमध्याधमनष्टबलानांग्रहाणां-

फलपद्यानिस्पष्टार्थानि १ २ ३ ४ ५

तत्सूनुः खलु नीलकंठविबुधो विद्वच्छिवानुज्ञया सन्तुष्ट्यै व्यदधाद्विवेचनमिदं भावेषु सत्ताजिकात् १० २ अथदशाक्रमविचारः
स्पष्टान् सलग्नान् खचरान् विधाय राशीन्विना तुल्यलवं तु पूर्वम् निवेश्य तस्मादधिकाधिकांश्च क्रमाद्यं स्यात्तु दशाक्रमोऽब्दे १
न्यूनं विशोध्याधिकतः क्रमेणांशाद्यं विशुद्धांशकशेषकैक्यम् सर्वाधिकांशोन्मितमेव तत्स्यादनेन वर्षस्य मितिस्तु भाज्या २
शुद्धांशकास्तान्गुणयेदनेन लब्धध्रुवांकेन भवेद्दशायाः मानं दिनाद्यं खलु तद्ग्रहस्य फलान्यथासां निगदन्तु शास्त्रात् ३
शुद्धांशसाम्ये बलिनो दशाद्या बलस्य साम्येऽल्पगतेस्तु पूर्वा साम्येविलग्नस्य खगेन चिंत्या बलादिकालग्नपतेर्विचिंत्या ४
हेममुक्ताफलद्रव्यलाभमारोग्यमुत्तमम् कुरुते स्वामिसन्मानं दशा लग्नस्य शोभना ५ लाभं दृष्टेन वित्तस्य मानहीनस्य सेवनं
मनसो विकृतिं कुर्याद्दशा लग्नस्य मध्यमा ६ विदेशगमनं क्लेशं बुद्धिनाशं कुदव्ययम् मानहानिं करोत्येव कष्टा लग्नदशाफलं ७
क्रूरलग्नदशा मध्या सौख्यं स्वल्पं धनव्ययं अंगपीडां व्यथां चित्ते कुरुते मृत्युविग्रहम् ८ दशा रवेः पूर्णबलस्य लाभं राजाश्रयं हेमाम्बररत्नपूर्णम् मानोदयं भूमिपतेर्ददाति यशश्च देवद्विजपूजनादेः ९

६ ७ ८ ९

१० ११ १२ अथसूर्यस्यस्थानविशेषावस्थित्याफलतारतम्येनदशाफलमाह लग्नादिति लग्नाद्रविः सूर्यः निंद्योपिनष्टबलोपित्रिदशाय-
संस्थः षष्ठतृतीयदशमैकादशस्थानसंस्थः सन्नर्द्धमेवशुभफलंस्वदशायांदत्तेददातीत्यर्थः एवंषट्त्रिदशायसंस्थोरविरूनःहीनबलोपिसन्मध्यत्वं

दशारवेर्मध्यबलस्यपूर्वमिदंफलंमध्यममेवदत्ते ग्रामाधिकारव्यवसायधैर्यैःकुलानुमानाच्चसुखाधिलाभः १० दशारवेरल्पबल-
स्यसुसाददातिदुःखंस्वजनैर्विवादात् मतिभ्रमंपित्तरुजंस्वतेजोविनाशनंधर्षणमप्यरिभ्यः ११ दशारवेर्नष्टबलस्यपुंसांनृपाद्वि
पोवाभयमर्थनाशम् स्त्रीपुत्रमित्रादिजनैर्विवादंकरोतिबुद्धिभ्रममामयंच १२ लग्नाद्रविःषट्त्रिदशायसंस्थोनिंद्योपिदत्तेशु
भमर्द्धमेव मध्यस्त्वमूनःशुभतांचमध्योयातीत्यमत्यंतशुभःशुभःस्यात् १३ अथचंद्रदशाफलम् इंदोर्दशापूर्णबलस्य
दत्तेशुक्लांबरस्त्रङ्मणिमौक्तिकाद्यम् स्त्रीसंगमंराज्यसुखंचभूमिलाभंयशःकांतिबलाभिवृद्धिम् १४ इंदोर्दशामध्यबल
स्यसर्वमिदंफलंमध्यममेवदत्ते वाणिज्यमित्रांबरगेहसौख्यंधर्मेमतिंकर्षणतोऽन्नलाभम् १५

मध्यमफलदःस्यात् एवमुपचयस्थानगतोमध्योमध्यमबलोपिशुभतांचशुभफलंददाति इत्थममुनाप्रकारेणोपचयस्थानगःशुभःपूर्णबलः
अत्यंतशुभःस्यात् एतत्स्थानरहितोरविः अन्यस्मिन्स्थानेयथोक्तफलदःस्यात् एवंसर्वत्रव्याख्या १३ १४ १५

१६ १७ १८ १९ २० २१

इंदोर्दशास्वल्पबलस्यदत्तेकफामयंकांतिविनाशमाहुः मित्रादिवैरंजननंकुमार्यांधमार्थनाशंकरवमल्पमत्रं १६ इंदोर्दशानष्टबलस्य
लोकापवादभीतिंधनधर्मनाशम् शीतामयंस्त्रीकृतमित्रवैरंदौस्थ्यंचदत्तेविरसान्नभुक्तिम् १७ षष्ठाष्टमांत्येतरराशिसंस्थोनि
घ्रोपिदत्तेऽर्द्धफलंवदशायाम् मध्यत्वमूनःशुभतांचमध्योयातीत्यमिंदुःसुशुभःशुभःस्यात् १८ अथभौमदशाफलम् दशाप
तिःपूर्णबलोमहीनःसेनापतित्वंतनुतेनराणाम् जयंरणेविद्रुमहेमरक्तवस्त्रादिलाभंप्रियसाहसत्वम् १९ दशापतिर्मध्यबलोमहीजः
कुलानुमानेनधनंददाति राजाधिकारोप्यथतत्परत्वंतेजस्विनाकांतिबलाभिवृद्धिं २० दशापतिःस्वल्पबलोमहीजोददातिपित्तोष्ण
रुजांशरीरे रिपोर्भयंबंधनमास्यतोऽसृक्स्रवंचवैरंस्वजनैश्चशश्वत् २१ दशापतिर्नष्टबलोमहीजोविवादमुग्रंजनयद्व्रणंवा चौरा
द्भयंरक्तरुजंज्वरंचविपत्तिमन्यस्त्वहतिंचरवर्जूम् २२ त्रिषडायगतोभौमोनष्टवीर्योशुभार्द्धदः मध्योहीनःशुभोमध्यःशुभोऽ
त्यंतंशुभावहः २३ अथबुधदशाफलम् दशापतिःपूर्णबलोबुधश्चेद्यशोऽभिवृद्धिंगणितात्कशिल्पात् तनोतिसेवास
फलान्नृपादेर्दूतत्वंचवेदूष्यगणोदयंच २४ दशापतिर्मध्यबलोबुधश्चेद्गुरोःसुहृद्भ्योलिपिकाव्यशिल्पैः

२२ २३ २४ २५ ७ ७ ७

२६ २७ २८ २९ ३० ३१

धनासिदायीस्कृतमित्रबंधुसमागमान्मध्यममेवसौख्यम् २५ दशापतौस्वल्पबलेबुधेस्यान्मानस्यनाशःस्वजनापवादः
अकार्यकोपस्खलनाद्यनिष्टंधनव्ययंरोगभयंचविद्यात् २६ दशापतौहीनबलेबुधेस्यात्स्वबुद्धिदोषोवधबंधभीतिः दूरेगतिर्वा
तकफामयार्तिर्निःस्वानविन्नस्यचनापिलाभः २७ षड्भ्रात्येतरर्क्षस्थोनष्टोज्ञोऽर्द्धशुभप्रदः मध्योहीनःशुभोमध्यःशुभोऽत्यं
तंशुभावहः २८ अथगुरुदशाफलं गुरोर्दशापूर्णबलस्यदत्तेमानादयंराजसकृद्गुरुभ्यः कीर्त्यर्थलाभोपचयंसुखं
स्वानिराज्यंस्कृतामिरिपुरोगनाशम् २९ गुरोर्दशामध्यबलस्यधर्मैर्मतिंसखित्वंनृपमंत्रिवर्गैः तनोतिमानार्थसुखाभि
लाभंसिद्धिंसदुत्साहबलातिरेकाम् ३० दशागुरोरल्पबलस्यदत्तेरोगंदरिद्रत्वमथारिभीतिम् कर्णामयंधर्मधनप्र-
णाशंवैराग्यमर्थंचगुणंनकिंचित् ३१ गुरोर्दशानष्टबलस्यपुंसांददातिदुःखानिरुजंकफार्तिम् कलत्रपुत्रस्वजनारिभी
तिंधर्मार्थनाशंतनुपीडनंच ३२ षड्भ्रारिःप्केतरगोगुरुर्निघोर्द्धसत्फलः मध्योहीनःशुभोमध्यःशुभोऽत्यंतशुभावहः ३३
अथशुक्रदशाफलं दशाभृगोःपूर्णबलस्यसौख्यस्वगगंधहेमांबरकामिनीभ्यः

३२ ३३ ३४ ५ ५ ५ ५

३५ ३६ ३७ ३८ ५ ५

हयादिलाभः स्फतकीर्तितोषान्नैरुज्यगांधर्वरतिः पदातिः ३४ दशाभृगोर्मध्यबलस्य दत्ते वाणिज्यतो यगमनं कुभेभ्यः मि
ष्टान्नपानांबरभोगलाभं मित्रांश्च योषित्स्कृतसौख्यलाभम् ३५ दशाभृगोरल्पबलस्य दत्ते मतिभ्रमं ज्ञानयशोऽर्थनाशम्
कदन्नभोज्यं व्यसनामयार्तिं स्त्रीपक्षवैरं कलिमप्यरिभ्यः ३६ दशाभृगोर्नष्टबलस्य दत्ते विदेशयानं स्वजनैर्विरोधम्
पुत्रार्थभार्याविपदो रुजश्च मतिभ्रमोपि व्यसनं महच्च ३७ षडष्टरिःफेतरगो भृगुर्नियोऽर्द्धसत्फलः मध्यो हीनः शुभो
मध्यः शुभोऽत्यंतशुभावहः ३८ अथ शनिदशाफलम् दशाशनेः पूर्णबलस्य दत्ते नवीनवेश्माम्बरभूमिसौ-
ख्यम् आरामतोयाश्रयनिर्मितिश्च म्लेच्छातिसंगान्नृपतेर्द्धनाप्तिः ३९ दशाशनेर्मध्यबलस्य दत्ते खरोष्ट्रमाषाढजतो
धनाप्तिं वृद्धांगनासंगमदुर्गरक्षाधिकारचिंताविरसान्नभोगः ४० दशाशनेः स्वल्पबलस्य पुंसां तनोति दुःखं रिपुत-
स्करेभ्यः दारिद्र्यमात्मीयजनापवादं रोगं च शीतानिलकोपमुग्रम् ४१ दशाशनेर्नष्टबलस्य पुंसामनेकधातुव्यसना
नि दत्ते स्त्रीपुत्रमित्रस्वजनैर्विरोधं रोगाभिवृद्धिं मरणेन तुल्यम् ४२

३९ ४० ४१ ४२ ५ ५

४३ अथलग्नदशाफलं वक्तुकामस्तावल्लग्नस्वामिफलानि चरादिलग्नगतद्रेष्काणवशेनफलतारतम्यंश्लोकाभ्यामाह दशातनोरिति तनोर्लग्नस्यद
शास्वामिबलेनतुल्यंस्वस्वामिनोयादृशंबलंतादृशंफलंददाति अथलग्नदशायामपरोविशेषः चरेन्चरलग्नेसतिप्रथमेद्रेष्काणेयदितदाशुभाशुभफल
दादशास्यात् यदिद्वितीयद्रेष्काणेलग्नंतदामध्यफलदादशास्यात् यदितृतीयद्रेष्काणेलग्नंतदाअधमफलदादशास्यात् द्विमूर्तिभेद्विस्वभाव

त्रिषष्ठलाभोपगतोमंदोनिंद्योर्द्धसत्फलः मध्योहीनःशुभोमध्यःशुभोऽत्यंतशुभावहः ४३ दशा
तनोःस्वामिबलेनतुल्यंफलंददानीत्यपरोविशेषः चरेशुभामध्यफलाशुभाचाद्विमूर्तिभेस्याद्विप
रीतमूह्यम् ४४ अनिष्टमिष्टंचसमंस्थिरर्क्षेक्रमाद्दृकाणैःफलमुक्तमाद्यैः

लग्नेअस्माच्चरलग्नाद्विपरीतमूह्यं तद्यथा द्वि
स्वभावराशौलग्नंप्रथमद्रेष्काणेदशाअधमफलदाद्वितीयद्रेष्काणेतदादशामध्यमफलदातृतीयद्रेष्काणेतदाशुभफलदास्यादित्यर्थः ४४ अनि
ष्टमिति स्थिरर्क्षेस्थिरराशौलग्नगतेयदिप्रथमद्रेष्काणस्तदानिष्टमनिष्टफलदशा यदिद्वितीयोद्रेष्काणस्तदाइष्टंउत्तमफलदादशा यदितृ-
तीयद्रेष्काणस्तदासमंमध्यमफलदादशेत्यर्थः क्रमादाद्यैः पूर्वाचार्यैर्द्रेष्काणैर्द्रेष्काणवशाल्लग्नदशायाः फलमुक्तं अथापवादमाह सत्स्वा

मीति तल्लग्नंसन् शुभग्रहैः स्वामिनान्वयोगेक्षणतः युतमीक्षितंचेत्स्यात्तदाअशुभफलमपिशुभंस्यात् शुभंचेच्छुभतरंस्यात् यदितल्ल
ग्नंपापेक्षणात् पापग्रहैः स्वामिव्यतिरिक्तैर्दृष्टंयुतंवाचेत्स्यात्तदाकष्टफलंवाच्यम् ४५ अत्रचतुर्विधग्रहबलदशाद्दशाफलंवाच्यं तद्यथा
पंचदशविंशोपकाधिकोग्रहोविंशत्यंशावधिपूर्णबलः दशविंशोपकाधिकोग्रहः पंचदशविंशोपकावधिमध्यबलः पंचविंशोपकाधिकोदश

सत्स्वामियोगेक्षणतःशुभंस्यात्पापेक्षणात्कष्टफलंचवाच्यम् ४५ दशामानंसमामानंप्रकल्प्योक्तेनवर्त्मना अंतर्दशाःसा
धनीयाःप्राक्पात्यांशवशेनतु ४६ आदावंतर्दशापाकपतेस्तत्क्रमतोऽपराः शुभेक्षणान्वयान्मैत्र्यातत्फलंपरिचिंतयेत् ४७
चंद्रारजीवाःसौम्येज्यशुक्रार्किविधूनतथा मंदेज्यभृगुजाःसूर्येंदुभौमाःसौम्येज्यसूर्यजाः ४८ जीवज्ञभृगुजाःसूर्यादेःशुभाश्चं
तर्दशाइमाः अन्येषामशुभाज्ञेयाइतिवामनभाषितं ४९ इतिग्रहदशाफलानि ७ ७

वधिअधमबलः पंचविंशोपकादूनेनष्टबलइति उक्तंचवामनेन पूर्णमध्याधमानष्टान्ग्रहोक्तान्वादशाफलंतत्क्रमेणैववक्ष्यामिप्रत्येकंचचतुर्वि
धमिति इतिदशाफलानि ग्रहदशास्वंतर्दशासाधनंपूर्वमेवोक्तं ४६ ४७ ४८ ४९ इतिदिवाकरविरचितेदशांतर्दशाध्यायः

अथसकलभावस्थग्रहफलान्याह नत्रतावल्लग्नस्थितसकलग्रहफलमाह सूर्यारेति सूर्यभौमशनयः प्रत्येकं सामुदायिकं वातनुगा लग्नगताय
दिस्युस्तदाज्वरार्तिज्वरपीडांधनक्षयंचकुर्युः इत्थममुनाप्रकारेणपापयुगिंदुः पापग्रहयुक्तइंदुश्चेत्तथापिज्वरार्तिंधनक्षयंचकुर्यात् यदाचंद्रः

अथभावस्थग्रहफलान्युच्यंते सूर्यारमंदास्तनुगाज्वरार्तिंधनक्षयंपापयुगिंदुरित्थम् शुभान्वितःपुष्टतनुश्चसौख्यंजीवज्ञ
शुक्राधनधान्यलाभम् ५० चंद्रज्ञजीवास्फुजितोधनस्थाधनागमंराज्यसुखंचदद्युः पापाधनस्थाधनहानिदाःस्युर्नृपाद्भयं
कार्यविघातमार्किः ५१ दुश्चिक्यगाःखलखगाधनधर्मराज्यलाभप्रदाबलयुताःक्षितिलाभदाःस्युः सौम्याःसुखार्थसुत
मानयशोविलासलाभायहर्षमतुलंकिलतत्रचंद्रः ५२ चंद्रःसुखेखलयुतोव्यसनरुजंचपुष्टःशुभेनसहितःसुखमातनो
ति सौम्यःसुखंविविधमत्रखलाःसुखार्थनाशंरुजंव्यसनमप्यतुलंभयंच ५३ पुत्रवित्तसुखसंचयंशुभाःपुत्रगाश्च
गुरुतोऽतिहर्षदः पुत्रवित्तधनबुद्धिहारकास्तत्सुतामयकलिप्रदाःखलाः ५४

पुष्टतनुः वर्द्धमानतनुः शुभान्वितः शुभग्रहैर्युक्तश्चलग्नगःसन्सौख्यंकरोतितथाजीवज्ञशुक्रालग्नगाश्चेत्स्युस्तदाधनराज्यलाभंकुर्युः ५०
अथधनभावस्थितसकलग्रहफलमाह चंद्रेतिस्पष्टं अष्टमभावफलपर्यंतंस्पष्टं ५१ ५२ ५३ ५४ ६२ ६७

५५ ५६ ५७ अथनवमभावगतसकलग्रहफलमाह तपसीति तपसिनवमस्थानेखलगेप्रापग्रहे सतिसोदरभीः पशुपीडनंचस्यात् अत्रचेद्रविः सूर्यस्तदामुदः हर्षयुक्तोभवति रवेस्तत्रहर्षस्थानस्थितत्वात् शुभखगाः शुभग्रहानवमस्थानस्थाः धनधर्मविवृद्धिदाः खलखगोपि

षष्ठेपापावित्तलाभंसुखानिभौमोऽत्यंतंहर्षदः शत्रुनाशं सौम्याभीतिंवित्तनाशंकलिंचचंद्रोरोगंपापयुक्तः करोति ५५
सपापः शशीसप्तमोव्याधिभीतिंखलाः स्त्रीविनाशंकलिंमृत्युभीतिम् शुभाः कुर्वतेवित्तलाभंसुखानियशोराजमानोदयंबंधु-
सौख्यम् ५६ चंद्रोऽष्टमेनिधनदः खलखेटयुक्तः पापाश्चतत्रमृतितुल्यफलंचविंद्यात् सौम्याः स्वधातुवशतोरुजमर्थहानिं
मानक्षयंसुथशिलेशुभजंसुभंच ५७ तपसिसोदरभीः पशुपीडनंखलखगेतिमुदोरविरत्रचेत् शुभखगाधनधर्म-
विवृद्धिदाः खलखगोपिशुभान्यपरेजगुः ५८ गगनगोरविजः पशुवित्तहारविकुजोव्यवसायपराक्रमौ धनसुखानि
परेचधनात्मजाः वनिपसंगसुखानिवितन्वते ५९ लाभेधनोपचयसौख्ययशोभिवृद्धिंसन्मित्रसंगबलपुष्टिकराश्च
सर्वे क्रूराबलेनरहिताः सुतवित्तबुद्धिनाशंशुभास्तुतनुतांस्वफलस्यकुर्युः ६०

नवमस्थानस्थेसति शुभाशुभफलदाइत्यपरेजगुः ५८ द्वादशपर्यंतंस्पष्टंहर्षविवृद्धिमत्रेति द्वादशानेहर्षस्थानत्वात् ५९ ६०

६१ ६२ इतिवर्षतंत्रटीकायांभावफलाध्यायः अथमासदिनप्रवेशफलाध्यायः तत्रसंज्ञातंत्रोक्तप्रकारेणमासदिनप्रवेशकालोनिर्णीयअधिकारिनिर्णयंश्लोकषट्केनाह मासेति तत्संक्रांतीति मासप्रवेशेति त्रिराशपद्धति पश्यन्निति दिनेशमिति मासप्रवेशकालेपूर्वोक्तप्रकारेणग्रहान्भावांश्चतन्वादिद्वादशभावांश्चसाधयेत् तदनंतरंमासपतिनिर्णयार्थंषडधिकारिणोविचार्यास्तद्यथा तत्रएकेमासतनोर्नाथोमासलग्नस्वामी-

पापाव्ययेनेत्ररुजंविवादंहानिंधनानांनृपतस्कराद्यैः सौम्याव्ययंसद्व्यवहारमार्गेकुर्युःशनिर्हर्षविवृद्धिमत्र ६१ इतिभावस्थग्रहफलानि श्रीगर्गान्वयभूषणोगणितविच्चिंतामणिस्तत्सुतोऽनंतोऽनंतमतिर्व्यधात्खलमतिध्वस्त्यैजनुःपद्धतिम् तत्सूनुःखलुनीलकंठविबुधोविद्वच्छिवानुज्ञयाभावस्थग्रहपाकदौस्थ्यसुस्वतायुक्तफलंसोऽभ्यधात् ६२

१ अथमासप्रवेशफलानि मासार्कस्यतदासन्नपक्ष्यर्कणसहांतरम् कलीकृत्वार्कगत्याप्तंदिनाद्येनयुतोनितम् १ तत्संक्रांतिस्थवारपूर्वमासार्केऽधिकहीनके तद्वाराद्येमासवेशोद्युवेशोप्येवमेवहि २

द्वितीयः मुथहेशोवर्षकालीनमुथहासार्द्धद्वयांशगणितगतमाससंख्ययायुता समासमुथहाज्ञेयातस्याःस्वामी तथातृतीयोजन्मलग्नस्वामीचतुर्थस्त्रिराशिपःत्रिराशिकस्वामीतथादिननिशोरवींदुभपतिः पंचमःदिवसेमासप्रवेशश्चेत्तदासूर्याक्रांतराशिस्वामी रात्रौमासप्रवेशश्चेत्तदाचंद्राक्रांतराशिस्वामी

तथावर्षप्रवेशलग्नस्वामी षष्ठः एषांषण्णामधिकारिणांमध्येवीर्याधिकः बलाधिकः सन् तनुंलग्नंपश्यन् मासपतिः सएवमासस्वामीज्ञेयः लग्नम
नीक्षमाणेत्यादिपूर्ववत् ज्ञेयमितः मासपतेः सकाशाच्छुभाशुभंफलंवाच्यं अत्रअपरे आचार्याः मासलग्नस्वामिनमेवमासस्वामीत्यूचिरेउक्त
वंतः तेषांमतेपूर्वोक्ताधिकारिणः संत्येव तथा अन्येषामनेनादिनलग्नेशंदिनप्रवेशलग्नस्वामिनंदिनेशंविचक्षणाः दैवज्ञाः प्रोचुः अत्रापिअधि

मासप्रवेशकालेज्ञोग्रहान्भावांश्चसाधयेत् तत्रमासतनोर्नाथोमुंथहोजन्मपस्तथा ३ त्रिराशिपोदिननिशोरवींदूभपतिस्त
था अब्दप्रवेशलग्नेशएषांवीर्याधिकस्तनुम् ४ पश्यन्मासपतिर्ज्ञेयस्ततोवाच्यंशुभाशुभम् अपरेमासलग्नेशंमासाधिप
तिमूचिरे ५ दिनेशंदिनलग्नेशंतथाप्रोचुर्विचक्षणाः मासवत्स्नेशयोर्वाच्यंफलंवर्षेशवद्बुधैः ६ लग्नांशाधिपतिर्वि
लग्नपनवांशेशेनमैत्रीदृशादृष्टोवासहितःशशीचयदितौमैत्रीदृशालोकते

कारिनिर्णयोनास्त्येव एवंनिर्णीतयोर्मासदिनप्रवेशस्वामिनोः फलंवर्षेशवद्बुधैर्वाच्यं १ २ ३ ४ ५ ६ अथमासफलमाह लग्नां
शाधिपतिरिति लग्नांशाधिपतिः मासलग्नगतनवांशस्वामीविलग्नपनवांशेशेनमासलग्नस्वामीग्रहाक्रांतराशितन्नवांशस्वामिनाशुभग्रहेणपापग्रहेण
वामैत्रीदृशामित्रदृशातृतीयैकादशनवमपंचमदृष्ट्यादृष्टोवायुक्तः नेत्स्यात् चपुनःशशीचंद्रः यदितौमासलग्नस्वामिमासलग्ननवांशस्वामिनौमैत्रीदृशा

मित्रदृष्ट्या आलोकते पश्यति तदा तस्मिन्मासि तनौ शरीरे नानाविधं बहुप्रकारं सुखं निरोगता च स्यात् इत्थममुना प्रकारेण मासफलं तावत्कालपर्यंतं स्यात् यावदिमे ग्रहाः लग्नवंशस्वामिलग्नेश्वरांशस्वामिचंद्रः इत्यमेवप्रकारकाः स्युः अयमर्थः एषां त्रयाणां प्रत्यहं गच्छतां यावत्तद्राशिसंचारस्तावत्काल पर्यंतं शुभफलं वाच्यं ७ अथानिष्टफलमाह तौ चेच्छत्रुदृशेति तौ लग्नांशनाथलग्नेश्वराणां नाथौ चेत् मिथः परस्परं शत्रुदृशा चतुर्थदृशमैकस समदृष्ट्या दृष्टौ पुनस्तादृशौ शशिना चंद्रेणापि शत्रुदृष्ट्या दृष्टौ संतौ मनोदुःखदौ मानसदुःखकरौ रोगाधिव्यथकरौ च स्याताम् अनयोर्लग्नांश

तस्मिन्मासि तनौ सुखं बहुविधं नैरुज्यमित्थं फलं तावद्यावदिमे स्युरित्थमथ तान् संचार्य वाच्यं फलम् ७ तौ चेच्छत्रुदृशा मिथ
श्च शशिना दृष्टौ मनोदुःखदौ रोगाधिव्यथकरौ च कश्चिदनयोर्नीचास्तगो वा यदि कष्टात्सौख्यमिह द्वयं यदि पुनर्नीचास्तगं स्या
न्मृतिः सूत्यब्दोद्भवरिष्टतो मृतिसमं स्यादन्यथेत्यूचिरे ८

नाथलग्नेश्वरांशनाथयोर्मध्ये यः कश्चिन्नीचो नीचराशिगतोऽस्तंगतो वा यदि स्यात्तदा कष्टात्सौख्यं कष्टं प्राप्य पश्चात्सौख्यदः स्यात् इह यदि द्वयं तौ द्वावपि पुनः नीचास्तगौ नीचगामिनौ अस्तंगतौ वा अथवा एकः नीचगः अपरः अस्तंगतो वा तदा मृतिर्मरणं स्यात् सूतौ जन्मकाले अब्दे वर्षकाले च रिष्टयोगोत्पत्तिः स्यात् अन्यथा जन्मकालवर्षकालयो रिष्टयोगाभावस्तदा मृतिसमं कष्टं स्यादित्यूचिरे उक्तवंतः ८ ध ध ध ध ध

अथमासलग्नसंबंधिशुभाशुभफलमुक्त्वाइदानींधनभवनादिद्वादशांतेषुभावेषुतादृशमेवशुभाशुभफलमाह भावांशाधिपतिरिति भावांशाधिपतिः मासलग्नेयद्भावविचारः क्रियतेतद्भावनवांशस्वामीस्वभवनपनवांशेशेनतद्भावस्वामिनानवांशस्वामिनामैत्रीदृशामित्रदृष्ट्यादृष्टोवासहितोयुक्तो वाभवेत्तत्रशशीचंद्रोपियदितौद्वौभावनवांशस्वामिभावस्वामिनवांशस्वामिनौमित्रदृष्ट्यालोकतेपश्यतितदातद्भावोत्थसुखंतस्मिन्मासिभवति अथ

भावांशाधिपतिःस्वभावपनवांशेशेनमैत्रीदृशा दृष्टोवासहितःशशीचयदितौमैत्रीदृशालोकते तद्भावो-
त्थसुखंविलोक्यमथतद्व्यत्यासतःकीर्तितंनीचास्तादिफलंचलग्नवदिदं विद्वद्भिरूह्यंधिया १

तद्व्यत्यासतः विलोममिति तद्यथा यदातौद्वौग्रहौशत्रुदृष्ट्यादृष्टौयुक्तौवाभवतस्तौचेच्चंद्रोपिशत्रुदृष्ट्यापश्यति तदाविलोमंविपरीतंतद्भावसंबंधिकष्टंतस्मिन्मासिकीर्तितंकथितं इदंनीचास्तादिफलंचलग्नवत्धियाबुद्ध्याविद्वद्भिरूह्यंज्ञातव्यं तद्यथा तयोर्द्वयोर्मध्येएकोनीचगः अस्तगोवाभवेत्तदातद्भावसंबंधिदुःखमनुभूयपश्चात्सुखंप्राप्नोति यदातुद्वावपिनीचगावस्तगौवातदातस्मिन्मासितद्भावोत्थदुःखप्राप्तिरेवस्यात् १

अथप्रकारांतरेणतत्तद्भावसौख्यमाह लग्नेशेति लग्नेशोवर्षलग्नस्वामीमासेशःमासस्वामी समेश्वरोवर्षस्वामी अंशनाथोमासलग्नस्यांशस्वामी एतेचत्वा रोयेतुयस्ययस्यभावस्यांशाधिपनवांशस्वामिनास्वामिभ्यांस्वामीवामित्रदृष्ट्यादृष्टोयुतोवा तथैतेपुनः शशिनाचंद्रेणमित्रदृष्ट्यादृष्टायुक्तावाचेत्स्युस्त- द्भावोत्थसौख्यायतस्यतस्यभावस्यधनसहजादेःसौख्यंस्यात् नचेदनिष्टमिति अनिष्टंभवति १० अथकेवललग्ननवांशवशादेवतत्तद्भावजस्तु भाशुभफलमाह निर्बलाइति एषांव्ययषष्ठाष्टांशपाः व्ययभावषष्ठभावाष्टमभावानामनिष्टानामंशपाः नवांशस्वामिनश्चेन्निर्बलाः स्युस्तदा-

लग्नेशमासेशसमेश्वरांशनाथायदंशाधिपमित्रदृष्ट्या दृष्टायुतावाशशिनाचतत्तद्भावोत्थसौख्यायनचेदनिष्टम् १०
निर्बलाव्ययषष्ठाष्टांशपाःसत्फलदायकाः अन्येसवीर्याःशुभदाव्यत्ययेव्यत्ययःस्मृतः ११

तत्फलदायकाः तत्तद्भावेभ्यः शुभफलदायकाःस्मृताः अन्येउर्वरितभावानांनवांशस्वामिनः सवीर्याः बलिष्ठाश्चेत्स्युस्तदातत्तद्भावेभ्यः शुभदाः शुभफलदातारः स्युः व्यत्ययेव्यत्ययइति यदाव्यत्ययेनषष्ठाष्टमभावनवांशस्वामिनः सबलाश्चेत्स्युस्तदादुष्टफलदातारः स्युः तथा अन्य भावनवांशस्वामिनश्चेन्निर्बलाः स्युस्तदादुष्टफलदातारइत्यर्थः ११ ॐ ॐ ॐ ॐ

अथाधिग्रहाणांविरुद्धस्थानावस्थित्यानिष्टफलमाह लग्नेशेति लग्नेशः वर्षलग्नस्वामीमासेशः मासस्वामीसमेशोवर्षस्वामीमुंथाधीशोमुंथास्वा
मीएतेचत्वारः षडष्टोपगताःषष्ठाष्टमस्थानस्थिताःसंतःसपापाः पापग्रहयुक्ताः खलैः पापग्रहैः शत्रुदृशाचतुर्थदशमैकसप्तमदृष्ट्यादृष्टास्तत्र

लग्नेशमासेशसमेशमुंथाधीशाःषडष्टोपगताःसपापाः दृष्टाःखलैःशत्रुदृशात्रमासेव्याध्यादिविड्भयदुःखदाः
स्युः १२ केंद्रत्रिकोणायगतास्तुलग्नमासाब्दपावीर्ययुतानराणाम् नैरुज्यशत्रुक्षयराज्यलाभमानोदयात्यद्भुत
कीर्तिदाःस्युः १३

अस्मिन्मासेव्याधिविड्भयदुःखंव्याधिशत्रूद्भवदुःखदाःस्युः १२ अथैषामेवअधिकारिग्रहाणां
विहितस्थानावस्थित्याशुभमाशुभफलमाह केंद्रत्रिकोणायेति वर्षलग्नेशमासेशवर्षेश्वराः बलिनःकेंद्रत्रिकोणायगताः १।४।७।१० त्रिकोणनवम
पंचमं आयमेकादशमेतदन्यतमस्थानस्थिताः क्रमेणान्वयः सर्वेषांशुभस्थानानांसाधारण्यात् शेषंस्पष्टम् १३ ७ ७

अथमतांतरमाह इंथिहालग्नयोरिति इंथिहामासमुंथहालग्नयोर्मासलग्नयोर्यासंबंधीबलीराशिः तत्रतस्मिन्राशौयेद्दद्दांशस्वामिनः तेस्वांशतु
ल्यैर्दिनैर्दशास्वामिनोभवंति पाठक्रमेणएवमागमात् मूलशास्त्रात्कैश्चिदुक्तं १४ अथान्यैरेतद्दूषितमित्याह रवींद्वोरिति परेआचार्याः एतत्
पूर्वमतंसूर्यचंद्रयोः असमावेशात्संबंधाभावात् युक्तंसत्नेत्याहुः अथमासदशांतर्दशयोःफलमाह दशांतरदशाच्छेदइति दशांतरदशायांव

इंथिहालग्नयोराशिर्योबलीतत्रहद्दपाः दशेशाःस्वांशतुल्याहैरित्युक्तंकैश्चिदागमात् १४ रवींद्वोरसमावेशा
न्नैतद्युक्तंपरेजगुः दशांतरदशाच्छेदेफलमाब्दंतुयुज्यते १५ दिनप्रवेशकालेऽपिग्रहान्भावांश्चसाध
येत् चंद्रलग्नांशकाभ्यांतुफलंतत्रवदेद्बुधः १६

र्षदशांतरदशाविभागरीत्याकृतविभागेवर्षोक्तंदशाफलंवक्तुंयुक्तं
भवति १५ अथदिनेशफलमाह दिनप्रवेशेति दिनप्रवेशसमयेपिमासप्रवेशकालेनसमुच्चयार्थःखेटान्सूर्यादिग्रहान् लग्नादिद्वादशांशा
धिभावान्बुधःकुर्यात् तत्रादिनप्रवेशेचंद्रलग्नयोर्नवांशाभ्यांबुधःपंडितः फलंशुभाशुभंकथयेत् १६ ७ ७

अथदिनस्वामिनिर्णयमाह चतुष्कमिति इंथिहेशादि चतुष्कं दिनमुथहेशजन्मलग्नेशदिनत्रैराशिकेशदिनप्रवेशादिनरात्रीशइति चतुष्टयंदिनमासा
ब्दलग्नपाः दिनलग्नेशमासलग्नेशवर्षलग्नेशाइतित्रयः इत्येषांसप्तानांमध्येयोबलीदिनलग्नंपश्येत्सदिनस्वामीबुधैरुक्तः १७ १८ १९

चतुष्कमिंथिहेशादिदिनमासाब्दलग्नपाः एषांबलीतनुंपश्यन्दिनेशःपरिकीर्तितः १७ त्रिकोणकेंद्रायगताः
शुभाश्चेच्चंद्रात्तनोर्वाबलिनःखलास्तु षट्त्र्यायगास्तत्रदिनेसुखानिविलासमानार्थयशोयुतानि १८ षडु
ष्ट्रिःफोपगतादिनाब्दमासेन्थिहेशाःखलखेटयुक्ताः गदप्रदामानयशोहराश्चकेंद्रत्रिकोणायगताःसुखा
स्ये १९ लग्नांशकःसौम्यखगैःसमेतोदृष्टोपिवामित्रदृशेंदुनापि नैरुज्यराज्यादिशरीरपुष्टिर्मासोक्तिव
दुःखमतोऽन्यथात्वे २०

अथदिनेग्रहाणांशुभासुभफलमाह लग्नांशकइति लग्नांशकः दिनलग्नांशराशिः
सौम्यखगैः शुभग्रहैः समेतोयुक्तोऽथवादृष्टोमित्रदृशातृतीयैकादशनवमपंचमदृष्ट्याचंद्रेणापियुक्तस्तदृष्टोवादृष्टस्तदानैरुज्येत्यादिस्पष्टं अतःअ
स्मात्कारणात् अन्यथात्वेमासोक्तिवत् चेत्तौशत्रुदृशेतियासोक्तरीत्यावैपरीत्येदुःखंस्यात् २० ७ . ७ ७

अथोक्तरीतिभावफलार्थमतिदिशति यदंशकइति यदंशकः यस्यभावस्यनवांशराशिः शुभग्रहैर्युक्तः स्नेहदृष्ट्यादृष्टोवास भावांशः तद्भावजनित सौख्यकृत्स्यात् अन्यथात्वेवैपरीत्येप्रोक्तवत् पूर्वोक्तरीत्यादुःखदःस्यात् इयंरीतिः सर्वेषुभावेषुज्ञेया २१ अथयषष्ठद्वादशभावयोर्विशेषमाह षष्ठांशकइति षष्ठांशकः षष्ठभावस्यनवांशराशिः सौम्ययुक्तः शुभग्रहयुक्तः रोगदः रोगप्रदःस्यात् पापयुक् पापग्रहयुक्तः शुभः शुभफलदः

यदंशकःसौम्ययुतेक्षितोवास्निग्धेक्षणाद्भावजसौख्यकृत्सः दुःखप्रदःप्रोक्तवदन्यथात्वेसर्वेषुभावेष्वियमेवरीतिः २१ षष्ठांशकःसौम्ययुतोरोगदःपापयुक्शुभः व्ययांशेशुभयुक्दृष्टेसद्व्ययःपापतस्त्वसत् २२ जायांशःसौम्ययुक्दृष्टःस्वस्त्रीसौख्यविलासकृत् पापैर्गृहकलिर्दुःखंपापांतस्थेमृतिंवदेत् २३ शुभमध्यस्थितेत्र्यंशेबहुलंकामिनीसुखं स्वस्यारतिर्गुरावन्यखगेऽन्यासुरतिंवदेत् २४

व्ययांशेव्ययभावनवांशराशौशुभदृग्दृष्टेशुभदृष्ट्यातृतीयैकादशपंचमनवमस्थानदृष्ट्यादृष्टस्तदागृहकलिर्दुःखंस्यात् पापांतस्थेपापग्रहमध्यवर्तिन्येन तदामृतिंवदेत् २२ २३ अथान्यदाह शुभमध्यस्थितेत्र्यंशइति सप्तमभावनवांशराशिः शुभग्रहमध्यस्थितः बहुलंकामिनीसुखंस्यात् त्र्यंशस्थितेगुरौस्वस्यांस्वकीयकामिन्यांरतिंप्राप्तिंवदेत्

अन्यखगेन्त्यंशस्थे अन्यासु परकीयकामिनीषु रतिं वदेत् २४ अथाष्टमभावफलमाह मृत्यंशइति मृत्यंशे अष्टमभावनवांशराशिः मृत्युकगैः सौम्यैः दिनप्रवेशलग्ने अष्टमस्थानस्थितैः शुभग्रहैर्युग्दृष्टे रणेमरणं भवेत् मिश्रैः शुभपापग्रहमिश्रितैर्युग्दृष्टे मिश्रं मिश्रितं फलं वदेत् खलैः पापग्रहैर्युग्दृष्टे सौख्यं स्यात् वर्षलग्नानुसारतः २५ अथ कर्त्तरीयोगफलमाह द्विर्द्विदशइति द्विर्द्विदशे दिनप्रवेशलग्नाद्द्वितीयद्वादशस्थाने खलाः पापग्रहा-

मृत्यंशे मृत्युकगे सौम्यैर्युक्दृष्टे मरणं रणे मिश्रैर्मिश्रं खलैः सौख्यं वर्षलग्नानुसारतः २५ द्विर्द्विदशे खलाहानिं
व्यये सौम्याः शुभव्ययं कर्तरी पापजा रोगं करोति सुभजा शुभम् २६ लग्नेऽष्टमे वा क्षीणेंदुर्मृत्युदः पाप
दृग्युतः रोगो वा ग्रहणं वापि रिपुतः शस्त्रभीरपि २७

स्तदा हानिं द्रव्यादिनाशः व्यये द्वादशस्थाने सौम्याः शुभग्रहाः
तदा शुभव्ययं सद्व्ययमित्यर्थः पापजा पापग्रहजनिता कर्त्तरी रोगं करोति शुभजा शुभग्रहजनिता कर्त्तरी सुभं शुभफलदा स्यात् २६ अथ चंद्रकृत
निष्टफलमाह लग्नइति लग्ने अष्टमस्थाने वा क्षीणेंदुः पापदृग्युतः पापग्रहदृष्टियुक्तः मृत्युदः अन्यत्स्पष्टम् २७

अथान्यदाह चंद्रेसभौमइतिस्पष्टं अथशुभफलमाह शुभाद्यूनइति शुभाःशुभग्रहाः द्यूनेसप्तमस्थानेसतिद्यूनात् जयदाजयप्रदाः अर्थेहिती
यस्थानेक्रूरखावहाः नवमेनवमस्थानेधर्मेत्यादिस्पष्टं २८ २९ अथदिनप्रवेशेचंद्रावस्थामाह दिनप्रवेशोऽस्तीति दिनप्रवेशेयादृशि अव

चंद्रेसभौमेनिधनारिसंस्थेनृणांभयंशस्त्रकृतंरिपोर्वा पापैःस्वखस्थैःपतनंगजाश्वयानात्ततोस्याद्रहुलाच्चपीडा २८
शुभाद्यूनेविजयदाद्यूतादर्थेक्रूरखावहाः नवमेधर्मभाग्यार्थराजगौरवकीर्तिदाः २९ दिनप्रवेशेऽस्तिविधुरवस्था
यांतुयादृशीं तदवस्थातुल्यमसौफलंदत्तेनसंशयः ३० विहायराशिंचंद्रस्यभागाद्विघ्नाशरोद्धृताः लब्धंग
ताअवस्थाःस्युर्भोग्यायाःफलमादिशेत् ३१

स्यायांविधुश्चंद्रः अस्तितदवस्यातुल्यंफलं असौदत्तेददाति नसंशा-
यः संदेहोनास्तीत्यर्थः ३० अथावस्थानयनमाह विहायराशिंचंद्रस्येति चंद्रस्यराशिंविहायत्यक्त्वाशेषभागाद्विघ्नाद्विगुणाःकार्याःशरोद्धृताःपं
चभिर्भक्ताःलब्धाप्राप्तागता अवस्थाः स्युः या भोग्याएष्यातस्याः फलमादिशेत्कथयेत् ३१ छ छ छ

अथस्लोकद्वयेनफलमाह प्रवासइति प्रवासावस्थायांगतेरात्रिनाथेचंद्रेप्रवासःस्यात् नष्टोपगेनष्टावस्थायां अर्थनाशः द्रव्यनाशः मृतावस्थायांमृत्युभीतिःस्यात् जयायामवस्थायांजयः हास्योपगेहास्यावस्थायांकामिनीभिर्विलासः रतौरत्यवस्थायांरतिः विषयसौख्यंस्यात् क्रीडितावस्थासौख्यदात्री प्रसुप्ताप्रसुप्तावस्थानिद्रांकलिंकलहमपिकुरुते भुक्तावस्थादेहपीडांज्वरावस्थाभयंकंपितावस्थातापहानीअसुस्थिता

प्रवासःप्रवासोपगेरात्रिनाथेऽर्थनाशस्तुनष्टोपगेमृत्युभीतिः मृतावस्थितेस्याज्जयायांजयस्तुविलासस्तुहास्योपगे
कामिनीभिः ३२ रतौस्याद्रतिःक्रीडितासौख्यदात्रीप्रसुप्तापिनिद्रांकलिंदेहपीडा भयंतापहानीस्वस्याद्भुक्ता
ज्वराकंपितास्वस्थितासुक्रमेण ३३ अथमृगयाविचारः सवीर्यौकुजज्ञौनृपाखेटसिद्ध्यैनसिद्धिर्यदावीर्यहीना
विमौस्तः जलाखेटमाहुःसवीर्यैर्ग्रहक्षैर्जलाख्यैर्नगाख्यैर्नगाखेटमाहुः ३४

सुस्थितावस्थासुखंक्रमेणस्यादित्यन्वयः ३३

इतिदिवाकरविरचितेमासदिनप्रवेशादिविचारः अथमृगया सवीर्याविति कुजज्ञौभौमबुधौसवीर्यौबलिष्ठौ तदानृपाखेटसिद्ध्यैराज्ञांमृगयासिद्ध्यैभवतः अथयदातौवीर्यहीनौनिर्बलौतदामृगयासिद्धिर्नस्यात् जलाख्यैःजलसंज्ञकराशिभिःकर्कवृश्चिकमीनाख्यैः पर्वतसंज्ञकराशि

भिः मेषसिंहधनुर्धराख्यैः नगारवेटंपर्वतसंबंधिमृगयांप्राहुः ३४ अथान्यदाह लग्नास्तनाथाविति लग्नास्तनाथौलग्नसप्तमभावस्वामिनौकें
द्रः १।४।७।१० एतदन्यतमस्थानस्थितौविबलौनिर्बलौ तदामृगयाक्लेशदायिनीउक्ताकथिता पुनर्यदितौवीर्याढ्यौबलिष्ठौतदामृगया
शुभफला ३५ अथभोजनचिंता लग्नाधिपइति लग्नस्वामी भोज्यदाता भोजनदातासुखेशः चतुर्थस्थानस्वामी भोजनं भोजनवस्तु ईरितं-

लग्नास्तनाथौकेंद्रस्थौनिर्बलौक्लेशदायिनी मृगयोक्ताशुभफलावीर्याढ्यौयदितौपुनः ३५ अथभोजनचिंता लग्ना
धिपोभोज्यदातास्करवेशोभोज्यमीरितं बुभुक्षामदपःकर्मपतिर्भोक्तेतिचिंतयेत् ३६ लग्नेलाभेचसत्खेटयुतदृष्टेसुभो
जनम् जीवेलग्नेसितेवापिसुभोज्यंदुःस्थितावपि ३७ मंदेतमसिवालग्नेसूर्येणालोकितेयुते लभ्यतेभोजनंनात्रशस्त्र
भीतिस्तदाक्वचित् ३८ रविदृष्टंयुतंवापिलग्नंनयदितन्नहि उपवासस्तदावाच्योनक्तंवाविरसाशनम् ३९

उक्तंमदपः सप्तमस्थानस्वामीबुभुक्षा भोक्तुमिच्छाकर्मपतिः दशमस्थानस्वामी भोक्ताभोजनकर्ताइतिचिंतयेत् विचारयेत् ३६ अथा-
न्यदाह दुःस्थितावपिभोजनप्राप्त्यसंभवज्ञानेपि अकस्मात्सुभोजनप्राप्तिः ३७ ३८ ३९ ४० ४०

४० ४१ स्थिरराशिगतेसति सकृदेकवारं द्विस्वभावराशिगते द्विवारं ४२ मूलेति यस्मिन्कस्मिंश्चित् खेटे मूलत्रिकोणस्थलग्नस्थेसति

चंद्रे कर्मगते भोज्यमुष्णांशीतस्रु खेकुजे तुर्ये खेटस्य वसतो भोज्यान्नेरसमादिशेत् ४० स्निग्धमन्नं सिते तुर्ये तैलसंस्कृतम
कीजे नीचोपगे कदशनं विरसंनचसंस्कृतं ४१ सूर्यादिभिर्लग्नगतैः सवीर्यैः राजादिगेहे भुजिमामनंति सुखेबुखेशेसबले
सुभोज्यचरादिकं स्यादसकृत्सकृद्विः ४२ मूलत्रिकोणगे खेटे लग्ने पितृगृहेऽशनम् मित्रालये मित्रभस्थे शत्रुगेहेऽरिगेहगे ४३
शुभेक्षितयुतेलग्ने बलाढ्ये स्वगृहे भुजिः गृहराशिस्वभावेन यत्नादन्यन्नचिंतयेत् ४४ तिलान्नमर्के हिमगौ सुतंडुला भौमे मसूरा
श्चणकाश्च भोज्यम् बुधे समुद्गाः खलु राजमाषा गुरौ सगोधूमभुजिः सवीर्ये ४५ शुक्रे यवाजारिकायुगंधराः शनौ कुलित्थादिस
माषमन्नम् भोज्यंतुपान्नंशिखिराहुवीर्याच्छुभेक्षणालोकनतः सहर्षम् ४६ सूर्ये मूलं पुष्यमिंदौ कुजे स्यात्पत्रं शाखा चा
पिशाकं सवीर्ये शुक्रेज्यज्ञैर्व्यंजनं भूरिभेदं मंदे नैत्यं सामिषं राहुकेत्वोः ४७ अथस्वप्नचिंता लग्नांशगेऽर्केतनुगेऽपि
वास्मिन्दुःस्वप्नमीक्षितयथार्कबिंबं रक्तांबरं वन्हिमथापिचंद्रे शुभ्राश्वरत्नांबरपुष्पवज्रम् ४८ ७ ७

पितृगेहे भोजनं ४३ अन्यदासमासिस्पष्टम् ४४ ४५ ४६ ४७ ४८ ७ ७

४९ ५० ५१ ५२ ५३ ५४ ५५

स्त्रियः स्वरूपाश्वकुजे स्ववर्णरक्तांबरस्वर्णमणिविद्रुमाणि बुधेहयस्त्वगतिधर्मवार्तागुरौरतिर्धर्मकथासुरेज्या ४९ सद्बंधुसंग
श्चसितेजलानांपारेगतिर्देवरतिर्विलासः शनावरण्याद्रिगतिश्चनीचैः संगश्चराहौशिखिनीत्यमेव ५० सहजधीमदनायरिपु
स्थितोयदिशशीगुरुभानुसितेक्षितः नवमकेंद्रगतेषुशुभग्रहस्वबलयामनुजोरमतेतदा ५१ इतिस्वप्नचिंता आसीद्-
सीमगुणमंडितपंडिताग्र्योव्याख्याकुजंगपगवीः श्रुतिवित्सपूतः साहित्यरीतिनिपुणोगणितागमज्ञश्चिंतामणिर्विपुलगर्गकु
लावतंसः ५२ तदात्मजोनंतगुणोस्त्यनंतोयोऽधोक्तसद्युक्तिकिलकामधेनुम् संतुष्टयेजातकपद्धतिंचन्यरूपयद्दुष्टमतंनिर
स्य ५३ पद्मांबयासाविनतोविपश्चित्श्रीनीलकंठः श्रुतिशास्त्रनिष्ठः विद्वच्छिवप्रीतिकरंव्यधासीत्समाविवेकंमृगया
वतंसम् ५४ शाकेनंदाभ्रबाणेंदु १५०९ मितआश्विनमासके शुक्लेऽष्टम्यांसमातंत्रंनीलकंठबुधोऽकरोत् ५५
इतिश्रीगर्गवंशोद्भवश्रीदैवज्ञानंतसुतश्रीनीलकंठदैवज्ञविरचितवर्षतंत्रंसमाप्तम् ॥२॥ ॥ ॥
इतिदिवाकरदैवज्ञात्मजश्रीविश्वनाथदैवज्ञविरचितायांवर्षतंत्रटीकायांस्वप्नविचारः समाप्तः ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥

श्रीगणेशायनमः   अथप्रश्नप्रकरणंनिरूप्यते   अथप्रश्नविचारस्यप्रयोजनमाह   वराहः   दैवज्ञस्याहिंदैवेनसदसत्फलवांछया
अवश्यंगोचरैर्मर्त्यैःसर्वःसमुपनीयते अश्रौषीच्चपुराविष्णोर्ज्ञानार्थंसमुपस्थितः वचनंलोकनाथोपिब्रह्माप्रश्नादिनिर्णयं २ आदिश-
ब्देनस्वरशकुनादिकम्   तस्मान्नृपःकुसुमरत्नफलाग्रहस्तःप्रातःप्रणम्यवरयेदपिप्राङ्मुखस्थः होरागशास्त्रकुशलान्हितकारि-
णश्चसंहृत्यदैवगणकान्सकृदेवपृच्छेत् ३ उत्पलः दशभेदंग्रहगणितंजातकमवलोक्यनिरवशेषमपि यःकथयतिशुभमशुभंत-
स्यनमिथ्याभवेद्वाणी ४ एतच्चप्रश्ननिरूपणं विनीतेभ्योदीयमानंसत्फलंनान्येभ्यइत्युक्तंसमरसारे विनयावनतायदीयमाना
प्रभवेत्कल्पलतेवसत्फलायेति ५ श्रुतिरपि विद्याहवैब्राह्मणमाजगामगोपायमाशेवधिष्टेऽहमस्मि असूयकायानृजवेऽयतायन
मांब्रूयाद्वीर्यवतीतथास्यामिति शेवधिर्निधिःदीयमानमित्यनेनउपदेशःशिष्येभ्यःप्रष्टृभ्योनिरूपणमुभयमप्युच्यते अतएव
श्रुतौनमांब्रूयादितिसामान्येनोक्तम् वचिरत्रप्रतिपादनक्रिया यस्तत्रप्रष्टाकुटिलःसरलोवेतिज्ञानंप्रश्नतंत्रे ऋजुरयमनृजुर्वायंप्रष्टा
पूर्वंपरीक्ष्यलग्नबलात् गणकेनफलंवाच्यंदैवंतच्चित्तगंस्फुरति १ लग्नस्थेशशिनिशनौकेंद्रस्थेज्ञेदिनेशराशिगते भौमज्ञयोस्स-
महशाल्लग्नगचंद्रेऽऋजुःप्रष्टा २ लग्नेशुभग्रहयुतेसरलःक्रूरान्वितेभवेत्कुटिलः लग्नेऽस्तेसौम्यदृशाविधुगुरुदृष्ट्याच्चसरलोऽ

१ आत्मनकर्मणा. २ श्यं. ३ र. ४ एकीकृत्य.

यं ३ यदिगुरुबुधयोरेकः पश्यत्यस्ताधिपंचारिपुदृष्ट्या तत्कुटिलःप्रष्टारवल्वनयोरेकस्तयोःसाधुः ४ दशभेदादीप्तादयस्तांश्चसमनं-
तरमेववक्ष्यामः अपरेतुमध्यमदेशांतरचरांतरोदयांतरभुजफलस्फुटीकरणवक्रमार्गोदयास्तभेदेनदशभेदत्वमाहुः यदान्तरांतरदेशां-
तरमध्यगतमेवेतिमतंतदाजीवसंस्कारवशेनदशभेदतोद्या अथयत्रबहवःप्रश्नायुगपत्संभवंतितत्रनिरूपणप्रकारश्चण्डेश्वरप्रश्नवि-
द्यायाम् आदिमंलग्नतोज्ञानंचंद्रस्थानाद्द्वितीयकम् सूर्यस्थानात्तृतीयंस्यात्तुर्यंजीवगृहाद्भवेत् बुधभृग्वोर्बलीयःस्यात्तद्गृहात्पंचमं
पुनरित्यादिरुक्तःसतुनयुक्तः सकृदेवपृच्छेदितिवराहवाक्यस्वरसात् नानाकर्तृकानेकप्रश्नेष्वपिगणकस्यानेकनिरूपणनिषेधा-
त् तदुक्तंज्ञानमुक्तावल्याम् सम्यग्विचार्यलग्नंब्रूयात्प्रश्नंसकृद्यथाशास्त्रं यस्त्वेकंब्रूतेऽसौतस्यनमिथ्याभवेद्वाणी अतएव-
चिंतामणौ राशिचक्रंसमभ्यर्च्यफलैःपुष्पैःसरत्नकैः प्रष्टासुभूमौदैवज्ञानेकंपृच्छेत्प्रयोजनम् दशभेदंग्रहाणांचगणितंभावजं
तथा विमृश्यैकंचकथयेन्नानेकंप्राहपद्मभूरिति दीप्ताद्यंदशभेदंचग्रहाणांभावजंफलं विचार्यप्रवदेद्यस्तुतस्योक्तंनान्यथा
भवेत् दीप्तोदीनोथमुदितःस्वस्थःसुप्तोनिपीडितः मुषितःपरिहीनश्चसुवीर्यश्चाधिवीर्यकः स्वोच्चेदीप्तःसमाख्यातोनीचेदी-
नःप्रकीर्तितः मुदितोमित्रगेहस्थःस्वस्थश्चस्वगृहेस्थितः शत्रुगेहस्थितःसुप्तोजितोन्यैर्निपीडितः नीचाभिमुखगाहीनो

१न्यैश्च.

मुषितोऽस्तंगतो ग्रहः सुवीर्यः कथितः प्राज्ञैः स्वोच्चाभिमुखसंस्थितः अधिवीर्यो निगदितः स्फुरद्रश्मिः शुभवर्गजः दीप्ते सिद्धि-
श्च कार्याणां दीने दुःखसमागमः स्वस्थे कीर्तिस्तथा लक्ष्मीरानंदो मुदिते महान् सुप्ते रिपुभयं दुःखं धनहानिर्निपीडिते सुपीते
परिहीने च कार्यनाशोऽर्थसंक्षयः गजाश्वकनकावाप्तिः सुवीर्ये रत्नसंपदः अधिवीर्ये राज्यलब्धिर्ग्रहैर्मित्रार्थसंगमः अथ ग्रहस्व
रूपम् पूर्वः सत्त्वं प्रस्तात् क्षत्रं ग्रीष्मो नृपश्चलः मधुदृक्पैत्तिको धातुः शूरः सूक्ष्मकचो रविः कफो वर्षा मृदुर्मातापयोगौरश्च सात्त्विकः
जीवो वैश्यश्चरो वृत्तो मारुताशो विधुः स्फुदृक् ग्रीष्मः क्षत्रतमो रक्तो याम्यः सेनाग्रणीश्चरः युवा धातुश्च पिंगाक्षः क्रूरः पित्तं शिखी कुजः
शरदीशो हरिर्दूर्वाः षंढो मूलं कुमारकः लिपिज्ञ उत्तरे शश्च शूद्रः सौम्यस्त्रिधातुकः सत्त्वं पित्तो हिमः श्लेष्मा दीर्घो मंत्री द्विजो नरः
मध्वैशानी कफो जीवो मधुपिंगलदृक्तथा शुक्रः शांतो द्विजो नारी वैश्यो मंत्री चरः सितः आग्नेयीदिक्कफश्चाम्लः कुटिलासित
मूर्द्धजः कृष्णस्तमः कृशो वृद्धः षंढो मूलांत्यजोऽलसः शिशिरः पवनः क्रूरः पश्चिमो वातुलः शनिः राहुर्धातुः शिखी मूलं शेषमन्यच्च-
मंदवत् चिंतनीयं विलग्नज्ञात् केंद्रगाद्बलाधिकात् अथ प्रश्नजातकस्यालग्नादिभावाद्विचारणीयमित्याह सौख्यमा-

१ स्वोच्चस्थे दश सूर्ये नव चंद्रे पंच भूपुत्रे पंचेंदुजे तथेज्ये सप्ताष्टौ भार्गवे शनौ पंच नीचविहीनचक्राच्छुद्धः षड्भवनतो यदाप्यधिकः आत्मीयरश्मिगुणितः षड्भक्ताद्रश्मयो यस्मात् पंचेंदुतो यथा यथाधिका-
स्तथा तथा शुभकलाधिक्यम् २ मुषिते ३ रुणश्चलः

युर्वयोजातिरारोग्यंलक्षणंगुणं क्लेशाकृतीरूपवर्णास्तनोश्चिंत्यंविचक्षणैः मुक्ताफलंचमाणिक्यंरत्नधातुधनांबरं हयकार्याध्ववि ज्ञानंवित्तस्थानाद्विलोकयेत् भुवनदीपके भगिनीभ्रातृभृत्यानांदासकर्मकृतामपि कुर्वीतवीक्षणंविद्वान्सम्यक्दुश्चिक्यवे- श्मतः वाटिकाखलकक्षेत्रमहौषधिनिधीनपि विवरादिप्रवेशंचपश्येत्पातालतोबुधः गर्भापत्यविनेयानांमंत्रसंधानयोरपि वि- द्याबुद्धिप्रबंधानांसुतस्थानेविनिर्णयः चौरभीरिपुसंग्रामखरोग्रक्रूरकर्मणाम् मातुलांतगभृत्यानांरिपुस्थानाद्विनिर्णयः वा णिज्यंव्यवहारंचविवादंचसमंपरैः गमागमकलत्राणिपश्येत्प्राज्ञःकलत्रतः नद्युत्तारेध्ववैषम्येदुर्गेशात्रवसंकटे नष्टेदुष्टेरणेव्या धौछिद्रेछिद्रंनिरीक्षयेत् वापीकूपतडागादिप्रपादेवगृहाणिच दीक्षायात्रामठंधर्मंधर्मान्निश्चित्यकीर्तयेत् राज्यमुद्रापरंपुण्य स्थानंतातप्रयोजनम् वृष्ट्यादिव्योमवृत्तांतंव्योमस्थानान्निरीक्षयेत् गजाश्वयानवस्त्राणिसस्यकांचनकन्यकाः विद्वान्विद्यार्थ योर्लाभंलक्षयेल्लाभलग्नतः त्यागभोगविवादेषुदानेष्वकृषिकर्मसु व्ययस्थानेषुसर्वेषुविद्वान्व्ययंव्ययात् षट्पंचाशिकायां यो योभावःस्वामिदृष्टोयुतोवासौम्यैर्वास्यात्तस्यतस्यास्तिवृद्धिः पापैरेवंतस्यभावस्यहानिर्निर्देष्टव्यापृच्छतांजन्मतोवा १ सौम्येवि- लग्नेयदिवास्ववर्गेशीर्षोदयेसिद्धिमुपैतिकार्यम् अतोविपर्यस्तमसिद्धिहेतुःकृच्छ्रेणसंसिद्धिकरंविमिश्रम् २ भुवनप्रदीपे लग्नपति

१ मैत्री.

र्यदिलग्नंकार्याधिपश्चवीक्ष्यतेकार्यम् लग्नाधीशःकार्यंकार्येशःपश्यतिविलग्नम् लग्नेशःकार्येशंविलोकयेल्लग्नपंतुकार्येशः शीतगुरुसौ
सन्यांपरिपूर्णाकार्यसंसिद्धिः कथयंतिपादयोगंपश्यतिसौम्योनलग्नपोलग्नम् लग्नाधिपंचपश्यतिशुभग्रहश्चार्द्धयोगोत्र एकः
शुभोग्रहोयदिपश्यतिलग्नाधिपंविलोकयति लग्नंपादोनयोगमाहुस्तदाबुधाःकार्यसंसिद्ध्यै लग्नपतिर्दर्शनेसतिशुभग्रहौद्वौत्रयोथ
वालग्नम् पश्यंतियदितदानीमाहुर्योगंत्रिभागोनं क्रूरावेक्षणवर्ज्यश्चंद्रःसौम्यखेचरालग्नं लग्नेशदर्शनेसतिपश्यंतःपूर्णयोगकराः
क्रूराक्रांतःक्रूरयुतःक्रूरदृष्टश्चयोग्रहः विरश्मितामपन्नश्चसोऽनिष्टफलदायकः समरसिंहे अमुकंगेदेतिकार्यंकदाभविष्यत्य-
मुत्रपृच्छायां लग्नंलग्नाधिपतिःकार्यंकार्याधिपःपश्येत् लग्नस्थःकार्येशःपश्यतिचेल्लग्नपंतद्वभवेत् तत्कार्यंयद्यन्यःस्थित
सत्वरंतदानस्यात् पश्यतियदाचलग्नंद्रक्ष्यतिचंद्रंविलग्नपश्चयदा लग्नेकार्येचयदाद्वयोश्चयोगेतदासिद्धिः यदिलग्नंपंपश्यतिका
र्याधीशोविलग्नमथतस्य कार्यस्यहानिरुक्तालग्नमृतेकिमपिनोवाच्यम् इतिसामान्यतोभावनिरूपणं अथप्रत्येकंभावप्रश्न
निरूपणम् ताजिकशास्त्रोक्तप्रश्नतंत्रे भूतंभवद्भविष्यन्ममाकिंकथयेतिजातपृच्छायां लग्नपतेःशशिनोवाबलमन्वेष्यंबलाभावे
दृश्वानवाशकबलंस्तुभद्दग्योगंचसर्वकालेषु प्रष्टुःशुभमादेश्यंविपरीतंव्यत्ययादेषा लग्नेशोमूसरिफोयस्मात्तस्मादतीतमाख्येय

१ धीश   २ व   ३ कार्येशन्यध्याहार्यं   ४ पोन

मू ये॒नैयुतस्तस्माद्भवदेष्यं॑योयोऽस्यतेतस्मात् यदिलग्नेलग्नपतिः सौम्ययुतोवाविलोकितःसौम्यैः तत्प्रश्नव्याकुलताशरीरदोषावि
नश्यंति पापायदिलग्नपतिस्तदाकालिव्याधिधननाशः सौम्येनिर्वृत्तिबुद्धिर्व्याप्तिःसौख्यमतुलंच अथद्वितीयस्थानपृच्छातत्रैव
धनलाभस्यप्रश्नेलग्नेशेनेंदुनाथधननाथः कुरुतेयदीत्थशालंशुभप्रुतिदृग्याभवेल्लाभः क्रूरग्रहैर्धनस्थैर्दूरेलाभोऽन्यदप्युशुभं
क्रूरमुथशिलेधनेशेप्रष्टाम्रियतेथवाविलग्नेशो धनेधनपेत्थशालेमंदगतिर्यत्रभावानाम् तनुधनसहजादीनांप्रश्नस्तत्त्वारतोलाभः
प्रश्नदीपके लग्नस्थचंद्रजंचंद्रःक्रूरोवायादिपश्यति धनलाभोभवत्याशुकिंत्वनर्थोपिपृच्छतः चंद्रलग्नधनाधीशोदृष्टायुक्ताःपर
स्परम् धनकेंद्रत्रिकोणस्थासद्योलाभकराःस्मृताः शुभदस्वामिषड्वर्गेलग्नेसौम्ययुतेक्षिते प्रश्नस्तात्कालिकोलब्धिरलब्धिस्तुविपर्य
ये चतुर्थेसप्तमेचंद्रेरवौलग्नगेशुभे प्रष्टुःसद्योऽर्थलाभःस्याल्लग्नेवासुरमंत्रिणि अथतृतीयभावपृच्छाप्रश्नतंत्रे सहजपतिर्यदिस
हजंपश्यतिचेत्तद्वयंशुभैर्दृष्टम् तद्भ्रातरोगतरुजःस्वस्थाःक्रूरेक्षणेवाम यदिसहजपतिःप्रष्टेतत्पतिनामुथशिलेऽथतन्माधेम् षष्ठेश
सहजस्थे षष्ठेशसहजस्थेसहजपतौक्रूरितेवापि सूर्यस्यरश्मिसंस्थेभयावहंप्रष्टुरादेश्यम् षष्ठइत्युपलक्षणम् अष्टस्थेपि ष
ष्टाष्टमभावेशौयद्भावेशेनेत्थशालिनोस्यातामृ पीडांतस्यप्रवदेत्षष्ठाष्टमसंस्थगेवापि एवंसर्वेयथापित्रोस्तुर्यस्थतानांच भृत्य

1 ईसराफः 2 निर्वृत्तिःपरमंसुखं· 3 लग्न· 4 शुभदस्वामिसद्वर्गेलग्नेसौम्ययुतेक्षिते। प्रष्टुःसद्योऽर्थलाभःस्याल्लग्नेवासुरमंत्रिणि· 5 भ्रातॄणां· 6 षष्ठाष्टमेयद्भावस्वामीतिष्ठतितस्यभावस्यपीडाभवति अथचष-
ष्ठाष्टमभावाधीशौयस्मिन्भावेतिष्ठतस्तस्यभावस्यपीडांवदेत्·

चतुष्पदवर्गस्यास्ते स्त्रियाःसुहृदोये अथचतुर्थस्थानपृच्छा लग्नपतींदुचतुर्थेयदिमुथशिलमथवागृहेगमनं प्रष्टुःपृथ्वीलाभद-
मसौरव्यंद्वयोगतोनैव यदिपृच्छतिकृषिकोमेक्षेत्राल्लाभोभवेन्नवा लग्नंकृषिकस्तुर्यंभूमिर्द्यूनंचकृषिस्तरुर्दशमम् लग्नेक्रूरो
पगतेस्याच्चौरोपद्रवस्तुकृषिकर्तुः वक्रातिचारवर्ज्येचक्रूरेचौरस्यकृषिलाभः लग्नस्थेशुभखेटेसाफल्यंकर्षकस्यकृषितःस्यात्
तुर्येचक्रूरगतेत्यक्त्वाभूमिंप्रयात्यपः द्यूनेचशुभोपगतेशुभंकृषेस्त्वन्यथातुविपरीतं दशमेदशमपतौवाशुभयुतदृष्टेशुभावृक्षाः
भूभाटकपृच्छायांलग्नंप्रष्टाचभाटकंद्यूनं तस्योत्पत्तिर्दशमेतथावसानंचतुर्थेस्यात् लग्नस्थलग्नपस्यचशुभयोगेशुभमशोभनंवा
मे द्यूनेक्रूरोपगतेयस्मादपिभाटकस्ततोऽनर्थः दशमेक्रूरोपगतेनोत्पत्तिर्बहुतराभवेत्प्रष्टुः क्रूरार्दितेतुतुर्येस्यादवसानेशुभंनो-
स्य अथपंचमस्थानपृच्छा यदिपृच्छत्येतस्याःस्त्रियाभवेन्नप्रजानवाकश्चित् लग्नेशेंद्वोःसुतपतिनामुथशिलभावेप्रसूतिः
स्यात् यदिसुतपतिर्विलग्नेलग्नपचंद्रौसुतेथवास्याताम् सत्वरितमेववाच्यासविलंबंनक्तयोगेन द्विशरीरेचविलग्नेशुभयुत
पुत्रेद्व्यपत्ययोगोऽस्ति यदिलग्नपपुत्रपतिपुंराशौनत्सुतोगर्भे अथचंद्रः पुंराशौपुंग्रहकृतमुथशिलयुतस्तदापिसुतः अथ
वाविधुरपराह्णेसूर्यात्पृष्टेनदास्त्रीस्यात् होरास्वामीपुरुषःपुंराशौचेत्तथापिसुतगर्भः चंद्रयुक्तेक्षितेगर्भेसौम्ययुक्तेक्षिते

१ स्य. २ स्त्रा. ३ गर्भेपंचमे.

नील पिवा उच्चस्थेप्युदितेतत्रपुण्यापत्यंप्रजायते पुण्यापत्यंआयुष्मदपत्यम् एषागर्भवतीकिलनवाप्रमाणंप्रयातिगर्भोऽयम् प्रश्नेलग्न प्र॰३
४ पशशिनोःसुतस्थयोर्गर्भिवत्येव यद्येतयोर्मुथशिलंकेंद्रस्थतपेनगर्भिणीनदपि आपोक्लिमेत्यशालादनीक्षणाल्लग्नपुत्रयोर्नैवम् च
रलग्नेक्रूरंद्वोर्मुथशिलभावेविनश्यतिहिगर्भः लग्नपशशिनोस्तत्पातिस्थवक्रिमुथशिलेपितया जीवितमरणप्रश्नेबालानामं-
त्यपेशुभैर्दृष्टे केंद्रस्थोसितपक्षेशुभयुक्तेऽत्येविधोजीवत् क्रूरश्चेदंत्यपातिदग्धश्चापोक्लिमेऽयुतः क्रूरैस्तुजातमात्रोम्रियते
बालोऽथवागर्भे प्रसवज्ञानप्रश्नेभुक्तांल्लग्नांशकान्परित्यज्य भोग्याह्निचिंत्यशेषाननुमित्यैववदेद्दिवसान् यावंतोनवमां-
शागतास्तावंतोगर्भस्यमासागताः यावंतोभोग्यास्तावद्भिरग्रतःप्रसवइतिव्याख्या अपरेतु मासज्ञानमुक्तावस्थाना-
दाहुः मासज्ञानस्यपृच्छायांगर्भिण्याभृगुनंदनः लग्नात्स्याद्यावतिस्थानेमासानाख्यातितावतः सुतात्संख्यातदावाच्यायदाध
मोत्यरंगतइतिभुवनप्रदीपकोक्तेः लग्नांतर्दिनराशिर्दिवाग्रहोलग्नपश्चदिनराशौ तद्दिवसेजन्मवाच्यंविपरीतेव्यत्ययश्चैषाम् अ
थरात्रिलग्नमन्त्यस्तदधिपतिश्चेत्तुतस्यराशिपतेः बलमूर्ध्वंदिनहोरापुंराशिस्त्रीग्रहैर्य्येवम् अस्मिन्वर्षेऽपत्यंभाविताविलग्नपंचमा
धीशौ भजतोयदेत्थशालंतत्रैवाब्देभवतिनूनम् यदिवामिथोग्रहगतौस्यातामतोन्चसंततिस्तदापि वाच्यास्तस्मिन्वर्षेशुभयो- १२४

१ ग्रहस्तदा.

गादन्ययान्पुनः सूताप्रसूतयुवतिज्ञानेस्फुतपोऽथषष्ठपःसूर्यात् निर्गत्योदयमायात्ततःप्रसूतेचनारीयम् अथजीवसौम्यशु-
क्राआकाशेउदयिनस्तथाप्येवम् अथषष्ठस्थानपृच्छा रोगादयमुत्थास्यतिनवेतिलग्नंभिषक्द्यूनं व्याधिर्दशमंरोगीहिबुकंभेषज
मिहाहुराचार्याः १ क्रूरार्दितेविलग्नेवैद्यान्नगुणस्तदौषधाद्रोगः वृद्धिमुपयातिदशमेक्रूरैर्निजबुद्धितोप्यगुणः २ अस्तेचक्रूरयुतेमाद्या
न्मांद्यंतथौषधाद्धौ सौम्योपगतैरेतैररोगतारोगिणो भवति ३ लग्नेशोद्याःसौम्येत्थशालतारोगनाशनंवाच्यम् वक्रेतुतन्नवेदंभूयोपि
गदःसमुपयाति ४ भूमिस्थलग्नाथद्यूनस्थशशीमुथशिलेभवेन्मृत्युः लग्नस्थेरंध्रपतौलग्नपशशिनोर्विनाशेवा ५ लग्नाधिपेचसूर्येचंद्रः
ससेशमुथशिलविधायी सप्तमेशेषष्ठस्थेतन्मरणंरोगिणोवाच्यम् ६ रंध्रेशेनविनष्टेनास्तमितेनापिकेंद्रस्थे लग्नेशस्यमुथशिलेमृत्युःस्याद्रोग
पृच्छायाम् ७ अथवातयोश्चकेंद्रेमुथशिलतःक्रूरपीडितेमरणम् यदिकेंद्रेक्रूरग्रहस्तदापीडा अष्टमेशलग्नेशौचमुथशिलौनोतदामृत्युः स्यादि
तिवाच्यमित्यर्थः सूर्यद्वादशभागगविषेलग्नेश्वरेप्येवम् ८ लग्नेचरेचरोगीक्षिणोक्षणेस्यात्कदकमसरुक्चापि द्विशरीरेपररोगःस्थिरगदस्यैव
रोगत्वम् ९ शशिनावक्रमुथशिलेस्थिररोगोमंदमुथशिलेपूर्वं मूत्रनिरोधाद्रोगोत्पत्तिर्ज्ञेयाकृतप्रश्ने १० अथपृच्छायाःपूर्वंससाहानि-
न्वविलोक्यचत्वारि यदितेषुशशांकरवीक्षमयुतदृष्टौतदाशस्तम् ११ अथमंदोऽयमयनवेतिप्रश्नेलग्नेश्वरोऽथचंद्रोवा षष्ठेशमुथशिली

१ लग्नाधिपतिस्तुर्येचंद्रससेशयोरेकस्थत्वं

स्यात्तदस्तमितोवातदामंदः १२ रोगवानित्यर्थः अथस्वामिभृत्यचतुष्पादप्रकरणम् ईशोऽन्योममभवितानवेतिलग्नेश्वरस्ययदिकेंद्रे नो
भवतिमुथशिलंपसांत्यपतिस्यांतदानान्यः १ वक्रीवान्येनसमंलग्नपतिःसहजनवमसंस्थेन कुरुतेयदीत्थशालंतदान्यनाथोभवेत्प्रभुः २
लग्नपतौकेंद्रस्थेरिपुदृष्ट्याक्रूरवीक्षितेपुण्ये रविरश्मिगतेथभवेद्यावज्जीवंचनान्यपतिः ३ अयमीशोभद्रोमेपृच्छायांलग्नपस्यकेंबू-
ले स्वामीसएवभव्योद्यूनेशस्यचशुभोन्येशः ४ ग्रहभूमिस्थानानांचलनप्रश्नेपुरोक्तएवविधिः सम्यक्विचार्यवाच्यंशुभमशुभंपृच्छ
तःस्वधिया ५ भृत्यचतुष्पदलाभंप्रश्नेलग्नेशशीतगूषष्ठे षष्ठेशमुथशिलोवालग्नेषष्ठेश्वरोऽथतल्लाभः ६ भृत्यस्यवाहनस्यचयद्वाप्रश्ने
चलग्नलग्नपती अर्थीदातासप्तमसप्तमपौतद्धलात्प्राप्तिः ७ लग्नस्यसप्तमेशेनमुथशिलेसप्तमस्यवालग्नेशेनमुथशिलेलग्नेशसप्तमे-
शयोर्वापरस्परंमुथशिलेभृत्यादिकस्यपृच्छकाभिलाषविषयस्यलाभइत्यर्थः अथसप्तमस्थानपृच्छा स्त्रीलाभस्यप्रश्नेस्मराधिपेल
ग्नपेनशशिनावा कृतमुथशिलेयुवत्याअयाचितायाभवेल्लाभः १ यदिलग्नपोविधुर्वाद्यूनेतदयाचितांस्त्रियंलभते लग्नेशान्मूसरि-
फेचंद्रस्तपमुथशिलस्त्वयंलाभः २ येनसमंमुथशिलंतत्रविनष्टेचपापयुतदृष्टे निकटीभूयतदाकिलविनश्यतिस्त्रीगतंकार्यं ३ पापे-
त्ररंध्रेनाथेस्त्रीजातेरेवविघटतेकार्यम् सहजपतौभ्रातृभ्यस्तुर्येशेपितृभ्यएवनान्येभ्यः ४ सौम्यकृतमुथिहाभ्यांपूर्वोक्तस्थानतःशुभंवा १२५

१ अतःप्रतीपान्नभवेत्परःप्रभुः २ स्वरूपे ३ लग्नपतौ ४ सप्तमस्थाने ५ सप्तमस्थाने

च्यं ५ अथस्त्रीस्नेहः प्रीतिस्थानमथोस्मरपतिलग्नेशमुथशिलेस्नेहः इकटकदृशाङ्कटकः शशिकंबूलेतुसापिसुभा १ यदिमंदोल
ग्नेश केंद्रेचस्यात्तदाबलीप्रश्ना अस्तेश्वरेचमंदे केंद्रेप्रतिवादिनोऽस्तिबलम् २ उभयोरेकस्थितयोर्ज्ञातव्याइकटकंतयोः प्रीतिः सूर्येन-
शुभं विबलेनरस्यशुक्रेस्त्रियोर्द्वयोर्हितयो ३ अथरुष्टागमनम् ममगृहिणीरुष्टापुनरेष्यतिनाथभूम्यधस्थरवौ भूपरिगतेचशुक्रे
नैतिपुनर्वक्रितेऽभ्येति ४ सूर्यान्निर्गतशुक्रेवक्रेपिसमेतिचान्यथारुष्टा क्षीणेंदौबहुदिवसैः पूर्णविधौचद्रुतमुपैति ५ भूमिशब्देन
चतुर्थस्थानं तस्मादधःपूर्वलग्नपर्यंतमितियावत् लग्नमारभ्यचतुर्थपर्यंतंहिस्त्रीणांहर्षस्थानंनपुंसांरविश्चपुरुषग्रहस्तेनरुष्टाया
नागमनंएवंभुवश्चतुर्थादुपरिसप्तमपर्यंतंनराणांहर्षस्थानंनस्त्रीणां शुक्रस्यस्त्रीग्रहत्वान्नहर्षस्थानं इतिनरुष्टागमनमित्याशयः
अथकन्यापरीक्षा एषाकुमारिकाकिलनिर्दोषाकिन्नवेतिपृच्छायाम् लग्नेस्थिरेस्थिरस्थैलग्नपशशिनोश्चनिर्दोषा १ चरराशिग
तैरतैरियंकुमार्यपिचजातदोषास्यात् द्विशरीरस्थेचंद्रेचरलग्नेस्वल्पदोषास्यात् २ शशिभौमावेकर्क्षेस्थिरवर्जेतत्परेणगुप्त
मियम् रमिताशनिचंद्रमसोर्लग्नगयोःप्रकटमुपभुक्ता ३ यदिभौमशनिकेंद्रेविधुदृष्टौवृश्चिकेऽथशुक्रःस्यात् तद्द्रेष्काणेऽ
थतदानिश्चांतंजातदोषैषा ४ अथस्त्वपरप्रसूतिपरीक्षा एषाकिलप्रसूतासितधवलेहरौचनोसूता अनयोरलिवृषगतयोः सूतानारीप

१ लग्नलग्नपचंद्राः

रिज्ञेया १ सिंहस्थेबुधेशुक्रस्यकुंभगतत्वमसंभावितंतेनयोगद्वयमेतद्धेकल्पितम् एवंवृषवृश्चिकगतत्वंव्याख्येयम् भौमबुधशुक्राश्च
द्याद्दिशरीरेचापवर्जितेचेत्स्युः अथेऽस्तितत्प्रसूतिश्चापेनाथेनपृष्टतःसूता २ क्रूरश्चेच्चरराशौपरतःसूतास्थिरेतुनिजपत्युः मि
श्रेतुमिश्रमूह्यंजातकसंदेहपृच्छायाम् ३ पंचमेशलग्नेशयोरन्यतःक्रूरस्ताभ्यांसहजमुथशिलीवाक्रूरस्ततइदंफलमादेश्यतदेवाग्रे
भिव्यनक्ति गुर्विण्येषास्वपत्युःपरपुरुषाद्धेतिलग्नस्रुतपत्योःशुभयुतिदृग्भ्यांस्वपतेःशशिभौमदृशाऽन्यतोगुर्वी ४ अथपाति-
व्रत्यपरीक्षा कुलटासतीयमथवेतिलग्नपतिश्चंद्रमाश्चभौमेन एकांशेमुथशिलकृत्तदैवेभवनेभजत्यन्यम् १ यदिगृहनिजगो-
भौमस्तदान्यदेशंप्रयातिजारकृते रविणोतिमुथशिलसत्कपभक्तातुराजपुरुषेण २ सौम्येनलेखकवणिक्निजभेशुक्रेणयोष
यैवस्त्री एतैर्योगैरसतीविपरीतसुचरितेतिविज्ञेयम् ३ लग्नपतिनाथशशिनामूसरिफेभूस्रुतेभवेत्जारः त्यक्तःपुनर्गुरुदशापुत्र
भयाद्रविदृशाच्चराजभयात् ४ सितदृश्यापरनारीभयात्सितज्ञैकराशिगतदृष्ट्या जारस्यस्थविरत्वाल्लुज्जित्वात्पततिजारंसा ५
अथाश्रमस्थानपृच्छा नृपसंग्रामप्रश्नेविलग्नलग्नेशसंस्थितात्खेटात् शशिमूसरिफात्प्रष्टास्ताप्तपसस्थेंदुमुथशिलाच्छत्रुः १ ते
षांचबलात्तयोर्बलमित्यर्थः अथवाशनिकुजजीवाःशीघ्रेभ्योबलयुताउपरिचराः बुधसितचंद्रास्तेभ्यश्चदुर्बलाधश्चराश्चसंचिंत्याः

१ यैक. २ भृतकेनभुक्ता. ३ एकर्क्षदृष्ट्या

२ मंदात्प्रष्टुर्ग्रहाःशन्यादयोयदिशीघ्रेभ्यः सितादिभ्योऽग्रेसराभवंतितदासितादिभ्यःशत्रुगेहेभ्यस्तेजोलब्ध्वाजयभाजोभवंतिप्रष्टा-
रः यदातुप्रश्नकालेशन्यादयोनाग्रेसरास्तदाशीघ्रेभ्यस्तेजोलब्धुमशक्ताः पराभूताभवंतीत्यर्थतःसिद्धम् लग्नपतावस्तपतेःषड्विंद्वादश्य-
मुथशिलद्वयोः स्नेहः वर्गद्वयमध्याधःपतितःसोऽन्येनबध्यःस्यात् ३ वर्गद्वयाधिपानांमूसरिफेऽस्तंगतेनरणेदैर्ध्यं लग्नस्वामिनिमंदेकबू-
लेउपरिगेजयःप्रष्टुः ४ एवंगुणेतुतस्मिन्विप्रविनष्टेस्तपतितनीचस्थे केंद्रेऽस्तेवास्तपतौप्रष्टुर्हानिःप्रवक्तव्या ५ लग्नोदधःशुभेसतिउप
रिचमंदेशुभःसहायःस्यात् लग्नपतौरंध्रस्थेरंध्रपमुथशिलमतिःप्रष्टुः ६ स्वस्वेशोधनसंस्थेधनेशकृतमुथशिलेरिपोर्नाशः लग्नेशदशम
पत्योर्मुथशिलतःपृच्छकस्यजयवीर्ये ७ तुर्यास्तपयोर्वंशत्रोर्योगेजयोज्ञेयः उभयवर्गेपिकेंद्रेतत्पतिकृतमुथशिलेबलंज्ञेयम् ८ बल
वान्मुथशिलंयत्रवर्गेतस्यवर्गस्यजयइत्यर्थः चरराशौसबलस्त्वंजित्वाप्रांतेविनाशस्तु लग्नपतावंत्यस्थेप्रष्टानश्यतिपरोऽस्तपषष्ठे ९
स्वपतौलग्नेप्रष्टुस्तुर्येशेऽस्तेरिपोःसहायबलम् यन्मुथशिलेरवींदूतस्यबलंमूसरिफेहानिः १० अथनवमस्थानपृच्छा ममगमनं
भवितार्किनवेतिलग्नेश्वरेनवाकेंद्रे नवमेशमुथशिलेसतिनवमेशेवाभवेद्गमनं १ लग्नस्थेनवमपतौलग्नाधिपमुथशिलेचसंचा-

१ द्रेष्काणदशा· २द्वः ३ युद्धविशेषे· ४ एवंगुणेपिमंदेउपरिचरे चंद्रेणमुथशिलेविप्रविष्टेसूर्यमंडलप्रविष्टेऽस्तंगतेपतितनीचस्थेतदाप्रष्टुर्नाशइतिपूर्वेणान्वयः ५ लग्नादधःनामलग्नात्
सप्तमभागदशमपर्यंतंशुभेसतिलग्नमारभ्यचतुर्थस्थानपर्यंतंउपरिगेमंदेशुभेसति· ६ मस्थः ७ चंद्रे· ८ लग्नपोवा·

रान् रहितोयातिपुनर्नानिवमदृशावर्जितेयोगे २ लग्नपतौकेंद्रस्थेसहजग्रहमुथशिलेचविक्रूरे गमनंस्यादस्मिन्वाकेंद्रेक्रूरेचनास्तिगतिः ३
अस्तेक्रूरेचयत्कार्यैर्निर्याति निभ्रमतएव आकाशस्थेपापेराजकुलाज्ज्येष्ठतोनिजाद्वापि ४ नवमेशेमुथशिलगेलग्नाधीशेन
पापारिपुदृष्टे गमनेवसानतःस्यात्प्रष्टुःकष्टंक्षयोऽर्थस्य ५ लग्नेशेनवमेशे मुथशिलकृतिरंध्रससमेकष्टम् उदयेस्मिन्यायाद्वि
निःसृतिःस्यात्सुखकरःपंथाः ६ लग्नान्मार्गानुभवोव्योम्नःकार्यस्यराज्ञतिस्थानम् भूमेःकार्यपरिणतिरेवंलग्नेशरीरस्करवम् ७ दशमेश
भेनसिद्धिःकार्यस्यास्तेभयातियत्स्थाने तत्रसुभंचचतुर्थेपरिणामःसुंदराकार्ये ८ लग्नेशशशिनवायःक्रूरस्तुदातितत्रमनुजर्क्षे मनुजाद्वि
राशिकेवातदाभयंद्विपदतोगंतुः ९ जलराशौवारिभयंचतुष्पदर्क्षेतथाश्वादेः घटचापेद्रुमकंटकभयंहरौव्याघ्रसिंहादेः १० नगरप्रवेशतोऽस्मा
न्नफलमस्तिनवाप्रवेशलग्नमिह तस्मिन्धनपेवक्रेनोहरणंकार्यसिद्धिर्वा ११ रहणंस्थितिरित्यर्थः अतिचारितेबहुदिवसंरहणंनोकार्य-
सिद्धिरीषदपि नवमतृतीयगेस्मिन्कार्यंकृत्वाशुनिजपुरंयाति १२ लग्नेकर्मण्यायेधनपसुतेशोभनंज्ञेयम् सक्रूरससमस्थेपथिवि
घ्नान् झकटकस्थचतुर्थस्थे १३ अथदशमस्थानपृच्छा राज्यासिप्रश्नलग्नेलग्नेशशशिनिवानभःपतिना कृतमुथशिलेबरदृशाराज्यं
ज्यंरूपक्रमाद्भवति १ स्वकुलोचितंराज्यंभवतीत्यर्थः अन्योन्यभवनगमनाक्रूराभावेऽर्थचिंतितप्राप्तिः लग्नस्थेनान्येनचसौम्येनावरस्य

१ कार्यनिमित्त॰ २ दिते॰

मुथशिलेप्येवम् २ पापार्दितेतुमंदेनिकटीभूयोतरत्यथोराज्यं मंदगामीयोग्रहोत्राधिकारीतास्मिन्यापयुतेराज्यनाशइतिताम्यर्यभूमि
स्थेक्रूरदृशात्वपवादःशुभदृशाकीर्तिः ३ मंदग्रहेबलवतिक्रूरवियुक्तेयदाशशीविबलः मंदेबलेनक्रमणातूराज्यप्राप्तिर्भवेत्पुंसः ४ ल
ग्नाधिपतौस्वगृहेलाभोराज्यस्यतुंगगेभौमे लग्नांबराधिपौयदिकंबूलोकेंद्रगेंदुमुथशिलनः ५ उत्तमराज्यावाप्तिःस्वर्क्षेस्थेचेंदुतोविपुला
यत्रर्क्षेलग्नेशस्तत्पतिरस्तुभेगृहेतदाकार्यम् ६ नस्यादस्तेकष्टादशमदृशाकटुकताकार्ये राज्यप्राप्तौसत्यांयदिपृच्छतिकोपिपरिणा
तिंचतदा ७ लग्नंशरीरकार्यगृहंकर्मास्तंनभश्चराज्यार्थे लाभोमित्रस्यार्थेचतुर्थकंकर्मणोवसितयेन ८ द्रव्यंधनायसहजंभृत्येभ्यो
रिपुश्चवैरिभ्यः एतैःशुभैःशुभंस्यादशुभैर्वामंचसर्वकार्याणाम् ९ वित्तस्वामिनिभौमेनोचित्येपारदारिकेव्ययकृत् जीवधर्माय
रिपोगुरुपूजायैसितेविलासाय १० वाणिज्यायज्ञेपुनरिंदोमुथशिलिनिचान्यथान्यार्थम् लग्नपतौपतितस्थेविबलेराज्यात्ययस्तुकं
बूले ११ कोपिगुणःस्यात्पापाक्रांतेरस्तुभंच्युतोभवति नरपतिसचिवस्नेहप्रश्नेकंबूललग्नसप्तपयोः १२ मुथशिलयोःशुभदृष्ट्याशुभ
ताराज्येमिथःस्नेहः राज्यंचरस्थितंवालग्नपगगनेशयोःसद्दयोः १३ यद्येकोमंदःस्यात्केंद्रेतस्थितमथोन्यथावाच्यम् यदिवासवामसा
र्गेभूमौवाप्रच्युतिर्भवेत्पूर्वम् १४ कंबूलेसतिलभतेशीघ्रंमूसरिफेतुनपुनः १५ अथैकादशस्थानपृच्छा नृपतेर्गौरवलाभाशादिममस्यान्न

१ सर्क्षोच्चे. २ रवौ. ३ लग्नाधीशेनमुथशिलाभावेअन्यार्थवाणिज्यंकरोति. ४ यदिसमंदग्रहः वामः वक्रिणिसतिमार्गेनामसप्तमेभूमौचतुर्थेपूर्वप्रच्युतिः

वेतिचप्रश्ने आयेशलग्नपत्योःस्नेहदृशामुथशिलेद्रुतंभवति १ रिपुदृश्यावहुदिवसैःकेंद्रेचायेशचंद्रकंबूले वाच्यापूर्णवाशाचरस्थिरहि
स्वभावगेस्वनामफलं २ मंदक्रूरोपहतेमूत्साशास्युप्रणाशमुपयाति क्रूरायुक्तेशुभयुज्यधिकारवशेनलब्ध्याशा ३ मित्रेणसहप्रीति
र्भवितालग्नेश्वरायपत्योश्च मित्रदृश्यामुथशिलतःप्रीतिर्वान्योन्यगृहयानात् ४ केंद्रस्थितयोरनयोर्मैत्रीकिलपूर्वजातेव पणफरग-
तौपुरस्तादापोक्लिमतोमहाप्रीतिः ५ गुरुकार्यमिदंमेसिध्यतिलग्नेश्वरेऽथचंद्रमसि शुभमुथशिलगेकेंद्रेतन्निकटेवाथसिद्धिःस्या
त् ६ अथद्वादशस्थानपृच्छा रिपुविग्रहपृच्छायांबलवतिषष्ठेरिपुःसबलः द्वादशपेशुभदृष्टेबलवतिवाच्यंबलंप्रष्टुः १ रिपुविग्रहपृच्छा
यांनामोच्चारेरिपोर्बलिन्यस्ते गुरुसेनद्वादशपेबलवतिवाच्यंबलंप्रष्टुः २ शुभयुतदृष्टेसद्व्ययमशुभेक्षणयोगतोव्ययमनर्थात् एवं-
भावेष्वखिलेष्वसदसत्फलस्कधिया ३ इतिसंक्षेपतोद्वादशभावप्रश्ननिरूपणम् अथकेचिद्विशेषतःप्रश्नाः तत्रादौपथिकाग
मनम् ताजिकसमरसिंहे आगमनेपृच्छायांलग्नेशेलग्नमध्यसंस्थेन कृतमुथशिलेसमेतिहिसुखमस्ततुरीयगेकस्मात् १
स्थानाच्चलितप्रश्नेलग्नपतौसहजनवमगृहसंस्थे लग्नस्थेनमुथशिलेपंथानंवहतिपथिकोऽयं २ रंध्रेथधनेतस्मिन्नाकाशसंस्थेनमु-
थशिलेप्येवं केंद्रस्थितेत्यशालेलग्नेक्षणवर्ज्यमेतिनकदापि ३ लग्नाधिपतौवक्रेलग्नंपश्यत्यमुत्रचंद्रेवा वक्रगमुथशिलेसतिसमेतिप-

१ शुभं· २ लग्नपतौ·

थिकः सुखं शीघ्रं ४ अंत्यस्थितलग्नपतौ शशिनाकृतमुथशिलेद्रुतमुपैति लग्नाद्वापि चतुर्थाच्छुभाद्द्वितीयतृतीयगावापि ५ कथयं
ति नष्टलाभं प्रवासिनश्चागमं त्वरितम् चिंतामणौ ग्रहः षष्ठेऽथ जामित्रे वाक्पतिः कंटके स्थितः पथिकागमनं ब्रूते सितेज्ञे वा त्रिकोण
गे ६ षष्ठोदये पापदृष्टे शुभदृग्वर्जिते बुधः लग्नात्षष्ठे यदा पापा यातुश्च निधनं वदेत् ७ यदा क्रूरास्तृतीयस्था देशाद्देशांतरं गतः चौ
रैर्वोपहृतस्तस्य पथिकः केंद्रगा यदि ८ पापैः षष्ठत्रिलाभस्थैः कंटकस्थैः शुभग्रहैः प्रवासी सुखमायाति दूरस्थोपि सुनिश्चितम् ९ च
तुरस्रे त्रिकोणे वा पापगेहस्थितः शनिः पापदृष्टश्च नियतं बंधनं यातुरादिशेत् १० शुभयुक्ते स्थिरे लग्ने स्थिरो बंधश्चरेऽन्यथा द्वितनौ
सौम्यसंयुक्ते बंधमोक्षौ क्रमेण तु ११ पापास्त्रिकोणजामित्रे विलग्ने पृष्ठकोदये शत्रुभिर्वीक्ष्यमाणाश्च यातुः कष्टं वदेत्सुधीः १२
मार्गस्थानगतैः सौम्यैर्मार्गे तस्य सुखं वदेत् क्रूरैर्दुःखं विलग्नस्थैः पापैः क्लेशमवाप्नुयात् १३ चरलग्ने चरांशे वा चतुर्थे चंद्रमाः स्थितः प्र
वासी सुखमायाति कृतकार्यश्च वेश्मनि १४ कंटकैः सौम्यसंयुक्तैः पापग्रहविवर्जितैः प्रवासी सुखमायाति निधनस्थे सुधाकरे १५ गमा
गमौ तु न स्यातां योगे दुरुधराकृते शुभैः शुभकृतो रोधः पापैस्तस्करतो भयम् १६ गमागमौ हि न स्यातां स्थिरराशौ विलग्नगे नरोगोप
शमो नाशो द्रव्याणां न पराभवः १७ विपरीतं चरे वाच्यं फलं मिश्रं द्विमूर्तिषु स्थिरवत्प्रथमे खंडे परार्द्धे चरराशिवत् १८ प्रवासी शीघ्रमायाति गु-

१ शुभः २ पापाः ३ चंद्रस्थानद्वितीयद्वादशौ दुर्धरधरा सूर्यवर्जितैः

नी. प्र. ३
१९

रस्सुक्रौत्रिविलग्नगौ चतुर्थस्थानगावेतौशीघ्रमायातिकार्यकृत् १९ इंदुःसप्तमगोलग्नात्पथिकंवक्तिमार्गगम् मार्गाधिपश्चराशस्थद्वौ
त्सरभागेव्यवस्थितः २० शुक्रार्कजीवसौम्यानामेकोपिस्याद्धरायगः तदाशुगमनंब्रूयात्प्रष्टुर्न्नागमनंव्यये २१ लग्नाद्यावन्तियेस्था
नेबलीखेटोव्यवस्थितः ब्रूयात्तावंतियेमासेपथिकस्यनिवर्तनम् २२ एवंकालंचराशस्थेद्विगुणंचस्थिरांशके द्विस्वभावांशगेखेटे
त्रिगुणंचिंतयेत्सुधीः २३ यातुर्विलग्नाज्जामित्रभवनाधिपतिर्यदा करोतिवक्रमावृत्तःकालंतुब्रुवतेपरे २४ चतुर्थेदशमेवापियदि-
सौम्यग्रहोभवेत् तदागमनंक्रूरैस्तत्रस्थैर्गमनंभवेत् २५ लग्नाद्वालग्ननाथाद्वायत्संख्याक्रूरखेचराः नवमेद्वादशेवापितत्सं
ख्यास्स्युरुपद्रवाः २६ लग्नाद्वालग्ननाथाद्वायावंतःसौम्यखेचराः मार्गेतत्रोदयावाच्याःस्थानेस्थानेविचक्षणैः २७ क्रूरयुक्तेक्षितेमंदः
शुभदृग्योगवर्जितः धर्मस्थस्तनुतेव्याधिंप्रोषितस्याष्टगोमृतिम् २८ जामित्रस्थश्शुभोत्थेयातानायातिदुरुधरायोगे मित्रस्वा-
मिनिषेधात्पापोत्थेशत्रुरुक्चौरात् २९ चंद्रार्कयोश्छिद्रगयोर्व्ययेमनसंदृष्टयोःस्यात्पथिशस्त्रभीतिः रंध्रेसितेज्ञेचसुखाक्षिरारेमंदेभ
यंपापयुगीक्षिते[1]ध्वनि ३० अथदूरस्थोजीवतिमृतोथवेत्ययदाप्रश्नः ३१ लग्नेश्वरेशीतकरे[2]थषष्ठेतुर्येऽष्टमेवाप्यतिनीचगेवा अस्त
गतोछिद्रयतीत्थशालयुक्तेशुभैर्दूरगतोमृतःस्यात् ३२ भूमेरथस्थेनचवक्रगेनयदीत्थशालंकुरुतेशशांकःसौम्यैरदृष्टेमरणंप्रकुर्याद्दूरस्थित १२१

१ मो. २ मे.

स्यापिविदेशगस्य ३३ सौम्यैःषष्ठांत्यरंध्रस्थैर्विबलैश्चशुभेक्षितैः पापयुक्तोशशांकःकेंद्रादूरस्थितोमृतः ३४ पृष्ठोदयेपापयुतेत्रिकोणके
द्यूनषष्ठोपगतैश्चपापैः सौम्यैरदृष्टैःपरदेशसंस्थोमृतोगदार्तोनवमेचसूर्ये ३५ तुर्योपरिस्थेनरवेर्गनेनचंद्रमायदीत्यशालंकुरुतेशुभेक्षितः सौ
म्यैर्युतोवापरदेशसंस्थितःसुखीचजीवत्यथिसौख्यमेति ३६ अथपरचक्रागमनपृच्छा षट्पंचाशिकायाम् मार्गान्निवर्ततेशत्रुःपापैःश
शुभग्रहाश्रितैः चतुर्थगैरपिप्राप्तःशत्रुर्भग्नोनिवर्तते ३७ वृषालिकुंभकर्कटारसातलेयदास्थिताः रिपोःपराजयस्तदाचतुष्पदैःपलायनम्
३८ मेषधनुःसिंहवृषायद्युदयस्थाभवंतिहिबुकेवा शत्रुर्निवर्ततेतदाग्रहसहितावावियुक्तावा ३९ नागच्छतिपरचक्रंयदार्कचंद्रौचतु
र्थभवनस्थौ गुरुबुधशुक्राहिबुकेयदातदाशीघ्रमायाति ४० स्थिरोदयेजीवशनैश्चरेस्थितेगमागमौनैववदेत्तुपृच्छतः त्रिपंचषष्ठा
रिपुसंगमायपापाश्चतुर्थाविनिवर्तनाय ४१ दशमोदयसप्तमगाःसौम्यानगराधिपस्यविजयकराः आर्किज्ञगुरुसिताःप्रभंगदो
विजयदानवमे ४२ नवमेभौमशनीभंगदौबुधगुरुशुक्राविजयदाइत्यर्थः उदयर्क्षाच्चंद्रर्क्षंभवतिचयावद्दिनैश्चतावद्भिः आगम
नंस्याच्छत्रोर्यदिनमध्येग्रहःकश्चित् ४३ अन्यत्रापिप्रश्नप्रदीपे दैत्येज्यवाचस्पतिसोमपुत्रैरकर्क्षगैर्लग्नगतैर्बलाढ्यैः हाम्यामथेज्येभृगु

सू. चं.	मं.	बु.	वृ. शु.	श.
राजानौ.	सेनापतिः	युवराजः	मंत्रिणौ	दासः

जेऽथलग्नेहन्याद्रणेयायिनृपंपुरेशः ४४ सूर्येंदुभौमार्कजसैंहिकेयैःसर्वैश्चतुर्भिस्त्रिभिरेवलग्नगैः ह
न्यात्तदास्थायिनमाशुयायीद्यूनस्थितैर्यायिनृपंपुरेशः ४५ शुक्रेज्यशीतांशुबुधाःसुरेज्यैःसर्वैस्त्रि-

नी· भिर्द्यूनगतैर्बलाढ्यैः हन्याद्रणेस्थायिनमाशुयायीसुखास्पदस्थैश्चशुभैःसुगंधिः ४६ कुजेत्यशालेहिमगौविलग्नेबंधौऽथमृत्युर्युधिना प्र·३
८० गरस्थे सौमेत्यशालेत्वविधौकलत्रेबंधंमृतिंवालभतेऽथयायी ४७ लग्नेशजामित्रपयोश्चमध्येभवेद्ग्रहोयःस्वगृहोच्चसंस्थः तद्दर्ग
मर्त्यान्नृपयोश्चसंधिर्ज्ञेयोबुधैलेखकपंडिताभ्यां ४८ राजानौरविशीतगूइत्यादिवर्गः क्रूरेकलत्रेह्युदयेशुभग्रहोयच्छेदृनंयायिनृपा
यनागरः विपर्ययाद्यायिनृपःपुरेश्वरंदुर्गाद्धिनिष्कास्यददातिवास्पदम् ४९ रवीत्यशालेशशिजस्सुगुमश्चराभवेद्युश्चकुजस्सराफात्
ग्रहोच्छशाकेनयुताश्चतस्मिन्ययेन्यवंषाश्चभवंतिचाराः ५० चिंतामणौदुर्गप्रश्नः प्रश्नेविलग्नेक्रूरवादुर्गभंगोनजायते विशे
षतोभूमिपुत्रेराहौवामूर्तिगेसति ५१ सप्तमेसिंहिकासूनौदुर्गंशीघ्रेणलभ्यते जामित्रोदयगेक्रूरेरिःफगेलग्ननायके ५२
द्वितीयेवाष्टमेषष्ठेतदादुर्गंनलभ्यते सक्रूरोलग्नपोवक्रीयुद्धदःकेंद्रसंस्थितः ५३ षष्ठाधिपेद्यूनगतेपापेवायुद्धमादिशेत् पू-
र्णच्छायांकेंद्रगैःक्रूरैःकोटदुर्गवधोनृणाम् ५४ भौमाष्टमेशावक्रत्वतदातिनिधनंनृणाम् स्वायपुत्रस्थितेजीवेकोटमध्येभयंनहि ५५
शनौभौमेचकेंद्रस्थेबहूनांवधबंधनम् लग्नतोयदिपापःपापेनयुतेक्षितोवास्यात् लग्नात्पूर्वापरगौपापायुद्धंतदाघोरम् ५६
अथरोगिणःशुभाशुभम् विलग्नेषष्ठपःपापोजन्मराशिनिरीक्षिते रोगिणस्तस्यमरणंनिश्चयेनवदेद्बुधः५७ चतुर्थोष्टमगेचंद्रेपा १३०

१ बुधात्· २ चंद्रमसिक्षीणे·

पमध्यगतेपिवा मृतिःस्याद्धलसंयुक्तसौम्यदृष्ट्याचिरात्सुखं ५८ विधौलग्नेस्मरेभानौरोगीयातियमालयम् मध्येक्रूरग्रहेलग्नेरोगवृद्धिश्चिकि-
त्सकात् ५९ तथालग्नगतेसौम्येवैद्योक्तममृतंवचः लग्नेवैद्योद्युनंव्याधिःखेरोगीतुर्यमौषधम् ६० रोगिणोभिषजोमैत्रीमैत्री भेषजरोग-
योः व्याधेरुपशमोवाच्यःप्रकोपःशात्रवेनयोः ६१ लग्ननाथेचसबलेकेंद्रसंस्थेशुभग्रहे उच्चगेवात्रिकोणेवारोगीजीवतिनिश्चयम्
६२ एकःशुभोबलीलग्नेत्रायतेरोगपीडितं सौम्याधर्मारिलाभस्थास्त्रितीयस्थागदापहाः ६३ अथदेवदोषज्ञानम् षष्ठेकष्टोदशोष-
ष्ठेलग्नात्पापग्रहोयदि हतोगदैर्जलेशैरस्त्रैस्तस्यदोषःकुलोद्भवः ६४ प्रेताश्चराहौपितरःस्मरेज्येचंद्रेबुधेव्यस्तपनेपिदेव्यः स्वगोत्रदेव्यश्च-
शनौबुधेचभूतानिविंद्याद्व्ययरंध्रसंस्थे ६५ शाकिन्यआरभृगुजेबुधेव्योगृह्णंतिमर्त्यंविसुखंमुकुंदात् स्वर्क्षोच्चगेवीर्ययुतेचसाध्याश्चंद्रेच
नीचेविबलेनसाध्याः ६६ केंद्रस्थैर्बलिभिःपापैरसाध्यादेवतागणाः सौम्यग्रहैश्चकेंद्रस्थैःसाध्यामंत्रस्तवार्चनैः ६७ कंटकाष्टत्रिकोण-
स्थाशुभाउपचयेशशी लग्नेचशुभसंदृष्टेरोगीरोगाद्विमुच्यते ६८ रोगग्रहणमुपलक्षणाम् संतानप्रतिबंधादावप्येवंदोषनिरूपणम्
अथस्वामिभृत्यप्रश्ने त्रैलोक्यप्रकाशे ३।५।६।७।८।११ शीर्षोदयेसौम्ययुतेक्षितावासौम्यैर्द्वितीयाष्टमसप्तमस्थैः तृतीयलाभारिगतैश्चपापैःसौख्या-
र्थलाभोनृपसेवकस्य ६९ लग्नाद्द्वितीयेमदनेष्टमर्क्षेवित्तक्षयंसंभ्रममार्तिमृत्युम् कुर्वंतिपापाःक्रमशोनरेंद्रात्भृत्यस्यतस्मात्परिवर्जनी-
यम् ७० लग्नाद्द्वितीयाष्टमसप्तमर्क्षेपापाःप्रणाशंनृपभृत्ययोर्द्वयोः कुर्वंतितेष्वेवगताश्चसौम्याःकुर्युर्धनारोग्यसुखानिचोभयोः ७१

शशांकसौम्यैरुदयास्तभावेदृष्टैर्युतैर्वासबलैर्नपापैः प्रष्टुस्तदास्याद्धृदिपार्थिवस्यस्नेहप्रसादावक्षपाप्रतीपात् ७२ अथान्यदीशोममभावि
ष्यतिनवाप्रश्ने षष्ठेश्वरेणव्ययपेनकेंद्रेयशीत्यशालंकुरुतेविलग्नपः प्रष्टुस्तदान्यःप्रभुरर्थदःस्यादतःप्रतीपान्नभवेत्परःप्रभुः ७३ लग्ने-
श्वरेस्वर्क्षगतेस्वतुंगकेंद्रस्थितेशीतकरेत्थशाले शुभग्रहैर्दृष्टयुतेबलान्वितेप्रष्टुर्निजस्वाम्यमितार्थलाभः ७४ जायेश्वरेस्वोच्चनिजर्क्षसं
स्थेकेंद्रस्थितेशीतकरेत्थशालगे शुभग्रहैर्दृष्टयुतेबलोत्कटैःप्रष्टुस्तदान्यःप्रभुरर्थदोभवेत् ७५ इदंगृहंवाशक्रममन्यदालयंस्थानंत्विं-
दंवाशक्रममन्यदालयं ममात्रभद्रंक्र्मनात्तुतत्रवापृष्टोदयेस्यांविधिनाविमृश्य ७६ अथनष्टद्रव्यलाभः तत्रधनपासौप्रश्नः चिंतामणौ
प्रश्नेचतुर्थाधिपतिस्तत्रस्थोवावलोकते अवश्यंवर्ततेतत्रधनंचंद्रोऽथवावदेत् ७७वित्तपेधनगेबंधौवास्तितत्रधनंबहु पापेतुर्यगतेद्र
व्यंस्थितंतूर्णंनलभ्यते ७८ सौम्येसप्ताष्टराशिस्थेधनमन्यत्रनाप्यते लग्नेतमोरविश्छिद्रेतदाद्रव्यंनलभ्यते सप्ताष्टदशपातालेशोवि
धुर्धनदोगुरुः ७९ लग्नेश्वरेद्यूनगतेविलग्नेजायेश्वरेनष्टधनस्यलाभः जायेशलग्नाधिपतीत्थशालेद्यूनेविनष्टंधनमेतिमर्त्यः ८० लग्नेशजा
याधिपतीत्थशालेलग्नेश्वरंयच्छतितस्करोऽर्थं सूर्येविलग्नेऽस्तमितेशशांकेनलभ्यतेयद्द्रविणंविनष्टम् ८१ कर्मेशलग्नाधिपतीत्थशाले-
चौरःस्वमादायपुरात्पलायते चंद्रेऽस्तपेचार्ककरप्रविष्टेतल्लभ्यतेनष्टधनंसतस्करं ८२ अस्तेश्वरेकेंद्रगतेऽस्तिचौरस्तत्रैवनान्यत्रपुराद्वि
निर्गतः धर्मेशदुश्चिक्यपतीत्थशालेजायेश्वरेऽन्यत्रगतःसचौरः ८३ कर्मेशलग्नाधिपतीत्थशालेतल्लभ्यतेराजकुलाच्चचौर्ये त्रिधर्मपद्यूनपतीत्थ

१सूं॰ २त्स॰

शालेस्त्वन्यत्स्वदेशाद्गमनेतदाप्तिः ८४ शुभेत्थशालेहिमगौविलग्नेरवस्थेयवानष्टधनस्यलाभः सुस्नेहदृष्ट्यारविणाशुभेनदृष्टेविलग्नेहिमगौचला-
भः ८५ षट्पंचाशिकायां स्थिरोदयेस्थिरांशेवावर्गोत्तमगतेपिवा स्थिरंतत्रैवतद्द्रव्यंस्वकीयेनैवचोरितम् ८६ आदिमध्यावसानेषुद्रेष्का
णेषुविलग्नतः द्वारदेशेतथामध्येगृहांतेचवदेद्धनम् ८७ प्रश्नतंत्रे पतितधनस्यप्रश्नेमिथोगृहस्थौविलग्नस्वेशौ यदिमुथशिलतयोः
स्यात्तदाशुतत्रैववदंतिधनम् ८८ नष्टकदिशिप्रासंपृच्छायांलग्नगोविधौप्राच्यां स्वस्थानेयाम्यायामस्ते रूण्यांवाभुव्युदीच्यां ८९ भुवि
चतुर्थेयदिनेंदुः केंद्रेतच्चत्वारिंशांशकैश्चपंचयुतैः भागोदिक्क्रमउक्तोवन्ध्यवनीवायुवारिराशौवा ९० नष्टवित्तवित्तलब्धेः पृच्छायांचोरसप्त
मेततोलाभः हिबुकद्रव्यस्थानलग्नचंद्रस्थधननाथः ९१ लग्नेशोऽस्तेस्तपतिनाचेन्मुथशिलीततोलाभः यद्यष्टेशोलग्नेतदास्वयंतस्करोऽ
र्पयति रविरश्मयेधनेशेवास्तमितेतस्करस्यलाभःस्यात् ९२ लग्नेशद्दशमपत्योर्मुथशिलतःप्राप्यतेस्वधान्चोरः लग्नेशदृष्ट्यभावेचो
रः सद्मान्न्यायाति ९३ अस्ताधिपतौदग्धेरविरश्मिगतेऽथलभ्यतेचोरः लग्नपकृतेत्थशालेराजभयाद्धनमिदंस्वयंदत्ते ९४ लग्नास्त
पयोर्नस्याद्यदिदृष्टिर्लग्नपस्तथाविकलः तत्तस्करोस्यहस्ताद्दातिचौर्यंहिराजकुले ९५ लग्नपमध्यपयोरोराजकुलंप्राप्यलभ्यतेचौर्यम्
रंध्रंचोरस्यधनंधनपेतत्राथसमेनाप्तिः ९६ रंध्रपतौधनपस्यतुमुथशिलयोगेप्राप्यतेवित्तं रंध्रपतौदशमपतेर्मुथशिलयोगेचोरपक्षःकूपः
धनपेविलग्नपेसतिदृष्टिविहीनेस्रुतिर्भवतिनाप्तिः ९७ चौरज्ञानप्रश्नेलग्नेरविशशिदृशास्वगृहचोरः अनयोरेकदृशागृहसमीपवर्तीवसत्यपः ९८

लग्नस्थेलग्नपतावस्तपयुक्तेचगृहगतश्चौरः अस्ताधिपतावंत्येसहजेवास्वीयभृत्योऽयम् ९९ अस्तेशेतुंगस्थेस्वगृहेवातस्करःप्रसिद्धःस्या
त् लग्नदशमास्तभावाःक्रमेणवीस्याःस्वतुंगभवनादौ १०० यःखेटःस्याद्बलवान्सज्ञेयस्तस्करस्यबली लग्नादिषुयोग्रहःस्वोच्चादिब
लीतिष्ठतिसयज्जातिः सतस्यसहायंककरोतीत्यर्थः एवंयोगंतुविनाद्यूनेशस्यैवबलमभिग्राह्यम् इत्थंचौरज्ञानंचौरःसूर्येगृहेश्वर
स्यपिता चंद्रेमाताशुक्रेभार्यामंदेसुतोभवेन्नीचे १ जीवेगृहप्रधानंभौमेपुत्रोथवाभ्राता ज्ञेस्वजनेमित्रंवाज्ञात्वेत्थंपुण्यसद्ममावेश्य
२ तस्मिन्क्रूराहतेपुरानचौरोऽस्तपेपुरापिस्यात् अस्तेशान्मूसरिफेभौमेचौरःपुरापिनिगृहीतः ३ ससेशरविपुत्रेचंद्रदृशातस्करो-
ह्निपारवंडी जीवाविलोक्यलोकेभौमेरवातेनपालकभक्त्या ४ प्रतिकुंचिपयापहृतंसितेतिथिर्ज्ञेप्रपंचकरः चौरस्यवयोज्ञानेसितेयुवा-
ज्ञेशिशुर्गुरौमध्यः ५ तरुणोभौमेमंदेवृद्धोर्केस्यादतिस्थविरः रविनभयोस्वमंदिरेस्मरभूम्याभूमिलग्नयोर्मध्ये ६ चरतिरवौनवमध्यमवृ
द्धवयोतीतकाःक्रमशः नष्टस्थानंप्रश्नेतुर्ये भूम्याधिवायुजलमध्यात् ७ योभवतिराशिरस्मात्स्थानंज्ञेयंगतधनस्य अथचतुर्थगृहेतुर्येस्थ-
रोथयःस्याद्ग्रहस्ततोज्ञेयम् ८ मंदेमलिनस्थानंचंद्रेबुनिगोप्यतोसुरारामे भौमेवन्हिसमीपेरवौगृहाधीश्वरासनस्थाने ९ तल्पेशुक्रेसौम्येपुस्त
कवित्तान्नयानपार्श्वेच अंबुपदेनकूपादिसन्निधौह्स्तपादप्रक्षालनस्थानेवेत्यर्थः चौरोयमथनवेतिक्रूरेद्वौमुथशिलेन्चौरःस्यात् १० सौ
म्यशशीमुथशिलेखलुनभवतिचौरःप्रवक्तव्यम् किमनेनतस्करत्वंकदापिविहितंनवेतिपृच्छायाम् ११ लग्नपशशिनोरेकस्मादपिमूस-

रिफे ऽस्तपेवेक्षितं चौरः स्त्री पुरुषो वा पृच्छायामस्तपे स्त्रियो राशौ १२ स्त्री खेटे स्त्री दृष्टे चौरः स्त्री व्यत्ययात्पुरुषः लग्नेशेन नवमांशतो
वयः प्रमाणजातयो ज्ञेयाः १३ चौरो यमिहानंतं शास्त्रं कथितो यमुद्देशः अथ विशेषतः संतानप्रश्नः लग्नेश्वरेणाथ निशाकरेण यदीत्थशा
लं कुरुते सुतेशः पंचमेश इत्यर्थः शुभः शुभैः संयुत ईक्षितः स्यात्स संततिं प्रश्नपुरः सौ विदध्यात् १४ पुंस्त्रीगृहाः पुत्रगृहं विलग्नात्पश्यंति या
वंति हि हातिवीर्याः तत्संख्यकाः स्युस्तनयाश्च कन्याः शुभशायोगात्सुतभांशतुल्याः १५ लग्नेशपुत्राधिपती परस्परं न पश्यतश्चेदुदयं च पंच-
मं पापस्य शाली सुतलग्नपौ च प्रश्नेस्तदा संततिर्नास्ति तां वदेत् १६ पुत्रालये सिंहवृषालिकन्याः प्रश्नोदयाज्जन्मभतस्तथेंदोः अल्पप्र-
जः संततिपृच्छकः स्यात्पापैः सुतर्क्षे सहितेक्षिते वा १७ स्वर्क्षस्थितौ रंध्रगतौ यमार्कौ प्रश्ने स्त्रियं संदिशतश्च वंध्यां छिद्रस्थितौ चंद्रबुधौ
सदोषा वा काकवंध्यां तनयां प्रसूतिम् १८ अत्र चंद्रे बलवति कन्याप्रसूतिं पुंग्रहदृष्टे काकवंध्येति ज्ञेयम् बुधे बलवति वंध्या मृत
प्रजा छिद्रगयोः सितेज्ययोर्गर्भस्रवा भूमिसुते ष्टमर्क्षे छिद्रेश्वरे छिद्रगते ऽतिवीर्ये पुष्पं न विंदत्यबला सुतप्रदम् १९ शुक्रार्कयोरष्टम-
संस्थयोर्वा क्रूरैर्द्युनात्याष्टमराशिसंस्थैः जाताः पुरस्तान्म्रियते प्रजा वै प्रश्ने न चान्ये शुभसंततिः स्यात् २० रिःफेश्वरे केंद्रगते च सौम्य[१]
युतेक्षिते जीवति बालकश्च आपूर्य्यमाणे शुभयुक्त इंदौ केंद्रे शिशुं जीवति दीर्घकालं २१ चिंतामणौ पंचमेशो ऽथ लग्नेशो विषमं
क्षेगतौ यदा पुत्रजन्मप्रदौ ज्ञेयौ कन्यानां समराशिगौ २२ सुताधिपन्नृराशिस्थपुंराशिस्थो पिलग्नपः वीक्ष्यते पुत्रदः प्रोक्तो युग्म

[१] स्थानं

राशौन्त्वदारिका २३ युग्मराशिगतेलग्नेयदात्रशुभग्रहाः गर्भपत्यद्वयंवाच्यंदैवज्ञेनविपश्चिता २४ विषमोपगतोलग्नाच्छनिःपुत्रस्र
रवमदः सम मेयोषितांजन्मविशेषोजातकोक्तिवत् २५ अथभोजनचिंता चिंतामणौ कटुकोलवणोतिक्तोमिश्रितोमधुरोर
सः आम्लःकषायकथितारव्यादीनांरसाबुधैः २६ लग्नंपश्यतियःखेटस्तस्ययःकथितोरसः भोजनेऽसौरसोवीर्यक्रमाद्वान्याः
परेरसाः २७ चंद्रोयस्यमुथशिलस्तस्यविशेषंवदेत्भुक्तौ लग्नेराहौमंदेरविदृष्टेभोजनाभावः २८ प्रश्नतंत्रे कीदृङ्नमा
द्यभुक्तंपृच्छायांयदिभवेत्स्थिरंलग्नं तद्भुक्तमेकवेलद्यात्मनिवेलद्वयंचरेत्वसकृत् २९ चंद्रेलग्नगतेस्यात्क्षारंभौमेचकटुकं-
मम्लंगुरौ मधुरंदिनकृतितिक्तंशुक्रेस्निग्धंबुधेचसर्वरसं ३० मंदेकषायमसुभान्मूसरिफेशशिनिमुथशिलेशुभेऽरिदृशा
उद्वाहात्प्रियदृश्यात्प्राघुणिकत्वात्समागतंभोज्यम् ३१ अथमस्यार्थः चंद्रःशुभेनमुथशिलीपापेसराफश्चेत्तदेतदुक्तं पापेसरा-
फेचशुभेत्थशालेचंद्रेतुभुक्तंशुभमन्नमीशा ३२ शुभेसराफेत्वशुभेत्थशालेचंद्रेकदन्नमधुराज्यवर्ज्यं पापेत्थशालेऽथखलेसरा
फेशक्यंनभोक्तुंपरतोपलब्धम् ३३ चंद्रेस्वनाथदृष्टेसुखभोजनमन्यथाकस्मात् गुरुमुथशिलेसगौरवमर्केणतुमुथशिलेऽतिशुचि
तीक्ष्णम् ३४ शुक्रेसुस्वादुरससहास्यगीतबुधेजनाकीर्णं शस्त्रकथाढ्यंशनिनाकुस्थानगतंकुजेनोष्णम् ३५ यदिवदतिभोजनार्थं १३३
निमंत्रितोयामिशशिमहीसुतयोः एकस्थितयोःकेंद्रेमुथशिलयोर्वापिपूर्णताभवति ३६ विधिनानेनशनैःस्यात्कुभोजनंज्ञसितयोरभी

स्तान्नं जीवस्यतुद्विजनकंहोरेशेतनुरवगेस्वयमुपैति ३७ यश्चंद्रेणमुथशिलीतस्मिन्नीशेतनोःस्वगृहेभोज्यं वित्तेशेभृत्यगृहेस्यात्तृणां
सहजपेतथाऽन्यत्र ३८ यश्चंद्रेणमुथशिलीसयस्यभावस्येशस्तत्संबंधेनभोजनमितिज्ञेयं लग्नस्थितेसूर्यसुतेऽथराहोसूर्येक्षितेवै
रिनिमंत्रितस्य स्याच्छस्त्रघातःशशिभौमयोश्चलग्नस्थयोःसौरिदृशास्तिघातः ३९ जीवेसितेचंद्रगतेबलाढ्येचंद्रेबुधेकेंद्रगतेशुभान्विते
त्रिलाभषष्ठारिपदृगैश्चपापैःस्यात्सुमानिर्वैरकरंसुभोजनम् ४० भोज्यंबुभुक्षाभोक्ताचसुखासांगबलक्रमात् लग्नपोभोज्यदस्तेषां
बलेनफलमादिशेत् ४१ तुर्येशलाभाधिपतीत्थशालेशुभग्रहेक्षायुतितत्सुभोजनं इत्थस्वलग्नास्तपतीत्थशालेलाभेश्वरेतत्सुख-
लाभऊह्यः ४२ अथस्वप्नः लग्नेऽर्केनृपतिंवन्हिंशस्त्रंचपश्यतिलोहितं श्वेतंपुष्पंसितंवस्त्रंगंधनारीचशीतगौ ४३ रक्तमांसं
प्रवालंचस्वर्णंधरणीसुते बुधेखेगमनंजीवेधनंबंधुसमागमं ४४ जलावगाहनंशुक्रेशनौतुगवारोहणम् लग्नलग्नेशपवशात्स्व-
प्नोवाच्योऽथवाबुधैः ४५ सर्वोत्तमबलाद्वापिखेटाद्बुध्याविचिंतयेत् बलसाम्येफलंमिश्रंदुःस्वप्नोनिर्बलैःखगैः ४६ उत्सलः
रविलग्नेशशिदृष्टेरविशशिसमेतविलग्नाद्वा स्वप्नंदृष्टंप्रवदेत्स्थूलंग्नांतरात्कालः ४७ अथाखेटकः लग्नेशजामित्रपतीत्थशा
लेसुस्नेहदृष्ट्यात्वनयोर्द्वयोश्च आखेटकःस्यात्सफलोऽरिदृष्ट्यास्यान्निःफलोवाल्पफलोऽतिकष्टात् ४८ लग्नेश्वरेद्यूनग-

१ लग्नेशे. २ लग्नदशमे. ३ वरपाः

तेविलग्नेजायेश्वरेस्यान्मृगयाप्रभूता जामित्रनाथेहिबुकेनभस्थेचारवेटकःस्वल्पतरोऽपिनस्यात् ४९ नभौमौसबलौसिद्धिरस्तांशोमृ प्र०३
गयाच्युतिः लग्नद्यूनेतत्पतीचहेतुस्तैर्जलराशिगैः ५० जलजंखेटकंब्रूयाद्दन्यदंर्वनसंभवः क्रूराक्रांतानियावंतिमध्येभानींदुलग्नयोः
५१ तावंतःप्राणिनोवाच्याद्वित्रिघ्नाःस्वांशकादिषु अथकलहः भुवनदीपके क्रूरःखचरोलग्नेविवादपृच्छासुजयतिविवादंतमू सर्वा
वस्थासुपरंनीचेऽस्तेजयतिनहिषदः ५३ लग्नद्यूनमुक्त्वापरस्परंक्रूरयोर्झकटदृष्टौ विवदहादियुगतच्छुरिकाभ्याप्रहरतितदेवम् ५४
लग्नेद्यूनेचयदिक्रूरःखचरोविवादिनोर्न्नतदा कलहनिवृत्तिःकालेजयतिहिबलवान्गतबलंतु ५५ लग्नेशस्तदःसौम्याः केंद्रेसंधिर्न-
वान्यथा लग्नद्यूनेशयोस्तेशारित्वप्यन्योन्यविग्रहः ५६ गृहमागतोनयदसौकिंबद्धःकिमतवाहतइतिप्रश्ने मूर्तौक्रूरोयदितन्नहतोब
द्धोथवापुरुषः ५७ त्रिकोणचतुरस्रास्तस्थितःपापग्रहोयदि ग्रहैर्निरीक्षितःपापैर्नूनंबंधनमादिशेत् ५८ समगोऽसमगोवाचेत्क्रूर
स्तद्धतोपिवाबद्धः मूर्तौचसप्तमेवायहोलग्नेऽसमेपिभवेत् क्रूरस्तदसौपुरुषोबद्धश्चहतश्चमुच्यतेचपरं ५९ बद्धःसमाष्टगेक्रूरेमृत्युस्तेचा
ष्टलग्नगे बद्धोविमुच्यतेऽत्याशुक्रूरःश्रेयांस्तनौतदा ६० अथबद्धमोक्षप्रश्नः प्रश्नदीपके बद्धोऽस्तितत्किंभवितेतिप्रश्नेविमुच्यतेऽसौ
खलुमृत्युयोगे कदाविमुच्येदितिपृच्छमानेशुभंकदाभाविचतेमृतिःस्यात् ६१ मुक्तिप्रश्नेयदाकेंद्रेकेंद्रेशाःस्युर्नमोक्षदाः तस्मिन्व १३४
र्षेऽथलग्नेशःपतितःकेंद्रगेनच ६२ संबंधेप्सुःसचेत्क्रूरोमृतीशःस्यात्तदामृतिः लग्नेशेऽस्तमितेऽब्दस्थेकुजदृष्टेतदामृतिः ६३ चंद्र-

श्चांबुगपापेनमृत्युनाथेनयोगकृत् तदागुरुत्वांमृतिश्चंद्रः केंद्रे मंदसुगीक्षितः ६४ दीर्घपीडान्वभौमेनयुग्दृष्टौबंधताडने इत्याद्यैर्लग्नप
श्चेतस्याद्व्ययपेनेत्थशालवान् ६५ पलायतेतदावश्योव्ययगेलग्नगेपिवा तृतीयनवमस्वामीव्ययगोलग्नपेनच ६६ यदीत्थशालयोगेप्सुस्त
दापिचपलायने इत्याद्यैश्चुपचारेणचंद्रोमुथशिलस्तदा ६७ बंधमोक्षास्थिधर्मेशःसग्रहःशीघ्रमोक्षकृत् पतितदुस्थिधर्मस्थग्रहसंबंध
कृत्तदा ६८ केंद्रस्थत्रिभवेशेनयोगेप्सुश्चेत्तदाचिरात् यावच्छुक्रोबलीलग्नेतावत्कर्तबलाधिकः ६९ अस्तंगतेतनौशुक्रेबहुमोक्षादिसंभ-
वः म्रियतेयेनयोगेनतेनयोगेनमुच्यते ७० मेषेतुलेचशीघ्रंस्यात्कर्केनक्रेसकष्टता स्थिरेचिराद्विदेहस्थेमोक्षोमध्यमकालतः ७१ अ
थनौकाप्रश्नः क्षेमायातंवहित्रस्यमज्जनंवपनंजले पण्यव्यवहृतौलाभोनाविप्रश्नचतुष्टयं ७२ बहित्रमत्रनौका नौर्लाभदास्या-
न्ममनेतिपृष्टेकेंद्रशुभाश्चेदितरेषुपापाः ७३ बलोज्झिताःक्षेमजयार्थदानौर्भावीतिवाच्यंविदुषाविमृश्य लग्नाधिपेवक्रिणिचास्यना
थेव्यावृत्यनौरेतिचमार्गतःसा ७४ चेत्सौम्यदृष्टःकुशलेनपापैर्दृष्टस्तदावस्तुविनेतिवाच्यम् विलग्नरंध्राधिपतीस्वगेहेप्रवेक्ष्यतश्चेद्व्यव
हारलाभः यदाऽष्टमेसौम्यखगाबलाढ्यास्तदातरीलाभसुखप्रदास्यात् ७५ कुशलायातिपृच्छायांमृत्युयोगेसमागते तदानौरेतिशी
घ्रणालाभाद्यंचान्ययोगतः ७६ लग्नेशंचंद्रनाथंवाचंद्रंवामृत्युपोयदि पश्येत्क्रूरदृशानावासमंनश्यतिनौपतिः ७७ लग्नेशाष्टपतिःस्व

१ मृतिर्द्विरणकंनौश्च्यफलेनसदृशांत्रयं   २ यथा

स्यगेहंनालोकतेयदि तदायानस्यवक्तव्यंनिश्चितंमज्जनंबुधैः तावुभौससमस्थौचेज्जलेवापनिकांवदेत् ७८ पूर्वस्मिन्योगेवस्तुसहित
नौकामज्जनेनचतत्रलाभः द्वितीययोगेनौकायातिवस्तुनोमज्जनमितिविशेषः तदुक्तंयवनाचार्यैः द्यूनेवापनिकाकृत्वायानमायातिमंदि
रं नौकायामारोप्यमाणंवस्तुवापनीयंसाजलेमज्जतीतिभावः लग्नचंद्रपतिक्रूरदृष्ट्याऽन्योन्यंयदीक्षितौ तदापोतज्जनानांचमिथःकलह
मादिशेत् ७९ अथकिंवदंतीजनस्मृतिः किंभवतीतिसत्याप्रश्ने लग्नंतुलग्नेश्वरशीतगूदयैःशुभान्वितैःकेंद्रगतैस्तुसत्या ८० शुभदृग्यो
गतःसौम्यांवार्तांसत्यांविनिर्दिशेत् पापदृग्योगतोदुष्टावार्तासत्येतिकीर्त्यते ८१ लग्नेश्वरे भाविवक्रेमिथ्यावार्ताभविष्यति ८२
अथक्रयविक्रयौ क्रेतालग्नपतिर्ज्ञेयोविक्रेताग्रपतिःस्मृतः गृह्णाम्यहमिदंवस्तुप्रश्नएवंविधेसति ८३ बलशालिविलग्नंचेद्भृत्यतेतत्क्र
याणकम् तस्मात्क्रयाणकाल्लाभःप्रभूर्भवतिनिश्चितम् ८४ विक्रीणाम्यमुकंवस्तुप्रश्नएवंविधेसति आयस्थानेबलवतिविक्रेतव्य-
क्रयाणकं ८५ अथसस्यनिष्पत्तिः दिशिकस्यांभवेत्सस्यनिष्पत्तिःक्वचसानहि पूर्वदेशस्यमंगोहिक्वादिशिकृतनेनहि ८६ चतुर्णाम
पिकेंद्राणांमध्येयत्रशुभग्रहः तस्यांचसस्यनिष्पत्तिःस्वस्थंचैवभविष्यति ८७ तस्यांदिशिशनिःपापैर्युतोवाप्यवलोकितः दिशितस्यां
चतत्त्वास्थ्यंदुर्भिक्षंचभविष्यति ८८ दिशितस्यांरविस्तत्रधान्यनाशोनृपाद्भवेत् यत्रापिमंगलस्तत्रधान्यनाशोऽग्निभीस्तथा ८९ यस्यां
दिशिशुभाःखेटाःसमस्तबलशालिनः निष्पन्नासैवविज्ञेयासस्यस्वास्थ्यंचतत्रहि ९० केंद्रेषुसर्वतःपापाःसमस्तबलसंयुताः देशस्तदा-

विनष्टोऽसौज्ञातव्यःशास्त्रकोविदैः ९१ अथप्रकीर्णकाध्यायः भुवनदीपके लग्नपोमृत्युपश्चापिमृत्योस्यातामुभौयदि स्थितौद्रेष्का
णएकस्मिन्मृत्युर्लभस्तदाध्रुवं ९२ एवंद्वादशभावेषुद्रेष्काणैरेवकेवलम् बुधैर्विनिश्चयंब्रूयाद्योगेष्वन्येषुनिस्पृहः ९३ प्रश्नकालेसौम्य
वर्गोलग्नेयदधिकोभवेत् ग्रहभावानपेक्षेणतदास्थेयंशुभंफलम् ९४ लग्नाधिपश्चलाभश्चाधीशश्चदायकोभवेत् लग्नाधिपस्ययोगो
लाभाधीशेनलाभकरः ९५ भवतिपरलाभकरस्तदैवसयदिचंद्रदृग्लाभे योगाःसर्वेप्यफलाश्चंद्रमृतेव्यक्तमेतच्च ९६ कर्माधीशेनैवंक-
र्माधीशेनचानिवृत्त्यधीशेन मृत्युपतिनाचयोगेलाभाधीशस्यवक्तव्यम् ९७ तत्तत्स्थानेक्षणतःपुण्यवृद्धिश्चकर्मवृद्धिश्च विबुधैस्त
दानिवृत्तिर्मृत्युर्भावापरेप्येवम् ९८ लग्नेशोयदिषष्ठःस्वयमेत्यरिपुर्भवत्यात्मा मृत्युकृदष्टमगोसौव्ययगोसौसततंव्ययंकुरुते ९९
लग्नस्थचंद्रजंचंद्रःक्रूरोवायदिपश्यति धनलाभोभवत्याशुकिंत्वनर्थोपिपृच्छतः १०० अथसामान्यतोभावविचारः इंदुःसर्वत्रबी
जाभोलग्नंचकुसुमप्रभम् फलंनसदृशोंशश्चभावस्वादुसमप्रभः १ लग्नपतिर्यदिलग्नंकार्याधीशश्चवीक्ष्यतेकार्यं लग्नाधीशःकार्य-
कार्येशःपश्यतिविलग्नम् २ लग्नेशःकार्येशंविलोकयेल्लग्नपंचकार्येशः शीतगुदृष्टोसत्यांपरिपूर्णाकार्यसंसिद्धिः ३ कथयं-
तिपादयोगंपश्यतिसौम्योनयल्लग्नम् लग्नाधिपंचपश्यतिशुभग्रहश्चार्द्धयोगोत्र ४ एकःशुभोग्रहोयदिपश्यतिलग्नाधिपंविलो
कयति पादोनंयोगमाहुस्तदाबुधाःकार्यसंसिद्धिः ५ अथलाभादौकालावधिनिर्णयः उसलः उदयोपगतराशिन्तत्कलीकृत्यलि-

सिकागुणयेत् छायांगुलैश्च कुर्यात्हत्वामुनिभिस्ततःशेषः ६ ग्रहगुणाकारोज्ञेयोदैवविदापंचविंशतिःसैका मनवोगोष्टौत्रितयंभवाश्च ५।२१।१४।९।८।३।११ सूर्यादितोज्ञेयाः ७ गणयित्वैवमाग्वत्हत्वासौम्यस्यभवेदुदयः कार्यःप्राग्भिःप्रश्नुर्वित्क्यानेतरेग्रहेभवति ८ गुणकारैर्व्याविभक्तःकार्यःसूर्यादिगुणकसंशुद्धः यस्यनशुध्यतिवर्गोविज्ञेयस्तद्वशात्कालः ९ आरदिवाकरशेषेदिवाकरपक्षाश्चभृगुशशिनोः गुर्ववशेमासोऋतवःसौम्योशनैश्चरेब्दाःस्युः १० आधानेयप्रासौगमनागमनेपराजयेविजये रिपुनाशेवाकाले पृच्छायांनिश्चितंब्रूयात् ११ अकचटतपयशवर्गारविकुजासितसौम्यजीवसौराणाम् चंद्रस्यचनिर्दिष्टास्तैःस्युःप्रथमोद्भवैर्वर्णैः १२ ज्ञात्वातस्माल्लग्नंविज्ञायशुभाशुभंचवदेत् वर्गादिमध्यमांत्यैर्वर्णैःप्रश्नोद्भवैर्विषमराशिः १३ रात्रौलग्नंप्रवदेत्पृच्छायुग्मंकुजज्ञजीवानाम् सितरविजयोश्चनैवंरविशशिनोरेकराशित्वात् १४ तस्मात्माग्वत्प्रवदेत्पृच्छासमयेशुभाशुभंसर्वम् कालस्यचविज्ञानादेतच्चिंत्यंबहुप्रश्ने १५ अथमासचिंता पृथुयशाः स्वांशोविलग्नेयदिवात्रिकोणेस्वांशेस्थितःपश्यतिधातुचिंता परांशकस्यश्चकरोतिजीवंमूलंपरांशोपगतःपरांशम् १६ धातुमूलजीवमित्योजराशौयुग्मेविंद्यादेतदेवप्रतीपम् लग्नेयोंशस्तत्क्रमाद्गण्यएवंसंक्षेपोयंविस्तरात्तत्प्रभेदः १७ उत्पलः बलिनोकेंद्रोपगतौरविभौमौधातुकरौप्रश्ने बुधसौरौमूलकरौशशिगुरु

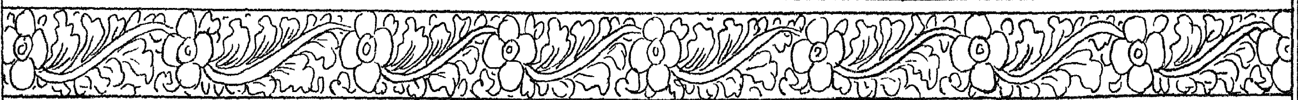
१ राशिलग्नंप्रवदेच्छेषैर्युः

शुक्राः स्मृता जीवाः १८ मेषालिसिंहलग्ने कुजार्कयुक्ते निरीक्ष्यते प्यथवा धातोश्चिंतां प्रवदेद्युगघटकन्यागतैर्लग्नैः १९ बुधरविजयु-
तैर्मूलं वृषतुलहरिमीनचापककर्टकैः चंद्रगुरुशुक्रयुतैर्दृष्टैर्जीवो विनिर्देश्यः २० अत्र धातुचिंतायां धातोर्बह्वाकृतिस्वरूपविशेषनिर्ण-
योयं ग्रहाल्लग्नराशिवशाद्वा ज्ञेयः राशिस्वरूपं ग्रहस्वरूपं च जातके प्रश्ने उपोद्घातप्रसंगे निरूपितम् एवं जीवचिंतायां ब्राह्मणादिजातिगौ-
रादिज्ञानं चोह्यं अथ कस्य भावस्य संबंधेनायं प्रश्न इति जिज्ञासायां वाज्ञानप्रकाशे लग्नलाभपयोः प्राणितयोर्यद्वा वगः शशी
तस्य भावस्य या चिंता प्रष्टुः सा हृदि वर्तते १ भावचिंतारूपलक्षणवर्णानामित्यादिना निरूपिता एवं बलाधिकाच्चंद्राल्लग्न
नाथो यतः स्थितः दैवज्ञेन विनिर्णेयः प्रश्नसद्भावसंभवः २ पृथुयशाः आत्मसमं लग्नतैस्तृतीयगैर्भ्रातरः सुतं सुत-
गैः माता वा भगिनी वा शत्रुगैः शत्रुर्भार्या स्यात् ३ सप्तमसंस्थैर्नवमे धर्मो ध्विता गुरुर्दशमैः स्वांशपतिमित्रशत्रुषु तथैव वाच्यं
बलयुतेषु ४ चरलग्ने चरभागे मध्याद्भ्रष्टे प्रवासचिंता स्यात् भ्रष्टः सप्तमभवनात्पुनर्निवृत्तो यदि न वक्री ५ मायाकारस्त्रीउ
प भुक्तामनसि चिंतिता वा कीदृशी वेति प्रश्ने अस्तेरविसितवक्रैः परजायां स्वां गुरौ बुधे वेश्याम् चंद्रे च वयः शशिवत् प्रवदेत्सौ
रे ऽस्यजातीयाम् ६ कुमारिका बालशशी बुधश्च वृद्धा शनिः सूर्यगुरू प्रसूताम् स्त्री कर्कशा भौमसितौ च धत्ते एवं वयः स्यात्तु
रूपेषु चैवम् ७ अथ सुरतप्रश्नः शुभेत्यशालेहिमगौ चतुष्टये सौख्यातिरेकः सविलासहासः क्रूरेत्यशालेहिमगौ सरोषे क्रूरा

न्वितेभूरिकलहोनृवध्वोः ८ पीडाथवासीत्करतेयुवत्यारजोयथास्तंसमुपैतितद्वत् लग्नेस्फुरेज्येभृगुजेकलत्रेतुर्येहिमांशौसवि-
लासहासौ ९ शुभग्रहोत्थैश्चकबूलयोगेयुतोरजःपुष्पसुगंधयुक्तम् स्वक्षोच्चगेहस्थरतंनिगद्यास्थितेहिदृष्टेवनितास्वकीया १०
चरोदयेसारमितेपरस्त्रीकेंद्रेशनौसास्फुरजोदिवारतिम् निशोदयेशात्रिखगेचरात्रौदिवानिशंतद्बलिनोर्हिखेटयोः ११ अथमहर्घ
चिंता मेषेवृषेचमिथुनेशुभयुक्तदृष्टेनग्रैष्मिकंतुसकलंभवतिपृथिव्यां सूर्येधनुर्मृगघटेषुचसारधान्यंकुर्यात्समर्घमशुभैःसहि-
तोऽसमर्घं १ लग्नेबलाढ्येनिजनाथसौम्यैर्युक्तेक्षितेकेंद्रगतैःशुभैश्च सर्वैःसमर्घीविबलैर्विलग्नेकेंद्रेषुपापैःसकलंसमर्घं २ राका
कुहूशशिपभास्वदजप्रवेशेलग्नेश्वरास्तुभरवर्गयुतवीक्षिताश्चेत् तद्वत्सरेजगतिसौख्यमलंप्रकुर्युःपापार्दितेगदनरेंद्रभयंप्रजानां ३
मेषप्रवेशोदयतःस्वराशौकेंद्रेषुपापोडुपतीत्थशाले पापग्रहैर्दृष्टयुतेऽथतस्मिन्वर्षेगदार्तिःप्रियमन्नमुर्व्याम् ४ भानोर्मेषःप्रवेशोद-
यभवनपतिःसद्ग्रहःस्वोच्चसंस्थःस्वक्षेस्थोवापिकेंद्रेशुभगगनचरैर्दृष्टयुक्तोबलाढ्यः तस्मिन्वर्षेविदध्याज्जगतिशुभसुखंभूरिसस्यं
सुवृष्टिंक्रूरःक्रूरार्दितोवादिशतिनृपभयंकष्टमन्नंमहर्घम् ५ अथमनुष्याणांजन्मलग्नात्प्रतिवर्षेशुभाशुभज्ञानम् जन्मोदयाद्भास्व-
दजप्रवेशेलग्नाद्धियद्भावगतंशुभान्वितम् तद्भाववृद्धिंविदधातितस्मिन्वर्षेनृणांपापयुतेतदन्यथा ६ जन्मोदयेदेहसुखंधनेऽर्थलाभस्तृ-
तीयेचकुटुंबवृद्धिः तुर्येसुहृत्सौख्यमथात्मजाप्तिःपुत्रेऽथषष्ठेऽरिपराजयःस्यात् ७ स्त्रीसौख्याप्तिर्भवतिमदनेमृत्युरुक्पीड्यरंध्रे-

णांगाः ७ । ४ । ८ । ५ । ६ । भूसुतशक्रसौम्यगुरुमंदाः चापेरविबाणाब्धिशरकुस्रमाः १२ । ५ । ४ । ५ । ५ । देवगुरुसितज्ञकुज
सूर्यजः मकरेऽद्रिरद्रिनागाब्धिवेदाः ७ । ७ । ८ । ४ । ४ । बुधेज्यदैत्यगुरुशनिभौमाः कुंभेऽश्वंगाद्रिबाणबाणाः ७ । ६ । ७ । ५ ।
५ । बुधसितेज्यकुजमंदाः मीनेंत्याब्ध्यग्निनंदाह्निः १२ । ४ । ३ । ९ । २ । सितगुरुज्ञकुजसौराः इतिश्रीदैवज्ञानंतसुतश्रीदैवज्ञ-
नीलकंठविरचितेश्रीनीलकंठ्यांप्रश्नतंत्रंतृतीयंसमाप्तम् ॥ ७ ॥ ७ ॥ समाप्तोऽयंग्रंथः ॥ ७ ॥ ॥ ७ ॥ ॥ ७ ॥

मुंबईत महादेव गोपाळशास्त्री अमरापुरकर यांणीं आपले ज्ञानदर्पण छापखान्यांत छापिलें · शके१८०८ व्ययनामसंवत्सरे·
मिती चैत्रशुक्ल १ इंदुवार· ॥ तारीख ५ एप्रील सन् १८८६ इसवी·

इति सटीका ताजिकनीलकंठी समाप्ता.